

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΚΡΕΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

**ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ**

**Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ**

Διπλωματική Εργασία

της

ΦΑΝΗΣ Μ. ΓΟΥΣΗ

Θεσσαλονίκη, Ιούνιος 2021

Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Φανή Γούση

Διπλωματική Εργασία

Υποβαλλόμενη για τη μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων του

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Σύλβια Σταυρίδου

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή2021

Περίληψη

Λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης του διαδικτύου, το δικαίωμα παρουσίασης ενός έργου στο κοινό έχει αποκτήσει τεράστια σημασία ξεπερνώντας αυτή του δικαιώματος αναπαραγωγής. Το γεγονός αυτό αντανακλά την αλλαγή που επήλθε στα επιχειρηματικά μοντέλα καθώς επίσης και στον τρόπο ζωής, διασκέδασης, πρόσβασης στη γνώση και ανταλλαγής πληροφοριών. Το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό έχει νομοθετηθεί και προσδιορίζεται τόσο σε διεθνή όσο και σε εθνικά νομοθετικά κείμενα. Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας κρίνεται αναγκαίο να εξετασθεί τόσο η διεθνής, όσο και η εθνική διάσταση του εν λόγω δικαιώματος. Το πλήθος των δημοσιευμάτων και το πλήθος των δικαστικών αποφάσεων, σε διεθνές, κοινοτικό και σε εθνικό επίπεδο, αναφορικά με το εν λόγω δικαίωμα, επιβεβαιώνουν και με αριθμούς την αύξηση του ενδιαφέροντος και την αξία που του αποδίδεται.

Λέξεις – κλειδιά

Πνευματική ιδιοκτησία, παρουσίαση στο κοινό, διαδίκτυο

Abstract

Due to the rapid growth of the internet, the right of communication to the public of works has become of enormous importance, surpassing that of the right to reproduce. This reflects the change in business models as well as in lifestyle, entertainment, access to knowledge and information exchange. The right of communication to the public of works has been legislated and defined in both international and national legislative texts. In the context of this work it is necessary to examine both the international and national dimension of this right. The number of publications and the number of judgments, at international, community and national level, concerning this right, also confirm in numbers the increase in interest and value attributed to it.

Keywords

Intellectual property, Right of communication to the public of works, Internet

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A) ΠΡΟΒΛΗΜΑ – ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ.....	7
B) ΣΚΟΠΟΣ – ΣΤΟΧΟΙ.....	10
Γ) ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	11

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

A) ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ....	12
B) ΝΟΜΟΣ 2121/1993	
B.1) ΤΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ.....	13
B.2) Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.....	19
B.3) Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ.....	22
B.4) Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΤ’ ΑΙΤΗΣΗ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ.....	30
B.5) Η ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ.....	34
Γ) Η ΟΔΗΓΙΑ 2001/29/ΕΚ	
Γ.1) ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	35
Γ.2) ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡ. 1 ΠΕΡ. Α.....	37
Γ.3) ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡ. 1 ΠΕΡ. Β.....	41

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΛΟΙΠΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

A) Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ, ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΧΡΗΣΗΣ.....	43
B) ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΑΝΑΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ/ΔΙΑΧΥΣΗΣ.....	48
Γ) ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ.....	50
Δ) Η ΑΔΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ.....	56

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

A) ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ.....	60
B) ΑΡΧΕΙΑ PEER TO PEER.....	66

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

A) ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	
A.1) Υπόθεση C-466/12, Nils Svensson, Sten Sjogren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd κατά Retriever Sveringe AB.....	72
A.2) Υπόθεση C-348/13, BestWater International GmbH κατά Michael Mebes και Stefan Potsch.....	75

A.3) Υπόθεση C-160/15, GS Media BV κατά Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker.....	77
A.4) Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-431/09 και C-432/09, Airfield NV, Canal Digitaal BV κατά Vereniging van Auteurs και Airfield NV κατά Agicoa Belgium...	82
A.5) Υπόθεση C-607/11, ITV Broadcasting Ltd, ITV 2 Ltd, ITV Digital Channels Ltd, Channel 4 Television Corporation, 4 Ventures Ltd, Channel 5 Broadcasting Ltd, ITV Studios Ltd κατά TVCatchup Ltd.....	84
A.6) Υπόθεση C-527/15, Stichting Brein κατά Jack Frederik Wullems.....	87
A.7) Υπόθεση C-610/15, Stichting Brein κατά Ziggo BV, XS4ALL Internet BV.....	89
A.8) Υπόθεση C-265/16, VCAST Limited κατά RTI SpA.....	92
A.9) Υπόθεση C-161/17 Land Nordrhein-Westfalen κατά Dirk Renckhoff...	96
A.10) Υπόθεση C-263/18, Nederlands Uitgeversond, Groep Algemene Uitgevers κατά Tom Kabinet Internet BV, Tom Kabinet Holding BV, Tom Kabinet Uitgeverij BV.....	99
A.11) Υπόθεση C-637/19, BY κατά CX.....	102
B) ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ.....	105
<u>ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΝΕΑ ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ</u>	
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 66 Ε Ν. 2121/1993.....	112
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	
ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	119
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	125

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α) ΠΡΟΒΛΗΜΑ – ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Το internet δεν διευθύνεται από καμία κεντρική αρχή. Κάθε χρήστης μπορεί μέσα σε ελάχιστα δευτερόλεπτα να αντιγράψει και να διαδώσει διεθνώς κάθε έργο λόγου και τέχνης στο οποίο έχει πρόσβαση μέσω του διαδικτύου¹. Το internet, λόγω της παγκοσμιότητάς του, ανοίγει τις πόρτες στους «ψηφιακούς παραδείσους» όπου, υπό καθεστώς, ιδιαίτερα ευνοϊκό, οποιοσδήποτε μπορεί να εισαγάγει και να καταστήσει προσβάσιμη από όλα τα σημεία του πλανήτη οποιαδήποτε πληροφορία θελήσει².

Σημαντικότερες τεχνολογικές εξελίξεις των τελευταίων τριάντα ετών υπήρξαν η επέλευση της ψηφιοποίησης και η εξάπλωση των ψηφιακών δικτύων. Δυνάμει αυτών η παρουσίαση των έργων συντελείται χωρίς δυσκολία, με ταχύτητα και σχεδόν ανέξοδα, ενώ η διάδοσή τους στο κοινό γίνεται κυριολεκτικά σε παγκόσμια βάση. Επιβάλλεται να σημειωθεί ότι ο όρος ψηφιακά δίκτυα δεν αναφέρεται αποκλειστικά στο διαδίκτυο ή τις εφαρμογές που εκτελούνται επ' αυτού, όπως είναι ο παγκόσμιος ιστός ή το πρωτόκολλο ftp. Αντίθετα, συνιστά μια ευρύτερη έννοια, αναφερόμενη σε κάθε σύνδεση επιτρέπουσα τη μετάδοση και αναπαραγωγή αρχείων μεταξύ ηλεκτρονικών συσκευών³.

Όσον αφορά στους κατόχους πνευματικών δικαιωμάτων, η ανάπτυξη των διαδικτυακών υποδομών αντιμετωπίστηκε με μεικτά συναισθήματα. Από τη μια πλευρά, κατέστη δυνατή η εκμετάλλευση των έργων με εντελώς καινούργιους τρόπους, βασιζόμενους κατά κύριο λόγο στην πρωτοβουλία των χρηστών. Τέτοιοι είναι για παράδειγμα, η παρουσίαση του έργου κατόπιν αίτησής του χρήστη (streaming), το video-on-demand, η IPTV (Internet Protocol Television), τα online ηλεκτρονικά παιχνίδια και η μετάδοση μουσικών έργων με βάση τις προτιμήσεις του χρήστη (Near-Music-on-Demand). Από την άλλη βέβαια, η διόγκωση του εύρους ζώνης έδωσε μεγάλη ώθηση στη διαδικτυακή πειρατεία. Μεγαλύτερη ταχύτητα σημαίνει περισσότερες αναπαραγωγές, ενώ άρχισαν να παρουσιάζονται παράνομα

¹ Ιωάννης Καράκωστας, Το Δίκαιο του Internet, ΝοΒ 46, σελ. 1998.

² Ιωάννης Καράκωστας, ο.π. σελ. 1182.

³ Δημήτρης Σερενίδης, Προσβολές της πνευματικής ιδιοκτησίας στα ψηφιακά δίκτυα, Νομική Βιβλιοθήκη 2010, σελ. 3.

και έργα, των οποίων η μεταφόρτωση, λόγω του μεγάλου όγκου των ψηφιακών αρχείων που τα περιέχουν, ήταν έως τότε δυσχερής⁴.

Η προστασία των δημιουργών και των άλλων δικαιούχων στην κοινωνία της πληροφορίας επιτυγχάνεται με τους εξής τρόπους:

A) αναγνωρίζονται ή ενισχύονται τα λεγόμενα «ψηφιακά δικαιώματα» που έχουν απόλυτο και αποκλειστικό χαρακτήρα, ενώ παράλληλα προβλέπονται περιορισμοί και εξαιρέσεις με στόχο την εξισορρόπηση των συμφερόντων μεταξύ δικαιούχων και χρηστών και γενικά του ευρύτερου κοινού,

B) προβλέπονται υποχρεώσεις κατάλληλης έννομης προστασίας κατά της εξουδετέρωσης των τεχνολογικών μέτρων, καθώς και κατά των παρανόμων δραστηριοτήτων που αλλοιώνουν τις ηλεκτρονικές πληροφορίες διαχείρισης των δικαιωμάτων,

Γ) θεσπίζονται κατάλληλες κυρώσεις και μέσα έννομης προστασίας κατά της προσβολής των δικαιωμάτων⁵

Με τον όρο ψηφιακά δικαιώματα νοούνται τα περιουσιακά δικαιώματα που επιτρέπουν την εκμετάλλευση στο ψηφιακό περιβάλλον, τόσο εκτός διαδικτύου, όσο και στο διαδίκτυο. Τα δικαιώματα αυτά αναγνωρίζονται τόσο σε διεθνή όσο και σε κοινοτικά κείμενα, ενώ στο ελληνικό δίκαιο ενέχονται στην έννοια του άρθρου 3 του Ν. 2121/1993⁶.

Η πνευματική ιδιοκτησία αποβλέπει στην προστασία του δημιουργού και στην επιβράβευση του πνευματικού μόχθου, ενώ αποτελεί και κίνητρο για πολιτιστική ανάπτυξη, αφού είναι ένα βασικό μέσο για την υλοποίηση της πολιτιστικής πολιτικής μιας χώρας. Η γνωστή τριλογία συμφερόντων (του δημιουργού, της ολότητας και των πολιτιστικών επιχειρήσεων) αποτελεί το ρυθμιστικό παράγοντα της διαμόρφωσης των δύο βασικών συστημάτων πνευματικής ιδιοκτησίας⁷. Έτσι, διαμορφώνονται δύο βασικά συστήματα της πνευματικής ιδιοκτησίας: α) Το Ευρωπαϊκό – Ηπειρωτικό (στο οποίο εντάσσεται και το ελληνικό δίκαιο) που είναι αφιερωμένο σε αυτόν που δημιούργησε το έργο, δηλαδή στον δημιουργό και β) Το σύστημα του copyright (στο

⁴ Δημήτρης Σερενίδης, ο.π. σελ. 15.

⁵ Διονυσία Καλλινίκου, Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2001/29 για το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας, ΧρΙΔ 2003 σελ. 385.

⁶ Μάνθα Βαρελά, Πνευματική Ιδιοκτησία και νέες τεχνολογίες, Συνήγορος τεύχος 67/2008 σελ. 85.

⁷ Διονυσία Καλλινίκου, Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα, Αθήνα 2000, Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας, σελ. 2.

οποίο εντάσσεται το αμερικάνικο και αγγλοσαξωνικό δίκαιο) που έχει χαρακτήρα καθαρά περιουσιακό – οικονομικό και βασίζεται στο δικαίωμα του δικαιούχου να απαγορεύει την αντιγραφή του έργου του⁸.

Η εξέλιξη του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας συμβαδίζει με τις τεχνολογικές εξελίξεις που επιδρούν στην επικοινωνία. Πνευματική ιδιοκτησία και τεχνολογία της επικοινωνίας βρίσκονται μεταξύ τους σε σχέση συμβιωτική⁹. Αποτελεί κοινό τόπο και πόρισμα της ιστορικής έρευνας του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας ότι αυτός ο κλάδος είναι «παιδί» της τεχνολογίας¹⁰.

Το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας καθίσταται δίκαιο αιχμής στο νέο ψηφιακό περιβάλλον που δεν γνωρίζει όρια, χρονικά ή χωρικά, άλλα και παράγων διαμόρφωσης ενός σύγχρονου πολιτισμού (κουλτούρας) της επικοινωνίας που οφείλει αφενός να διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία και διάδοση των πληροφοριών και αφετέρου να σέβεται και να προστατεύει την πνευματική δημιουργία¹¹.

Οι πρόσφατες εξελίξεις έφεραν την πνευματική και ειδικότερα, τη διανοητική ιδιοκτησία στο επίκεντρο του παγκόσμιου ενδιαφέροντος¹². Κατά την κατασκευή του νόμου, η πνευματική ιδιοκτησία είναι ένα δικαίωμα που απαρτίζεται από δύο επιμέρους δικαιώματα, το περιουσιακό και το ηθικό¹³. Ανάμεσα στις εξουσίες που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας, ο νόμος αναφέρει και την εξουσία της παρουσίασης του έργου στο κοινό¹⁴.

Λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης του διαδικτύου, το δικαίωμα παρουσίασης ενός έργου στο κοινό έχει αποκτήσει τεράστια σημασία ξεπερνώντας αυτή του δικαιώματος αναπαραγωγής. Το γεγονός αυτό αντανακλά την αλλαγή που επήλθε στα επιχειρηματικά μοντέλα καθώς επίσης και στον τρόπο ζωής, διασκέδασης, πρόσβασης στη γνώση και ανταλλαγής πληροφοριών. Το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό περιλαμβάνει επίσης το δικαίωμα διάθεσης στο κοινό, όπως τα δύο αυτά

⁸ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 2.

⁹ Άννα Δεσποτίδου, Οι περιουσιακές εξουσίες του δημιουργού κατά το άρθρο 3 παρ. 1 του Ν. 2121/1993, Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία, Η Ελληνική Ρύθμιση (συλλ), Αντ. Σάκκουλα, σελ. 11.

¹⁰ Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, Πνευματική Ιδιοκτησία, Αντ. Σάκκουλα 2000, σελ. 13

¹¹ Weatherall, An End to Private Communications in Copyright?The Expansion of Rights to Communicate Works to the Public: Part 1, EIPR 1999, σελ. 342 επ., 346 – 347 και Άννα Δεσποτίδου, ο.π. σελ. 12.

¹² Γεώργιος Κουμάντος, Πνευματική Ιδιοκτησία Έβδομη έκδοση, Αντ. Σάκκουλα 2000 σελ. VII

¹³ Γεώργιος Κουμάντος, ο.π. σελ. 209 – 210.

¹⁴ Γεώργιος Κουμάντος, ο.π. σελ. 228.

δικαιώματα προβλέπονται στην Οδηγία για την Κοινωνία της Πληροφορίας¹⁵. Η εν λόγω Οδηγία δεν ορίζει με σαφήνεια την έννοια της παρουσίας στο κοινό με αποτέλεσμα να καθίσταται ασαφής η έκταση των επιτρεπόμενων ψηφιακών μεταδόσεων. Μέχρι πρόσφατα ήταν επίσης, ασαφές εάν τα κράτη μέλη μπορούσαν να ερμηνεύσουν το εν λόγω δικαίωμα κατά τον τρόπο που έκριναν εκείνα καταλληλότερο ή αν αυτό έπρεπε να ερμηνευθεί ομοιόμορφα¹⁶.

Το δικαίωμα παρουσίας στο κοινό προβλέπεται στο άρθρο 3 της Οδηγίας για την Κοινωνία της Πληροφορίας και μεταφέρει στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το άρθρο 8 της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για τα Πνευματικά Δικαιώματα και τα άρθρα 10 και 14 της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για τις εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα. Στην εθνική έννομη τάξη το δικαίωμα παρουσίας στο κοινό προβλέπεται στο άρθρο 3 παρ. 1 περ. η του Ν. 2121/1993. Το εν λόγω δικαίωμα θα πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά. Είναι ένα δικαίωμα «ομπρέλα» το οποίο περιλαμβάνει κάθε άυλη μορφή μετάδοσης ή τη μετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα και αναφέρεται πάντοτε σε περιπτώσεις που το κοινό δεν παρίσταται στον τόπο όπου διενεργείται η μετάδοση¹⁷.

B) ΣΚΟΠΟΣ – ΣΤΟΧΟΙ

Η συμμόρφωση με το νόμο της πνευματικής ιδιοκτησίας παρουσιάζει δυσκολίες εν μέρει από την ίδια του την πολυπλοκότητα. Ο νόμος είναι μια περιγραφή γενικών αρχών (για παράδειγμα το αποκλειστικό δικαίωμα της παρουσίας στο κοινό), δυσδιάκριτων διαφορών (όπως η έννοια της ιδέας σε σχέση με την έννοια της έκφρασης) και ενός μεγάλου αριθμού ειδικών περιπτώσεων και εξαιρέσεων (όπως το δικαίωμα της εισαγωγής μουσικής υπόκρουσης κ.α.). Το δικαίωμα παρουσίας στο κοινό είναι εν μέρει πολύπλοκο γιατί αντιμετωπίζει ασαφή δικαιώματα σε ασαφή θέματα και εν μέρει γιατί θεσπίζει κανονισμούς για τις λειτουργίες ενός μεγάλου φάσματος από βιομηχανίες (για παράδειγμα για τη

¹⁵ Οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας.

¹⁶ Ειρήνη Σταματούδη, “Linking”, “Framing” και “Browsing” – Πρόσφατη Νομολογία του ΔΕΕ, ΔιΜΕΕ, 3/2015, σελ. 349.

¹⁷ Ειρήνη Σταματούδη, ο.π. σελ. 350.

βιομηχανία της πληροφορικής) και εν μέρει γιατί αντικατοπτρίζει τα αποτελέσματα σκληρών διαμαχών, διαπραγματεύσεων και συμβιβασμών¹⁸.

Ακριβώς επειδή η δημόσια παρουσίαση του έργου, σε κάθε ειδικότερη έκφρασή της, συνιστά περιουσιακή εξουσία του δημιουργού, εξουσία δηλαδή που απορρέει από το ενιαίο και καθολικό δικαίωμά του πάνω στο έργο του, έχει δε νομοθετηθεί και προσδιοριστεί τόσο σε διεθνή όσο και σε εθνικά νομοθετικά κείμενα, κρίνεται αναγκαίο στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας να εξετασθεί τόσο η διεθνής, όσο και η εθνική διάσταση του εν λόγω δικαιώματος. Περαιτέρω, θα πρέπει να ερευνηθεί η ερμηνεία και εφαρμογή των νομοθετικών αυτών κειμένων από τον ενωσιακό και τον εθνικό δικαστή. Το πλήθος των δημοσιευμάτων και το πλήθος των δικαστικών αποφάσεων, σε διεθνές, κοινοτικό και σε εθνικό επίπεδο, αναφορικά με το εν λόγω δικαίωμα, επιβεβαιώνουν και με αριθμούς την αύξηση του ενδιαφέροντος και αξία που του αποδίδεται. Περαιτέρω, για να γίνει αντιληπτή η έννοια της παρουσίασης στο κοινό, θα πρέπει να περιγραφούν αναλυτικά και οι σύγχρονοι μέθοδοι παρουσίασης των έργων μέσω υπερσυνδέσμων και ανταλλαγής αρχείων peer to peer.

Γ) ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση του δικαιώματος της δημόσιας παρουσίασης του έργου η οποία λαμβάνει χώρα κυρίως μέσω του διαδικτύου. Στο πρώτο κεφάλαιο αναπτύσσεται το νομοθετικό πλαίσιο του εν λόγω δικαιώματος, τόσο σε εθνικό, όσο και σε ενωσιακό επίπεδο. Η έννοια του κοινού, η αδυναμία ανάλωσης του ανωτέρω δικαιώματος, οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί του δικαιώματος καθώς και η απαιτούμενη άδεια του δημιουργού παρουσιάζονται στο δεύτερο κεφάλαιο. Το τρίτο κεφάλαιο συζητά δύο σύγχρονους τρόπους παρουσίασης έργων στο διαδίκτυο, ήτοι μέσω υπερσυνδέσμων και μέσω αρχείων peer to peer. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναπτύσσονται οι νομολογιακές ερμηνείες του δικαιώματος παρουσίασης στο κοινό, τόσο σε ενωσιακό, όσο και σε εθνικό επίπεδο και στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται το νέο σύστημα προστασίας που θεσπίζεται στο άρθρο 66^E του Ν. 2121/1993.

¹⁸ https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/6484/1/02_chapter_2.pdf, Πνευματική Ιδιοκτησία και Κοινωνία της Πληροφορίας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

ΥΠΟΒΑΘΡΟ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Α) ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Η πνευματική ιδιοκτησία παρέχει στο δικαιούχο ένα πλήθος εξουσιών που κατατάσσονται σε δύο μεγάλες ετεροειδείς ομάδες: την ομάδα των εξουσιών που απαρτίζουν το περιουσιακό δικαίωμα και την ομάδα των εξουσιών που απαρτίζουν το ηθικό δικαίωμα. Ο νόμος απαριθμεί τις εξουσίες αυτές¹⁹, αλλά, όπως προκύπτει και από τη χρήση του επιρρήματος «ιδίως»²⁰ η απαρίθμηση είναι ενδεικτική: στον πνευματικό δημιουργό ανήκει κάθε εξουσία που μπορεί να του εξασφαλίσει την άντληση οικονομικών ωφελημάτων από το έργο και κάθε εξουσία που μπορεί να περιφρουρήσει το δεσμό ανάμεσα στην προσωπικότητα του δημιουργού και το έργο²¹.

Έτσι, η πνευματική ιδιοκτησία είναι ένα δικαίωμα που απαρτίζεται από δύο επιμέρους δικαιώματα, το περιουσιακό και το ηθικό²². Τα δύο αυτά δικαιώματα είναι στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους, παράλληλα, όμως, υπόκεινται από το νόμο σε χωριστή ρύθμιση. Τα δικαιώματα αυτά χαρακτηρίζονται από το νόμο, ως αποκλειστικά και απόλυτα και περιλαμβάνουν τις εξουσίες που απαριθμούνται ενδεικτικά στα άρθρα 3 και 4 του Ν. 2121/1993²³.

Υποστηρίζεται ότι η εθνική νομοθεσία αναγνωρίζει το περιουσιακό δικαίωμα του δημιουργού ως ένα γενικό δικαίωμα εκμετάλλευσης και ότι το δικαίωμα αυτό «αναλύεται σε επιμέρους εξουσίες που κι' αυτές είναι δικαιώματα, αφού δικαίωμα

¹⁹ Στα αγγλοσαξωνικά δίκαια, αντί για απαρίθμηση των εξουσιών, ο νόμος περιλαμβάνει απαρίθμηση των πράξεων που αποτελούν προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας.

²⁰ Άρθρο 3 § 1 του Ν. 2121/1993 «Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στους δημιουργούς ιδίως την εξουσία (δικαίωμα) να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν:» και άρθρο 4 § 1 του Ν. 2121/1993 «Το ηθικό δικαίωμα δίνει στο δημιουργό ιδίως τις εξουσίες:».

²¹ Γεώργιος Κουμάντος, ο.π. σελ. 209.

²² Άρθρο 1 § 1 του Ν. 2121/1993 «1. Οι πνευματικοί δημιουργοί, με τη δημιουργία του έργου, αποκτούν πάνω σ' αυτό πνευματική ιδιοκτησία, που περιλαμβάνει, ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα, το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού προς αυτό (ηθικό δικαίωμα).»

²³ Διονυσία –Καλλινίκου, ο.π. σελ. 15.

είναι κάθε εξουσία που παρέχεται από την έννομη τάξη»²⁴. Με βάση τη θέση αυτή και το γεγονός ότι στην Οδηγία 2001/29/EK γίνεται αναφορά μόνο σε δικαιώματα, οι όροι «εξουσία» και «δικαίωμα» χρησιμοποιούνται στην εθνική νομοθεσία εναρμόνισης χωρίς διάκριση, έτσι ώστε να αίρεται οποιαδήποτε τυχόν αμφιβολία ως προς την ισοδυναμία των εννοιών και το περιεχόμενο του περιουσιακού δικαιώματος του δημιουργού²⁵

Έτσι, η έννοια εξουσία χρησιμοποιείται από το νομοθέτη με μια έννοια ισοδύναμη με την έννοια του δικαιώματος.

B) ΝΟΜΟΣ 2121/1993

B.1) ΤΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ

Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στο δημιουργό την εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει κάθε δημόσια χρήση του έργου του, κρατώντας ουσιαστικά για τον εαυτό του την αξίωση αμοιβής μέσω της εμπορικής εκμετάλλευσής του. Το εν λόγω δικαίωμα έχει οικονομική αξία και είναι δεκτικό εκμετάλλευσής²⁶. Αποτελεί την πλέον σημαντική, υλιστική πλευρά του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας²⁷. Εξασφαλίζει την αμοιβή και τη συνέχιση της δημιουργικής παραγωγής του δημιουργού μέσω της αξιοποίησης του έργου στην αγορά²⁸.

Το άρθρο 3 του Ν. 2121/1993 απαριθμεί ενδεικτικά τους βασικότερους τρόπους εκμετάλλευσής του έργου. Η ενδεικτική απαρίθμηση σε συνδυασμό με την αναγνώριση ενός γενικού δικαιώματος εκμετάλλευσής, καθρεπτίζει τη νομοθετική βούληση ότι ο δημιουργός θα πρέπει να αμοιβεται, επιπλέον, για κάθε νέα διεύρυνση του κύκλου αποδεκτών, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να απολαύσουν ή να χρησιμοποιήσουν το έργο του. Έχει ως σκοπό να επιφυλάξει στο δημιουργό μελλοντικούς τρόπους εκμετάλλευσής, οι οποίοι δεν εμπίπτουν στον κατάλογο των επί μέρους εξουσιών και απορρέουν από την τεχνολογική πρόοδο και εξέλιξη²⁹.

²⁴ Γεώργιος Κουμάντος, Πνευματική Ιδιοκτησία, έκδοση 2002, σελ. 209 -210.

²⁵ Διονυσία Καλλινίκου, Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2001/29 για το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας, ΧρΙΔ 2003 σελ. 386.

²⁶ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 15.

²⁷ Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, Πνευματική Ιδιοκτησία, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα 2000, σελ. 134.

²⁸ Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, ο.π. σελ. 135.

²⁹ Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, ο.π. σελ. 136.

Κάθε μια από τις εξουσίες που παρέχει το περιουσιακό δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ανεξάρτητη από όλες τις άλλες. Αυτή η αυτοτέλεια των εξουσιών του περιουσιακού δικαιώματος είναι δυνατή λόγω της άυλης φύσης του αντικειμένου του δικαιώματος³⁰. Η αυτοτέλεια των εξουσιών που περιέχονται στο περιουσιακό δικαίωμα σημαίνει ότι κάθε μια από τις εξουσίες αυτές μπορεί να μεταβιβασθεί χωριστά, με άλλη σύμβαση, σε άλλο πρόσωπο και με χωριστή αμοιβή³¹. Η έκταση της μεταβίβασης περιορίζεται κάθε φορά στις εξουσίες που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση του σκοπού της μεταβίβασης. Περαιτέρω, οι εξουσίες που αναφέρονται σε τρόπους εκμετάλλευσης οι οποίοι δεν ήταν γνωστοί κατά το χρόνο κατάρτισης των σχετικών δικαιπραξιών, αποκτώνται από τον δημιουργό, ακόμη και στην περίπτωση μεταβίβασης του συνόλου των εξουσιών που απαρτίζουν το περιουσιακό δικαίωμα.

Η προσβολή των περιουσιακών εξουσιών δεν εξαρτάται από το αν ο τρίτος που προσβάλλει δεν έχει οποιαδήποτε οικονομική ωφέλεια ή κερδοσκοπικό σκοπό³²

Οι κυρίως επιμέρους εξουσίες (τρόποι εκμετάλλευσης) είναι:

- **Η εγγραφή³³:** η εξουσία εγγραφής είναι η εξουσία να αποτυπωθεί μια εκτέλεση του έργου σε ένα υλικό υπόστρωμα (π.χ. η ηχογράφηση μιας μουσικής σύνθεσης). Η εξουσία αυτή αναφέρεται σε έργα που δεν προϋποθέτουν την εγγραφή για την ίδια τους τη δημιουργία (π.χ. οπτικοακουστικά έργα), αλλά σε έργα που προϋπάρχουν της εκτέλεσης και εγγραφής (μουσική σύνθεση, θεατρικό έργο, χορογραφία κλπ.). Ως εγγραφή νοείται, συνεπώς, η πρώτη υλική ενσωμάτωση του έργου πάνω σε κάποιο υλικό φορέα που αποτελεί τη βάση για την αναπαραγωγή του έργου σε ένα ή περισσότερα αντίτυπα³⁴. Αν και η εγγραφή αναφέρεται ξεχωριστά, δεν παύει να αποτελεί ειδική έκφανση της έννοιας της αναπαραγωγής ως πλέον σημαντικής περιουσιακής εξουσίας, η οποία έχει βρει νομοθετική αποτύπωση στη ΔΣ Βέρνης και σε κάθε εθνική νομοθεσία³⁵

³⁰ Γεώργιος Κουμάντος, ο.π. σελ. 211.

³¹ Ο δικαιούχος του περιουσιακού δικαιώματος σε ένα έργο εικαστικών τεχνών διαθέτει χωριστή εξουσία για δημόσια έκθεση του έργου, για παρουσίαση σε κινηματογραφική ταινία, για μετάδοση του έργου από την τηλεόραση κ.λ.π. (ΤριμΠλημΑθ 29171/1975, ΠοινΧρ ΚΣΤ σελ. 773-774).

³² Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, ο.π. σελ. 137.

³³ Άρθρο 3 παρ. 1 περ. α Ν. 2121/1993

³⁴ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 99.

³⁵ Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, ο.π. σελ. 139.

- **Η αναπαραγωγή³⁶:** η εξουσία αναπαραγωγής είναι η εξουσία να παραχθούν νέα σταθερά υλικά υποστρώματα, τα οποία επαναλαμβάνουν την υλική ενσωμάτωση του έργου (φωτοτυπίες, CD, εκτύπωση βιβλίων, αντιγραφή ζωγραφικών πινάκων, στη μνήμη του υπολογιστή κλπ.). Αναπαραγωγή, λοιπόν, θεωρείται η παραγωγή ενός ή περισσότερων αντιτύπων του έργου που συνήθως γίνεται με βάση την υλική ενσωμάτωσή, η οποία πραγματοποιείται με την εγγραφή³⁷. Αναπαραγωγή είναι και η τοποθέτηση ενός έργου (uploading) σε έναν server, καθώς και το κατέβασμα (downloading) και αποθήκευση του αντιτύπου (μέσω διαδικτύου) στον υπολογιστή του χρήστη. Στην πράξη της αναπαραγωγής εμπίπτουν τόσο τα προσωρινά όσο και τα μόνιμα αντίγραφα.³⁸

Σε διεθνές επίπεδο ουσιώδης είναι η διάταξη του άρθρου 9 της ΔΣ Βέρνης που αναγνωρίζει στους δημιουργούς λογοτεχνικών έργων το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέψουν την αναπαραγωγή των έργων τους με οποιονδήποτε τρόπο και οποιαδήποτε μορφή. Οι εθνικές όμως νομοθεσίες, διατηρούν την ευχέρεια να προβλέψουν περιορισμούς του δικαιώματος αναπαραγωγής σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, υπό τον όρο ότι η αναπαραγωγή αυτή δεν βλάπτει την κανονική εκμετάλλευση του έργου, ούτε προκαλεί αδικαιολόγητη βλάβη στα νόμιμα συμφέροντα του δημιουργού. Συνεπώς, οι περιορισμοί στο δικαίωμα αναπαραγωγής είναι σύμφωνοι με το πνεύμα και το γράμμα της ΔΣ Βέρνης, εφόσον πληρούνται τα τρία αυτά κριτήρια³⁹, δηλαδή προβλέπονται σε ειδικές περιπτώσεις, δεν βλάπτεται η κανονική εκμετάλλευση του έργου και δεν προκαλείται αδικαιολόγητη βλάβη στα νόμιμα συμφέροντα του δημιουργού⁴⁰.

Η σύμβαση ή η άδεια δεν μπορεί ποτέ να περιλαμβάνει το σύνολο των μελλοντικών έργων του δημιουργού και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αναφέρεται και σε τρόπους εκμετάλλευσης που δεν ήταν γνωστοί κατά το χρόνο της κατάρτισης των σχετικών δικαιοπραξιών⁴¹.

³⁶ Άρθρο 3 παρ. 1 περ. α Ν. 2121/1993.

³⁷ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 100.

³⁸ Ιδιαίτερη σημασία λαμβάνει η ψηφιακή αναπαραγωγή που επιτρέπει την παραγωγή ακριβέστερων και πιστότερων αντιτύπων σε απεριόριστο βαθμό, ενώ συγχρόνως παρέχει μεγάλη δυνατότητα επεξεργασίας και αλλοίωσης των αντιγράφων.

³⁹ γνωστά ως «τεστ των τριών σταδίων» (three steps test).

⁴⁰ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 101.

⁴¹ Άρθρο 13 παρ. 5 Ν. 2121/1993.

- **Η δημιουργία παράγωγου έργου⁴²:** η εξουσία δημιουργίας παράγωγου έργου καλύπτει τη μετάφραση, τη διασκευή, την προσαρμογή ή μετατροπή (π.χ. από βιβλίο σε ταινία) κλπ. του αρχικού έργου. Καταλαμβάνει όμως μόνο τη δημόσια χρήση του παράγωγου έργου. Ο δημιουργός δεν μπορεί π.χ. να απαγορεύσει την ιδιωτική μετάφραση του έργου του, μόνο τη δημόσια χρήση αυτής της μετάφρασης.

A) μετάφραση: η μετάφραση αποτελεί παράγωγο έργο και προϋποθέτει ένα αρχικό έργο, που ονομάζεται πρωτότυπο, του οποίου ο δημιουργός επιτρέπει ή απαγορεύει την απόδοση και μεταφορά από μία γλώσσα ή ιδίωμα σε άλλη γλώσσα ή ιδίωμα. Ο μεταφραστής ως δημιουργός του παράγωγου έργου, έχει δικό του δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας πάνω στη μετάφραση⁴³.

B) διασκευή ή μετατροπή: διασκευή αποτελεί κάθε μετατροπή του αρχικού έργου στη μορφή, στη διάρθρωση, στο ρυθμό, στη μελωδία ή σε οποιοδήποτε άλλο στοιχείο⁴⁴.

Η διαφορά μεταξύ μετάφρασης και διασκευής ή μετατροπής είναι ότι η διασκευή προϋποθέτει μεταβολή της μορφής του έργου (πχ λογοτεχνικό έργο που διασκευάζεται για να παιχτεί στο θέατρο), ενώ στην περίπτωση της μετάφρασης χρησιμοποιούνται τα ίδια τεχνικά μέσα με αυτά του πρωτοτύπου (πχ μυθιστόρημα που μεταφράζεται από τα γαλλικά στα ελληνικά⁴⁵).

- **Η διανομή⁴⁶:** η διανομή αφορά τη θέση σε κυκλοφορία ήδη (νόμιμα ή παράνομα) αναπαραχθέντων αντιτύπων. Ο δημιουργός έχει την εξουσία να αποφασίζει αν και πώς θα διανεμηθούν τα αντίτυπα του έργου του. Σκοπός του δικαιώματος διανομής είναι να δοθεί η δυνατότητα στο δημιουργό να ελέγξει την κυκλοφορία στο κοινό των υλικών φορέων πάνω στους οποίους ενσωματώνεται το έργο. Το δικαίωμα διανομής δεν αφορά την άυλη διάθεση των έργων. Είναι φανερό ότι η διανομή του πρωτοτύπου αφορά κυρίως τα έργα μοναδικής ενσωμάτωσης (π.χ. έργα εικαστικών τεχνών), ενώ η διανομή των αντιτύπων αναφέρεται σε όλα τα έργα⁴⁷
- **Η εκμίσθωση και ο δημόσιος δανεισμός⁴⁸:** η εκμίσθωση έχει την έννοια της διάθεσης προς χρήση πρωτοτύπων και αντιγράφων έργων για περιορισμένο χρονικό

⁴² Άρθρο 3 παρ. 1 περ. β και γ Ν. 2121/1993

⁴³ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 103.

⁴⁴ Γ. Κουμάντος, ο.π. σελ. 250.

⁴⁵ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 103.

⁴⁶ Άρθρο 3 παρ. 1 περ. δ Ν. 2121/1993.

⁴⁷ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 105.

⁴⁸ Άρθρο 3 παρ. 1 περ. ε Ν. 2121/1993.

διάστημα και για άμεσο/έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό όφελος⁴⁹, ενώ ο δανεισμός έχει την έννοια της διάθεσης προς χρήση για περιορισμένο χρονικό διάστημα, όχι όμως για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό όφελος, όταν γίνεται από ιδρύματα που είναι ανοιχτά στο κοινό⁵⁰ (π.χ. δημόσιες και πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες). Το δικαίωμα εκμίσθωσης και δημόσιου δανεισμού δεν εφαρμόζεται σε σχέση με τα έργα αρχιτεκτονικής και τα έργα εφαρμοσμένων τεχνών⁵¹. Η πώληση ενός (ή περισσοτέρων) αντιτύπων δε δίνει την εξουσία στον αγοραστή να τα εκμισθώνει (νοικιάζει σε άλλους) δημόσια. Η εκμίσθωση και ο δημόσιος δανεισμός (π.χ. από βιβλιοθήκες) είναι χωριστή εξουσία του δημιουργού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα βίντεο κλαμπ: η αγορά αντιτύπων μιας βιντεοκασέτας ή ενός DVD δεν παρέχει στον αγοραστή το δικαίωμα να τα νοικιάζει σε άλλους μέσω βίντεο κλαμπ, αλλά πρέπει να πάρει ειδική άδεια από το δημιουργό προς τούτο.

- **Η εισαγωγή αντιτύπων⁵²:** Αναγνωρίζεται στους δημιουργούς η εξουσία να απαγορεύουν την εισαγωγή αντιτύπων των έργων τους που παρήχθησαν στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού ή, εφόσον πρόκειται για εισαγωγή από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αν το δικαίωμα της εισαγωγής αντιτύπων στην Ελλάδα είχε συμβατικά διατηρηθεί από τον δημιουργό⁵³. Στην πρώτη περίπτωση, υπάρχει προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας με συνέπεια να μπορεί ο δημιουργός να απαγορεύει την εισαγωγή στο εθνικό έδαφος των αντιτύπων που παρήχθησαν χωρίς την άδειά του στο εξωτερικό, ακόμη και όταν πρόκειται για Κράτος – Μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η δεύτερη περίπτωση αναγνωρίζει στο δημιουργό την εξουσία απαγόρευσης της εισαγωγής αντιτύπων μόνο όμως από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όταν πρόκειται για αντίτυπα του έργου που παρήχθησαν με άδεια συμβατικά περιορισμένη⁵⁴.

⁴⁹ Άρθρο 1 παρ. 2 της Οδηγίας 92/100 «Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η "εκμίσθωση" έχει την έννοια της διάθεσης προς χρήση, για περιορισμένο χρονικό διάστημα και για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό όφελος.»

⁵⁰ Άρθρο 1 παρ. 3 της Οδηγίας 92/100 «Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ο "δανεισμός" έχει την έννοια της διάθεσης προς χρήση, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, και όχι για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό όφελος, όταν γίνεται από ιδρύματα που είναι ανοιχτά στο κοινό.»

⁵¹ Άρθρο 3 παρ. 1 περ. ε εδ. 3 Ν. 2121/1993.

⁵² Άρθρο 3 παρ. 1 περ. θ Ν. 2121/1993.

⁵³ Άρθρα 2, 3 παρ. 1 και 3, 4 Οδηγίας 2001/29 ΕΕΚ

⁵⁴ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 109.

- **Η δημόσια εκτέλεση⁵⁵:** ο δημιουργός έχει τη χωριστή εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει το να καθίσταται το έργο του προσιτό στο κοινό. Δημόσια είναι η εκτέλεση όταν γίνεται κάτω από συνθήκες που την καθιστούν προσιτή στο κοινό, δηλαδή σε αριθμό ατόμων που δεν χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες οικογενειακές, συγγενικές ή προσωπικές σχέσεις. Όταν το κοινό έρχεται σε απευθείας επαφή με το έργο⁵⁶ (πχ. παρακολούθηση θεατρικής παράστασης στο θέατρο), η δημόσια εκτέλεση είναι άμεση. Αντίθετα, όταν η παρουσίαση στο κοινό γίνεται μέσω υλικών φορέων ή τεχνικών μέσων⁵⁷ (πχ. c.d), η δημόσια εκτέλεση είναι έμμεση⁵⁸. Η δημόσια εκτέλεση και η παρουσίαση σε αντίθεση με την αναπαραγωγή δεν αφορούν τη δημιουργία νέων υλικών φορέων του έργου (φωτοτυπία, αντιγραφή CD). Η δημόσια εκτέλεση είναι η παρουσίαση στο κοινό με την παρεμβολή συνήθως κάποιου άλλου καλλιτέχνη και ενδεχομένως κάποιου μηχανήματος (δημόσια εκτέλεση ενός θεατρικού από έναν ηθοποιό ή μιας σύνθεσης από ένα μουσικό ζωντανά ή με δημόσια εκτέλεση ηχογράφησης).
- **Η ραδιοτηλεοπτική μετάδοση⁵⁹:** είναι η χωριστή εξουσία του δημιουργού να απαγορεύει τη μετάδοση ή αναμετάδοση του έργου του μέσω τηλεόρασης (επίγειας ή δορυφορικής) και ραδιοφώνου. Είναι διαφορετική εξουσία από τη δημόσια εκτέλεση.
- **Η παρουσίαση του έργου στο κοινό⁶⁰:** η εξουσία παρουσίασης⁶¹ παρέχει στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση στα έργα αυτά, όπου και όταν επιλέγουν οι ίδιοι. Ως παρουσίαση στο κοινό «με οποιονδήποτε άλλο τρόπο» νοείται και η δημόσια έκθεση έργων των εικαστικών τεχνών, π.χ. η έκθεση έργων σε χώρους δημόσια προσβάσιμους.

⁵⁵ Άρθρο 3 παρ. 1 περ. στ Ν. 2121/1993.

⁵⁶ Η παρεμβολή του καλλιτέχνη είναι σύγχρονη με την εκτέλεση (live), Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, ο.π. σελ. 154.

⁵⁷ Υπό την προϋπόθεση ότι ο δημιουργός έχει προηγουμένως ασκήσει την εξουσία αναπαραγωγής και εγγραφής (έμμεση δημόσια εκτέλεση ως δευτερογενής εκμετάλλευση), Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, ο.π. σελ. 154.

⁵⁸ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 111.

⁵⁹ Άρθρο 3 παρ. 1 περ. ζ Ν. 2121/1993.

⁶⁰ Άρθρο 3 παρ. 1 περ. η Ν. 2121/1993.

⁶¹ Right of communication to the public

B.2) Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ⁶²

Μια από τις ενδεικτικά απαριθμούμενες εξουσίες που υπάγονται στο περιουσιακό δικαίωμα του δημιουργού είναι και η εξουσία δημόσιας εκτέλεσης του έργου. Αποτελεί έναν αυτόνομο τρόπο άυλης οικονομικής αξιοποίησης του έργου εκ μέρους του δημιουργού μέσω της παρουσίας του στο κοινό. Εκτέλεση ενός έργου αποτελεί κάθε ενέργεια που κάνει το έργο προσιτό στις αισθήσεις, χωρίς παραγωγή νέων υλικών υποστρωμάτων, αλλά με την παρεμβολή προσώπων που μεταβάλλουν τον τρόπο της ενσωμάτωσης⁶³.

Το δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης αναγνωρίζεται για πρώτη φορά από τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (άρθρα 11 και 11 τρις ΔΣΒ⁶⁴) σε σχέση με ειδικές κατηγορίες έργων.

Με την εισαγωγή του Ν. 2121/1993 η εξουσία δημόσιας εκτέλεσης περιελήφθηκε στον ενδεικτικό κατάλογο του άρθρου 3 παρ. 1 ως αυτοτελής περιουσιακή εξουσία, που αφορά κάθε έργο πρόσφορο να αποτελέσει αντικείμενο άυλης παρουσίας του στο κοινό. Ως παρουσίαση στο κοινό νοείται τόσο αυτή που γίνεται με την προσωπική συμβολή φυσικών προσώπων, συνήθως των ερμηνευτών / εκτελεστών ή και του ίδιου του δημιουργού, η οποία είναι σύγχρονη με την εκτέλεση, ώστε το κοινό να έρχεται σε άμεση, προσωπική επαφή με τους καλλιτέχνες, ερμηνευτές/εκτελεστές ή το δημιουργό (άμεση δημόσια εκτέλεση), είτε αυτή που γίνεται με την παρεμβολή υλικών φορέων ήχου ή/και εικόνας ή τεχνικών μέσων, οπότε η προσωπική συμβολή των καλλιτεχνών ή του δημιουργού έχει προηγουμένως εγγραφεί σε υλικό φορέα και παρουσιάζεται ετεροχρονισμένα στο κοινό (έμμεση δημόσια εκτέλεση)⁶⁵. Ο όρος υλικός φορέας πρέπει να λαμβάνεται με ευρεία έννοια και να περιλαμβάνει κάθε μέσο που καθιστά εφικτή τη μετάδοση και αναπαραγωγή

⁶² Άρθρο 3 § 1 περ. στ' του Ν. 2121/1993 «1. Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στους δημιουργούς ιδίως την εξουσία (δικαίωμα) να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν: στ) Τη δημόσια εκτέλεση των έργων τους....».

⁶³ Γεώργιος Κουμάντος, ο.π. σελ. 229.

⁶⁴ Άρθρο 11 «οι δημιουργοί δραματικών, δραματικο-μουσικών ή μουσικών έργων έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν 1) τη δημόσια παράσταση και εκτέλεση των έργων τους, περιλαμβανομένης της δημόσιας παραστάσεως και εκτελέσεως δι' όλων των μέσων ή τρόπων, 2) τη δημόσια μετάδοση δι' όλων των μέσων της παραστάσεως ή της εκτελέσεως των έργων τους». Άρθρο 11 τρις «οι δημιουργοί λογοτεχνικών έργων έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν 1) τη δημόσια απαγγελία των έργων τους συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας απαγγελίας δι' όλων των μέσων ή τρόπων, 2) την δι' όλων των μέσων δημόσια μετάδοση της απαγγελίας των έργων τους».

⁶⁵ Παρασκευή Παπαρσενίου, Η δημόσια παρουσίαση του έργου, Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκουλας, 2015 σελ. 201.

του προστατευόμενου έργου (τόσο δίσκους, κασέτες, όσο και ραδιοφωνικούς δέκτες, διαδίκτυο, ψηφιακή τηλεόραση)⁶⁶. Ενδεικτικά, θα πρέπει να αναφερθεί ότι άμεση δημόσια εκτέλεση συνιστά η εκτέλεση ενός μουσικού έργου σε μια συναυλία ή η απαγγελία ενός ποιήματος, ενώ έμμεση δημόσια εκτέλεση συνιστά η προβολή ενός οπτικοακουστικού έργου σε κλειστή αίθουσα προβολής⁶⁷, η δημόσια εκτέλεση μουσικών συνθέσεων, ενσωματωμένων σε κινηματογραφική ταινία⁶⁸, η παρουσίαση στο κοινό ραδιοτηλεοπτικά μεταδιδόμενων έργων μέσω ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών δεκτών⁶⁹.

Το πρώτο βασικό χαρακτηριστικό, συνεπώς, της έννοιας του κοινού, αναφορικά με το δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης, συνίσταται στη φυσική παρουσία του κοινού, στο χώρο, όπου ασκείται η δημόσια εκτέλεση, ανεξάρτητα αν πρόκειται για άμεση ή έμμεση δημόσια εκτέλεση. Δεύτερο χαρακτηριστικό της έννοιας του κοινού στο δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης, αποτελεί η μη αναγκαία πραγματική παρουσία του κοινού στο χώρο όπου πραγματοποιείται η δημόσια εκτέλεση, αλλά αρκεί αυτή να είναι αντικειμενικά δυνατή⁷⁰. Αυτό που έχει σημασία είναι ο προορισμός της πράξης, δηλαδή η βούληση να τεθεί το έργο σε δημόσια εκτέλεση με πιθανούς αποδέκτες ακαθόριστο αριθμό προσώπων, δηλαδή το κοινό. Κυρίαρχο στοιχείο της δημόσιας εκτέλεσης αποτελεί η ποιοτική έννοια του κοινού η οποία και υπερισχύει σε περίπτωση σύγκρουσης με το κριτήριο του δημόσιου χώρου⁷¹.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της έννοιας του κοινού στο δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης, αποτελεί η μη συνάρτησή του με την υποχρέωση καταβολής οικονομικού αντιτίμου⁷². Γενικά η επιδίωξη οικονομικού οφέλους δεν συνδέεται με την έννοια του

⁶⁶ Εφαθ 4419/2012, ΔΕΕ 2013 σελ. 683.

⁶⁷ Σε αντίθεση με την ελληνική θεωρία, η γερμανική θεωρία ορίζει τη δημόσια προβολή ως άμεση δημόσια εκτέλεση, με το αιτιολογικό ότι το έργο, παρά τη χρήση τεχνικών μέσων, παρουσιάζεται άμεσα στο κοινό.

⁶⁸ ΜΠρωτΑθ 5743/2000 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

⁶⁹ Γεώργιος Κουμάντος, ο.π. σελ. 232, Μαρίνος, ο.π., αρ. 346, Εφαθ 4419/2012 ΔΕΕ 2013 σελ. 681.

⁷⁰ Σταματούδη σε Λ. Κοτσίρη/ Ε. Σταματούδη, Νόμος για την Πνευματική Ιδιοκτησία, Κατ' άρθρο ερμηνεία, 2^η έκδοση, Σάκκουλα 2012, άρθρο 3, αρ. 72.

⁷¹ Έχει κριθεί ότι η εκτέλεση τραγουδιών από ορχήστρα σε καφενείου μικρού χωριού (δημόσιος χώρος) όπου ήταν καλεσμένοι τα μέλη της οικογένειας και οι φίλοι κατοίκου που γιόρταζε, δεν αποτελεί δημόσια εκτέλεση, επειδή υπερισχύει το ποιοτικό κριτήριο του κοινού. ΜΠρΠειρ 1340/2006, ΔιΜΕΕ 2006, σελ. 391, παρατηρήσεις Κοντουμά.

⁷² ΑΠ907/2003 ΕλλΔνη 2003, σελ. 1480.

κοινού και κατ' επέκταση δεν οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος δημόσιας εκτέλεσης⁷³.

Σημειωτέον, επίσης, ότι μετά την προσαρμογή του Ν. 2121/1993 στην Οδηγία 2001/29/ΕΚ και την αναγνώριση ως αυτοτελούς εξουσίας της κατ' αίτηση διάθεσης του έργου στο κοινό, μορφή έμμεσης δημόσιας εκτέλεσης συνιστά και η παρουσίαση στο κοινό έργων που έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο ή σε άλλα εσωτερικά δίκτυα επικοινωνίας και τα οποία, καθώς ανακτώνται από τον μετερχόμενο την πράξη εκμετάλλευσης παρουσιάζονται, συγχρόνως ή μετά την ανάκτησή τους, δημόσια μέσω τερματικών Η/Υ, οθονών, μεγαφώνων ή οποιονδήποτε άλλων τεχνικών μέσων⁷⁴.

Καταλήγει, λοιπόν, κανείς στο εξής συμπέρασμα: το πότε η εκτέλεση είναι δημόσια ή μη αποτελεί πραγματικό ζήτημα και εξαρτάται από το αν αυτή γίνεται υπό συνθήκες που κάνουν το έργο προσιτό σε αόριστο αριθμό προσώπων που δεν χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες σχέσεις ή ιδιότητες μεταξύ τους. Αρκεί η παρουσία κοινού (ποιοτικό κριτήριο) να είναι ενδεχόμενη. Περαιτέρω κριτήριο για τον προσδιορισμό της δημόσιας εκτέλεσης είναι εκείνο του δημόσιου ή ιδιωτικού χώρου. Όταν η εκτέλεση γίνεται σε δημόσιο χώρο είναι πάντοτε δημόσια. Στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, δημόσιος είναι ο χώρος όπου ο καθένας μπορεί να έχει προσπέλαση, έστω με ορισμένο αντάλλαγμα που μπορεί να συνδυάζεται με αντάλλαγμα για άλλες υπηρεσίες σχετικές με το χώρο αυτό⁷⁵. Πάντως, ο χώρος δεν έχει κύρια σημασία, με δεδομένο ότι η εκτέλεση μπορεί να πραγματοποιηθεί και σε ιδιωτικό χώρο και παρόλα αυτά να θεωρείται δημόσια, αν γίνεται ή μπορεί να γίνει προσιτή στο κοινό, το οποίο εκλαμβάνεται με την οικονομική έννοια του όρου. Κάθε τρόπος οικονομικής εκμετάλλευσης του έργου που βασίζεται σε διαφορετική μορφή δημόσιας παρουσίας του, συνιστά διακριτή επί μέρους εξουσία δημόσιας εκτέλεσης, για την οποία ο δημιουργός έχει εκ του νόμου αξίωση ξεχωριστής αμοιβής.

⁷³ Το ΔΕΕ βέβαια, συνεκτιμά και το στοιχείο του οικονομικού οφέλους για την αξιολόγηση δευτερευουσών πράξεων οικονομικής εκμετάλλευσης ως αυτοτελών μορφών οικονομικής εκμετάλλευσης που εμπίπτουν στο δικαίωμα παρουσίασης. Βλ. ενδεικτικά, ΔΕΕ 7.12.2006, C-306/05, Sociedad General de Autores y Editores de Espana (SGAE) κατά Rafael Hoteles, σκέψη 44.

⁷⁴ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 203.

⁷⁵ Για τις αίθουσες αερολιμένων και τα αεροσκάφη έχει κριθεί νομολογιακά ότι αποτελούν δημόσιο χώρο παρά το γεγονός ότι οι χώροι αυτοί είναι προσιτοί μόνο σε ταξιδιώτες και η προσπέλαση αόριστου αριθμού ατόμων γίνεται για ορισμένη χρήση, έστω και αν στην αίθουσα αναμονής δεν καταβάλλεται κανένα αντίτιμο.

B.3) Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ

Ανάμεσα στις εξουσίες που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας, ο Νόμος 2121/1993 αναφέρει και την εξουσία της παρουσίασης του έργου στο κοινό⁷⁶. Κατά την αρχική διατύπωση του Ν. 2121/1993, η εξουσία παρουσίασης του έργου στο κοινό προβλέπονταν στο άρθρο 3 § 1 περ. ε⁷⁷ και αφορούσε κάθε ενέργεια που καθιστούσε το έργο προσιτό στο κοινό χωρίς την παραγωγή και κυκλοφορία νέων υλικών υποστρωμάτων. Με τα τεχνικά δεδομένα που υπήρχαν κατά τη σύνταξη του νόμου, οι σπουδαιότεροι τρόποι παρουσίασης του έργου στο κοινό ήταν η δημόσια εκτέλεσή του και η ραδιοτηλεοπτική μετάδοση⁷⁸ και οι τρόποι αυτοί, λόγω της σπουδαιότητάς τους ανάγονταν από το νόμο σε ιδιαίτερες εξουσίες⁷⁹. Παράλληλα προς τους δύο αυτούς τρόπους παρουσίασης του έργου στο κοινό, ο όρος αυτός αναφερόταν και στην παροχή της δυνατότητας στο κοινό να δει ορισμένο έργο ή ορισμένα έργα των εικαστικών τεχνών.

Υπό την αρχική της μορφή, λοιπόν, η έννοια της παρουσίασης του έργου στο κοινό αφορούσε μια ευρύτατη εξουσία που κάλυπτε κάθε μορφή άυλης οικονομικής εκμετάλλευσης του έργου μέσω της παρουσιάσής του στο κοινό και εκτείνονταν και σε τρόπους παρουσίασης του έργου μέσω του φορέα υλικής ενσωμάτωσής του⁸⁰. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η εξουσία της παρουσίασης του έργου στο κοινό περιελάμβανε κάθε τρόπο παρουσίασης, ακόμη και νέους τρόπους παρουσίασης που θα δημιουργούνταν στο πλαίσιο της διακίνησης των έργων στις λεωφόρους των πληροφοριών.

Το ενωσιακό κεκτημένο απαιτεί σύμφωνη ερμηνεία του εθνικού δικαίου, όσον αφορά στη μεταφορά της οικείας Οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο. Η αρχή της

⁷⁶ Άρθρο 3 § 1 περ. ζ' και η' «1. Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στους δημιουργούς ιδίως την εξουσία (δικαίωμα) να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν: η) Την παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσωματωτά ή ασυρμάτως ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση στα έργα αυτά, όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος. Τα δικαιώματα αυτά δεν αναλώνονται με οποιαδήποτε πράξη παρουσίασης στο κοινό με την έννοια της παρούσας ρύθμισης.»

⁷⁷ «Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στο δημιουργό ιδίως την εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει: ... ε) την παρουσίαση του έργου στο κοινό».

⁷⁸ Κουμάντος, ο.π. σελ. 228.

⁷⁹ Λόγω της διπλής αναφοράς στο Ν. 2121/1993 της εξουσίας δημόσιας μετάδοσης αφενός αυτοτελώς στο άρθρο 3 § 1 περ. ζ' και αφετέρου υπό τη σκέπη της εξουσίας παρουσίασης του έργου στο κοινό στο άρθρο 3 § 1 περ. ε', είχε διατυπωθεί και η άποψη περί ανάγκης συσταλτικής ερμηνείας της έννοιας της «παρουσίασης του έργου στο κοινό», κατά τρόπο, ώστε να εξαιρείται από αυτήν η εξουσία δημόσιας μετάδοσης (Μαρίνος, Πνευματική Ιδιοκτησία 1^η έκδοση, 1999, σελ. 344).

⁸⁰ Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 206.

σύμφωνης ερμηνείας του εθνικού δικαίου προς το κοινοτικό, αφορά πρωτίστως τις εσωτερικές διατάξεις που θεσπίστηκαν για τη μεταφορά της οικείας Οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, δεν περιορίζεται όμως στην ανάλυση των διατάξεων αυτών, αλλά επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο να λαμβάνει υπόψη του το σύνολο του εθνικού δικαίου για να εκτιμά σε ποιο μέτρο το δίκαιο αυτό μπορεί να τύχει τέτοιας εφαρμογής που να μην καταλήγει σε αποτέλεσμα αντίθετο προς το σκοπό της Οδηγίας⁸¹.

Με το άρθρο 81 του Ν. 3057/2002, με το οποίο εναρμονίστηκε η ελληνική έννομη τάξη με την Οδηγία 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29^{ης} Μαΐου 2001, το άρθρο 3 § 1 του Ν. 2121/1993 αντικαταστάθηκε και αναδιατυπώθηκε⁸², με αποτέλεσμα να διατηρηθεί αναλλοίωτη η περ. ζ' για την εξουσία δημόσιας μετάδοσης, ενώ η περ. ε' αντικαταστάθηκε από την περ. η', η οποία πρέπει να ερμηνεύεται με βάση το γράμμα και το σκοπό της διάταξης του άρθρου 3 § 1 περ. α' της ανωτέρω Οδηγίας.

Εάν συγκρίνει κανείς το εύρος της εξουσίας της παρουσίασης στο κοινό, όπως τούτο μνημονεύεται στο άρθρο 3 § 1 περ. η' του Ν. 2121/1993, με εκείνο της εξουσίας δημόσιας μετάδοσης, όπως τούτο μνημονεύεται στο άρθρο 3 § 1 περ. ζ' του

⁸¹ Διονυσία Καλλινίκου, Η επίδραση του ενωσιακού δικαίου στην εθνική νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα, ΔιΜΕΕ, 4/2013, σελ. 458.

⁸² 1. Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στους δημιουργούς ιδίως την εξουσία (δικαίωμα) να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν: α) Την εγγραφή και την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή των έργων τους με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει. β) Τη μετάφραση των έργων τους.

γ) Τη διασκευή, την προσαρμογή ή άλλες μετατροπές των έργων τους. δ) Όσον αφορά το πρωτότυπο ή τα αντίτυπα (αντίγραφα) των έργων τους, τη διανομή τους στο κοινό με οποιαδήποτε μορφή μέσω πώλησης ή με άλλους τρόπους. Το δικαίωμα διανομής εντός της Κοινότητας αναλώνεται μόνο εάν η πρώτη πώληση ή η με οποιονδήποτε άλλο τρόπο πρώτη μεταβίβαση της κυριότητας του πρωτοτύπου ή των αντιτύπων εντός της Κοινότητας πραγματοποιείται από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του. ε) Την εκμίσθωση και το δημόσιο δανεισμό, όσον αφορά το πρωτότυπο ή τα αντίτυπα των έργων τους. Τα δικαιώματα αυτά δεν αναλώνονται από οποιαδήποτε πώληση ή άλλη πράξη διανομής του πρωτοτύπου ή των αντιτύπων. Τα δικαιώματα αυτά δεν εφαρμόζονται σε σχέση με τα έργα αρχιτεκτονικής και τα έργα των εφαρμοσμένων τεχνών. Η εκμίσθωση και ο δημόσιος δανεισμός νοούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην οδηγία 92/100 του Συμβουλίου της 19ης Νοεμβρίου 1992 (ΕΕΕΚ αριθμ. L 346/61 - 27.11.1992). στ) Τη δημόσια εκτέλεση των έργων τους. ζ) Τη μετάδοση ή αναμετάδοση των έργων τους στο κοινό με τη ραδιοφωνία και την τηλεόραση, με ηλεκτρομαγνητικά κύματα ή με καλώδια ή με άλλους υλικούς αγωγούς ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, παραλλήλως προς την επιφάνεια της γης ή μέσω δορυφόρων. η) Την παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση στα έργα αυτά, όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος. Τα δικαιώματα αυτά δεν αναλώνονται με οποιαδήποτε πράξη παρουσίασης στο κοινό με την έννοια της παρούσας ρύθμισης. θ) Την εισαγωγή αντιτύπων των έργων τους που παρήχθησαν στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού ή, εφόσον πρόκειται για εισαγωγή από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αν το δικαίωμα της εισαγωγής αντιτύπων στην Ελλάδα είχε συμβατικά διατηρηθεί από τον δημιουργό (άρθρα 2, 3 παρ. 1 και 3, 4 Οδηγίας 2001/29 ΕΕΕΚ αριθμ. L. 167/10 - 22.6.2001).

N. 2121/1993, παρατηρεί ότι υφίσταται απόλυτη επικάλυψη των δύο εξουσιών. Κατ' αυτόν τον τρόπο, παρατηρείται η απόλυτη ταύτιση της εξουσίας δημόσιας μετάδοσης με την εξουσία παρουσίασης στο κοινό⁸³. Έχει υποστηριχθεί βέβαια, η άποψη ότι εφόσον η εξουσία δημόσιας μετάδοσης αποτελεί ιδιαίτερη εξουσία, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, η εξουσία της παρουσίασης του έργου στο κοινό θα πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά⁸⁴, ώστε να αποφευχθεί η διπλή ρύθμιση της παραπάνω εξουσίας, καθόσον υφίσταται ανάγκη τελολογικής συστολής της περ. η' του άρθρου 3 §1 του Ν. 2121/1993, ώστε να εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής της διάταξης αυτής, η εξουσία δημόσιας μετάδοσης.

Σκοπός του Έλληνα νομοθέτη ήταν να μεταφερθεί στην ελληνική έννομη τάξη το γράμμα και το πνεύμα του άρθρου 3 § 1 της Οδηγίας 2001/29/EK, το οποίο περιλαμβάνει πρωτίστως και μόνο την εξουσία δημόσιας μετάδοσης. Ο Έλληνας νομοθέτης, επομένως, με τη θέσπιση της νέας περ. η' του άρθρου 3 § 1 είχε ως μοναδικό σκοπό να περιλάβει υπό την εξουσία παρουσίασης στο κοινό όλες τις μορφές δημόσιας μετάδοσης του έργου, εναρμονιζόμενος πλήρως με τη βούληση του ενωσιακού νομοθέτη. Η διπλή αναφορά της ίδιας εξουσίας στις περ. ζ' και η' του άρθρου 3 § 1 συνιστά παραδρομή του Έλληνα νομοθέτη, ο οποίος παρέλειψε να καταργήσει την περ. ζ'⁸⁵.

Η εξουσία αυτή αφορά δημοσιευμένα και αδημοσίευτα έργα. Επί αδημοσίετου έργου η έκθεσή του συνεπάγεται και άσκηση της εξουσίας πρώτης δημοσίευσης⁸⁶.

Η εξουσία παρουσίασης στο κοινό, στο μέτρο που περιλαμβάνει και την εξουσία διάθεσης έχει μεγάλη πρακτική σημασίας το πλαίσιο διάδοσης των έργων στο διαδίκτυο⁸⁷.

Σημειωτέον ότι το άρθρο 3 § 1 της Οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29^{ης} Μαΐου 2001, ουσιαστικά μετέφερε στην

⁸³ Ο Έλληνας νομοθέτης από προφανή παραδρομή δεν κατήργησε την επαναλαμβανόμενη και στην περ. ζ' εξουσία δημόσιας μετάδοσης.

⁸⁴ Μαρίνος, ο.π. αρ. 344, Μαρίνος ΕΕμπΔ 2004 σελ. 489, Κοτσίρης, ο.π., αρ. 264, Καλλινίκου, ο.π., αρ. 104, οι οποίοι πρεσβεύουν ότι διαχωρίζεται από την εξουσία παρουσίασης στο κοινό τόσο η εξουσία δημόσιας μετάδοσης, όσο και η εξουσία δημόσιας εκτέλεσης, λόγω της ειδικότερης ρύθμισής τους στο νόμο.

⁸⁵ Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 209-210.

⁸⁶ Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, Πνευματική Ιδιοκτησία, Αντ. Σάκκουλα, 2000, σελ. 153.

⁸⁷ Άρθρο 8 Συνθήκης WIPO της 20/12/1996 για την πνευματική ιδιοκτησία που κυρώθηκε με το Ν. 3184/2003.

ενωσιακή έννομη τάξη το άρθρο 8 της Συνθήκης Π.Ο.Δ.Ι. για την πνευματική ιδιοκτησία. Το άρθρο 8 της Συνθήκης που τιτλοφορείται ως «Δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό» εισάγει μια νέα περιεκτική εξουσία του δημιουργού, που αφορά κάθε τρόπο μετάδοσης του έργου στο κοινό, ενσύρματο ή ασύρματο, που δεν καλύπτεται ήδη από τη ΔΣ Βέρνης και εκτείνεται σε όλες τις κατηγορίες των έργων. Η χρήση του όρου «παρουσίαση στο κοινό» αντί του όρου «δημόσια μετάδοση» οφείλεται στην αναβάθμιση της αγγλικής γλώσσας ως μιας εκ των έξι επίσημων γλωσσών της Συνθήκης και συνιστά μετάφραση του όρου «communication to the public». Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται στη Συνθήκη ως συνώνυμος της «δημόσιας μετάδοσης» και ως εκ τούτου, έχει σαφώς στενότερο περιεχόμενο του αντίστοιχου όρου της παλαιάς περ. ε' του άρθρου 3 § 1 του Ν. 2121/1993⁸⁸.

Παράλληλα, εάν αναγνώσει κανείς την 23^η αιτιολογική σκέψη του Προοιμίου της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ⁸⁹, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η εξουσία παρουσίασης στο κοινό καλύπτει κάθε τρόπο μετάδοσης ή αναμετάδοσης, ενσύρματης ή ασύρματης, ανεξάρτητα από το χρησιμοποιούμενο μέσο ή την ακολουθούμενη τεχνική μετάδοσης (αναλογική ή ψηφιακή μετάδοση).

Στην εξουσία παρουσίασης στο κοινό υπάγεται ως ειδικότερη μορφή της και η ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, δηλαδή η μετάδοση σημάτων, ήχων ή εικόνων μέσω ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων που εκπέμπονται από ορισμένες εγκαταστάσεις (πομπούς) και γίνονται δεκτά – μετασχηματιζόμενα σε ήχο και εικόνα – από αόριστο αριθμό ειδικών συσκευών λήψης (δέκτες)⁹⁰. Καλύπτονται, βέβαια, όλες οι μορφές μετάδοσης, π.χ. δορυφορική, καλωδιακή αλλά και διαδικτυακή. Κάθε μορφή δημόσιας μετάδοσης συνιστά αυτοτελή τρόπο οικονομικής εκμετάλλευσης του έργου, ακόμη και αν με τη μορφή αυτή δεν διευρύνεται το κοινό που έχει τη δυνατότητα λήψης του έργου, αλλά απλώς βελτιώνεται η ποιότητα λήψης⁹¹.

Η ψηφιακή διάθεση προϋποθέτει ότι το κοινό μπορεί να έχει πρόσβαση στο περιεχόμενο από τον τόπο και κατά το χρόνο της ατομικής επιλογής του, ενώ όταν πρόκειται για ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, το περιεχόμενο μεταδίδεται από ένα

⁸⁸ Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 207.

⁸⁹ «Το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί κατά ευρεία έννοια ότι καλύπτει κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο προέλευσης της παρουσίασης. Το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να καλύπτει κάθε σχετική μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής. Το δικαίωμα αυτό δε θα πρέπει να καλύπτει άλλες πράξεις».

⁹⁰ Κουμάντος, ο.π. σελ. 233, Μαρίνος, ο.π. σελ. 350, Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 210.

⁹¹ Κουμάντος, ο.π. σελ. 234, Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 210.

ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό προς ένα παθητικό κοινό που απλά λαμβάνει το εκπεμπόμενο σήμα από το δέκτη του.

Αυτό βέβαια, αλλάζει με τη σταδιακή μετατροπή των ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων σε ψηφιακές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις, αφού στην ψηφιακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση περιεχομένου το παθητικό κοινό της αναλογικής μετάδοσης μετουσιώνεται σε ενεργητικό κοινό που θα μπορεί να έχει πρόσβαση στο περιεχόμενο από τον τόπο και κατά τον χρόνο της ατομικής επιλογής του.

Στο σημείο τούτο, αξίζει να αναφερθεί ότι όλες οι μορφές δημόσιας παρουσίασης του έργου στο κοινό έχουν ως κοινό χαρακτηριστικό την απόσταση μεταξύ του τόπου προέλευσης της μετάδοσης και του τόπου ενδεχόμενης λήψης της από το κοινό. Το γεγονός και μόνο ότι παρέχεται η δυνατότητα λήψης των σημάτων, ήχων, εικόνων ή δεδομένων από το κοινό, ακόμη και όταν το έργο δεν γίνεται αντιληπτό από τις αισθήσεις του κοινού (όταν δηλαδή οι συσκευές λήψης είναι κλειστές), τούτο εμπίπτει στην εξουσία παρουσίασης στο κοινό. Όταν δηλαδή παρέχεται η δυνατότητα λήψης του μεταδιδόμενου έργου από ένα ενδεχόμενο κοινό, το οποίο μπορεί να βρίσκεται εγκατεσπαρμένο σε διαφορετικούς χώρους και να μην κάνει χρήση της δυνατότητας λήψης και απόλαυσης του μεταδιδόμενου έργου, τούτο εμπίπτει στην έννοια της εξουσίας παρουσίασης του έργου στο κοινό, όπως αυτή νομοθετικά ρυθμίζεται⁹².

Σημειωτέον ότι οι απλές ενέργειες υποβοήθησης της λήψης του μεταδιδόμενου έργου, δεν συνιστούν πράξεις προσβολής της εξουσίας παρουσίασης του έργου στο κοινό⁹³.

Όσον αφορά στην αναμετάδοση του έργου, αξίζει να σημειωθεί, αρχικά, ότι δεν υφίσταται στο νόμο ορισμός της έννοιας της αναμετάδοσης, η οποία αντιδιαστέλλεται με την εξουσία μετάδοσης⁹⁴. Η ελληνική θεωρία όμως, δέχεται ότι αναμετάδοση συνιστά: α) κάθε μετάδοση από τον αρχικό ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό που έπεται χρονικά της πρώτης μετάδοσης και β) κάθε μετάδοση από διαφορετικό του αρχικού ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό που είναι ταυτόχρονη ή χρονικά

⁹² Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 211.

⁹³ Η περαιτέρω μεταβίβαση του ραδιοτηλεοπτικού σήματος μέσω απλών ή ενισχυμένων κεραιών λήψης, που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της λήψης εντός ενός οικήματος ή περισσότερων όμορων οικημάτων, δεν συνιστά μετάδοση, αλλά υποβοήθηση της διενέργειας της λήψης. Βλ. Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 211.

⁹⁴ Η εξουσία μετάδοσης αφορά μόνο την πρώτη μετάδοση του έργου.

μεταγενέστερη της πρώτης μετάδοσης⁹⁵. Υποστηρίζεται ότι με την αναμετάδοση το έργο καθίσταται προσιτό σε νέο κύκλο ακροατών/τηλεθεατών, με συνέπεια να επιτρέπεται η περαιτέρω εκμετάλλευση του έργου που δεν καλύπτεται από την αμοιβή που αντιστοιχεί στην πρώτη εκμετάλλευση του έργου⁹⁶. Η αναμετάδοση, συνεπώς, συνιστά αυτοτελή οικονομικό τρόπο εκμετάλλευσης του έργου, ανεξάρτητα αν διευρύνει τον κύκλο των αποδεκτών του έργου ή επιχειρείται μόνο για λόγους τεχνικής βελτίωσης της λήψης του σήματος⁹⁷. Έχει υποστηριχθεί, βέβαια, στο πλαίσιο της ΔΣ Βέρνης ότι δεν είναι εύκολη η χάραξη σαφούς διαχωριστικής γραμμής μεταξύ του αρχικού κοινού του ραδιοτηλεοπτικά μεταδιδόμενου έργου και του επιγενόμενου νέου κοινού που απόκτησε πρόσβαση σε αυτό λόγω της αναμετάδοσής του, ειδικά στις περιπτώσεις ανάγκης ενίσχυσης του ραδιοτηλεοπτικού σήματος κατά την αρχική μετάδοσή του⁹⁸.

Όσον αφορά στο μέσο της αναμετάδοσης, αξίζει να σημειωθεί ότι εάν η αναμετάδοση πραγματοποιείται παραδείγματος χάριν, από τον αρχικό ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό με το ίδιο τεχνικό μέσο μετάδοσης και δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία, δεν απαιτείται νέα συναίνεση του δημιουργού⁹⁹. Αντιθέτως, εάν η αναμετάδοση πραγματοποιείται από τον αρχικό ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό με διαφορετικό τεχνικό μέσο μετάδοσης, τότε απαιτείται νέα συναίνεση του δημιουργού, διότι πρόκειται για μια αυτοτελή οικονομική εκμετάλλευση του έργου¹⁰⁰. Η διαδικτυακή μετάδοση μέσω live streaming της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής από τον ίδιο ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό συνιστά νέο, αυτοτελή τρόπο οικονομικής εκμετάλλευσης του έργου που διευρύνει τον κύκλο των αποδεκτών του και απαιτείται, εξ αυτού του λόγου, συναίνεση του δημιουργού¹⁰¹.

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οποιαδήποτε αναμετάδοση του έργου από διαφορετικό του αρχικού ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό, με το ίδιο ή διαφορετικό τεχνικό μέσο μετάδοσης, συγχρόνως ή μεταγενεστέρως της αρχικής μετάδοσης, απαιτεί συναίνεση του δημιουργού, διότι υφίσταται εν προκειμένω, πράξη

⁹⁵ Κουμάντος, ο.π. σελ. 233, Μαρίνος, ο.π. σελ. 354, Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 211.

⁹⁶ Κουμάντος, ο.π. σελ. 234.

⁹⁷ Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 211.

⁹⁸ Μαρίνος, αρ. 350 και Σταματούδη σε Κοτσίρη/Σταματούδη, υπό το άρθρο 3 αρ. 78.

⁹⁹ Γεννάτι, βέβαια, νόμιμη υποχρέωση του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού προς καταβολή πρόσθετης αμοιβής στο δημιουργό, σύμφωνα με το άρθρο 35 § 1 εδ. α' του Ν. 2121/1993.

¹⁰⁰ Καλλινίκου, ο.π. σελ. 114.

¹⁰¹ Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 212.

οικονομικής εκμετάλλευσης του έργου¹⁰². Έτσι, λοιπόν, κάθε μετάδοση που πραγματοποιείται με διαφορετικό τεχνικό μέσο αποκτά νομική αυτοτέλεια και οικονομική αυθυπαρξία. Ομοίως, σε περίπτωση αναμετάδοσης του έργου από διαφορετικό του αρχικού ραδιοηλεκτρονικό οργανισμό συνιστά μια αυθύπαρκτη πράξη εκμετάλλευσης του έργου. Και στις δύο ανωτέρω περιπτώσεις, απαιτείται συναίνεση του δημιουργού, ο οποίος έχει εκ του νόμου αξίωση ξεχωριστής αμοιβής.

Καταλήγει λοιπόν, κανείς στο συμπέρασμα, ότι το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό είναι ένα δικαίωμα «ομπρέλα», το οποίο περιλαμβάνει κάθε άυλη μορφή μετάδοσης ή τη μετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα και αναφέρεται πάντοτε σε περιπτώσεις που το κοινό δεν παρίσταται στον τόπο όπου διενεργείται η μετάδοση. Κάποιο είδος μετάδοσης ή αναμετάδοσης είναι απαραίτητο προκειμένου να λάβει χώρα κάποια παρουσίαση στο κοινό. Στην πραγματικότητα, το συγκεκριμένο δικαίωμα χαρακτηρίζεται από ένα στοιχείο απόστασης, υπό την έννοια ότι τη μετάδοση προέρχεται από έναν τόπο και λαμβάνεται από έναν άλλο¹⁰³

Το ΔΕΕ, έχει θέσει, κυρίως στο πλαίσιο του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ, συγκεκριμένες παραμέτρους, εν είδει γενικών αρχών, σύμφωνα με τις οποίες θα πρέπει να προσεγγίζεται ερμηνευτικά η έννοια της παρουσίασης στο κοινό. Συγκεκριμένα, το ΔΕΕ έχει κρίνει¹⁰⁴ ότι: α) η έννοια της παρουσίασης στο κοινό, λαμβανομένης υπόψη της 23¹⁰⁵ αιτιολογικής σκέψης της ανωτέρω Οδηγίας, πρέπει να θεωρείται εν ευρεία εννοία και κατ' επέκταση, να ερμηνεύεται διασταλτικά, δεδομένου ότι πρωταρχικός σκοπός της Οδηγίας είναι η καθιέρωση ενός υψηλού επιπέδου προστασίας υπέρ των δημιουργών και η διασφάλιση εύλογης αμοιβής για τη χρήση των έργων τους, β) η έννοια της παρουσίασης στο κοινό απαρτίζεται σωρευτικά από δύο, ειδικότερα, στοιχεία, ήτοι 1) μια «πράξη παρουσίασης» η οποία 2) απευθύνεται σε «κοινό», γ) η έννοια της παρουσίασης καλύπτει κάθε είδους πράξη μετάδοσης ή και αναμετάδοσης σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο προέλευσης της παρουσίασης¹⁰⁵ και δια της οποίας ανεξαρτήτως του χρησιμοποιούμενου μέσου ή της τεχνολογικής μεθόδου, παρέχεται

¹⁰² Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 212.

¹⁰³ Ειρήνη Σταματούδη, “Linking”, “Framing” “Browsing” – Πρόσφατη νομολογία του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 350.

¹⁰⁴ Κ. Βόσσος, Η παρουσίαση στο κοινό προστατευόμενου περιεχομένου υπό το (ημί)φως της νομολογίας του ΔΕΕ, ΔιΜΕΕ, 3/2015, σελ. 363 – 364.

¹⁰⁵ 23¹⁰⁵ αιτιολογική σκέψη του Προοιμίου της Οδηγίας «παρουσίαση στο κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης» («public not present at the place where the communication originates»).

πρόσβαση σε προστατευόμενο περιεχόμενο, δ) για την ύπαρξη πράξης παρουσίασης στο κοινό, αρκεί το προστατευόμενο περιεχόμενο να τεθεί στη διάθεση του κοινού με αποτέλεσμα τα πρόσωπα που το συνθέτουν να έχουν πρόσβαση σε αυτό, χωρίς να είναι καθοριστικό το αν θα χρησιμοποιήσουν ή όχι αυτή τη δυνατότητα, ε) ένα έργο χρησιμοποιείται κατά πλείονες τρόπους, με αποτέλεσμα να επιτρέπεται εξατομικευμένα από τον δικαιούχο κάθε μετάδοση ή αναμετάδοσή του βάσει συγκεκριμένου τεχνικού τρόπου, στ) παρουσίαση στο κοινό συντρέχει στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ένας φορέας παρεμβάλλεται με πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του, για να παράσχει πρόσβαση σε προστατευόμενο περιεχόμενο, ελλείψει δε, της παρέμβασης αυτής, η πρόσβαση σε αυτό δε θα ήταν, κατ' αρχήν, δυνατή, ζ) η έννοια της παρουσίασης στο κοινό καλύπτει κάθε πράξη μετάδοσης ή αναμετάδοσης η οποία λαμβάνει χώρα βάσει συγκεκριμένης τεχνικής μεθόδου, διαφορετικής από εκείνη που χρησιμοποιείται για την αρχική πράξη παρουσίασης, η) η έννοια του κοινού αναφέρεται σε έναν απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών και προϋποθέτει έναν αρκετά μεγάλο αριθμό προσώπων και θ) όταν η δευτερεύουσα πράξη παρουσίασης γίνεται με την ίδια τεχνική μέθοδο όπως και η αρχική, το κοινό το οποίο αποκτά πρόσβαση στο προστατευόμενο περιεχόμενο, πρέπει να είναι «νέο», δηλαδή, θα πρέπει να αποτελεί κοινό το οποίο δεν είχε ληφθεί υπόψη από τον δικαιούχο, όταν είχε επιτρέψει την αρχική παρουσίασή του, ενώ αντίθετα, όταν συντρέχει διαφορετική της αρχικής τεχνική μέθοδος παρουσίασης, παρέλκει η εξέταση της προϋπόθεσης του «νέου κοινού» και αρκεί ότι η επίμαχη πράξη παρουσίασης απευθύνεται γενικά στο κοινό.

Με την απόφαση SGAE το ΔΕΕ εισήγαγε, για πρώτη φορά, στη νομολογία του, την έννοια του «νέου κοινού», η οποία έκτοτε υιοθετήθηκε ως το βασικότερο κριτήριο για τη διαπίστωση αν συγκεκριμένη δευτερεύουσα χρήση προστατευόμενου περιεχομένου συνιστά παρουσίαση στο κοινό. Σύμφωνα με την ερμηνευτική προσέγγιση του ΔΕΕ, η κατασκευή της έννοιας του νέου κοινού φαίνεται να είναι απόρροια της υλοποίησης της δευτερεύουσας πράξης παρουσίασης από φορέα διαφορετικό εκείνου που προέβη στην αρχική πράξη. Εκ του γεγονότος αυτού, το ΔΕΕ συμπεραίνει ότι η δευτερεύουσα πράξη παρουσίασης πραγματοποιείται, ουσιαστικά, προς ένα κοινό διαφορετικό από εκείνο στο οποίο στοχεύει η αρχική παρουσίαση, δηλαδή προς ένα νέο κοινό. Η έννοια του νέου κοινού συνέχεται αλληλένδετα με το γεγονός της υλοποίησης της δευτερεύουσας πράξης παρουσίασης

και αποτελεί εκείνο στο οποίο στοχεύει η εν λόγω πράξη η οποία, τελικά, καταλήγει στη διεύρυνση του κοινού που είχε λάβει υπόψη του ο δικαιούχος όταν επέτρεψε την αρχική παρουσίαση του έργου¹⁰⁶.

Με την υιοθετηθείσα από το ΔΕΕ ερμηνευτική προσέγγιση, εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια της ουσίας να προβαίνουν στη συνολική εκτίμηση της συγκεκριμένης, κάθε φορά, μορφής χρήσης/εκμετάλλευσης, βάσει των εκάστοτε πραγματικών περιστατικών, δηλαδή σε ad hoc εκτίμηση αν υφίσταται παρουσίαση στο κοινό, εξετάζοντας ειδικότερα, αν η δευτερεύουσα πράξη πραγματοποιήθηκε με την ίδια ή διαφορετική τεχνική μέθοδο και, αναλόγως, αν διαπιστώνεται διεύρυνση του κοινού («νέο κοινό»), δια της παρεμβάσεως του φορέα που πραγματοποιεί τη δευτερεύουσα πράξη παρουσίασης.

B.4) Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΤ' ΑΙΤΗΣΗ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ

Με το άρθρο 81 του Ν. 3057/2002, με το οποίο εναρμονίστηκε η ελληνική έννομη τάξη με την Οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29^{ης} Μαΐου 2001, προστέθηκε στις ενδεικτικά απαριθμούμενες περιουσιακές εξουσίες του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν. 2121/1993 και η εξουσία κατ' αίτησης διάθεσης στο κοινό (άρθρο 3 παρ. 1 περ. η' εδ. α' ημιεδ. β')¹⁰⁷. Ως πράξη εκμετάλλευσης του έργου που εμπίπτει στην εξουσία αυτή νοείται η προσφορά του έργου στο κοινό προς ανάκτηση από τον τόπο και κατά τον χρόνο ατομικής επιλογής του ανακτώντος και εκτείνεται σε κάθε κατηγορία έργων¹⁰⁸. Πρόκειται για την εξουσία του δημιουργού/φορέα συγγενικών δικαιωμάτων, με την οποία δίδεται νομική απάντηση στην «κατ' αίτηση» (on demand) κλήση τρίτου να χρησιμοποιήσει το έργο στο ψηφιακό διαδραστικό (interactive) περιβάλλον (making available right, deigital transmission ή digital dissemination right ή εξουσία ψηφιακής μετάδοσης/διάχυσης του έργου με άμεση επικοινωνία, γνωστή και ως digital access right¹⁰⁹. Αφορά, δηλαδή, παρουσίαση του έργου διαλογικά – διαδραστικά στον προσωπικό υπολογιστή του χρήστη και με άμεση επικοινωνία στο ψηφιακό περιβάλλον. Η

¹⁰⁶ Κ. Βόσσο, Η παρουσίαση στο κοινό προστατευόμενου περιεχομένου υπό το (ημί)φως της νομολογίας του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 365 – 366.

¹⁰⁷ «.....καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση στα έργα αυτά, όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος».

¹⁰⁸ Κουμάντος, ο.π. σελ. 230 – 231, Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 213.

¹⁰⁹ Μιχαήλ Θεόδωρος Μαρίνος, Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία, Η νέα Κοινοτική Ρύθμιση, σελ. 46.

ρύθμιση αυτή της πρόσβασης on demand ήταν καινοτόμος, διότι αποτελεί μια ραγδαία εξελισσόμενη μορφή εκμετάλλευσης των έργων, με αποτέλεσμα να χρίζουν περαιτέρω προστασίας τα δικαιώματα των δημιουργών.

Ως προσφορά του έργου προς ανάκτηση νοείται κάθε πράξη ανάρτησής του είτε σε ιστοσελίδες στον παγκόσμιο ιστό, είτε μέσω μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, είτε με τη συμμετοχή σε ομάδες συζητήσεως (newsgroup), είτε με την ανάρτηση σχολίων σε ιστολόγια (blogs), είτε με την ανάρτηση σε κοινωνικά δίκτυα (facebook, twitter), είτε με τη συμμετοχή σε παιχνίδια και προσομοιώσεις της πραγματικής ζωής που διεξάγονται διαδικτυακά, η οποία μπορεί να διενεργείται και μέσω κεντρικών ή αποκεντρωμένων συστημάτων ανταλλαγής αρχείων (file sharing-systems) ή μέσω podcasts, δηλαδή αρχείων ήχου ή/και εικόνας που διατίθενται στο διαδίκτυο και επιτρέπουν στον τελικό χρήστη να τα κατεβάσει και να τα αποθηκεύσει σε σκληρό δίσκο ή σε κινητή συσκευή πολυμέσων (mp3 player, tablet)¹¹⁰.

Ομοίως με την εξουσία δημόσιας μετάδοσης, έτσι και εδώ αρκεί η παροχή δυνατότητας πρόσβασης στο έργο, χωρίς να ενδιαφέρει αν όντως πραγματοποιήθηκε η πρόσβαση στο έργο. Η έννοια του κοινού ταυτίζεται με το ενδεχόμενο κοινό προς το οποίο παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης στο έργο από τον αναρτώντα, μέσω της πιθανής ανακτήσεώς του από τον τελικό χρήστη – μέλος του κοινού από τον τόπο και κατά το χρόνο της ατομικής επιλογής του¹¹¹. Το δικαίωμα αυτό ασκείται από τη στιγμή που ο δημιουργός εισάγει το έργο του στο διαδίκτυο (σε κάποιο web-site), παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα, στους άπειρους θεωρητικά χρήστες του διαδικτύου να αποκτήσουν πρόσβαση στο έργο αυτό από τον τόπο και σε χρόνο που επιθυμεί ο καθένας από αυτούς. Έτσι, λοιπόν, στην on demand χρήση, το κοινό αποτελείται από «άτομα» που αποκτούν ψηφιακή πρόσβαση σε ένα έργο που βρίσκεται σε τόπο προσιτό σε αυτά (web-site), με δικής τους πρωτοβουλία, από διαφορετικά μέρη και σε χρονική στιγμή της ατομικής τους επιλογής (δηλαδή είτε συγχρόνως είτε διαδοχικά)¹¹².

Βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι το κοινό νοείται κατακερματισμένο, όχι μόνο από άποψη χώρου (όπως συμβαίνει και στην περίπτωση της ραδιοτηλεοπτικής

¹¹⁰ Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 214.

¹¹¹ Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 215.

¹¹² Άννα Δεσποτίδου, Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία, Η Ελληνική Ρύθμιση, Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα 2003, σελ. 43.

μετάδοσης), αλλά και από άποψη χρόνου. Ειδικότερα, το κοινό νοείται ως χωρικά και χρονικά κατακερματισμένο υπό την έννοια ότι ο κάθε χρήστης, που αποτελεί μέρος του κοινού, λειτουργεί μεμονωμένα σε χώρο δικής του επιλογής και ταυτόχρονα επιλέγει με δική του πρωτοβουλία το χρόνο πρόσβασης στο ψηφιακό έργο χωρίς να έχει επ' αυτού κανένα έλεγχο ο δημιουργός ή δικαιούχος. Ο χρήστης δεν περιορίζεται στον παθητικό ρόλο ενός θεατή ή ακροατή που απολαμβάνει το προσβάσιμο από αυτόν έργο. Αντίθετα, μπορεί να μεταβαίνει σε έναν ενεργητικό/διαδραστικό ρόλο που του παρέχει αντικειμενικά τη δυνατότητα για περαιτέρω χρήση και εκμετάλλευση του ψηφιακού αντιγράφου, για επεξεργασία ή διανομή του, παρόλο που νομικά αμφισβητούνται οι δυνατότητες αυτές χωρίς προηγούμενη άδεια του δικαιούχου¹¹³.

Το στοιχείο της ατομικής επιλογής υποδηλώνει το διαδραστικό χαρακτήρα της ψηφιακής «κατ' αίτηση» μετάδοσης και την οριοθετεί από άλλες, συγγενείς μορφές χρήσης. Η εκμετάλλευση του έργου χωρίς το στοιχείο της αίτησης δεν εμπίπτει στην εξουσία αυτή. Η κατ' αίτηση μετάδοση ξεκινά με την ατομική πρωτοβουλία (αίτηση) του ανακτώντος – χρήστη και περιορίζεται στη μετάδοση του περιεχομένου του έργου μόνο προς αυτόν ατομικά και όχι συλλογικά σε όλα τα μέλη του κοινού. Ως εκ τούτου, προκύπτει ότι η δημόσια διαδικτυακή μετάδοση διαφέρει από την κατ' αίτηση διάθεση στο κοινό, λόγω του στοιχείου της διαδραστικότητας που χαρακτηρίζει μόνο την κατ' αίτηση διάθεση στο κοινό, διότι στην περίπτωση αυτή ο χρήστης αποφασίζει ο ίδιος για το χρονικό σημείο, κατά το οποίο θα προβεί σε ανάκτηση του έργου. Αντιθέτως, στη δημόσια διαδικτυακή μετάδοση, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα πρόσβασης στο έργο αποκλειστικά και μόνο κατά το χρόνο μετάδοσης που καθορίζεται από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό. Έτσι, ο χρήστης δεν μπορεί να επιλέξει μόνος του το χρόνο πρόσβασης στο έργο, όταν αυτό μεταδίδεται από έναν ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό σε ζωντανή αναμετάδοση σε ιστότοπο μέσω του διαδικτύου (simulcasting), αλλά μπορεί να παρακολουθήσει το έργο μόνο κατά το χρόνο της καθορισμένης μετάδοσής του. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της επαναλαμβανόμενης μετάδοσης προγραμμάτων κατά τακτά χρονικά διαστήματα (near-video-on demand) και στην περίπτωση της αποκλειστικής διαδικτυακής μετάδοσης του έργου κατά προκαθορισμένο από τον εκπέμποντα πρόγραμμα

¹¹³ Ανθούλα Παπαδοπούλου, ο.π. σελ. 495 – 496.

(webcasting)¹¹⁴. Σημειωτέον ότι όταν διενεργείται μετάδοση ενός ραδιοτηλεοπτικού προγράμματος μέσω live-streaming αποκλειστικά στο διαδίκτυο, πρόκειται για webcasting. Όταν ένα ραδιοτηλεοπτικό πρόγραμμα μεταδίδεται αφενός παραδοσιακά μέσω ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων, δορυφόρου ή καλωδίου και ταυτόχρονα μέσω live-streaming στο διαδίκτυο, πρόκειται για simulcasting¹¹⁵.

Από τη μορφή αυτή της εξουσίας εξαιρείται και η ιδιωτική ηλεκτρονική επικοινωνία¹¹⁶ (π.χ. αποστολή προστατευόμενων έργων μέσω e-mail από ένα άτομο σε ένα άλλο). Κρίσιμο όμως στοιχείο για να θεωρηθεί εάν μια επικοινωνία είναι ιδιωτική είναι ο αριθμός και η ταυτότητα των προσώπων στα οποία αυτή απευθύνεται¹¹⁷.

Καταλήγουμε, λοιπόν στο συμπέρασμα ότι το δικαίωμα διάθεσης στο κοινό δεν προϋποθέτει ότι το έργο πρέπει να απευθύνεται ταυτόχρονα στο κοινό, ούτε ότι το κοινό πρέπει να έχει συγκεντρωθεί σε έναν συγκεκριμένο τόπο, ούτε ότι απαιτείται κάποιο προ-εγκατεστημένο πρόγραμμα. Το δικαίωμα διάθεσης είναι τεχνολογικά ουδέτερο, υπό την έννοια ότι κάποιος μπορεί αν χρησιμοποιήσει τεχνολογικά μέτρα για να έχει πρόσβαση στο έργο, όπως κινητό τηλέφωνο, i-rod, i-pad, tablet, σταθερή ή wi-fi σύνδεση στο διαδίκτυο. Κρίσιμη είναι η πράξη διάθεσης του έργου στο κοινό, όπως επίσης και η δυνατότητα που παρέχεται στα μέλη αυτού να έχουν πρόσβαση στο έργο, όποτε το επιθυμήσουν, με δική τους πρωτοβουλία, κατ' απαίτηση (on demand). Είναι αδιάφορο, εάν και πόσες φορές το έργο έχει πράγματι διατεθεί ή το είδος της χρήσης για την οποία προορίζεται διατίθεται για την προβολή, το άκουσμα ή το «κατέβασμα». Επίσης, το δικαίωμα αυτό σχετίζεται με το πρόσωπο (ή την οντότητα) που κάνει το έργο προσιτό στο κοινό και όχι με τα μέλη του κοινού που έχουν πρόσβαση στο έργο. Οι πράξεις των τελευταίων πιθανώς καλύπτονται από το δικαίωμα αναπαραγωγής, εκτός αν αυτό αποκλείεται δυνάμει κάποιας εξαίρεσης ή περιορισμού¹¹⁸.

Το σημαντικό στοιχείο στην ανωτέρω διάκριση είναι ότι πρόκειται για πράξεις εκμετάλλευσης που αφορούν διαφορετική εξουσία και απαιτούν κάθε φορά

¹¹⁴ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 216 – 217.

¹¹⁵ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 187.

¹¹⁶ Μιχαήλ – Θεόδωρος Μαρίνος, Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία, Η νέα Κοινωνική Ρύθμιση, σελ. 46.

¹¹⁷ Άννα Δεσποτίδου, ο.π. σελ. 44.

¹¹⁸ Ειρήνη Σταματούδη, “Linking”, “Framing”, “Browsing” – Πρόσφατη Νομολογία του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 350.

τη συναίνεση του δημιουργού, η οποία πρέπει να καλύπτει τη συγκεκριμένη μορφή εκμετάλλευσης.

Σημειώτέον ότι καθένας που αναρτά ο ίδιος έργο στο διαδίκτυο, επιτρέποντας στο κοινό να το ανακτήσει από τον τόπο και κατά το χρόνο της ατομικής του επιλογής από τον οικείο ιστότοπο, είναι ο ίδιος πάροχος περιεχομένου, προβαίνει δηλαδή στην πράξη της κατ' αίτηση διάθεσης του έργου στο κοινό και επομένως, χρειάζεται τη σύμφωνη γνώμη του δημιουργού. Αυτό μάλιστα συμβαίνει ανεξάρτητα από το εάν το ίδιο έργο έχει αναρτηθεί ήδη προηγουμένως νομίμως και σε άλλο ιστότοπο, ελεύθερα προσβάσιμο από το κοινό. Η άδεια του δημιουργού δίνεται κάθε φορά σε συγκεκριμένο διαχειριστή ιστοτόπου και καλύπτει την προσφορά του έργου προς ανάκτηση από το συγκεκριμένο ιστότοπο. Η άρνηση της αναγκαιότητας λήψης της σύμφωνης γνώμης του δημιουργού για κάθε ανάρτηση του έργου του σε διαφορετικό ιστότοπο, θα σήμαινε ανάκληση του δικαιώματος του δημιουργού με την άπαξ δοθείσα συναίνεση του προς εκείνον το διαχειριστή του ιστοτόπου, ο οποίος θα παρείχε τη δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης στο έργο του δημιουργού¹¹⁹.

B.5) Η ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Το άρθρο 72 παρ. 1 του Ν. 2121/1993¹²⁰ κατήργησε το Ν. 2387/1920, όπου στο άρθρο 9 γινόταν ενδεικτική αναφορά στις δημόσιες αίθουσες¹²¹, όπου η εκτέλεση των έργων θεωρείτο κατά νόμο δημόσια. Μετά ταύτα, οι αποφάσεις των ελληνικών δικαστηρίων δέχονται ότι δημόσια εκτέλεση υφίσταται όταν λαμβάνει χώρα δημόσια συνάθροιση, όταν δηλαδή υφίσταται τόπος, στον οποίο μπορεί να εισέλθει οποιοσδήποτε¹²². Ομοίως, κρίθηκε ότι δημόσιος είναι και ο τόπος στον οποίο μπορεί ο καθένας να έχει προσπέλαση, έστω και με ορισμένο αντάλλαγμα, που μπορεί να

¹¹⁹ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 291.

¹²⁰ 1. Από την έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται κάθε διάταξη που αντίκειται στο νόμο αυτόν ή αναφέρεται σε θέματα που ρυθμίζονται με το νόμο αυτόν. Ειδικότερα καταργούνται οι νόμοι ΓΥΠΓ/1909 και 2387/1920, το ν.δ. 12/15 Ιουνίου 1926, οι νόμοι 4186/1929, 4301/1929 και 4489/1930, το άρθρο 2 παρ. 1 του ν.δ. 619/1941, το ν.δ. 2179/1943, οι νόμοι 703/1943, 1136/1944 και 56/1944, το άρθρο 12 του ν. 3188/1955, το ν.δ. 4264/1962, το άρθρο 4 του ν. 1064/1980, τα άρθρα 5 και 10 έως 22 του ν. 1075/1980, το άρθρο 19 του ν. 1348/1983 και τα άρθρα 3, 40, 43 και 46 του ν. 1597/1986.

¹²¹ «θέατρα, κινηματογράφοι, κέντρα αναψυχής, χορευτικά και διασκεδάσεως, εστιατόρια, ξενοδοχεία, καφενεία ή καφωδεία, αίθουσες κινηματογράφου υπαίθριες ή σε κλειστούς χώρους ή σε οποιοδήποτε δημόσιο χώρο».

¹²² Διάταξη ΕισΠρωτΑθ 18/1974, ΝοΒ 1974 σελ. 965, Διάταξη ΕισΠρωτΑθ 67230/1976, ΕΕμπΔ 1977 σελ. 138.

συνδυάζεται και με αντάλλαγμα για άλλες υπηρεσίες¹²³ (π.χ. αίθουσες αερολιμένων και αεροσκάφη).

Ωστόσο, η έννοια της δημοσιότητας της εκτέλεσης ενός έργου δεν ταυτίζεται αποκλειστικά και μόνο με την έννοια του δημόσιου χώρου. Έχει κριθεί μάλιστα, ότι δημόσια είναι η εκτέλεση ενός έργου που γίνεται σε τόπο ή με τρόπο, ο οποίος καθιστά αυτή αντιληπτή σε αόριστο αριθμό προσώπων, τα οποία δεν συνδέονται μεταξύ τους δια προσωπικών σχέσεων ή δεσμών. Έτσι, μπορεί να χαρακτηριστεί δημόσια η εκτέλεση ενός έργου, αν δύναται να γίνει αντιληπτή από αόριστο αριθμό προσώπων, που δεν χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες ιδιότητες ή ιδιαίτερες σχέσεις μεταξύ τους. Σε κάθε πάντως περίπτωση, για το χαρακτηρισμό της δημόσιας εκτέλεσης ενός έργου, αρκεί η παρουσία του κοινού να είναι ενδεχόμενη¹²⁴.

Πλέον, στο άρθρο 3 παρ. 2 του Ν. 2121/1993¹²⁵ γίνεται αναφορά στην έννοια της δημόσιας χρήσης ή εκτέλεσης ή παρουσίασης του έργου, όπου ο ορισμός που περιέχεται είναι εξαιρετικά ευρύς και καλύπτει τις αντίστοιχες πράξεις εκμετάλλευσης καθώς και άτυπες μορφές εκμετάλλευσης που δεν περιλαμβάνονται στον ενδεικτικό κατάλογο των περιουσιακών εξουσιών του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν. 2121/1993. Έτσι, λοιπόν, το έργο καθίσταται προσιτό στο κοινό όταν προορίζεται για το κοινό, χωρίς να απαιτείται η πραγματική πρόσληψή του από τις αισθήσεις του κοινού¹²⁶.

Γ) Η ΟΔΗΓΙΑ 2001/29/ΕΚ

Γ.1) ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Οι πέντες πρώτες Κοινοτικές Οδηγίες που εξεδόθησαν στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων ήταν οι εξής:

Α) Οδηγία 91/250/ΕΟΚ για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών,

¹²³ ΑΠ 433/1992, ΕλλΔνη 1993 σελ. 1411.

¹²⁴ ΑΠ 907/2003 ΕλλΔνη 2003 σελ. 1481.

¹²⁵ 2. Δημόσια θεωρείται κάθε χρήση ή εκτέλεση ή παρουσίαση του έργου, που κάνει το έργο προσιτό σε κύκλο προσώπων ευρύτερο από το στενό κύκλο της οικογένειας και το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον, ανεξαρτήτως από το αν τα πρόσωπα αυτού του ευρύτερου κύκλου βρίσκονται στον ίδιο ή σε διαφορετικούς χώρους.

¹²⁶ Κουμάντος, ο.π., σελ. 216, Μαρίνος, ο.π. σελ. 308, Καλλινίκου, αρ. 105 και Γαρουφαλιά, σημείωση στην ΕφΑθ 7593/2005, ΔΙΜΕΕ 2007 σελ. 248 – 249.

Β) Οδηγία 92/100/ΕΟΚ σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων διανοίας,

Γ) Οδηγία 93/83/ΕΟΚ περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοηλεκτρονικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση,

Δ) Οδηγία 93/98/ΕΟΚ περί εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων

Ε) Οδηγία 96/9/ΕΟΚ για τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων

Η εξέλιξη του διαδικτύου και των υπηρεσιών του οδήγησαν σε νέες μορφές διακινδύνευσης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, οι οποίες αφορούν την ανεξέλεγκτη διάδοση των έργων μέσα από το περιβάλλον του διαδικτύου, κατά παράβαση των δικαιωμάτων των δικαιούχων. Έγινε προσπάθεια να αντιμετωπισθούν οι προσβολές αυτές, με τη θέσπιση μιας νέας κοινοτικής Οδηγίας¹²⁷.

Η Οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001 για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, αποτελεί την απάντηση της κοινοτικής έννομης τάξης στις ανάγκες προσαρμογής του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας στην κοινωνία της πληροφορίας¹²⁸.

Προηγήθηκε το έτος 1996 η ψήφιση δύο διεθνών Συνθηκών από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO), ήτοι η Συνθήκη για την Πνευματική Ιδιοκτησία και η Συνθήκη για τις ερμηνείες/εκτελέσεις και φωνογραφήματα, γνωστές και ως συνθήκες Internet.

Η ανωτέρω Οδηγία έχει ως πρωταρχικό σκοπό την καθιέρωση του νομικού πλαισίου περί δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, με σκοπό την ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών σε κοινοτικό επίπεδο. Η εναρμόνιση είχε σκοπό να απαλύνει τις διαφορές μεταξύ των υφιστάμενων

¹²⁷ Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Η επίδραση της πληροφορικής στην πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία, Αρμενόπουλος 2007, σελ. 1014.

¹²⁸ Μαρίνος – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, Η Οδηγία 2001/29/ΕΚ για την πνευματική ιδιοκτησία στην κοινωνία των πληροφοριών: Μια εισαγωγή, Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία, Η Νέα Κοινοτική Ρύθμιση (συλλ), ο.π. σελ. 19 επ.

νομοθεσιών στα κράτη μέλη, να αυξήσει την ασφάλεια του δικαίου και να διασφαλίσει ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας¹²⁹.

Διαπιστώθηκε έτσι, η τάση ενίσχυσης και επαναπροσδιορισμού των ορίων των περιουσιακών εξουσιών του δημιουργού στο νέο ψηφιακό περιβάλλον, η οποία επιτεύχθηκε με τη διεύρυνση του περιεχομένου της εξουσίας αναπαραγωγής, την εισαγωγή της νέας εξουσίας ψηφιακής διάχυσης ή μετάδοσης του έργου με άμεση επικοινωνία (υιοθετώντας πιστά τη ρύθμιση του άρθρου 8 παρ. 1 της Διεθνούς Συνθήκης WIPO για την πνευματική ιδιοκτησία) και την εναρμόνιση της εξουσίας διανομής για κάθε κατηγορία έργου¹³⁰.

Από την ερμηνεία της διατάξεως του άρθρου 3 παρ. 1 της εν λόγω Οδηγίας, προκύπτει ότι απορρέουν δύο ξεχωριστές εξουσίες ή δικαιώματα. Καταρχήν το γενικό δικαίωμα παρουσίασης του έργου στο κοινό και κατά δεύτερο λόγο, ως ειδική έκφραση του πρώτου, η εξουσία του δημιουργού να καθιστά προσιτά τα έργου του στο κοινό με έναν ορισμένο τρόπο. Η πρώτη εξουσία εκτυλίσσεται στο μη διαδραστικό, ψηφιακό περιβάλλον και παρέχεται μόνο στους δημιουργούς. Η δεύτερη επικεντρώνεται στο διαδραστικό ψηφιακό περιβάλλον του διαδικτύου και χορηγείται εξίσου σε δημιουργούς και φορείς συγγενικών δικαιωμάτων¹³¹.

Γ.2) ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡ. 1 ΠΕΡ. Α

Το άρθρο 3 παρ. 1 περ. α της Οδηγίας¹³² αναγνωρίζει στον δημιουργό την περιεκτική εξουσία παρουσίασης του έργου στο κοινό, στην οποία υπάγεται ως μερικότερη και ειδικότερη εξουσία η κατ' αίτηση διάθεση του έργου.

Η εξουσία παρουσίασης στο κοινό είναι ευρεία και καταλαμβάνει κάθε πράξη που καθιστά προσιτό στο κοινό ένα έργο χωρίς την παραγωγή και κυκλοφορία των υλικών υποστρωμάτων και χωρίς το κοινό να είναι παρόν στον τόπο από τον οποίο προέρχεται η επικοινωνία¹³³.

¹²⁹ Διονυσία Καλλινίκου, Πνευματική ιδιοκτησία και internet, ο.π. σελ. 23.

¹³⁰ Άννα Δεσποτίδου, Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία (συλλ). Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 2003, σελ. 18 -19.

¹³¹ Μιχαήλ Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, Απόλυτες και αποκλειστικές εξουσίες ως αντικείμενο εναρμόνισης κατά την Οδηγία 2001/29/EK, Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία, Η νέα Κοινοτική Ρύθμιση, Αντ. Σάκκουλα 2001 (συλλ). σελ. 45.

¹³² «Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως...».

¹³³ Ε. Σταματούδη, σε Κοτσίρη/Σταματούδη, Ερμηνεία Ν. 2121/1993, άρθρο 3, αριθ. Περιθ. 83 σελ. 126.

Το νέο αυτό περιεκτικό δικαίωμα παρουσίασης του έργου στο κοινό, καλύπτει κάθε τρόπο μετάδοσης ή αναμετάδοσης του έργου, ενσύρματης ή ασύρματης, ανεξάρτητα από το χρησιμοποιούμενο μέσο μετάδοσης ή την ακολουθούμενη τεχνική μετάδοσης (αναλογική ή ψηφιακή), μέσω διαδικτύου ή άλλων ηλεκτρονικών δικτύων, αλλά και με οποιονδήποτε τρόπο. Με τη διάταξη αυτή, ο «ενωσιακός νομοθέτης εκπληρώνει και τις υποχρεώσεις που ανέλαβε με τη Συνθήκη του ΠΟΔΙ¹³⁴. Έτσι, το άρθρο 3 παρ. 1 περ. α της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ συνιστά διάταξη μεταφοράς στην ενωσιακή έννομη τάξη: α) του άρθρου 8 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ, που συμπληρώνει τις διατάξεις της Διεθνούς Συμβάσεως Βέρνης, αναφορικά με τις εξουσίες δημόσιας μετάδοσης που δεν καλύπτονται από αυτήν και β) των άρθρων 11 δις παρ. 1 σημεία 1 και 2, 11 και 11 τρις παρ. 1 σημείο 2, 14 παρ. 1 σημείο 2 και 14 δις παρ. 1 της Διεθνούς Συμβάσεως Βέρνης, που αφορούν μεμονωμένες εξουσίες δημόσιας μετάδοσης έργων. Η υποχρέωση του ενωσιακού νομοθέτη να μεταφέρει και τις ως άνω διατάξεις της Διεθνούς Συμβάσεως Βέρνης στην ενωσιακή έννομη τάξη υπό το περιεκτικό δικαίωμα της παρουσίασης στο κοινό, προκύπτει με βάση το άρθρο 1 παρ. 4 της Συνθήκης. Το άρθρο αυτό, καλούμενο και ρήτρα συμμορφώσεως, επιβάλλει τη συμμόρφωση με τα άρθρα 1 έως 21 της Διεθνούς Συμβάσεως Βέρνης σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης, που δεν συνιστούν ταυτόχρονα και χώρες της Ένωσης της Βέρνης, όπως είναι εν προκειμένω και η Ευρωπαϊκή Ένωση¹³⁵. Ρητή μνεία σχετικά με την υποχρέωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συμμορφωθεί με τις

¹³⁴ Προοίμιο Οδηγίας, 15^η αιτιολογική σκέψη «Η διπλωματική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Παγκόσμιας Οργάνωσης Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) τον Δεκέμβριο του 1996, κατέληξε στην έγκριση δύο νέων συνθηκών, της "συνθήκης του ΠΟΔΙ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας" και της "συνθήκης του ΠΟΔΙ για τις ερμηνείες και εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα", που αφορούν την προστασία των δημιουργών και την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών και των παραγωγών φωνογραφημάτων αντίστοιχα οι εν λόγω συνθήκες προσαρμόζουν σημαντικά τη διεθνή προστασία του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του "ψηφιακού θεματολογίου", και βελτιώνουν τα μέσα καταπολέμησης της πειρατείας σε παγκόσμιο επίπεδο η Κοινότητα και τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ήδη υπογράψει τις εν λόγω συνθήκες, ενώ παράλληλα προχωρεί η διαδικασία επικύρωσής τους από τα κράτη μέλη και την Κοινότητα η παρούσα οδηγία συμβάλλει επίσης στην εκπλήρωση ορισμένων από τις νέες αυτές διεθνείς υποχρεώσεις».

¹³⁵ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 253 – 254.

διατάξεις της Διεθνούς Συμβάσεως Βέρνης, γίνεται στην απόφαση ΔΕΕ, 26.4.2012, C-510/10, DR and TV2 Denmark, ECLI:EU:C:2012:244 στις σκέψεις 29 -31¹³⁶.

Λαμβάνοντας υπόψη την 23^η αιτιολογική σκέψη του Προοιμίου της Οδηγίας¹³⁷, καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι εν προκειμένω, η εξουσία παρουσίασης στο κοινό ταυτίζεται με την εξουσία δημόσιας μετάδοσης του έργου, καθώς εννοιολογικό στοιχείο της είναι η απόσταση μεταξύ του τόπου προέλευσης της μετάδοσης και του τόπου ενδεχόμενης λήψης της, ενώ καλύπτει και κάθε τρόπο μετάδοσης ή αναμετάδοσης, ανεξάρτητα από το χρησιμοποιούμενο μέσο ή την ακολουθούμενη τεχνική μετάδοσης¹³⁸.

Το κοινό χαρακτηριστικό όλων των τρόπων παρουσίασης του έργου στο κοινό σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο της Οδηγίας είναι ότι το κοινό βρίσκεται σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο προέλευσης της μετάδοσης και ως εκ τούτου, πράξεις δημόσιας εκτέλεσης στις οποίες λείπει το στοιχείο της απόστασης και όπου το κοινό

¹³⁶ «Όσον αφορά τη σύμβαση της Βέρνης, επισημαίνεται ότι η Ένωση, μολονότι δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος της συμβάσεως αυτής, εντούτοις, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 4, της συνθήκης του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία, της οποίας η Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος και η οποία αποτελεί μέρος της έννομης τάξης της, η δε οδηγία 2001/29 αποσκοπεί στην εφαρμογή της, υποχρεούται να συμμορφώνεται προς τα άρθρα 1 έως 21 της εν λόγω συμβάσεως της Βέρνης (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Οκτωβρίου 2011, C-403/08 και C-429/08, Football Association Premier League κ.λπ., Συλλογή 2011, σ. I-9083, σκέψη 189 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Κατά συνέπεια, η Ένωση υποχρεούται να συμμορφώνεται, μεταξύ άλλων, προς το άρθρο 11α της συμβάσεως της Βέρνης (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2012, C-277/10, Luksan van der Let, σκέψη 59). Το άρθρο 11α, παράγραφος 3, της σύμβασης της Βέρνης ορίζει ρητώς ότι στον νομοθέτη των κρατών της Ένωσης της Βέρνης απόκειται να καθορίσει τους κανόνες που διέπουν το καθεστώς εφήμερων εγγραφών που πραγματοποιούνται δι' ιδίων μέσων από ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό για τις δικές του εκπομπές. Παρά ταύτα, με την έκδοση της οδηγίας 2001/29/ΕΚ για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, ο νομοθέτης της Ένωσης λογίζεται ότι άσκησε τις αρμοδιότητες που προγενέστερα ανήκαν στα κράτη μέλη όσον αφορά τον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας. Ως προς το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής, η Ένωση πρέπει να θεωρείται ότι υποκατέστησε τα κράτη μέλη, τα οποία παύουν να είναι αρμόδια για τη θέση σε εφαρμογή των σχετικών διατάξεων της σύμβασης της Βέρνης (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Luksan, σκέψη 64).»

¹³⁷ «Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εναρμονίσει περαιτέρω το δικαίωμα του δημιουργού να παρουσιάζει στο κοινό το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί κατά ευρεία έννοια ότι καλύπτει κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να καλύπτει κάθε σχετική μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής το δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να καλύπτει άλλες πράξεις».

¹³⁸ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 143.

ενδέχεται να είναι παρόν στον τόπο της εκτέλεσης του έργου, δεν εμπίπτουν στην εξουσία παρουσίας του έργου¹³⁹.

Σημειωτέον ότι η Οδηγία δεν περιέχει ορισμό του κοινού. Αφήνει αρρυθμιστο το ζήτημα πόσα άτομα είναι απαραίτητα για να υπάρξει κοινό, καθώς και σε ποιο βαθμό και τι είδους προσωπικές σχέσεις αποκλείουν την υπάρξη του κοινού. Η παράλειψη του ενωσιακού νομοθέτη να εναρμονίσει την έννοια του κοινού στο πλαίσιο της εξουσίας παρουσίας στο κοινό, επικρίνεται, καθώς διαφορετική αντίληψη του κοινού στις επιμέρους έννομες τάξεις των κρατών μελών, οδηγεί σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και δεν συντείνει στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, που αποτελεί πρωταρχικό στόχο της Οδηγίας. Η έννοια του κοινού δεν καταλείπεται έτσι στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών, αλλά συνιστά, σύμφωνα με το ΔΕΕ, έννοια που πρέπει να ερμηνεύεται ομοιόμορφα και ενιαία εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση το γράμμα, το σύστημα και το σκοπό της Οδηγίας. Η έννοια του κοινού μπορεί ωστόσο, να παραλλάσσει ανάλογα με το ειδικότερο περιεχόμενο της εξεταζόμενης εξουσίας. Ορθά υποστηρίζεται έτσι, ότι το κοινό δεν είναι απαραίτητο να αποτελείται από περισσότερα πρόσωπα, όπως π.χ. στην εξουσία ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης που απευθύνεται σε απροσδιόριστο σύνολο δυνητικών ακροατών ή τηλεθεατών, αλλά κοινό μπορεί να συνιστά και μεμονωμένο πρόσωπο, στο μέτρο που δεν ενέχεται με ιδιωτικό δεσμό με τον μετερχόμενο την πράξη εκμετάλλευσης¹⁴⁰.

Περαιτέρω, θα πρέπει να τονιστεί ότι η Οδηγία απηχεί την άποψη του WIPO, σύμφωνα με την οποία η απλή παροχή των υλικών μέσων για τη διευκόλυνση ή την πραγματοποίηση της παρουσίας δεν αποτελεί παρουσίαση κατά συνεισφορά, δεν μπορεί να οδηγήσει σε προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας¹⁴¹. Η ευθύνη, λοιπόν, για τη χωρίς άδεια του δημιουργού παρουσίαση έργων στο κοινό πρέπει να αναζητηθεί απευθείας σ' αυτόν που προέβη στην παράνομη παρουσίαση. Ως εκ τούτου, οι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου (Internet Service Providers) δεν

¹³⁹ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 144.

¹⁴⁰ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 151, Walter Michel M./Von Lewinski Silke, European Copyright Law, A Commentary, Oxford University Press, New York, 2010.

¹⁴¹ Προοίμιο Οδηγίας 2001/29/ΕΚ, αιτιολογική σκέψη 27 «η απλή παροχή των υλικών μέσων για τη διευκόλυνση ή την πραγματοποίηση της παρουσίας δεν αποτελεί καθυστερημένη παρουσίαση κατά την έννοια της παρούσας Οδηγίας».

ευθύνονται στο μέτρο που οι πράξεις τους δεν έχουν ως άμεσο αποτέλεσμα την επικοινωνία του έργου στο κοινό¹⁴².

Γ.3) ΑΡΘΡΟ 3 ΠΑΡ. 1 ΠΕΡ. Β

Το άρθρο 3 παρ. 1 περ. β της Οδηγίας¹⁴³ συνιστά μεταφορά στην ενωσιακή έννομη τάξη της εξουσίας της κατ' αίτηση διάθεσης στο κοινό, όπως αυτή μνημονεύεται στο άρθρο 8 περ. β' της Συνθήκης του ΠΟΔΙ.

Ως κατ' αίτηση διάθεση νοείται η πράξη εκείνη με την οποία ένα έργο, αποθηκευμένο σε ψηφιακό αρχείο, καθίσταται προσιτό στο κοινό ή σε μεμονωμένα μέλη του κοινού, κατά τέτοιο τρόπο ώστε αυτά να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στο έργο και κλήσης του προς μετάδοση κατά το χρόνο και τον τόπο ατομικής επιλογής τους στον προσωπικό τους ηλεκτρονικό υπολογιστή ή σε άλλη ψηφιακή συσκευή¹⁴⁴.

Με την ευρεία έννοια της δημοσιότητας καθίσταται δυνατή η νομική κάλυψη της on demand χρήσης και εκμετάλλευσης του έργου στο διαδικτυακό περιβάλλον. Αυτή πλέον υπάγεται στην αποκλειστική εξουσία του δημιουργού. Όπως τονίζει επιγραμματικά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «το κοινό αποτελείται πλέον από άτομα – μέρη του κοινού¹⁴⁵», τα οποία έχουν ψηφιακή πρόσβαση στο έργο με δική τους πρωτοβουλία (κατόπιν κλήσεώς τους, on demand) από διαφορετικά μέρη και διαδοχικά ή συγχρόνως κατά την ατομική τους επιλογή¹⁴⁶. Η Επιτροπή επισήμανε ότι το κέντρο βάρους της εξουσίας τίθεται στο να καθίσταται το έργο προσβάσιμο στις αισθήσεις του κοινού γενικά. Κρίσιμη παράμετρος είναι επομένως, η παροχή δυνατότητας πρόσβασης στο έργο, έτσι ώστε παρέλκει ο προσδιορισμός της έννοιας του κοινού¹⁴⁷.

Στο επεξηγηματικό υπόμνημα που συνόδευε την αρχική Πρόταση Οδηγίας, αναφέρεται ότι «κρίσιμη πράξη είναι η κατ' αυτόν τον τρόπο προσφορά του έργου σε

¹⁴² Άννα Δεσποτίδου, ο.π. σελ. 39.

¹⁴³ «Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά, όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος».

¹⁴⁴ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 148.

¹⁴⁵ “The public consists of individual members of the public”, Explanatory Memorandum σελ. 33.

¹⁴⁶ Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία, Η νέα Κοινωνική Ρύθμιση, Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα 2001 σελ. 47 -48.

¹⁴⁷ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 149.

ιστότοπο γενικώς προσιτό στο κοινό, η οποία προηγείται από την πράξη της μετάδοσης προς ανάκτηση¹⁴⁸».

Η μετατόπιση της κρίσιμης πράξης εκμετάλλευσης από την ίδια την πράξη της μετάδοσης στη χρονικά προγενέστερη πράξη της ανάρτησης του περιεχομένου του έργου σε δίκτυο επικοινωνίας, όπως προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες ψήφισης της Οδηγίας 2001/29/EK, καθιστά φανερό τον προσανατολισμό του ενωσιακού νομοθέτη στο πρότυπο του άρθρου 8 περ. β' της Συνθήκης του ΠΟΔΙ. Ενόψει της προϋστορίας ψήφισης της διάταξης, αλλά και της ερμηνείας της υπό το φως του άρθρου 8 της Συνθήκης, ορθότερο είναι να γίνει δεκτό ότι ως εξουσία κατ' αίτηση διάθεσης του έργου στο κοινό, νοείται μόνο η ίδια η προσφορά του έργου προς ανάκτηση από το χρήστη, όχι η πράξη μετάδοσής του και ούτε βέβαια η ίδια η ανάκτηση από το χρήστη, η οποία – στο μέτρο που δεν προσβάλλει άλλη εξουσία του δημιουργού – συνιστά ελεύθερη ιδιωτική χρήση του έργου¹⁴⁹.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την 27^η αιτιολογική σκέψη του Προοιμίου της εν λόγω Οδηγίας, μόνο οι πάροχοι περιεχομένου (content providers) και όχι οι πάροχοι πρόσβασης στα δίκτυα επικοινωνίας (access providers) προβαίνουν σε κατ' αίτηση διάθεση του έργου στο κοινό. Οι πάροχοι πρόσβασης που διακινούν και επεξεργάζονται υπό τη μορφή τηλεπικοινωνιακών σημάτων, πληροφορίες και δεδομένα άλλων προσώπων, δεν θεωρείται ότι καθιστούν το έργο προσβάσιμο προς ανάκτηση στο κοινό. Πρόκειται για εταιρίες που διαθέτουν δικά τους μηχανήματα (διακομιστές – servers και δρομολογητές – routers) και παρέχουν συνήθως έναντι συνδρομής το δικαίωμα πρόσβασης στο διαδίκτυο, χωρίς να ασκούν οποιονδήποτε έλεγχο στο μεταδιδόμενο περιεχόμενο. Σε αυτούς συγκαταλέγονται πλέον και οι πάροχοι ασύρματης πρόσβασης, οι οποίοι είναι συχνά αεροδρόμια, σχολεία, καταστήματα κ.λ.π. που έχουν εγκαταστήσει ασύρματο δίκτυο (wireless local areal network WLAN) ή δίκτυο ασύρματης πιστότητας (Wireless Fidelity Wi-Fi), μέσω του οποίου γίνεται η διακίνηση δεδομένων τρίτων. Και στην περίπτωση αυτή, ο πάροχος ασύρματης πρόσβασης διευκολύνει απλώς τη διακίνηση έργων, που έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο μέσω τρίτων, χωρίς να έχει τη δυνατότητα ελέγχου του περιεχομένου των μεταδιδόμενων δεδομένων. Σε αντίθεση, βέβαια, με τον διαχειριστή εσωτερικού δικτύου επικοινωνίας (π.χ. ενδοεταιρικού δικτύου), ο οποίος

¹⁴⁸ Explanatory Memorandum, σελ. 33.

¹⁴⁹ Παρασκευή Παραρσενίου, ο.π., σελ. 150.

αφενός εξασφαλίζει πρόσβαση στο δίκτυο μέσω προσωπικών κωδικών και συνθηματικών λέξεων και αφετέρου αναρτά ο ίδιος περιεχόμενο σε ειδικούς διακομιστές και επομένως προβαίνει αυτοπροσώπως σε πράξη δημόσιας κατ' αίτηση διάθεσης του έργου¹⁵⁰.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΛΟΙΠΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Α) Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ, ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΧΡΗΣΗΣ

Η έννοια του κοινού στην εξέλιξη του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, αποδεικνύεται μια σύνθετη νομική έννοια που προσλαμβάνει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ανάλογα με το είδος του δικαιώματος στο οποίο αναφέρεται. Εκτός του πεδίου της προβληματικής των περιορισμών του περιουσιακού δικαιώματος για χάρη του κοινού (της ολότητας), το κοινό υπό μια τεχνική έννοια αποτελεί μια αφηρημένη, απρόσωπη, μη οργανωμένη οντότητα που λειτουργεί ως πεδίο αναφοράς των περισσότερων δικαιωμάτων του δημιουργού. Προσπερνώντας την προβληματική της αυτόνομης κοινοτικής/ενωσιακής ή εθνικής ερμηνείας της έννοιας του κοινού, εάν επικεντρωθεί κανείς στα στοιχεία που συγκροτούν το εννοιολογικό περιεχόμενο, θα διαπιστώσει ότι πέρα από το σκληρό εννοιολογικό πυρήνα, η έννοια του κοινού εμφανίζει αποκλίσεις που υπαγορεύονται από το είδος του δικαιώματος, στο οποίο αυτή αναφέρεται¹⁵¹.

Κατά την απαρίθμηση των εξουσιών που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας, ο νόμος υποβάλλει στην εξουσία του δημιουργού ορισμένες μεν πράξεις, χωρίς να εξετάζει αν αυτές κατευθύνονται προς το κοινό, ενώ άλλες πράξεις τις υποβάλλει στην εξουσία του μόνο διότι ή εφόσον στόχος τους είναι το κοινό¹⁵².

Ο προσδιορισμός της έννοιας του κοινού αφήνεται στην εθνική νομοθεσία και στα εθνικά δικαστήρια, διότι σε διεθνές επίπεδο δεν υπάρχει ορισμός του κοινού που

¹⁵⁰ Παρασκευή Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 132.

¹⁵¹ Ανθούλα Παπαδοπούλου, Η έννοια του κοινού ως πεδίο αναφοράς των δικαιωμάτων της δημόσιας εκτέλεσης, της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και της παρουσίασης/ψηφιακής διάθεσης του έργου, ΔιΜΕΕ 4/2014 σελ. 499.

¹⁵² Κουμάντος, ο.π., σελ. 214.

να γίνεται γενικά αποδεκτός¹⁵³. Παρόλο που ο όρος «κοινό» δεν έχει εναρμονιστεί – και ως εκ τούτου εναπόκειται να οριστεί από τους νόμους και τα δικαστήρια των Κρατών – Μελών – θα πρέπει εντούτοις να ερμηνεύεται κατά τρόπο αυτόνομο και ομοιόμορφο εντός της Ένωσης. Κατά πάγια νομολογία του ΔΕΕ, τόσο η ανάγκη της ομοιόμορφης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου όσο και η αρχή της ισότητας, απαιτούν μια διατάξη του κοινοτικού δικαίου, η οποία δεν παραπέμπει ρητώς στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της, να αποδίδεται κατά κανόνα αυτοτελώς και με ενιαία ερμηνεία σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για την ερμηνεία δε, διατάξεως του κοινοτικού δικαίου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται¹⁵⁴. Αυτό σημαίνει ότι η έννοια του κοινού δεν μπορεί να ερμηνευθεί τόσο διασταλτικά, ώστε να προσκρούει στα νόμιμα συμφέροντα των δημιουργών ή των δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων.

Στην αρχική του μορφή, το δικαίωμα του δημιουργού για παρουσίαση του έργου σε κοινό ταυτίζεται κατά βάση με τη δημοσιότητα. Έτσι, η έννοια του κοινού συνδέεται ευθέως με την έννοια του δημόσιου χώρου, αφού οι τότε συνθήκες επιβάλλουν τη συνάθροιση του κοινού σε δημόσιο χώρο, προκειμένου να απολαύσει τη θέαση ή την ακρόαση του έργου. Στη συνέχεια, η ανάπτυξη της τεχνολογίας και η εμφάνιση νέων μέσων επικοινωνίας, όπως το διαδίκτυο, διαμόρφωσαν νέους τρόπους παρουσίασης των έργων και η έννοια του κοινού πλέον αποκτά περισσότερες εκδοχές συναρτώμενες από το είδος της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται, χωρίς αναγκαστικά η πλειονότητα αυτή των προσώπων να βρίσκεται στον ίδιο χώρο¹⁵⁵.

Κοινό είναι και οι ανώνυμοι χρήστες του διαδικτύου που ανταλλάσσουν αρχεία με προστατευόμενο περιεχόμενο χωρίς την άδεια των δικαιούχων. Πράγματι, στα συστήματα peer to peer οι καταναλωτές γίνονται διανομείς και δεν έχουν παθητικό ρόλο.

Η έννοια του κοινού, ως πεδίο αναφοράς του δικαιώματος παρουσίασης του έργου στο κοινό, παρουσιάζει ενδιαφέρον υπό την εκδοχή της έννοιας του «νέου

¹⁵³ Διονυσία Καλλινίκου, Πνευματική Ιδιοκτησία και Internet, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2001, σελ. 60.

¹⁵⁴ Ειρήνη Σταματούδη, “Linking”, “Framing”, “Browsing” – Πρόσφατη Νομολογία του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 352.

¹⁵⁵ Ανθούλα Παπαδοπούλου, Η έννοια του «κοινού» ως πεδίο αναφοράς των δικαιωμάτων της δημόσιας εκτέλεσης, της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και της παρουσίασης/ψηφιακής διάθεσης του έργου, ΔιΜΕΕ, 4/2014, σελ. 490.

κοινού», που η νομολογία αναζητά σε δευτερεύουσες πράξεις παρουσίασης, οι οποίες πραγματοποιούνται – συνήθως με διαφορετικούς από τεχνική άποψη τρόπους από την πρώτη παρουσίαση του έργου¹⁵⁶.

Στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου, κοινό θεωρείται η πλειονότητα των προσώπων τα οποία δεν συνδέονται μεταξύ τους με στενούς οικογενειακούς ή φιλικούς/κοινωνικούς δεσμούς και ανεξάρτητα εάν τα πρόσωπα αυτά συνυπάρχουν στον ίδιο χώρο. Δεν ενδιαφέρει ο μικρός ή μεγάλος αριθμός των προσώπων, στοιχείο που θα συνιστούσε και αυθαίρετο ποσοτικό κριτήριο, αλλά αντίθετα προκρίνεται το ποιοτικό κριτήριο του κοινού. Κατά την κρατούσα αντίληψη¹⁵⁷, γίνεται δεκτό ότι προκειμένου να υπάρχει δημόσια εκτέλεση, παρουσίαση κλπ. και κατ' επέκταση να υφίσταται η έννοια του κοινού, θα πρέπει τα πρόσωπα να μην είναι μεταξύ τους εξατομικευμένα γνωστά και να μη συνδέονται με προσωπικό δεσμό. Υποστηρίζεται πάντως, ότι η έννοια του κοινού πρέπει να αντιμετωπίζεται με ευρύτητα σε αντίθεση με τη μέση ερμηνεία του κύκλου της οικογένειας που γίνεται δεκτή στην ελληνική έννομη τάξη¹⁵⁸.

Κατά πάγια νομολογία του ΔΕΕ, η έννοια της παρουσίασης στο κοινό υπόκειται σωρευτικά σε δύο κριτήρια: α) σε μια πράξη παρουσίασης του έργου και β) στην παρουσίαση του έργου στο κοινό. Προκειμένου να συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη θεμελίωση της παρουσίασης στο κοινό των ίδιων έργων (με αυτά της αρχική παρουσίασης) που διατίθενται στο διαδίκτυο με τον ίδιο τεχνολογικά τρόπο, πρέπει αυτά να απευθύνονται σε ένα «νέο κοινό», δηλαδή σε ένα κοινό που δεν είχε ληφθεί υπόψη από τους κατόχους δικαιωμάτων των δημιουργών, όταν αυτοί έδωσαν τη συγκατάθεσή τους για την αρχική παρουσίασή τους στο κοινό¹⁵⁹.

Το ΔΕΕ σε μια σειρά αποφάσεων του, με καθοριστική την απόφαση/οδηγό SGAE κατά Rafael Hotels έκρινε ότι οι ένοικοι των ξενοδοχείων εμπίπτουν στην έννοια του κοινού και ειδικότερα στην έννοια του νέου κοινού, επειδή αποτελούν ένα ακαθόριστο και εναλλασσόμενο αριθμό δυνητικών τηλεθεατών διαφορετικών των φυσικών και άμεσων χρηστών του εκπεμπόμενου ραδιοτηλεοπτικού σήματος. Λίγα

¹⁵⁶ Ανθούλα Παπαδοπούλου, ο.π. σελ. 495.

¹⁵⁷ Λάμπρος Κοτσίρης, Αναμετάδοση ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών ως χωριστή μορφή δημόσιας εκτέλεσης, ΕΕμπΔ 2002, σελ. 253- 254, Διονυσία Καλλινίκου, Το δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης πνευματικών έργων σε δωμάτια ξενοδοχείων ΧρΙΔ 2006, σελ. 837.

¹⁵⁸ Ανθούλα Παπαδοπούλου, ο.π. σελ. 496.

¹⁵⁹ Ειρήνη Σταματούδη, “Linking”, “Framing”, “Browsing” – Πρόσφατη Νομολογία του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 354.

χρόνια αργότερα, όμως, το ΔΕΕ στην απόφαση Marco del Corso¹⁶⁰ έκρινε ότι ο όρος παρουσίαση στο κοινό δεν καλύπτει τη μετάδοση φωνογραφημάτων σε αίθουσα αναμονής ιδιωτικών οδοντιατρείου από την οποία επωφελούνται οι πελάτες ανεξάρτητα από τη θέλησή τους, διότι οι πελάτες στο οδοντιατρείο αποτελούν ένα δυνητικό αλλά καθορισμένο σύνολο αποδεκτών. Περαιτέρω, δέχθηκε ότι ο κύκλος των προσώπων που βρίσκονται ταυτόχρονα στο ιατρείο είναι περιορισμένος και μάλιστα βρίσκονται στην αίθουσα αναμονής εκ περιτροπής, με αποτέλεσμα να μην είναι αποδέκτες των ίδιων φωνογραφημάτων, αποσαφηνίζοντας ταυτόχρονα, ότι η μετάδοση φωνογραφημάτων δεν έχει σχέση με την προσδοκώμενη οδοντιατρική περίθαλψη, ούτε συμβάλλει στην αύξηση της πελατείας του ιατρού.

Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν υιοθετήσει τις ανωτέρω θέσεις του ΔΕΕ και έχουν δεχθεί ότι η πρακτική μετάδοσης τηλεοπτικού σήματος στα δωμάτια ξενοδοχείου εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος παρουσίασης του έργου στο κοινό, ενώ οι ένοικοι ξενοδοχείου εμπίπτουν στην έννοια του νέου κοινού¹⁶¹.

Στο σημείο τούτο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ορίζεται, στον ίδιο τον νόμο¹⁶², τότε μια χρήση είναι δημόσια και τότε ιδιωτική¹⁶³. Ο νόμος δεν περιέχει ορισμό περί της ιδιωτικής χρήσης, αλλά τούτο συνάγεται εξ αντιδιαστολής από τον ορισμό της δημόσιας χρήσης¹⁶⁴. Ακόμη και εάν η εκτέλεση λαμβάνει χώρα σε μη δημόσιο τόπο, μπορεί να χαρακτηριστεί δημόσια, αν από τον τρόπο τέλεσής της δύναται να γίνει αντιληπτή από αόριστο αριθμό προσώπων, που δεν χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες ιδιότητες ή ιδιαίτερες σχέσεις μεταξύ τους¹⁶⁵. Σύμφωνα με την ελληνική θεωρία, έχει αποσυνδεθεί κάθε μορφή δημόσιας εκτέλεσης (άμεση ή έμμεση) από την ανάγκη ύπαρξης σύγχρονης και ομόχρονης παρουσίασης του έργου. Απαραίτητη δεν είναι η ταυτόχρονη παρουσίαση του έργου στον ίδιο χώρο, διότι το κοινό μπορεί να είναι

¹⁶⁰ ΔΕΕ 15.3.2012 C-135/2010 Marco del Corso, www.curia.europa.eu/juris/document

¹⁶¹ ΜΠρΚερκ 1737/2018, ΜΠρΑθ 8519/2018, ΜΠρΗρακλείου 154/2016, Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, ΑΠ 651/2013 ΕπισκΕΔ 2013, σελ. 415 – 436 με παρατηρήσεις Α. Δεσποτίδου.

¹⁶² Άρθρο 3 § 2 του Ν. 2121/1993

¹⁶³ «Δημόσια θεωρείται κάθε χρήση ή εκτέλεση ή παρουσίαση του έργου, που κάνει το έργο προσιτό σε κύκλο προσώπων ευρύτερο από το στενό κύκλο της οικογένειας και το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον, ανεξαρτήτως από το αν τα πρόσωπα αυτού του ευρύτερου κύκλου βρίσκονται στον ίδιο ή σε διαφορετικούς χώρους».

¹⁶⁴ Ιδιωτική είναι η χρήση που είναι ατομική ή είναι προσιτή στο στενό κύκλο της οικογένειας ή στο άμεσο κοινωνικό περιβάλλον. Ο στενός κύκλος της οικογένειας κρίνεται βέβαια κατά περίπτωση, αλλά περιλαμβάνει τους συγγενείς που κατά κανόνα, συνοικούν και εκείνους με τους οποίους διατηρείται συχνή επαφή. Το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον κατά κανόνα περιλαμβάνει τους στενούς φίλους και ορισμένα άλλα πρόσωπα που βρίσκονται σε συχνή επαφή, Κουμάντος, ο.π. σελ. 216.

¹⁶⁵ ΑΠ 433/1992, ΕλλΔνη 1993 σελ. 1411.

εγκατεστημένο σε διαφορετικούς χώρους¹⁶⁶. Έτσι, καλύπτεται και η on demand εκμετάλλευση του έργου.

Περαιτέρω, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η εναλλαγή του κοινού στο χώρο παρουσίασης του έργου, έτσι ώστε τα κατ' ιδίαν μέλη του κοινού να προσλαμβάνουν ακουστικά ή/και οπτικά διαδοχικά το έργο, καθώς εισέρχονται στον ίδιο ή στους διαφορετικούς χώρους παρουσίασής του σε διαφορετικές χρονικές στιγμές ή όταν επιλέγουν οι ίδιοι το χρόνο πρόσληψης του έργου, δεν αναιρεί τη δημόσια εκτέλεση του έργου¹⁶⁷.

Εξάλλου, γίνεται ομοφώνως δεκτό ότι δημόσια χρήση υπάρχει όταν η χρήση κάνει το έργο προσιτό στο κοινό. Αρκεί η παρουσία του κοινού ή η επαφή του με το έργο να είναι απλώς ενδεχόμενη¹⁶⁸. Ως δημόσια θεωρείται κάθε εκτέλεση που αποσκοπεί να καταστήσει προσιτό στο κοινό το παρουσιαζόμενο έργο, είτε μέσω της προσωπικής συμβολής των ερμηνευτών/εκτελεστών του, είτε μέσω της εγγεγραμμένης απαγγελίας, παράστασης ή εκτέλεσής του σε υλικούς φορείς ήχου ή/και εικόνας, είτε μέσω της ραδιοτηλεοπτικής παρουσιάσής του ή μέσω της παρουσιάσής του κατόπιν διαδικτυακής ανάκτησής του από τον τόπο και κατά το χρόνο επιλογής του μετερχόμενου την πράξη παρουσίασης. Η πραγματική παρουσία του κοινού, στον ίδιο χώρο ή χρόνο της παρουσίασης είναι αδιάφορη. Ο δημιουργός δεν στερείται της αμοιβής που δικαιούται, σε περίπτωση που ο μετερχόμενος την πράξη δημόσιας εκτέλεσης βρεθεί προ κενών αιθουσών ή σε περίπτωση που το κοινό επιλέξει να μην κάνει χρήση της δυνατότητας πρόσληψης του έργου¹⁶⁹. Τελικώς, δημόσια εκτέλεση υφίσταται όταν δίνεται η δυνατότητα πρόσληψης του έργου από το κοινό, το οποίο ενδέχεται να είναι παρόν στον ίδιο ή σε διαφορετικούς χώρους παρουσίασης του έργου.

Στο σημείο τούτο, θα πρέπει να αναφερθεί ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την ύπαρξη της δημόσιας εκτέλεσης του έργου είναι ότι το έργο θα πρέπει να παρουσιάζεται κατά τα βασικά χαρακτηριστικά του.

¹⁶⁶ Αντίθετη είναι η γερμανική θεωρία, σύμφωνα με την οποία για την ύπαρξη της δημόσιας εκτέλεσης, θα πρέπει το κοινό να βρίσκεται συγκεντρωμένο στον ίδιο χώρο και να προσλαμβάνει από κοινού και ταυτόχρονα το παρουσιαζόμενο έργο.

¹⁶⁷ Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 204.

¹⁶⁸ Κουμάντος, ο.π. σελ. 216, Μαρίνος, ο.π. αρ. 308, Καλλινίκου, ο.π. αρ. 105, Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 204.

¹⁶⁹ Παπαρσενίου, ο.π. σελ. 204.

B) ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΑΝΑΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ/ΔΙΑΧΥΣΗΣ

Ενώ η εξουσία διανομής ασκείται με την παραγωγή και διάθεση υλικών φορέων στους οποίους ενσωματώνεται το προστατευόμενο έργο, η εξουσία δημόσιας εκτέλεσης και παρουσίασης στο κοινό, δεν γνωρίζει ούτε την υλική ενσωμάτωση, ούτε τη διάθεση υλικών φορέων. Ζήτημα ανάλωσης ανακύπτει εκεί όπου υπάρχει η παραγωγή και διάθεση υλικών φορέων¹⁷⁰.

Η διάταξη του άρθρου 3 παρ. παρ. 1 περ. η' εδ. γ' του Ν. 2121/1993¹⁷¹, προβλέφθηκε για λόγους άρσης ενδεχόμενων αμφισβητήσεων σχετικά με το εάν οι εξουσίες της παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής μετάδοσης / διάχυσης αναλώνονται με οποιαδήποτε πράξη παρουσίασης του έργου στο κοινό. Έτσι, η παρουσίαση ενός έργου στο κοινό, με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, είναι μια πράξη που μπορεί να επαναληφθεί άπειρες φορές και για την οποία απαιτείται κάθε φορά έγκριση του δικαιούχου, ο οποίος ελέγχει την περαιτέρω εκμετάλλευσή του. Η ρύθμιση αυτή ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη, τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 3 της Οδηγίας 2001/29/EK και απηχεί την άποψη που παγίως γίνεται δεκτή σε επίπεδο Κοινότητας, ότι το ζήτημα της ανάλωσης δεν αναφέρεται στην προσφορά υπηρεσιών, off line ή on line. Εννοιολογική προϋπόθεση της ανάλωσης εξακολουθεί να αποτελεί η διανομή υλικού φορέα, όπου το έργο ενσωματώνεται¹⁷². Ως εκ τούτου, η διάθεση στο κοινό έργων που βρίσκονται ενσωματωμένα σε ψηφιακούς υλικούς φορείς (π.χ. CD-ROM) μέσω πώλησης ή με άλλους τρόπους, οδηγεί στην ανάλωση του δικαιώματος διανομής.

Η αρχή της ανάλωσης υποχωρεί, όταν ο κτήτωρ εκμεταλλεύεται το έργο με τη δημόσια έκθεσή του έναντι αμοιβής¹⁷³.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 και 2 της Οδηγίας 2001/29/EK κάθε πράξη παρουσίασης ή και διάθεσης στο κοινό εμπίπτει στη σφαίρα του σχετικού αποκλειστικού δικαιώματος, για την οποία απαιτείται η άδεια των οικείων δικαιούχων. Εξάλλου, κατά το άρθρο 3 παρ. 3 της ίδιας Οδηγίας, η παρεχόμενη από τους δικαιούχους πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων άδεια για την

¹⁷⁰ Χ. Χρυσάνθης, *Ανάλωση Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας και Παράλληλες Εισαγωγές*, Νομική Βιβλιοθήκη 2012, 7. Διανομή αντιτύπων, δημόσια εκτέλεση, παρουσίαση στο κοινό.

¹⁷¹ «Τα δικαιώματα αυτά δεν αναλώνονται με οποιαδήποτε πράξη παρουσίασης στο κοινό με την έννοια της παρούσας ρύθμισης».

¹⁷² Άννα Δεσποτίδου, ο.π. σελ. 46.

¹⁷³ Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, *Πνευματική Ιδιοκτησία*, ο.π. σελ. 154.

παρουσίαση του έργου ή και τη διάθεση στο κοινό προστατευόμενου περιεχομένου δεν συνεπάγεται, καθ' οιονδήποτε τρόπο, ανάλωση του δικαιώματος επιτρέπει ή απαγορεύει άλλων (δευτερευουσών) πράξεων παρουσίασης ή διάθεσης¹⁷⁴.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την 29^η αιτιολογική σκέψη του Προοιμίου της ανωτέρω Οδηγίας¹⁷⁵, στην περίπτωση των υπηρεσιών, και ιδιαίτερα των υπηρεσιών ανοικτής γραμμής, ζήτημα ανάλωσης δεν τίθεται, διευκρινίζεται δε, ότι κάθε υπηρεσία ανοικτής γραμμής αποτελεί ενέργεια για την οποία θα πρέπει να ζητείται άδεια από τους δικαιούχους.

Με τη ρύθμιση αυτή επιδιώκεται η προστασία των δικαιούχων από την μη αδειοδοτημένη παρουσίαση ή και διάθεση των προστατευόμενων έργων στο διαδικτυακό περιβάλλον. Έτσι, κάθε πράξη παρουσίασης ή και διάθεσης προστατευόμενου περιεχομένου καλύπτεται από το σχετικό αποκλειστικό δικαίωμα και συνεπώς, υπόκειται στην άδεια των οικείων δικαιούχων.

Σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ, όταν η δευτερεύουσα πράξη παρουσίασης γίνεται με την ίδια τεχνική μέθοδο, όπως και η αρχική, το κοινό το οποίο αποκτά πρόσβαση στο προστατευόμενο περιεχόμενο πρέπει να είναι «νέο», δηλαδή θα πρέπει να αποτελεί κοινό το οποίο δεν είχε ληφθεί υπόψη από τον δικαιούχο, όταν είχε επιτρέψει την αρχική παρουσίασή του. Όταν αντίθετα, συντρέχει διαφορετική της αρχικής τεχνική μέθοδος παρουσίασης, παρέλκει η εξέταση της προϋπόθεσης του «νέου κοινού» και αρκεί ότι η επίμαχη πράξη παρουσίασης απευθύνεται γενικά στο κοινό¹⁷⁶.

Αξιοσημείωτο είναι ότι έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι η θέση του ΔΕΕ, σύμφωνα με την οποία, όταν για τη δευτερεύουσα πράξη παρουσίασης χρησιμοποιείται η ίδια τεχνική μέθοδος όπως και για την αρχική, τότε προκειμένου να υφίσταται παρουσίαση στο κοινό, απαιτείται η ύπαρξη νέου κοινού, αντιβαίνει

¹⁷⁴ S. Bechtold σε Dreier/Hugenholtz, Concise European Copyright Law, 2006, σελ. 362, αρ. 4.

¹⁷⁵ «Στην περίπτωση των υπηρεσιών, και ιδιαίτερα των υπηρεσιών ανοικτής γραμμής, ζήτημα ανάλωσης δεν τίθεται τούτο ισχύει επίσης για την υλική αντιγραφή ενός έργου ή άλλου παρόμοιου αντικειμένου που πραγματοποιεί ο χρήστης της εν λόγω υπηρεσίας με τη συγκατάθεση του δικαιούχου συνεπώς, το ίδιο ισχύει για την εκμίσθωση και το δανεισμό πρωτοτύπου και αντιγράφων έργου ή άλλου παρόμοιου αντικειμένου που συνιστούν υπηρεσίες εκ φύσεως σε αντίθεση με τα CD-ROM ή τα CD-I, όπου η πνευματική ιδιοκτησία ενσωματώνεται σε υλικό φορέα, δηλαδή σε εμπόρευμα, κάθε υπηρεσία ανοικτής γραμμής αποτελεί στην πραγματικότητα ενέργεια για την οποία θα πρέπει να ζητείται άδεια, όταν έτσι ορίζεται το δικαίωμα του δημιουργού ή το συγγενικό δικαίωμα.»

¹⁷⁶ Αποφάσεις ΔΕΕ, Svensson, σκέψη 24 και ITV Broadcasting σκέψη 39.

στην αρχή της μη ανάλωσης. Έτσι, η εφαρμογή από το ΔΕΕ του κριτηρίου αυτού, ισοδυναμεί με ένα είδος «μερικής» ανάλωσης του δικαιώματος παρουσίασης στο κοινό στην περίπτωση κατά την οποία κρίνεται ότι η τεχνική μέθοδος υλοποίησης της δευτερεύουσας (νέας) πράξης παρουσίασης είναι ίδια με εκείνη της αρχικής πράξης¹⁷⁷.

Γ) ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ¹⁷⁸

¹⁷⁷ Κ. Βόσσος, Η παρουσίαση στο κοινό προστατευόμενου περιεχομένου υπό το (ημί)φως της νομολογίας του ΔΕΕ, ΔΙΜΕΕ, 3/2015 σελ. 372 – 373.

¹⁷⁸ Άρθρο 5 παρ. 3 της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 24 παρ. 2 εδ. β της Οδηγίας 2019/790/ΕΚ «3. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς στα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) χρήση χάριν μόνο παραδείγματος κατά τη διδασκαλία ή την επιστημονική έρευνα, εφόσον αναφέρεται η πηγή, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος του δημιουργού, εκτός εάν διαπιστωθεί ότι αυτό είναι αδύνατο και εφόσον δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο μη εμπορικό σκοπό, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων και περιορισμών που προβλέπονται στην οδηγία 2019/790, β) χρήσεις προς όφελος προσώπων με ειδικές ανάγκες, οι οποίες συνδέονται άμεσα με την αναπηρία και δεν έχουν εμπορικό χαρακτήρα, στο βαθμό που απαιτείται λόγω της συγκεκριμένης αναπηρίας, γ) αναπαραγωγή δια του τύπου, παρουσίαση στο κοινό ή διάθεση δημοσιευμένων άρθρων για οικονομικά, πολιτικά ή θρησκευτικά θέματα επικαιρότητας ή ραδιοτηλεοπτικώς μεταδιδόμενων έργων ή άλλων αντικειμένων του ίδιου τύπου, όταν η χρήση αυτή δεν απαγορεύεται ρητά και εφόσον αναφέρεται η πηγή, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος του δημιουργού, ή χρήση έργων ή άλλων αντικειμένων κατά την παρουσίαση της επικαιρότητας, στο βαθμό που δικαιολογείται από τον ενημερωτικό σκοπό και εφόσον αναφέρεται η πηγή, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος του δημιουργού, εκτός εάν διαπιστωθεί ότι αυτό είναι αδύνατο, δ) παράθεση αποσπασμάτων με σκοπό την άσκηση κριτικής ή βιβλιοπαρουσίασης, υπό τον όρο ότι αφορούν έργο ή άλλα αντικείμενα τα οποία έχουν ήδη καταστεί νομίμως προσιτά στο κοινό, ότι αναφέρεται η πηγή, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος του δημιουργού, εκτός εάν διαπιστωθεί ότι αυτό είναι αδύνατο και ότι η παράθεση αυτή είναι σύμφωνη με τα χρηστά ήθη και η έκτασή της δικαιολογείται ως εκ του σκοπού της, ε) χρήση για λόγους δημόσιας ασφάλειας ή για να διασφαλιστεί η ορθή διεξαγωγή ή η κατάλληλη κάλυψη διοικητικών, κοινοβουλευτικών ή δικαστικών διαδικασιών, στ) χρήση πολιτικών ομιλιών καθώς και αποσπασμάτων από δημόσιες ομιλίες ή παρόμοια έργα ή προστατευόμενα αντικείμενα, όταν δικαιολογείται από τον ενημερωτικό σκοπό και εφόσον αναφέρεται η πηγή, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος του δημιουργού, εκτός εάν διαπιστωθεί ότι αυτό είναι αδύνατο, ζ) χρήση κατά τη διάρκεια θρησκευτικών τελετών ή επισήμων τελετών που διοργανώνονται από δημόσια αρχή, η) χρήση έργων, όπως αρχιτεκτονικών έργων ή γλυπτών, ευρισκομένων μονίμως σε δημόσιους χώρους, θ) περιστασιακή ενσωμάτωση ενός έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου σε χρησιμοποιούμενο υλικό, ι) χρήση με σκοπό τη διαφήμιση μιας δημόσιας έκθεσης ή πώλησης καλλιτεχνικών έργων, στο βαθμό που απαιτείται για την προώθηση της εκδήλωσης, αποκλεισμένης κάθε άλλης εμπορικής χρήσης, ια) χρήση για γελοιογραφία, παρωδία ή μίμηση, ιβ) χρήση συνδεδεμένη με επίδειξη ή επισκευή εξοπλισμού, ιγ) χρήση έργου τέχνης με μορφή κτηρίου ή απλού ή αρχιτεκτονικού σχεδίου κτηρίου για το σκοπό της ανοικοδόμησης του εν λόγω κτηρίου, ιδ) χρήση με παρουσίαση ή διάθεση, με σκοπό την έρευνα ή την ιδιωτική μελέτη, σε μέλη του κοινού μέσω εξειδικευμένων τερματικών στους χώρους των ιδρυμάτων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχείο γ), έργων και άλλου προστατευόμενου αντικειμένου που δεν υπόκεινται σε όρους αγοράς ή αδείας, και τα οποία περιέχονται στις συλλογές τους, ιε) χρήση σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις ήσσονος σημασίας ήδη εξαιρούμενες ή περιοριζόμενες δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, εφόσον αφορούν χρήσεις αποκλειστικά αναλογικές και δεν θίγουν την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων και υπηρεσιών στην Κοινότητα, με την επιφύλαξη των λοιπών εξαιρέσεων και περιορισμών που προβλέπονται στο παρόν άρθρο».

Η πνευματική ιδιοκτησία έχει μια μεγάλη δύναμη γιατί αναγνωρίζει στο δημιουργό το απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει ή να απαγορεύει την εκμετάλλευση του έργου, εξασφαλίζοντάς του τα οικονομικά οφέλη τα οποία του δίνουν τη δυνατότητα να ζήσει και να συνεχίσει τη δημιουργία. Εκτός από το χρονικό περιορισμό, το περιουσιακό δικαίωμα υπόκειται και σε ορισμένους περιορισμούς που αφορούν το περιεχόμενο και την έκτασή του. Οι περιορισμοί αυτοί δικαιολογούνται για λόγους κοινωνικής, πολιτιστικής και εκπαιδευτικής πολιτικής, αποβλέπουν στην προστασία του δημόσιου συμφέροντος, στην ανάγκη πληροφόρησης του κοινού και γενικά εξυπηρετούν ανάγκες του κοινωνικού συνόλου¹⁷⁹.

Οι περιορισμοί που προβλέπονται στα κοινοτικά και εθνικά νομοθετήματα, δίνουν σε τρίτους τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν το έργο, χωρίς άδεια του δικαιούχου και χωρίς αντάλλαγμα¹⁸⁰.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι εκτός από τον όρο «περιορισμοί» του περιουσιακού δικαιώματος, συναντάται και ο όρος «εξαιρέσεις». Έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι η έννοια «περιορισμός» υποδηλώνει τη χρήση του έργου χωρίς άδεια, αλλά με καταβολή αμοιβής, ενώ ο όρος «εξαιρέση» επιτρέπει την ελεύθερη χρήση, χωρίς πληρωμή αμοιβής¹⁸¹. Μπορεί όμως να γίνει δεκτό ότι οι δύο έννοιες είναι ταυτόσημες, αφού εννοιολογικά προσδιορίζουν τα όρια του περιουσιακού δικαιώματος σχετικά με το περιεχόμενο και την έκτασή του. Άλλωστε, πολλές φορές χρησιμοποιούνται σωρευτικά ή διαζευκτικά χωρίς να αποδίδεται σημασία στην ορολογία, αφού πρόκειται για γνωστές ρυθμίσεις που έχουν καθιερωθεί σε όλες τις νομοθεσίες, τις διεθνείς συμβάσεις και τις κοινοτικές οδηγίες¹⁸².

Ο κοινοτικός νομοθέτης επέλεξε να ενσωματώσει στο κείμενο της Οδηγίας 2001/29/EK εξαντλητικό κατάλογο εξαιρέσεων και περιορισμών, προκειμένου να διασφαλισθεί η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, διότι έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι διαφορετικές νομικές παραδόσεις των κρατών μελών¹⁸³. Η επανεξέταση

¹⁷⁹ Διονυσία Καλλινίκου, Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2001/29 για το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας, ΧρΙΔ 2003 σελ. 387.

¹⁸⁰ Γεώργιος Κουμάντος, ο.π. σελ.278

¹⁸¹ Sam Ricketson, Exceptions and Limitations to Copyright, ALAI Study days – University of Cambridge 14 -17 Sept. 1998, σελ. 4 – 5.

¹⁸² Διονυσία Καλλινίκου, Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2001/29 για το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας, ο.π. σελ. 387.

¹⁸³ Προοίμιο Οδηγίας 2001/29/EK, αιτιολογική σκέψη 32 «Η παρούσα οδηγία περιέχει εξαντλητικό κατάλογο εξαιρέσεων και περιορισμών από το δικαίωμα αναπαραγωγής και το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό. Ορισμένες εξαιρέσεις ή περιορισμοί ισχύουν μόνο για το δικαίωμα αναπαραγωγής, κατά

των περιορισμών υπό το πρίσμα του νέου ηλεκτρονικού περιβάλλοντος κρίθηκε επιβεβλημένη, λόγω της ανησυχίας ότι οι διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών ήταν πολύ πιθανό να επιδεινωθούν με την ανάπτυξη της εκμετάλλευσης των έργων πέρα από τα σύνορα και των διασυνοριακών δραστηριοτήτων¹⁸⁴.

Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εισάγουν ή να διατηρήσουν στα εθνικά τους δίκαια άλλες, διαφορετικές εξαιρέσεις. Η εξαντλητική απαρίθμηση συνεπάγεται, επίσης, ότι οι περιορισμοί δεν επιδέχονται διασταλτική (αρχή στενής ερμηνείας) ή αναλογική ερμηνεία¹⁸⁵. Η ερμηνεία των περιορισμών δεν επιτρέπεται να οδηγήσει σε υπόσκαψη των δικαιωμάτων του δημιουργού. Ισχύει *in dubio pro auctore* και όχι *in dubio pro libertate*¹⁸⁶.

Ο κοινοτικός νομοθέτης, σεβόμενος τη νομική παράδοση των περισσότερων κρατών μελών, αλλά και για λόγους μεγαλύτερης ασφάλειας στις συναλλαγές, επέλεξε την εξαντλητική παράθεση των περιορισμών και δεν κατέφυγε στη θεωρία της θεμιτής ελεύθερης χρήσης (*fair use doctrine*) των αγγλοσαξωνικών δικαίων, η οποία προσφεύγει σε μια *ad hoc* στάθμιση μεταξύ των συμφερόντων του δημιουργού και του κοινού¹⁸⁷.

Στο σημείο τούτο αξίζει να σημειωθεί, ότι δίνεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη να διατηρήσουν τους περιορισμούς που ήδη υπάρχουν στην εθνική τους νομοθεσία σε ορισμένες περιπτώσεις ήσσονος σημασίας, εφόσον αφορούν χρήσεις αποκλειστικά αναλογικές και δεν θίγουν την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων και υπηρεσιών στην Κοινότητα¹⁸⁸.

περίπτωση ο κατάλογος λαμβάνει δεόντως υπόψη τις διαφορετικές νομικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποσκοπώντας ταυτόχρονα στην διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Είναι σκόπιμο τα κράτη μέλη να επιτύχουν εναρμονισμένη εφαρμογή των εν λόγω εξαιρέσεων και περιορισμών, κάτι που θα επανεξετασθεί κατά την εξιολόγηση των εκτελεστικών μέτρων στο μέλλον»

¹⁸⁴ Δημήτρης Σερενίδης, ο.π. σελ. 57.

¹⁸⁵ Πιερρίνα Κοριατοπούλου – Αγγέλη, Οι περιορισμοί και εξαιρέσεις των αποκλειστικών δικαιωμάτων στην νέα Οδηγία, Κοινωνία των πληροφοριών και πνευματική ιδιοκτησία, Η νέα κοινοτική ρύθμιση (συλλ), Σάκκουλας 2001 σελ. 60.

¹⁸⁶ Μιχαήλ – Θεόδωρος Δ. Μαρίνος, Περιορισμοί και Εξαιρέσεις από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας – Ερμηνεία και ο έλεγχος των τριών βημάτων, Κοινωνία των πληροφοριών και πνευματική ιδιοκτησία, Η ελληνική ρύθμιση, Σάκκουλας 2003, σελ. 97.

¹⁸⁷ Πιερρίνα Κοριατοπούλου, ο.π. σελ. 61.

¹⁸⁸ Άρθρο 5 παρ. 3 περιπτ. ιε της Οδηγίας 2001/29/EK «χρήση σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις ήσσονος σημασίας ήδη εξαιρούμενες ή περιοριζόμενες δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, εφόσον αφορούν χρήσεις αποκλειστικά αναλογικές και δεν θίγουν την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων και υπηρεσιών στην Κοινότητα, με την επιφύλαξη των λοιπών εξαιρέσεων και περιορισμών που προβλέπονται στο παρόν άρθρο»

Το ΔΕΕ βέβαια, έχει κρίνει ότι η διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών κατά την ενσωμάτωση και εφαρμογή των προβλεπόμενων στο άρθρο 5 περιορισμών πρέπει να ασκείται εντός των ορίων που επιβάλλει το ενωσιακό δίκαιο, υπό την έννοια ότι τα κράτη μέλη δεν είναι ελεύθερα να καθορίζουν, με μη εναρμονισμένο τρόπο, το σύνολο των τιθέμενων νομοθετικών παραμέτρων των εν λόγω περιορισμών/εξαιρέσεων. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν στη νομοθεσία τους περιορισμό/εξαιρέση μη πλήρους εναρμόνισης μόνο εφόσον πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που ορίζονται στην οικεία διάταξη του ενωσιακού δικαίου, δηλαδή στο άρθρο 5, τηρούμενης, παράλληλα, της αρχής της αναλογικότητας. Περαιτέρω, τα κράτη μέλη πρέπει, κατά την ενσωμάτωση των περιορισμών/εξαιρέσεων, να έχουν ως στόχο τη διαφύλαξη των σκοπών της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ οι οποίοι συνίστανται στην καθιέρωση υψηλού επιπέδου προστασίας των δημιουργών και στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς¹⁸⁹.

Επιπροσθέτως, όλοι οι περιορισμοί είναι σύμφωνοι με το γράμμα και το πνεύμα της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης, αφού υπόκεινται στο «τεστ των τριών σταδίων», εφαρμόζονται δηλαδή μόνο σε ειδικές περιπτώσεις που δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολόγητα τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου¹⁹⁰. Αυτό το τρίπτυχο ονομάζεται «τεστ των τριών σταδίων» και συνιστά μηχανισμό ελέγχου της λειτουργίας των εξαιρέσεων. Το τεστ θεσπίστηκε με τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης και είχε εισαχθεί στην κοινοτική έννομη τάξη με την Οδηγία 96/9ΕΟΚ σχετικά με τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων και έκτοτε επαναλαμβάνεται σε όλα τα διεθνή κείμενα σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία¹⁹¹.

Η διαδικασία εξέτασης των τριών σταδίων προϋποθέτει ότι οι εξαιρέσεις:

¹⁸⁹ ΔΕΕ 29.07.2019, C-516/17, ECLI:EU:C:219:625, Spiegel Online GmbH κατά Volker Beck, και Κωνσταντίνος Βόσσορ, Σημείωμα στην ΔΕΕ υπόθ. C-516/17, απόφ. της 29.7.2019 – Το σύστημα περιορισμών/εξαιρέσεων κατ' άρθρο 5 της Οδηγίας 29/2001, υπό το φως του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων: σκοπούμενη ισορροπία και κριτήρια οριοθέτησης, ΔιΜΕΕ 4/2019, σελ. 592 – 597.

¹⁹⁰ Διονυσία Καλλινίκου, ο.π. σελ. 387.

¹⁹¹ Άρθρο 5 παρ. 5 της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ «Οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4, εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολογήτως τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου.

Α) πρέπει να εφαρμόζονται μόνο στις ειδικές περιπτώσεις για τις οποίες προβλέπονται. Επομένως, δεν είναι σύννομο να εξαιρεθεί το σύνολο εντός τομέα παραγωγής, αλλά μόνο μια συγκεκριμένη μορφή αυτού. Ως «ειδική» θεωρείται η περίπτωση, όταν προβλέπεται για κάποιο συγκεκριμένο λόγο δημοσίου συμφέροντος, κοινωνικής πολιτικής ή άλλη εξαιρετική περίπτωση,

Β) δεν μπορεί να εφαρμόζονται με τρόπο που να προκαλούν αδικαιολόγητη ζημία στα έννομα συμφέροντα των δικαιούχων. Κάθε είδους περιορισμός επιφέρει ζημία στα έννομα συμφέροντα του δημιουργού. Το κριτήριο αυτό όμως λειτουργεί μόνο σε σχέση με την «αδικαιολόγητη» ζημία, και επομένως, για να τηρηθεί θα πρέπει η υφιστάμενη ζημία να δικαιολογείται από τον σκοπό του περιορισμού,

Γ) δεν μπορεί να εφαρμόζονται με τρόπο που να εμποδίζεται η κανονική εκμετάλλευση του έργου. Κανονική θεωρείται η εκμετάλλευση, την οποία ο δημιουργός με τη συνήθη πορεία των πραγμάτων προσδοκεί προκειμένου να διαδώσει το έργο του. Η εκμετάλλευση όμως πλέον έχει ξεφύγει από την αναλογική μορφή, και επομένως κανονική πρέπει να θεωρείται και η ψηφιακή εκμετάλλευση. Στο ψηφιακό περιβάλλον, οι τρόποι εκμετάλλευσης του έργου συνεχώς διαφέρουν και εξαπλώνονται σε εντελώς καινούργιες χρήσεις και επομένως, η οριοθέτηση της κανονικής εκμετάλλευσης θα διαφοροποιείται συνεχώς¹⁹²

Τα τρία κριτήρια (ένα θετικό και δύο αρνητικά) ελέγχονται σωρευτικά και αν κάποιο δεν πληρούται, ο περιορισμός θεωρείται ότι θίγει τα δικαιώματα του δημιουργού. Η εμβέλεια ορισμένων περιορισμών ή εξαιρέσεων δύναται να περιορισθεί ακόμη περισσότερο, ιδίως όσον αφορά τις νέες ψηφιακές χρήσεις των έργων ή άλλες νέες χρήσεις, οι επιπτώσεις των οποίων δεν μπορούν εκ των προτέρων να προβλεφθούν¹⁹³.

Στο σημείο τούτο, αξίζει να αναφερθεί ότι έχει ήδη εκδοθεί η Οδηγία 2019/790 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Απριλίου 2019 «για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά και την τροποποίηση των Οδηγιών 96/9/ΕΚ και 2001/29/ΕΚ», η οποία τροποποίησε το άρθρο 5 παρ. 3 στοιχείο α της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ, που αναφέρεται στον περιορισμό για χρήση χάριν μόνο παραδείγματος κατά τη

¹⁹² Πιερρίνα Κοριατοπούλου – Αγγέλη, ο.π. σελ. 62.

¹⁹³ Reinbothe, *The boundaries of Copyright*, ALAI Study Days, University of Cambridge, 1998, σελ. 63 επ.

διδασκαλία ή την επιστημονική έρευνα, ενώ ταυτόχρονα, θεσμοθέτησε εξαίρεση ή περιορισμό όσον αφορά στην εξόρυξη κειμένων και δεδομένων και έθεσε όρους εφαρμογής για τους σκοπούς επιστημονικής έρευνας. Η ανάγκη αυτής της θεσμοθέτησης αιτιολογήθηκε ρητώς στην 5^η αιτιολογική σκέψη¹⁹⁴ της νέας αυτής Οδηγίας, όπου μνημονεύθηκε ότι «οι ψηφιακές τεχνολογίες επιτρέπουν νέα είδη χρήσεων που δεν καλύπτονται με σαφήνεια από τους ισχύοντες κανόνες της Ένωσης για τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς».

Κρίθηκε λοιπόν ότι το πεδίο εφαρμογής των έως τότε θεσμοθετημένων εξαιρέσεων ή περιορισμών για το σκοπό της χρήσης χάριν παραδείγματος κατά τη διδασκαλία, όπως εφαρμόζεται στις ψηφιακές χρήσεις δεν ήταν σαφές και περαιτέρω ότι δεν υπήρχε επαρκής σαφήνεια ως προς το κατά πόσον οι εν λόγω εξαιρέσεις ή περιορισμοί μπορούσαν να εφαρμοσθούν στην περίπτωση παροχής επιγραμμικής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης¹⁹⁵.

Μετά ταύτα, έγινε δεκτό ότι η εν λόγω εξαίρεση ή ο περιορισμός καλύπτει όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που αναγνωρίζονται από ένα κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων αυτών που ανήκουν στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση και θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο στον

¹⁹⁴ «Στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας, της εκπαίδευσης και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, οι ψηφιακές τεχνολογίες επιτρέπουν νέα είδη χρήσεων που δεν καλύπτονται με σαφήνεια από τους ισχύοντες κανόνες της Ένωσης για τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς. Επιπλέον, ο προαιρετικός χαρακτήρας των εξαιρέσεων και των περιορισμών που προβλέπονται στις οδηγίες 96/9/EK, 2001/29/EK και 2009/24/EK στους εν λόγω τομείς θα μπορούσε να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά τις διασυνοριακές χρήσεις, οι οποίες γίνονται ολοένα και πιο σημαντικές στο ψηφιακό περιβάλλον. Επομένως, οι υφιστάμενες εξαιρέσεις και περιορισμοί στο δίκαιο της Ένωσης που αφορούν, την επιστημονική έρευνα, την καινοτομία, τη διδασκαλία και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς θα πρέπει να αξιολογηθούν εκ νέου υπό το πρίσμα των νέων αυτών χρήσεων. Θα πρέπει να θεσπιστούν υποχρεωτικές εξαιρέσεις ή περιορισμοί για τις χρήσεις των τεχνολογιών εξόρυξης κειμένων και δεδομένων, για τη χρήση για εκπαιδευτικούς σκοπούς στο ψηφιακό περιβάλλον και για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Θα πρέπει να εξακολουθήσουν να ισχύουν οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που υφίστανται στο δίκαιο της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων αυτών επί των δραστηριοτήτων εξόρυξης κειμένων και δεδομένων, εκπαίδευσης και διατήρησης, εφόσον δεν περιορίζουν το πεδίο εφαρμογής των υποχρεωτικών εξαιρέσεων ή περιορισμών που προβλέπει η παρούσα οδηγία, οι οποίοι πρέπει να μεταφερθούν από τα κράτη μέλη στο εθνικό τους δίκαιο. Ως εκ τούτου, οι οδηγίες 96/9/EK και 2001/29/EK θα πρέπει να τροποποιηθούν».

¹⁹⁵ Αιτιολογική σκέψη 19 Προοιμίου Οδηγίας 2019/790/EK «Η κατάσταση αυτή μπορεί να δημιουργήσει προσκόμματα στην ανάπτυξη ψηφιακά υποστηριζόμενων δραστηριοτήτων διδασκαλίας και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Συνεπώς, η εισαγωγή μιας νέας υποχρεωτικής εξαίρεσης ή περιορισμού είναι απαραίτητη προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα τυγχάνουν πλήρους ασφάλειας δικαίου κατά τη χρήση έργων ή άλλων αντικειμένων προστασίας σε ψηφιακές διδακτικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των επιγραμμικών και διασυνοριακών».

βαθμό κατά τον οποίον οι χρήσεις δικαιολογούνται από τον μη εμπορικό σκοπό της συγκεκριμένης διδακτικής δραστηριότητας, ενώ ταυτόχρονα, η οργανωτική διάρθρωση και τα μέσα χρηματοδότησης του εκπαιδευτικού ιδρύματος δεν θα πρέπει να αποτελούν τον αποφασιστικό παράγοντα ως προς τον καθορισμό του μη εμπορικού χαρακτήρα της δραστηριότητας¹⁹⁶.

Τέλος, εκρίθη ότι «η χρήση έργων ή άλλων αντικειμένων προστασίας δυνάμει της εξαίρεσης ή του περιορισμού για τον αποκλειστικό σκοπό της χρήσης χάριν παραδείγματος κατά τη διδασκαλία, θα πρέπει να λαμβάνει χώρα μόνο στο πλαίσιο δραστηριοτήτων διδασκαλίας και μάθησης που διεξάγονται υπό την ευθύνη των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια εξετάσεων, ή διδακτικών δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα εκτός των εγκαταστάσεων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, για παράδειγμα σε μουσείο, βιβλιοθήκη ή άλλο ίδρυμα πολιτιστικής κληρονομιάς, και θα πρέπει να περιορίζεται στο απολύτως αναγκαίο για τον σκοπό των εν λόγω δραστηριοτήτων. Η εξαίρεση ή ο περιορισμός θα πρέπει να καλύπτει τόσο τις χρήσεις έργων ή άλλων αντικειμένων προστασίας μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας ή σε άλλους χώρους μέσω ψηφιακών μέσων, για παράδειγμα με ηλεκτρονικούς πίνακες ή ψηφιακές συσκευές που μπορούν να συνδεθούν στο διαδίκτυο, όσο και τις χρήσεις εξ αποστάσεως μέσω ασφαλών ηλεκτρονικών περιβαλλόντων, όπως στο πλαίσιο διαδικτυακών μαθημάτων ή της πρόσβασης σε διδακτικό υλικό που συμπληρώνει το εκάστοτε μάθημα. Ως ασφαλή ηλεκτρονικά περιβάλλοντα θα πρέπει να νοείται η πρόσβαση σε ψηφιακό περιβάλλον διδασκαλίας και μάθησης στα οποία η πρόσβαση είναι περιορισμένη στο διδακτικό προσωπικό του εκπαιδευτικού ιδρύματος και στους μαθητές ή σπουδαστές που είναι εγγεγραμμένοι σε ένα πρόγραμμα σπουδών, ιδίως μέσω κατάλληλων διαδικασιών επαλήθευσης ταυτότητας, συμπεριλαμβανομένης της επαλήθευσης με βάση κωδικό πρόσβασης»¹⁹⁷.

Δ) Η ΑΔΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ

Το άρθρο 3 παρ. 1 της οδηγίας 2001/29 ορίζει ότι τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την παρουσίαση των έργων αυτών στο κοινό. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται καταρχάς

¹⁹⁶ Αιτιολογική σκέψη 20 του Προοιμίου της Οδηγίας 2019/790/EK.

¹⁹⁷ Αιτιολογική σκέψη 22 του Προοιμίου της Οδηγίας 2019/790/EK

ότι πρέπει να αναγνωρίζεται ευρύ περιεχόμενο στην προστασία που παρέχουν οι διατάξεις αυτές στους δημιουργούς¹⁹⁸.

Ως εκ τούτου, η προστασία αυτή πρέπει να ερμηνεύεται, ιδίως, υπό την έννοια ότι δεν περιορίζεται στην απόλαυση των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται με το άρθρο 3 παρ. 1 της οδηγίας 2001/29, αλλά εκτείνεται επίσης στην άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων.

Ο δικαιούχος, επιτρέποντας την αρχική παρουσίαση του έργου του στο κοινό, αδειοδοτεί την εκάστοτε συγκεκριμένη χρήση του η οποία έχει σαν στόχο συγκεκριμένο τμήμα του κοινού το οποίο καλύπτεται από την παρασχεθείσα άδεια. Στην πραγματικότητα, στις περιπτώσεις δευτερεύουσας παρουσίασης συντρέπει νέα πράξη εκμετάλλευσης του αρχικά μεταδιδόμενου περιεχομένου την οποία υλοποιεί φορέας διαφορετικός εκείνου που υλοποίησε την αρχική και για το λόγο αυτό, η σχετική πράξη υπόκειται σε νέα άδεια του δικαιούχου¹⁹⁹.

Όταν το προστατευόμενο περιεχόμενο έχει δημοσιευθεί (αναρτηθεί) στο διαδίκτυο, άλλως έχει παρουσιαστεί στο κοινό με την άδεια του δικαιούχου και είναι, με απόφασή του, ελεύθερα προσβάσιμο χωρίς τεχνικούς ή άλλους περιορισμούς στο σύνολο των χρηστών του διαδικτύου, τότε η τοποθέτηση συνδέσμου που παραπέμπει σε αυτό και που, σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με το ΔΕΕ, συνιστά παρουσίαση στο κοινό, θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι δεν απαιτείται (νέα) άδεια από τον δικαιούχο, υπό την διττή προϋπόθεση, όμως, ότι η παραπομπή γίνεται εν είδει αναφοράς στην αρχική σελίδα και όχι σε συγκεκριμένο περιεχόμενο ή υποσελίδα του ιστότοπου όπου βρίσκεται το περιεχόμενο, καθώς και την μη αποκόμιση περιουσιακού οφέλους από τον παρέχοντα τον σύνδεσμο²⁰⁰.

Περαιτέρω, υπενθυμίζεται ότι το δικαίωμα που διασφαλίζει υπέρ των δημιουργών το άρθρο 3 παρ. 1 της οδηγίας 2001/29 έχει προληπτικό χαρακτήρα.

¹⁹⁸ ΔΕΕ, 16.07.2009, C-5/08, EU:C:2009:465, Infopaq International, σκέψη 43, και ΔΕΕ, 01.12.2011, C-145/10, EU:C:2011:798, Painer, , σκέψη 96.

¹⁹⁹ Κ. Βόσσο, Η παρουσίαση στο κοινό προστατευόμενου περιεχομένου υπό το (ημί)φως της νομολογίας του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 367 – 368.

²⁰⁰ J. C. Ginsburg, Hyperlinking and making available, E.I.P.R. 2014, σελ. 148.

Πρόκειται, δηλαδή, για δικαίωμα προληπτικής παρεμβάσεως το οποίο επιτρέπει στο δημιουργό να παρεμβάλλεται μεταξύ των δυνητικών χρηστών του έργου του και της παρουσιάσεως στο κοινό στην οποία οι χρήστες αυτοί προτίθενται να προβούν και τούτο προκειμένου να απαγορεύσει την παρουσίαση²⁰¹. Υπό την έννοια αυτή κάθε πράξη παρουσιάσεως στο κοινό ενός έργου από τρίτο απαιτεί τη συναίνεση του δημιουργού του.

Με την επιφύλαξη, λοιπόν, των εξαιρέσεων και περιορισμών που προβλέπονται εξαντλητικώς στο άρθρο 5 της οδηγίας 2001/29, οποιαδήποτε χρήση έργου από τρίτο χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού του έργου πρέπει να θεωρείται ως προσβολή των δικαιωμάτων του δημιουργού του έργου αυτού.

Εντούτοις, το άρθρο 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29 δεν διευκρινίζει κατά ποιον τρόπο πρέπει να εκδηλώνεται η συναίνεση του δημιουργού, πράγμα που σημαίνει ότι οι διατάξεις αυτές δεν μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι απαιτούν η συναίνεση αυτή να παρέχεται οπωσδήποτε ρητώς. Αντιθέτως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατά τις εν λόγω διατάξεις, η συναίνεση επιτρέπεται επίσης να παρέχεται σιωπηρώς.

Ο δικαιούχος, όταν αδειοδοτεί τη διαδικτυακή δημοσίευση (ανάρτηση) του έργου, δύναται, εφόσον το επιθυμεί, να θέσει σε εφαρμογή τεχνικά μέτρα, βάσει των οποίων είτε επιτρέπεται η πρόσβαση σε χρήστες που πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, είτε είναι δυνατόν να αποτρέπεται η δημιουργία συνδέσμων προς το περιεχόμενο του ιστοτόπου του. Όταν, συνεπώς, το προστατευόμενο περιεχόμενο έχει δημοσιευθεί (αναρτηθεί) στο διαδίκτυο και είναι ελεύθερα προσβάσιμο χωρίς περιορισμούς, ο δικαιούχος είναι σε θέση να προβλέψει την (τεχνική) δυνατότητα δημιουργίας από τρίτους συνδέσμων προς το περιεχόμενο επί του οποίου έχει τα δικαιώματα. Στις περιπτώσεις αυτές, υποστηρίζεται ότι, προς τον σκοπό επίτευξης ισορροπίας των συμφερόντων δικαιούχων και χρηστών, αλλά και για λόγους ομαλής λειτουργίας του διαδικτύου, θα υφίσταται έμμεση, άλλως σιωπηρή, άδεια του

²⁰¹ ΔΕΕ, 15.03.2012, C-135/10, EU:C:2012:140, SCF Consorzio Fonografici, σκέψη 75, και ΔΕΕ 13.02.2014, C-466/12, EU:C:2014:76, Svensson κ.λπ., σκέψη 15.

δικαιούχου για τη δημιουργία συνδέσμων και κατ' επέκταση, για την πράξη παρουσίασης δια της παροχής συνδέσμων²⁰².

Επί παραδείγματος χάριν, στην υπόθεση Svensson, το ΔΕΕ έκρινε ότι, εφόσον ο συγγραφέας έχει παράσχει την προηγούμενη, ρητή και χωρίς επιφυλάξεις άδειά του για τη δημοσίευση των άρθρων του στον ιστότοπο του εκδότη εντύπου, χωρίς κατά τα λοιπά να κάνει χρήση τεχνικών μέσων που να περιορίζουν την πρόσβαση στα εν λόγω έργα από άλλους ιστοτόπους, ο συγγραφέας αυτός μπορεί, κατ' ουσίαν, να θεωρηθεί ότι έχει επιτρέψει την παρουσίαση των έργων στο σύνολο των χρηστών του διαδικτύου²⁰³.

Στην περίπτωση, κατά την οποία ο παρέχων τον σύνδεσμο, παρακάμπτοντας την αρχική σελίδα, είτε οδηγεί απευθείας στο προστατευόμενο περιεχόμενο, είτε αποκομίζει οικονομικό όφελος, μέσω της ανάρτησης διαφημίσεων ή και πώλησης προϊόντων και υπηρεσιών, αποσκοπώντας στη δημιουργία μεγάλης επισκεψιμότητας και κατ' επέκταση, στην προσέλκυση πελατών, τότε θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι υφίσταται, μια νέα, μη ουδέτερη οικονομικά, ανεξάρτητη πράξη εκμετάλλευσης του περιεχομένου. Με τον τρόπο αυτό, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι ο παρέχων τον σύνδεσμο επεμβαίνει στο μονοπώλιο εκμετάλλευσης του οικείου δικαιούχου και για το λόγο αυτό, μια τέτοια δραστηριότητα, προκειμένου να είναι νόμιμη, υπόκειται στην προηγούμενη άδεια του δικαιούχου²⁰⁴.

Λαμβάνοντας, λοιπόν, υπόψιν το σκοπό της υψηλής προστασίας των δημιουργών που μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 9 της Οδηγίας 2001/29, οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να γίνει δεκτό ότι υφίσταται σιωπηρή συναίνεση του δημιουργού πρέπει να καθορίζονται αυστηρώς, ώστε να μην καταστεί άνευ αντικειμένου αυτός καθεαυτός ο κανόνας της συναίνεσης του δημιουργού. Ειδικότερα, σε κάθε δημιουργό πρέπει να παρέχεται πραγματική ενημέρωση για τη μελλοντική χρήση του έργου του από τρίτους και για τα μέσα που τίθενται στη

²⁰² Κ. Βόσσο, Η παρουσίαση στο κοινό προστατευόμενου περιεχομένου υπό το (ημί)φως της νομολογίας του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 377.

²⁰³ ΔΕΕ 13.02.2014, C-466/12, EU:C:2014:76, Svensson κ.λπ., σκέψεις 25 έως 28 και 31..

²⁰⁴ Κ. Βόσσο, Η παρουσίαση στο κοινό προστατευόμενου περιεχομένου υπό το (ημί)φως της νομολογίας του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 378.

διάθεσή του προκειμένου να απαγορεύσει τη χρήση αυτή, εφόσον το επιθυμεί. Πράγματι, ελλείπει προηγούμενης πραγματικής ενημερώσεως σχετικά με τη μελλοντική χρήση, ο δημιουργός δεν είναι σε θέση να τοποθετηθεί επί της χρήσεως αυτής και, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, να την απαγορεύσει, πράγμα που σημαίνει ότι αυτή καθεαυτή η ύπαρξη της σιωπηρής συναινέσεώς του στην εν λόγω χρήση παραμένει καθαρά υποθετική.

Κατά συνέπεια, ελλείπει εγγυήσεων προς διασφάλιση της πραγματικής ενημερώσεως των δημιουργών για τη σχεδιαζόμενη χρήση των έργων τους και για τα μέσα που τίθενται στη διάθεσή τους προκειμένου να την απαγορεύσουν, οι δημιουργοί αδυνατούν εκ των πραγμάτων να διατυπώσουν οποιαδήποτε άποψη σε σχέση με τη χρήση αυτή.

Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ορισμένοι από τους δημιουργούς να μην έχουν, στην πραγματικότητα, καμία γνώση για τη σχεδιαζόμενη χρήση των έργων τους και, επομένως, να μην είναι σε θέση να τοποθετηθούν, θετικώς ή αρνητικώς, επί της χρήσεως αυτής. Υπ' αυτές τις συνθήκες, μόνη η έλλειψη εναντιώσεως εκ μέρους τους δεν μπορεί να εκληφθεί ως σιωπηρή συναίνεσή τους στη χρήση αυτή²⁰⁵.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Α)ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ²⁰⁶

Το διαδίκτυο έχει πράγματι ιδιαίτερη σημασία για την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης που κατοχυρώνεται στο άρθρο 11, παράγραφος 2, του Χάρτη και οι υπερσύνδεσμοι συμβάλλουν στην ορθή του λειτουργία καθώς και στην ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών εντός του δικτύου αυτού, το οποίο χαρακτηρίζεται από τη δυνατότητα πρόσβασης σε τεράστιες ποσότητες πληροφοριών.

²⁰⁵ ΔΕΕ 16.11.2016, C-301/15 ECLI:EU:C:2016:878, Marc Soulier, Sara Doke κατά Premier ministre, Ministre de la Culture et de la Communication

²⁰⁶ Σύνδεσμοι ή υπερσύνδεσμοι ή σύνδεσμοι υπερκειμένου (links/hyperlinks)

Οι συνδέσεις «links» αποτελούν σημαντικό μέρος της τεχνολογίας πολυμέσων (multimedia), καθώς διαμέσου αυτών καθίσταται δυνατή η διασύνδεση μεταξύ εντελώς διαφορετικών στοιχείων μέσα σε ένα ψηφιοποιημένο έργο, ή μεταξύ διαφορετικών έργων και γενικότερα διαδικτυακών τόπων/ιστοσελίδων (websites) που είναι αποθηκευμένοι σε διαφορετικούς servers. Η τεχνολογία των links αποδίδει την ουσία της διαδικτυακής επικοινωνίας και δικαιολογεί το χαρακτηρισμό του διαδικτύου ως διεθνούς δικτύου (internet), καθώς μέσω αυτών φορτώνεται στην προσωρινή μνήμη του υπολογιστή του χρήστη το περιεχόμενο μιας άλλης ιστοσελίδας. Από τεχνική άποψη η σύνδεση (link) επιτρέπει την άμεση κλήση των στοιχείων (λ.χ. κειμένου, εικόνων, μουσικής) από εκεί όπου η σύνδεση παραπέμπει. Διακρίνονται περισσότερες εκδοχές μιας σύνδεσης (link), μια εκ των οποίων είναι η «υπερσύνδεση» (hyperlink)²⁰⁷.

Η ευρεία χρήση συνδέσμων και υπερσυνδέσμων στο διαδίκτυο αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ανάπτυξης και λειτουργίας του ψηφιακού περιβάλλοντος, ανακινεί ωστόσο ζητήματα σύγκρουσης με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, δεδομένου ότι η λειτουργία τους έγκειται στην άμεση μεταφορά και πρόσβαση του χρήστη στο περιεχόμενο άλλης ιστοσελίδας του διαδικτύου²⁰⁸

Οι σύνδεσμοι υπερκειμένου (hypertext links) ή υπερσύνδεσμοι (hyperlinks) ή απλά σύνδεσμοι (links), είναι από τα συνεκτικά στοιχεία του Παγκόσμιου Ιστού²⁰⁹. Αποτελούν τα σημεία διεπαφής για τις πληροφορίες που δημοσιεύονται στο Διαδίκτυο και βοηθούν τους χρήστες να αποκτούν πρόσβαση από μια ιστοσελίδα σε πληροφορίες που βρίσκονται στον ίδιο ιστότοπο ή σε άλλον²¹⁰.

Οι σύνδεσμοι λειτουργούν όπως οι υποσημειώσεις, καθώς παρέχουν πληροφορίες στις οποίες ο χρήστης αποκτά πρόσβαση δίχως να διακόπτεται η ροή της παρουσίασης των πληροφοριών, ωστόσο η παραπομπή σε διαφορετικές τοποθεσίες του Παγκόσμιου Ιστού δημιουργεί προβλήματα, καθώς προσβάλλονται κάποιες φορές δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας²¹¹.

²⁰⁷ Μ. Μαρίνος, Ζητήματα χρήσης και εκμετάλλευσης στο διαδίκτυο (internet), ΕΕμπΔ 2004, 499 επ

²⁰⁸ Σύλβια Σταυρίδου, Παρουσίαση στο κοινό έργων και τοποθέτηση υπερσυνδέσμων – Σκέψεις επ' αφορμή της απόφασης ΔΕΕ C-160/15 της 8/9/16 (GS Media BV), ΧρΙΔ 2017 σελ. 76.

²⁰⁹²⁰⁹ Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Σύνδεσμοι (links) και πλαίσια (frames), Ζητήματα δικαίου πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας στο Διαδίκτυο, ΕΕΕυρΔ 2003, σελ. 697 επ.

²¹⁰ Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό και η παραπομπή μέσω συνδέσμων, Σνήγορος τεύχος 102/2014 σελ. 71 επ.

²¹¹ Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Η επίδραση της πληροφορικής στην πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία, Αρμενόπουλος 2007, σελ. 1021.

Η επιστήμη της πληροφορικής τους ορίζει ως αντικείμενα που παρέχουν, κατόπιν αλληλεπίδρασης με τον χρήστη, τη δυνατότητα μετάβασης σε διαφορετικό τμήμα του ίδιου ή άλλου αρχείου. Οι ιστοσελίδες συνιστούν έναν τύπο αρχείου, που συναντάται στον Παγκόσμιο Ιστό (συνηθέστερη κατάληξη html). Άλλοι τύποι αρχείων είναι οι εικόνες (συνηθέστερη κατάληξη jpeg, png, gif), ήχοι (συνηθέστερη κατάληξη wma, mp3) και βίντεο (συνηθέστερη κατάληξη avi, mpeg)²¹².

Ως σύνδεσμος ή υπερσύνδεσμος²¹³ ορίζεται το στοιχείο κώδικα γλώσσας προγραμματισμού HTML, που εμπεριέχει εντολή προς τον φυλλομετρητή του χρήστη για την μεταφόρτωση των δεδομένων, που βρίσκονται σε ορισμένη ηλεκτρονική διεύθυνση URL και κατά συνέπεια, παρέχει τη δυνατότητα σε ψηφιακό περιβάλλον για την απευθείας μετάβαση σε διαφορετικό τμήμα του ίδιου αρχείου ή σε άλλο αρχείο²¹⁴.

Συνίστανται σε μια υπογραμμισμένη και χρωματισμένη λέξη ή φράση μέσα στο ηλεκτρονικό κείμενο μιας ιστοσελίδας. Ο χρήστης μπορεί, δυνάμει των συνδέσμων, να εντοπίζει πληροφορίες που βρίσκονται στον ίδιο ή άλλο ιστοχώρο και είναι σχετικές με το θέμα που τον ενδιαφέρει. Έτσι, παρέχονται στον χρήστη πληροφορίες, χωρίς να διακόπτεται η ροή της πληροφόρησης. Εξοικονομείται κατ' αυτόν τον τρόπο, αποθηκευτικός χώρος, καθώς οι πληροφορίες παραμένουν στον διακομιστή (server) του κατόχου της παραπεμπόμενης ιστοσελίδας και δεν αποθηκεύονται στον διακομιστή αυτού που παρέχει τον σύνδεσμο.

Ανάλογα με την τεχνική φύση της παραπομπής, οι σύνδεσμοι μπορούν ενδεικτικά να διακριθούν σε τέσσερις κατηγορίες²¹⁵:

A) «Επιφανειακοί» σύνδεσμοι²¹⁶. Με την ενεργοποίησή τους, δίνεται εντολή στον φυλλομετρητή του χρήστη για την μετάβαση από τη σελίδα ενός ιστότοπου στην αρχική σελίδα (homepage) ενός άλλου

B) «Βαθιοί» σύνδεσμοι²¹⁷. Με την ενεργοποίησή τους, δίνεται εντολή στον φυλλομετρητή του χρήστη για την μετάβαση από την σελίδα ενός ιστότοπου όχι στην αρχική, αλλά σε (βαθύτερη) υποσελίδα ενός άλλου.

²¹² Δημήτριος Σερενίδης, Προσβολές της πνευματικής ιδιοκτησίας στα ψηφιακά δίκτυα, Νομική Βιβλιοθήκη 2010, σελ. 212.

²¹³ link ή hyperlink

²¹⁴ <https://lawandtech.eu/2013/08/12/hyperlinks/>, 12.08.2013, Αντώνης Μπρούμας

²¹⁵ <https://greeklaw.wordpress.com/2015/03/16>

²¹⁶ surface links

²¹⁷ deep links

Γ) Σύνδεσμοι «πλαisiού»²¹⁸. Με την ενεργοποίησή τους δίνεται εντολή στον φυλλομετρητή του χρήστη για την καταφόρτωση της σελίδας εντός ιστότοπου, η οποία «πλαisiώνεται» από την αρχική ιστοσελίδα και συνεπώς, η ηλεκτρονική διεύθυνση URL της νέας σελίδας δεν εμφανίζεται στον φυλλομετρητή. Διασπάται, κατ' αυτόν τον τρόπο, η ενότητα της οπτικής εντύπωσης και δημιουργείται στην ιστοσελίδα που βλέπει ο χρήστης ένα πλαίσιο, μέσα στο οποίο προβάλλεται το περιεχόμενο μιας άλλης ιστοσελίδας, της οποίας όμως η ηλεκτρονική διεύθυνση δεν εμφανίζεται στον φυλλομετρητή²¹⁹.

Δ) «Αυτόματοι ή δυναμικοί» σύνδεσμοι²²⁰. Μπορεί να είναι οποιεσδήποτε από τις παραπάνω κατηγορίες υπερσυνδέσμων με τη διαφορά ότι ενεργοποιούνται αυτόματα κατά την εκτέλεση του κώδικα της ιστοσελίδας από το φυλλομετρητή, χωρίς την παρέμβαση του χρήστη. Δημιουργεί σε αυτόν την εντύπωση ότι η πληροφορία που βλέπει αποτελεί περιεχόμενο της ιστοσελίδας που αντικρίζει, ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται για περιεχόμενο άλλης ιστοσελίδας (κατ' ουσίαν δεν παραπέμπει το χρήστη σε άλλη ιστοσελίδα, αλλά αντιθέτως αντιγράφει ή ενσωματώνει το περιεχόμενό της).

Η τεχνική λειτουργία του υπερσυνδέσμου είναι απλή και συνίσταται σε σύντομο κώδικα λογισμικού, ο οποίος ενσωματώνει εντολή προς τον φυλλομετρητή του χρήστη για την καταφόρτωση των δεδομένων, που βρίσκονται σε ορισμένη ηλεκτρονική διεύθυνση URL, άλλη από αυτήν στην οποία περιηγείται ο χρήστης. Συνεπώς, η δημιουργία ή/και χρήση υπερσυνδέσμου δεν συνιστά ούτε εμπεριέχει οποιαδήποτε πράξη αναφόρτωσης και φιλοξενίας περιεχομένου στο διαδίκτυο²²¹ άλλου από την γραμμή κώδικα λογισμικού του υπερσυνδέσμου. Εν ολίγοις, ο απλός υπερσύνδεσμος δεν φιλοξενεί αλλά παραπέμπει σε περιεχόμενο του παγκόσμιου ιστού. Έτσι, προϋποθέτει την ύπαρξη ήδη αναφορτωμένου²²² περιεχομένου στο διαδίκτυο κατά κανόνα όχι στον ίδιο διακομιστή στον οποίο φιλοξενείται ο υπερσύνδεσμος, αλλά σε άλλον.

Ένα από τα αμφιλεγόμενα ζητήματα ήταν το ερώτημα κατά πόσο η τοποθέτηση υπερσυνδέσμων σε ιστοσελίδες αποτελεί ή όχι «παρουσίαση στο κοινό»,

²¹⁸ framing links

²¹⁹ Σημείωση Ντ. Καλαβρουζιώτη στο ΤρΠλΚικ 965/2010 και ΜονΠρωτΑθ 4042/2010, ΔιΜΕΕ 2011, σελ. 196, 197.

²²⁰ automatic inline/embedded link

²²¹ “uploading”

²²² “uploaded”

σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29ΕΚ. Παρόλο που το ερώτημα αυτό, αποτέλεσε θέμα σφοδρής διαμάχης μεταξύ των θεωρητικών, το ΔΕΕ με την απόφαση Svensson φαίνεται να αποφάνθηκε ότι η τοποθέτηση υπερσυνδέσμων αποτελεί τελικά πράξη παρουσίασης και αυτό που πρέπει να αποτελεί αντικείμενο εξέτασης είναι κατά ποσό υφίσταται πράξη παρουσίασης σε «νέο κοινό». Μετά την απόφαση Svensson, εξεδόθη η απόφαση Stichting Brein I και Stichting Brein II, οι οποίες σηματοδοτούν μια νέα τάση στη νομολογία του ΔΕΕ για το εν λόγω ζήτημα²²³.

Στην απόφαση Svensson το ΔΕΕ έκρινε ότι η τοποθέτηση ενός υπερσυνδέσμου σε ένα έργο που προστατεύεται, παρόλο που αποτελεί πράξη παρουσίασης, δεν αποτελεί παρουσίαση στο κοινό, καθώς το έργο δεν παρουσιάζεται σε «νέο κοινό», δηλαδή σε ένα κοινό που δεν έχει ληφθεί υπόψη από τον δικαιούχο, όταν έδινε άδεια για την αρχική παρουσίαση στο κοινό. Αντίθετα, πληρούνται τα κριτήρια του «νέου κοινού», εάν ο υπερσύνδεσμος παραπέμπει σε ένα έργο που δεν είναι ελεύθερα προσιτό, παρακάμπτοντας περιοριστικά μέτρα που έχει λάβει ο ιστότοπος στον οποίο βρίσκεται το προστατευόμενο έργο για να περιοριστεί η πρόσβαση του κοινού στους συνδρομητές του και μόνο.

Η απόφαση GS Media ήρθε για να κρίνει την περίπτωση τοποθέτησης υπερσυνδέσμου που αφορούσε έργα προσβάσιμα σε άλλη ιστοσελίδα, χωρίς την άδεια των δικαιούχων. Το ΔΕΕ σε αυτήν την περίπτωση, βασίστηκε κυρίως στην ύπαρξη γνώσης αυτού που τοποθετεί τον υπερσύνδεσμο ότι παραπέμπει σε ιστοσελίδα, όπου έχουν αναρτηθεί προστατευόμενα έργα χωρίς την άδεια των δικαιούχων, διακρίνοντας τις περιπτώσεις σε αυτές που η τοποθέτηση του υπερσυνδέσμου γίνεται με κερδοσκοπικό σκοπό ή άνευ. Αν αυτός που τοποθετεί τον υπερσύνδεσμο και ο οποίος δεν έχει κερδοσκοπικό σκοπό, δεν γνωρίζει – και δεν μπορεί ευλόγως να γνωρίζει – ότι το σχετικό έργο έχει δημοσιευθεί στο διαδίκτυο χωρίς την άδεια του δικαιούχου, τότε η τοποθέτηση υπερσυνδέσμου που παραπέμπει σε αυτό δεν αποτελεί πράξη παρουσίασης στο κοινό, καθώς το ΔΕΕ δέχθηκε ότι ο χρήστης «δεν ενεργεί κατά κανόνα με απόλυτη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του». Συνεπώς, σε αυτήν την περίπτωση, η τοποθέτηση υπερσυνδέσμου δεν θεωρείται ότι αποτελεί παρουσίαση στο κοινό και άρα, είναι

²²³ Μαρία – Δάφνη Παπαδοπούλου, Η σχέση του δικαιώματος παρουσίασης στο κοινό με την τοποθέτηση υπερσυνδέσμων μέσα από την απόφαση C8160-15 Media BV v. Sanoma Media υπό το φως των αποφάσεων C-527/15 Stichting Brein I και Stichting Brein II, ΔιΜΕΕ 2/2017, σελ. 219.

σύννομη. Αν όμως, αυτός που τοποθετεί τον υπερσύνδεσμο γνωρίζει ή όφειλε να γνωρίζει ότι ο υπερσύνδεσμος που τοποθετήθηκε παρέχει πρόσβαση σε έργο που δημοσιεύθηκε παράνομα στο διαδίκτυο, τότε η τοποθέτησή του πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί παρουσίαση στο κοινό και προσβολή του δικαιώματος του δικαιούχου²²⁴.

Εκτός από την προσβολή στο περιουσιακό δικαίωμα με παραβίαση της εξουσίας παρουσίασης στο κοινό²²⁵, ενδέχεται να υπάρχει και προσβολή του ηθικού δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας και ειδικότερα της εξουσίας περιφρούρησης της ακεραιότητας του έργου, όσον αφορά στις συνθήκες παρουσίασης του έργου στο κοινό²²⁶.

Δια της δημιουργίας και παροχής υπερσυνδέσμων, τα προστατευόμενα έργα καθίστανται άμεσα προσβάσιμα, δεδομένου ότι οποιοσδήποτε έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει πρόσβαση σε αυτά, δια της ενεργοποίησης των αντίστοιχων υπερσυνδέσμων. Πράγματι, η ύπαρξη αυτή καθεαυτή του υπερσυνδέσμου καθιστά το έργο προσιτό στο κοινό κατ' αίτησή του, από τόπο και σε χρόνο της επιλογής του, ενώ, από τεχνικής απόψεως, αποτελεί, ακριβώς, εκείνο το συνδυαστικό στοιχείο το οποίο επιτρέπει και καθιστά προσβάσιμο το προστατευόμενο έργο. Το ενδεχόμενο της μεταφοράς του χρήστη, που ενεργοποιεί τον υπερσύνδεσμο, σε ιστοσελίδες τρίτων, προκειμένου να απολαύσει το έργο, δεν αναιρεί την πράξη της διάθεσης στο κοινό, διότι αυτή έχει ήδη συντελεσθεί δια της παροχής του υπερσυνδέσμου, ο οποίος δίνει τη δυνατότητα πρόσβασης στο έργο²²⁷.

Το ζήτημα της νομιμότητας της παροχής υπερσυνδέσμων, που παραπέμπουν σε προστατευόμενα έργα, απασχολεί από μακρού και μετ' επιτάσεως τους δικαιούχους πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων, οι οποίοι βλέπουν τα έργα και τις δημιουργικές επενδύσεις τους να καθίστανται προσβάσιμα μέσω του διαδικτύου χωρίς την άδειά τους και χωρίς την καταβολή αμοιβής. Στο πλαίσιο του διαδικτυακού περιβάλλοντος, οι ιστότοποι που παρέχουν τέτοιου είδους

²²⁴ Μαρία – Δάφνη Παπαδοπούλου, Η σχέση του δικαιώματος παρουσίασης στο κοινό με την τοποθέτηση υπερσυνδέσμων μέσα από την απόφαση C8160-15 Media BV v. Sanoma Media υπό το φως των αποφάσεων C-527/15 Stichting Brein I και Stichting Brein II, ΔιΜΕΕ 2/2017, σελ. 222.

²²⁵ Άρθρο 3 παρ. 1 περ. η Ν. 2121/1993.

²²⁶ Άρθρο 4 παρ. 1 περ. γ Ν. 2121/1993.

²²⁷ Κωνσταντίνος Βόσσος, Σημείωμα στην ΔΕΕ υπόθ. C-466/12, απόφ. της 13.2.2014 – Υπερσύνδεσμοι και προσβολές της Πνευματικής Ιδιοκτησίας – Υπόθεση Svensson, ΔιΜΕΕ 1/2014 σελ. 83.

υπερσυνδέσμους αποτελούν μια από τις βασικότερες αιτίες για την οικονομική καχεξία των δικαιούχων των σχετικών δικαιωμάτων. Οι περιπτώσεις, δε, ιστοτόπων με υπερσυνδέσμους που παραπέμπουν σε έργα, τα οποία έχουν δημοσιευτεί (αναρτηθεί) στο διαδίκτυο χωρίς την άδεια των δικαιούχων, αποτελούν, σήμερα, τη σημαντικότερη ίσως εστία παράνομης διακίνησης προστατευόμενων έργων²²⁸.

B) ΑΡΧΕΙΑ PEER TO PEER

Η ψηφιακή τεχνολογία επέφερε ριζικές αλλαγές στην παραγωγή και στη διάδοση των πνευματικών έργων και στον συμβολικών αγαθών, εν γένει, αντίστοιχες με εκείνες που είχε σηματοδοτήσει αιώνες, πριν, η εφεύρεση της τυπογραφίας. Οι αλλαγές αυτές συνοδεύτηκαν εύλογα, από ανατροπές στην οικονομία του συστήματος προστασίας της πνευματικής δημιουργίας, οι οποίες είναι δυνατό να ταξινομηθούν στις εξής κατηγορίες:

1.- Η ψηφιοποίηση α) είχε ως αποτέλεσμα την εξαύλοποίηση της έννοιας του αντιτύπου του πνευματικού έργου, καθώς και της ίδιας της έννοιας της αναπαραγωγής, ενώ συγχρόνως, β) επέτρεψε την επ' αόριστον αναπαραγωγή τους, μειώνοντας δραστικά το κόστος της τελευταίας.

2.- Η ψηφιακή συμπίεση από την πλευρά της α) πολλαπλασίασε τις δυνατότητες αποθήκευσης πνευματικών έργων κάθε μορφής, ενώ β) διευκόλυνε την εύκολη και ανέξοδη διάδοσή τους μέσω των ψηφιακών δικτύων.

Τα δίκτυα peer to peer βασίζονται στην παραπάνω τεχνολογία, ενώ παράλληλα, η ανάπτυξη και επέκτασή τους εκμεταλλεύτηκε τις δυνατότητες της τελευταίας²²⁹.

Είναι κοινή διαπίστωση ότι η τεχνολογία peer to peer αποτελεί τον πυρήνα μεταφοράς και ανταλλαγής αρχείων μέσω του διαδικτύου, και σε τελική ανάλυση τον κύριο πυλώνα λειτουργίας και επέκτασης του διαδικτύου. Καθότι όμως, ο μεγαλύτερος όγκος των μεταφερόμενων διαδικτυακά αρχείων συνιστούν έργα προστατευόμενα από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, η τεχνολογία peer to

²²⁸ Κωνσταντίνος Βόσσος, ο.π. σελ. 80.

²²⁹ Ε. Δεληγιάννη, Πνευματική Ιδιοκτησία και επικοινωνία την εποχή του Διαδικτύου: Νομικό πλαίσιο και προοπτικές για τη διαδικτυακή ανταλλαγή μουσικών αρχείων, ΔιΜΕΕ 4/2007 σελ. 480 – 501.

peer εγείρει και σημαντικά ζητήματα νομικής προστασίας των δημιουργών και των δικαιούχων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων²³⁰.

Τα δίκτυα peer to peer και το λογισμικό ανταλλαγής αρχείων έχουν ευρύτατα διαδοθεί και χρησιμοποιούνται κυρίως για την ανταλλαγή μουσικών αρχείων και βίντεο. Με τον όρο peer to peer υποδηλώνονται προγράμματα, τα οποία έχουν την τεχνική ικανότητα να καθιστούν κοινά τα αρχεία μεταξύ δύο ή περισσότερων υπολογιστών, και άρα μεταβιβάσιμα απευθείας από τον ένα υπολογιστή στον άλλο, συνδέοντας τους τελευταίους μεταξύ τους μέσω του internet²³¹. Αναφερόμαστε, λοιπόν, σε ένα δίκτυο υπολογιστών στο οποίο όλοι οι κόμβοι που συμμετέχουν μπορούν να λειτουργήσουν ταυτόχρονα σαν «πελάτες» αλλά και σαν «εξυπηρετητές» και μοιράζονται τους διάφορους πόρους τους, όπως επεξεργαστή, σκληρό δίσκο και εύρος ζώνης με τους υπόλοιπους κόμβους. Η αρχιτεκτονική του δεν συμβαδίζει με αυτή των παραδοσιακών client – server δικτύων, που έχουν έναν εξυπηρετητή και έναν ή περισσότερους κόμβους – πελάτες, παρόλο που ανάλογα με την αρχιτεκτονική του peer to peer δικτύου, μπορεί να υπάρχει και ένας υπερκόμβος που λειτουργεί ως εξυπηρετητής και έχει περισσότερα δικαιώματα²³². Η ανταλλαγή προστατευόμενων έργων μέσω λογισμικού τύπου peer to peer προϋποθέτει άδεια του δημιουργού.

Όσον αφορά τη διασύνδεση μέσω συγκεκριμένων ιστοσελίδων peer to peer, στην πράξη συμβαίνει το εξής: κάθε ιστοσελίδα peer to peer διαθέτει ένα πρόγραμμα αντίστοιχης λειτουργικότητας, το οποίο θα πρέπει οι χρήστες να «κατεβάσουν» και να εγκαταστήσουν στον υπολογιστή τους, προκειμένου να κάνουν χρήση της ιστοσελίδας peer to peer ως ιστοσελίδας διασύνδεσης των προσωπικών τους υπολογιστών. Δύο ή περισσότεροι χρήστες, εισερχόμενοι στην ίδια συγκεκριμένη ιστοσελίδα διασύνδεσης, «ανεβάζουν» σε αυτήν όλα ή όσα από τα αρχεία του προσωπικού τους υπολογιστή επιθυμούν. Τα αρχεία, κατά τη συνηθέστερη περίπτωση, δεν αποθηκεύονται σταθερά στον server της ιστοσελίδας διασύνδεσης (σε κάθε περίπτωση αποθηκεύονται φευγαλέα), απλώς δια μέσω αυτής απεικονίζονται στους άλλους χρήστες που βρίσκονται στον ίδιο διαδικτυακό τόπο. Η ιστοσελίδα διασύνδεσης λειτουργεί ως «καθρέπτης» στον οποίο ο κάθε χρήσης εμφανίζει όσα

²³⁰ Χάρης Γεωργακόπουλος, Ο αντίκτυπος της τεχνολογίας peer to peer στην προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στο πεδίο του διαδικτύου, ΧρΪΔ 2008 σελ. 491.

²³¹ Χάρης Γεωργακόπουλος, ο.π. σελ. 491.

²³² Τατιάνα – Ελένη Συνοδινού, Πνευματική Ιδιοκτησία και Νέες Τεχνολογίες, Σάκκουλα 2008, σελ. 269.

και όποια προσωπικά του αρχεία επιθυμεί. Εισερχόμενος ο οποιοσδήποτε χρήστης στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα διασύνδεσης, έχει τεχνικά τη δυνατότητα ανά πάσα στιγμή να δει τα αρχεία που έχουν καταστήσει κοινά στη συγκεκριμένη διαδικτυακή διεύθυνση οι άλλοι χρήστες, οι οποίοι βρίσκονται την ίδια στιγμή σε αυτή. Επιλέγοντας ο κάθε χρήστης τα αρχεία που θέλει να κατεβάσει, συνδέεται με τη βοήθεια του προγράμματος peer to peer, μέσω της ιστοσελίδας διασύνδεσης, απευθείας από τον προσωπικό υπολογιστή του χρήστη, ο οποίος έχει τα συγκεκριμένα αρχεία και το ίδιο πρόγραμμα peer to peer και προβαίνει στην αναπαραγωγή (αντιγραφή) τους στον σκληρό δίσκο του δικού υπολογιστή, χωρίς την καταβολή οποιασδήποτε αμοιβής. Οι συνδέσεις των υπολογιστών μπορεί να είναι πολλαπλές και παράλληλες, δηλαδή ένας χρήστης μπορεί ταυτόχρονα να συνδέεται και να κατεβάζει αρχεία από τους υπολογιστές άλλων χρηστών, ενώ άλλοι χρήστες κατεβάζουν παράλληλα από τον δικό του²³³

Με αυτόν τον τρόπο, οι χρήστες «ανεβάζουν» και αντίστοιχα «κατεβάζουν» αρχεία από το διαδίκτυο στον υπολογιστή τους. Στην πραγματικότητα πρόκειται για τρεις πράξεις: α) αναπαραγωγή (upload) του αρχείου που περιέχει τα προστατευμένα έργα στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του χρήστη, β) διάθεση του έργου σε άλλους χρήστες, γ) «κατέβασμα» (download) του έργου από ένα άλλο χρήστη στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του, στο πλαίσιο ανταλλαγής αρχείων αυτού του τύπου.

Ο πρόδρομος στα δίκτυα peer-to-peer είναι το USENET, το οποίο αναπτύχθηκε το 1979. Αυτό ήταν ένα σύστημα που επέτρεπε στους χρήστες να διαβάζουν και να δημοσιεύουν μηνύματα / νέα. Ήταν ένα σύστημα δικτύου παρόμοιο με τα τρέχοντα διαδικτυακά φόρουμ, εκτός από το ότι το USENET δεν βασίστηκε σε κεντρικό διακομιστή ή διαχειριστή. Το USENET αντιγράφει το ίδιο μήνυμα σε όλους τους διακομιστές του δικτύου. Ομοίως, όλα τα δίκτυα P2P διανέμουν και χρησιμοποιούν όλους τους διαθέσιμους πόρους. Το επόμενο μεγάλο βήμα έγινε με το Nasper²³⁴.

²³³ Χάρης Γεωργακόπουλος, ο.π. σελ. 492.

²³⁴ <https://el.wikipedia.org/wiki/Peer-to-peer>, «Η βασική ιδέα πίσω από το Nasper ήταν η δημιουργία μιας εφαρμογής-πρωτοκόλλου, η οποία θα συνδύαζε μια μηχανή αναζήτησης, ενός προγράμματος ανταλλαγής αρχείων βασισμένης στα πρωτόκολλα διαμοιρασμού αρχείων των Windows και του UNIX και ενός προγράμματος IRC, ώστε να είναι εφικτή η συζήτηση μεταξύ των χρηστών που βρισκόταν εκείνη τη στιγμή online. Το όνομα της εφαρμογής προήλθε από το παρατσούκλι του

Τα Peer-to-Peer δίκτυα χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

I) Συγκεντρωτικά P2P δίκτυα

Πολλοί, όταν αναφέρονται σε αυτά, χρησιμοποιούν τη φράση «πρώτης γενιάς P2P δίκτυα». Εδώ, υπάρχει ένας κεντρικός Index Server στον οποίο αποθηκεύονται οι πληροφορίες για τα περιεχόμενα των καταλόγων που οι συμμετέχοντες επιθυμούν να μοιράζονται. Οι χρήστες μπορούν να αναζητήσουν στους Index Servers αυτούς τα αρχεία που ψάχνουν, χρησιμοποιώντας ένα κατάλληλο πρόγραμμα-πελάτη. Όταν το αρχείο βρεθεί, ανοίγει μια σύνδεση μεταξύ των δύο χρηστών για τη μεταφορά του. Σε αυτή τη κατηγορία ανήκουν το Nasper, το DC++ και το WinMX.

II) Αποκεντρωτικά P2P δίκτυα

Η φιλοσοφία εδώ είναι εντελώς διαφορετική. Κάθε σύστημα που συμμετέχει αποτελεί ταυτόχρονα client και server (ή αλλιώς servent). Μόλις κάποιος συνδεθεί μέσω ενός ανάλογου προγράμματος-πελάτη P2P, κάνει γνωστή την παρουσία του σε ένα μικρό αριθμό υπολογιστών ήδη συνδεδεμένων οι οποίοι με τη σειρά τους προωθούν τη δήλωση παρουσίας του σε ένα μεγαλύτερο δίκτυο υπολογιστών κ.λ.π. Πλέον ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει οποιαδήποτε πληροφορία μεταξύ των διαμοιραζόμενων αρχείων. Τα δίκτυα αυτά λέγονται και δεύτερης γενιάς. Η μεταφορά των αρχείων είναι όμοια με αυτή των συγκεντρωτικών P2P δικτύων. Σε αυτή τη κατηγορία ανήκουν το Kazaa, το Gnutella και το BearShare.

III) P2P δίκτυα τρίτης γενιάς

Είναι αυτά τα οποία διαθέτουν χαρακτηριστικά ανωνυμίας όπως το Freenet, το I2P και το Entropy. Είναι αποκεντρωτικού τύπου και η φιλοσοφία του βασίζεται εκτός από την ανωνυμία, στην υψηλή βιωσιμότητα του, στο συνεχή διαμοιρασμό των αρχείων και στην κωδικοποίησή τους έτσι ώστε κανείς να μην μπορέσει ποτέ να αποκτήσει κανένα είδος ελέγχου πάνω σε αυτό. Τα δίκτυα αυτού του τύπου είναι υπό ανάπτυξη και έχουν χαρακτηριστεί ως μικρά παγκόσμια δίκτυα.

Στην περίπτωση των ιστοσελίδων που διαθέτουν αρχεία από κεντρικό server έναντι αμοιβής, δεν υφίσταται λειτουργία peer to peer, αφού τα αρχεία δεν αναπαράγονται μεταξύ δύο διασυνδεδεμένων με τη βοήθεια της ιστοσελίδας διασύνδεσης προσωπικών υπολογιστών (δηλαδή απευθείας από τον ένα

Φάνινγκ στο σχολείο λόγω του περίεργου κουρέματός του. Η εφαρμογή του Φάνινγκ έγινε νούμερο 1 στις προτιμήσεις των χρηστών στον Διαδικτυακό τόπο *download.com* και άνοιξε το δρόμο για την επανάσταση των δικτύων Peer-to-Peer, η οποία συνεχίζεται ως τις μέρες μας»

διασυνδεδεμένο υπολογιστή στον άλλο διασυνδεδεμένο υπολογιστή), αλλά αντιγράφονται – «κατεβαίνουν» ευθέως από τον server της ιστοσελίδας διάθεσης, όπου είναι σταθερά αποθηκευμένα, στον σκληρό δίσκο του υπολογιστή του χρήστη (στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχει καν διασύνδεση υπολογιστών)²³⁵.

Μέσω του λογισμικού peer to peer, ο κάθε χρήστης του διαδικτύου, από οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη, μπορεί να «κατεβάσει» στο σκληρό δίσκο του υπολογιστή του, εντελώς δωρεάν, σε σύντομο χρόνο αρχεία μεγάλου όγκου, τα εμπεριέχουν ταινίες, μουσική, προγράμματα Η/Υ, βάσεις δεδομένων και άλλα έργα σε ψηφιακή μορφή. Εφόσον, λοιπόν, χρήστες αποκτούν ψηφιακή πρόσβαση σε έργα προστατευόμενα από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, χωρίς να έχουν προηγουμένως εκπληρώσει τις δύο αναγκαίες προϋποθέσεις νόμιμης κτήσης και χρήσης αυτών, δηλαδή τη λήψη άδειας χρήσης από τους δικαιούχους των πνευματικών δικαιωμάτων και την καταβολή χρηματικής αμοιβής σε αυτούς, η on line λειτουργία peer to peer άγει και κατατείνει σε συμπεριφορές προσβάλλουσες δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας²³⁶.

Με τη λειτουργία αυτών των ιστοσελίδων προσβάλλεται η εξουσία της παρουσίασης των έργων στο κοινό για τους εξής λόγους: οι άγνωστοι μεταξύ τους χρήστες εμπίπτουν στην έννοια του κοινού, καθόσον πρόκειται για άτομα που δεν έχουν μεταξύ τους καμία οικογενειακή ή φιλική σχέση. Η ανταλλαγή ψηφιακών έργων συνιστά παρουσίαση των έργων στο κοινό, δια της ψηφιακής διάχυσης, μετάδοσης αυτών, καθόσον τελείται χωρίς την προηγούμενη άδεια και αμοιβή των δικαιούχων. Υπαίτιος της παράνομης προσβολής είναι ο λειτουργός του server ή ο κάτοχος του προσωπικού υπολογιστή, από τον οποίο το ψηφιακό αρχείο, το εμπεριέχον έργο πνευματικής ιδιοκτησίας, διανεμήθηκε για πρώτη φορά στο διαδίκτυο, προκειμένου να εξαπλωθεί με την τεχνολογία peer to peer. Ανάλογη υπαιτιότητα υπέχουν και οι επιμέρους χρήστες των εφαρμογών peer to peer²³⁷.

Αν οι δικαιούχοι στραφούν κατά των μεμονωμένων χρηστών, η δυσκολία έγκειται στο γεγονός ότι τα στοιχεία του χρήστη δεν είναι εύκολα προσβάσιμα και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με τη συνεργασία της εταιρίας μέσω της οποίας γίνεται η σύνδεση στο διαδίκτυο. Έτσι, οι δημιουργοί, προτιμούν να στραφούν εναντίον αυτών

²³⁵ Χάρης Γεωργακόπουλος, ο.π. σελ. 492.

²³⁶ Χάρης Γεωργακόπουλος, ο.π. σελ. 494.

²³⁷ Χάρης Γεωργακόπουλος, ο.π. σελ. 494.

που επιτρέπουν ή προωθούν άμεσες και πρωτεύουσες παραβάσεις εκ μέρους μεμονωμένων διαμοιραστών αρχείων²³⁸

Εξάλλου, η εξουσία ψηφιακής μετάδοσης/διάχυσης του έργου, αφορά στις περιπτώσεις που ο δημιουργός καθιστά το έργο του προσιτό στο κοινό από συγκεκριμένο server ή προσωπικό υπολογιστή, διασυνδεδεμένο στο internet μέσω συγκεκριμένης ηλεκτρονικής διεύθυνσης, ώστε το έργο να βρίσκεται σταθερά αναρτημένο σε δεδομένη διαδικτυακή τοποθεσία, από την οποία ο κάθε χρήστης θα μπορεί να το κατεβάσει ανά πάσα στιγμή και από οποιοδήποτε μέρος. Στην εφαρμογή peer to peer, όμως, τα έργα μεταφέρονται από τον υπολογιστή του ενός χρήστη στον υπολογιστή του άλλου μέσω απευθείας σύνδεσης αυτών με τη βοήθεια συγκεκριμένων ιστοσελίδων. Έτσι, το κάθε ψηφιακό έργο δεν βρίσκεται παγίως αναρτημένο σε συγκεκριμένη ιστοσελίδα ή διαδικτυακή διεύθυνση εν γένει, αλλά μεταφέρεται από τον ένα χρήστη στον άλλο μέσω απευθείας διασύνδεσης των υπολογιστών τους. Το ψηφιακό έργο διατίθεται στο κοινό, όχι όμως από σταθερή διαδικτυακή πηγή.

Η προσβολή της εξουσίας ψηφιακής μετάδοσης/διάχυσης του έργου περιπλέκεται στην περίπτωση του Bit Torrent²³⁹. Η λειτουργία της εφαρμογής Bit Torrent ερείδεται στην ανταλλαγή κατατμημένων αρχείων – κομματιών του κυρίου αρχείου (με ταυτόχρονο «ανέβασμα» και «κατέβασμα») μεταξύ των χρηστών και όχι στο «κατέβασμα» από συγκεκριμένη σταθερή διαδικτυακή πηγή. Τα μερικότερα αυτά αρχεία (ως προς τα οποία υφίσταται αμφιβολία για το αν προστατεύονται από την πνευματική ιδιοκτησία ως τμήματα έργου), αφού συλλεγούν όλα στον σκληρό δίσκο του κάθε χρήστη, ακολούθως επανασυντίθενται στο αρχικό κύριο αρχείο – έργο. Στην περίπτωση αυτή, όχι μόνο δεν έχουμε κτήση έργου από συγκεκριμένη διεύθυνση, αλλά ούτε καν κτήση ολόκληρου έργου, παρά μόνο επί μέρους τμήματα αυτού από τυχαίους χρήστες που μετέχουν στο ίδιο σμήνος ταιριών (peers swarm). Έτσι, αφού

²³⁸ Ο δικαστικός αγώνας των δικαιούχων πνευματικών δικαιωμάτων με στόχο την καταπολέμηση της πρακτικής της χωρίς άδεια ανταλλαγής έργων στο διαδίκτυο, γνώρισε δύο διαφορετικές φάσεις. Κατά την πρώτη φάση, οι δικαιούχοι στράφηκαν κατά των παραγωγών και διανομέων του λογισμικού peer to peer. Κατά τη δεύτερη φάση, οι δικαιούχοι στράφηκαν απευθείας κατά των χρηστών που προέβαιναν στη χωρίς άδεια ψηφιακή διάχυση προστατευόμενων έργων μέσω του λογισμικού peer to peer.

²³⁹ Εφαρμογή λογισμικού, εργαλείο διανομής αρχείων peer to peer, που χρησιμοποιείται κυρίως για το κατέβασμα μεγάλων σε όγκο αρχείων που εμπεριέχουν συνηθέστερα οπτικοακουστικά έργα σε ψηφιακή μορφή. Με την εφαρμογή Bit Torrent, ο κάθε χρήστης, κατεβάζει μικρά κομμάτια του αρχείου από περισσότερους χρήστες, κατά τυχαία σειρά, ανεβάζει παράλληλα το ίδιο μικροσκοπικά σε όγκο δεδομένων κομμάτια στους ίδιους χρήστες, επιτυγχάνοντας έτσι μεγαλύτερες ταχύτητες κατεβάσματος και διασποράς ενιαίων αρχείων.

το συγκεκριμένο σμήνος χρηστών εμπίπτει στην έννοια του κοινού, η μεταξύ αυτού ανταλλαγή ψηφιακών έργων χωρίς την καταβολή αμοιβή και λήψης άδειας από τους δικαιούχους, θίγει όχι την ειδικότερη περιουσιακή εξουσία της ψηφιακής μετάδοσης/διάχυσης, αλλά τη γενικότερη εξουσία παρουσίασης του έργου στο κοινό με οποιονδήποτε τρόπο²⁴⁰.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

A) ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

A.1) Υπόθεση C-466/12, ECLI:EU:C:2014:76 Nils Svensson, Sten Sjogren, Madelaine Sahlman, Pia Gadd κατά Retriever Sverige AB²⁴¹.

Το εθνικό δικαστήριο ζητούσε να διευκρινιστεί αν συνιστά πράξη παρουσίασης στο κοινό κατά τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ, η παροχή σε ιστότοπο υπερσυνδέσμων που παραπέμπουν σε προστατευόμενα έργα, τα οποία είναι διαθέσιμα σε άλλο ιστότοπο, με δεδομένο ότι στον άλλο ιστότοπο η πρόσβαση στα εν θέματι έργα ήταν ελεύθερη. Το ΔΕΕ, αναλύοντας αρχικά την έννοια της παρουσίασης στο κοινό δέχθηκε ότι η εν λόγω έννοια απαρτίζεται από δύο στοιχεία σωρευτικά, ήτοι μια «πράξη παρουσίασης» έργου και την παρουσίαση του έργου αυτού σε «κοινό».

Περαιτέρω ορίστηκε ότι για να υπάρξει «πράξη παρουσίασης», αρκεί, μεταξύ άλλων, ένα έργο να τεθεί στη διάθεση του κοινού με αποτέλεσμα τα πρόσωπα που συνθέτουν το κοινό να έχουν πρόσβαση στο έργο αυτό, χωρίς να είναι καθοριστικό το αν θα χρησιμοποιήσουν ή όχι αυτή τη δυνατότητα²⁴². Μια πρώτη σημαντική παραδοχή της απόφασης συνίσταται στο ότι η πράξη της παροχής σε ιστότοπο

²⁴⁰ Χάρης Γεωργακόπουλος, ο.π. σελ. 495.

²⁴¹ Αγωγή αποζημίωσης που ήσκησαν Σουηδοί δημοσιογράφοι, οι οποίοι αρθρογραφούσαν σε συγκεκριμένη εφημερίδα και δημοσίευαν τα άρθρα τους αποκλειστικά στον ιστότοπό της, κατά εταιρίας εκμετάλλευσης ιστοτόπου, που παρέχει στους πελάτες της, ανάλογα με τις ανάγκες, καταλόγους διαδικτυακών συνδέσμων, δυνάμενων να ενεργοποιηθούν με επιλογή, που οδηγούσαν σε άρθρα δημοσιευμένα σε άλλους ιστοτόπους. Οι δημοσιογράφοι ισχυρίζονταν ότι εάν ο πελάτης ενεργοποιήσει με επιλογή έναν από τους υπερσυνδέσμους, δεν αντιλαμβάνεται σαφώς ότι μεταφέρθηκε σε άλλον ιστότοπο για να αποκτήσει πρόσβαση στο έργο που τον ενδιαφέρει, ΔΕΕ 13.2.2014, C-466/12, Nils Svensson, ECLI:EU:C:2014:76, σκέψη 8.

²⁴² ΔΕΕ 13.2.2014, C-466/12, Nils Svensson, ECLI:EU:C:2014:76, σκέψη 19.

ενεργών υπερσυνδέσμων που παραπέμπουν σε προστατευόμενα έργα, τα οποία έχουν δημοσιευθεί και είναι προσβάσιμα σε άλλον ιστότοπο, χωρίς κανένα περιορισμό, ισοδυναμεί με παροχή στους χρήστες του πρώτου ιστοτόπου απευθείας πρόσβασης στα εν λόγω έργα. Αρκεί τα έργα να έχουν τεθεί στη διάθεση του κοινού κατά τρόπο ώστε να έχει πρόσβαση σε αυτά, χωρίς να ασκεί επιρροή το γεγονός, αν τελικά, το κοινό ενεργοποιήσει τη διαδικασία κτήσης πρόσβασης²⁴³. Η πράξη παρουσίασης πρέπει να νοείται υπό ευρεία έννοια, προκειμένου να διασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας στους δικαιούχους.

Όσον αφορά δε την έννοια του κοινού, το ΔΕΕ δέχθηκε ότι με τον όρο «κοινό», ορίζεται ένας απροσδιόριστος αριθμός δυνητικών αποδεκτών και προϋποθέτει, περαιτέρω, έναν αρκετά μεγάλο αριθμό προσώπων²⁴⁴.

Εν συνεχεία έκρινε ότι η τοποθέτηση σε διαδικτυακό τόπο ενός υπερσυνδέσμου προς έργα ελευθέρως διαθέσιμα σε άλλον διαδικτυακό τόπο δεν συνιστά παρουσίαση στο κοινό κατά τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/EK, με το σκεπτικό ότι για να εμπίπτει στην έννοια της παρουσίασης στο κοινό μια παρουσίαση έργου με τη δημιουργία υπερσυνδέσμου, η οποία αφορά στα ίδια έργα με την αρχική παρουσίαση, η οποία πραγματοποιήθηκε στο διαδίκτυο, όπως και η αρχική παρουσίαση (δηλαδή με τον ίδιο από τεχνικής απόψεως τρόπο), πρέπει να απευθύνεται σε «νέο κοινό», δηλαδή σε κοινό που δεν λήφθηκε υπόψη από τους κατόχους του δικαιώματος του δημιουργού, όταν αυτοί επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση του έργου στο κοινό μέσω του διαδικτύου²⁴⁵. Κρίθηκε, λοιπόν, ότι η διάθεση των έργων με δημιουργία υπερσυνδέσμων στα οποία αφορούσε η υπόθεση αυτή δεν συνιστά παραβίαση της εξουσίας παρουσίασης έργου στο κοινό, διότι δεν μπορεί να ερμηνευθεί η εν λόγω περίπτωση ως παρουσίαση των έργων σε «νέο κοινό». Και τούτο, διότι στην αρχική ανάρτηση των έργων στο διαδίκτυο είχαν ελεύθερη πρόσβαση όλοι οι χρήστες του διαδικτύου. Στην κριθείσα όμως, περίπτωση δημιουργίας υπερσυνδέσμων στα έργα, που έγινε χωρίς την προηγούμενη άδεια των

²⁴³ Κωνσταντίνος Βόσσος, Σημείωμα στην ΔΕΕ υπόθ. C-466/12, απόφ. της 13.2.2014 – Υπερσύνδεσμοι και προσβολές της Πνευματικής Ιδιοκτησίας – Υπόθεση Svensson, ΔιΜΕΕ 1/2014 σελ. 79.

²⁴⁴ ΔΕΕ 13.2.2014, C-466/12, Nils Svensson, ECLI:EU:C:2014;76, σκέψη 21.

²⁴⁵ ΔΕΕ 13.2.2014, C-466/12, Nils Svensson, ECLI:EU:C:2014;76, σκέψη 24, με παραπομπή στην απόφαση Δ.Ε.Ε. C136/09 SGAE, σκέψεις 40 και 42.

δημιουργών ή δικαιούχων των έργων, δεν υφίσταται νέο κοινό, γιατί οι χρήστες, πραγματικοί ή δυνητικοί, των εν λόγω υπερσυνδέσμων (και κατ' επέκταση των έργων) είναι όλοι οι χρήστες του διαδικτύου και περιλαμβάνονται στο κοινό που είχαν υπόψη τους οι δικαιούχοι όταν επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση.

Σύμφωνα με τον κοινοτικό δικαστή, όταν με την επιλογή ενός συνδέσμου, εμφανίζεται ένα έργο δίδοντας την εντύπωση ότι παρουσιάζεται από τον ιστότοπο στον οποίο βρίσκεται ο σύνδεσμος, ενώ το έργο προέρχεται στην πραγματικότητα από άλλον ιστότοπο, δεν υφίσταται παρουσίαση στο κοινό κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας. Αυτό σημαίνει ότι και στην περίπτωση του framing ή άλλων τεχνικών με την οποίες «ενσωματώνεται» περιεχόμενο ενός ιστοχώρου σε έναν άλλο, μέσω της χρήσης συνδέσμων δεν διαπιστώνεται πράξη παρουσίασης στο κοινό²⁴⁶. Αντιθέτως, έκρινε ότι *«σε περίπτωση που ένας δυνάμενος να ενεργοποιηθεί σύνδεσμος παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες του ιστοτόπου στον οποίον βρίσκεται ο σύνδεσμος αυτός να παρακάμψουν περιοριστικά μέτρα που έχει λάβει ο ιστότοπος στον οποίο βρίσκεται το προστατευόμενο έργο για να περιοριστεί η πρόσβαση του κοινού στους συνδρομητές του και μόνο και, συνεπώς, συνιστά παρέμβαση χωρίς την οποία οι εν λόγω χρήστες δεν θα μπορούσαν να αποκτήσουν πρόσβαση στα μεταδιδόμενα έργα, πρέπει να θεωρηθεί το σύνολο των χρηστών αυτών ως νέο κοινό, το οποίο δεν ελήφθη υπόψη από τους κατόχους του δικαιώματος του δημιουργού όταν επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση, οπότε για μια τέτοια παρουσίαση στο κοινό επιβάλλεται η άδεια των κατόχων του εν λόγω δικαιώματος. Τούτο συμβαίνει, μεταξύ άλλων, όταν το έργο δεν διατίθεται πλέον στο κοινό μέσω του ιστοτόπου στον οποίο παρουσιάστηκε αρχικώς ή όταν διατίθεται πλέον μόνο σε ένα περιορισμένο κοινό, ενώ είναι προσιτό σε έναν άλλο ιστότοπο χωρίς την άδεια των κατόχων του δικαιώματος του δημιουργού²⁴⁷»*.

Καταλήγει, συνεπώς, στο εξής διατακτικό: *«Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, έχει την έννοια ότι δεν συνιστά πράξη παρουσίασης στο κοινό, κατά τη διάταξη αυτή, η παροχή*

²⁴⁶ Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό και η παραπομπή μέσω συνδέσμων, Συνήγορος 2014 σελ. 73.

²⁴⁷ ΔΕΕ 13.2.2014, C-466/12, Nils Svensson, ECLI:EU:C:2014;76, σκέψη 31.

σε ιστότοπο δυνάμενων να ενεργοποιηθούν με επιλογή συνδέσμων προς έργα που διατίθενται ελεύθερα σε άλλον ιστότοπο. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι είναι αντίθετο προς τη δυνατότητα κράτους μέλους να θεσπίζει ευρύτερη προστασία των κατόχων του δικαιώματος του δημιουργού, προβλέποντας ότι η έννοια της παρουσίας στο κοινό περιλαμβάνει περισσότερες ενέργειες από αυτές που διαλαμβάνονται στη διάταξη αυτή».

Τούτο πρακτικά σημαίνει ότι ο ιδιοκτήτης του ιστότοπου, χωρίς την άδεια των δικαιούχων του δικαιώματος του δημιουργού και χωρίς να πληρώσει κάποιο αντίτιμο, μπορεί να οδηγεί χρήστες του διαδικτύου, μέσω υπερσυνδέσμων, σε προστατευόμενα έργα που είναι διαθέσιμα σε άλλο ιστότοπο²⁴⁸.

Η εν λόγω απόφαση ήταν η πρώτη που εξεδόθη από το ΔΕΕ σχετικά με το ζήτημα της νομιμότητας των υπερσυνδέσμων που παραπέμπουν σε προστατευόμενα έργα.

A.2) Υπόθεση C-348/13, EU:C:2014:2315, BestWater International GmbH κατά Michael Mebes και Stefan Potsch²⁴⁹

Η υπόθεση αυτή αφορά σε ερωτήματα ως προς την έννοια του «framing», τα οποία υποβλήθηκαν στο ΔΕΕ από το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της Γερμανίας. Το κύριο ερώτημα που τέθηκε στο Δικαστήριο ήταν εάν η ενσωμάτωση σε ιστοσελίδα έργου τρίτου, το οποίο διατίθεται στο κοινό μέσω άλλης ιστοσελίδας, συνιστά παρουσίαση στο κοινό, έστω και εάν το έργο αυτό δεν παρουσιάζεται με τον ίδιο τρόπο σε κάποιο άλλο κοινό ούτε η παρουσίαση πραγματοποιείται βάσει κάποιας ειδικής τεχνικής διαδικασίας, η οποία διαφέρει από την αρχική παρουσίαση.

Το ΔΕΕ επικαλούμενο την προηγούμενη νομολογία του, ανέφερε ότι για να συντρέχει παρουσίαση στο κοινό, το έργο πρέπει να παρουσιάζεται με τεχνική μέθοδο διαφορετική από εκείνη που είχε χρησιμοποιηθεί, άλλως, σε νέο κοινό, το οποίο δεν είχε ληφθεί υπόψη από τον δικαιούχο, όταν είχε εγκρίνει την αρχική

²⁴⁸ Ειρήνη Σταματούδη, “Linking”, “Framing”, “Browsing” – Πρόσφατη Νομολογία του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 355.

²⁴⁹ Η εταιρία BestWater International κατασκευάζει φίλτρα νερού. Στο πλαίσιο της διαφημιστικής της καμπάνιας δημιούργησε ένα σύντομο (2 λεπτών) προωθητικό βίντεο αναφορικά με τη μόλυνση του νερού, με τίτλο «reality». Η εταιρία άσκησε αγωγή αποζημίωσης κατά δύο ανεξάρτητων αντιπροσώπων πωλήσεων μιας ανταγωνιστικής της εταιρίας, οι οποίοι ενσωμάτωσαν στις ιστοσελίδες τους το βίντεο αυτό, το οποίο προωθήθηκε μέσω Youtube, χωρίς τη συγκατάθεση της.

παρουσίαση του έργου στο κοινό. Στην προκειμένη περίπτωση, κρίθηκε ότι η ενσωμάτωση έργου σε τρίτη ιστοσελίδα, αφορά την ίδια τεχνική μέθοδο με τη μέθοδο της αρχικής παρουσίασης. Ως εκ τούτου, κατέστη απαραίτητη η εξέταση του έτερου κριτηρίου του «νέου κοινού». Τελικώς, το ΔΕΕ έκρινε ότι δεν πληρούνταν το εν λόγω κριτήριο, διότι το έργο ήταν ήδη διαθέσιμο σε όλους τους χρήστες του διαδικτύου με την άδεια των δικαιούχων.

Αξιωματικώς είναι το ότι το ΔΕΕ δέχθηκε ότι η συγκεκριμένη παρουσίαση έγινε με την ίδια τεχνική μέθοδο, χωρίς όμως να διευκρινίσει ποια ήταν η αρχική πράξη παρουσίασης και ποια η τεχνική μεθόδός της. Η εν λόγω προσέγγιση, όμως πάσχει, διότι ίδια τεχνική μέθοδος θα υφίστατο στην περίπτωση κατά την οποία οι αντιπρόσωποι πωλήσεων είχαν μεταφορτώσει το έργο σε αντίστοιχη πλατφόρμα του YouTube. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, βέβαια, η τεχνική μέθοδος που χρησιμοποίησαν οι αντιπρόσωποι πωλήσεων ήταν η τοποθέτηση συνδέσμων μέσω των οποίων γινόταν εισροή του έργου από το YouTube στις ιστοσελίδες τους²⁵⁰.

Προκύπτει από την κρίση του Δικαστηρίου ότι η φύση του συνδέσμου δεν έπαιξε κάποιο ρόλο στην έκδοση της απόφασης. Αυτό που φαίνεται ωστόσο, ότι είχε βαρύτητα (αν και το Δικαστήριο το εξέτασε επιδερμικά), ήταν αν η αρχική παρουσίαση έγινε με τη συγκατάθεση ή έγκριση του δικαιούχου. Αν αυτό δεν συντρέχει, τότε είναι πολύ πιθανό το Δικαστήριο να κρίνει ότι δεν μπορούν να τοποθετηθούν σύνδεσμοι σε περιεχόμενο που παραβιάζει πνευματικά δικαιώματα²⁵¹.

Υποστηρίζεται, πάντως, ότι είναι δυσχερές να υπάρχει υποχρέωση να εξετάζει κανείς το καθεστώς βάσει του οποίου ένα έργο καθίσταται προσιτό στο κοινό (ή άλλως παρουσιάζεται στο κοινό) σε ένα περιβάλλον στο οποίο δεν υπάρχουν σύνορα, θεωρητικά ισχύουν τα δίκαια όλων των κρατών και είναι δυσχερές να μπορεί κανείς να γνωρίζει με ασφάλεια αν κάτι έχει αναρτηθεί και διατηρείται σε μια ιστοσελίδα νόμιμα ή όχι²⁵².

Το ΔΕΕ στηριζόμενο στην ήδη εκδοθείσα απόφαση της υπόθεσης Svensson έκρινε ότι η ανάρτηση του έργου σε άλλη ιστοσελίδα με χρήση της τεχνικής «framing» δεν συνιστά καθ' εαυτό παρουσίαση στο κοινό, δεδομένου ότι δεν

²⁵⁰ Κωνσταντίνος Βόσσος, Παρουσίαση στο κοινό προστατευόμενων έργων εντός πλαισίων (framing) με τη χρήση ενσωματωμένων διαδικτυακών συνδέσμων, ΔιΜΕΕ 2015, σελ. 87 επ.

²⁵¹ Ειρήνη Σταματούδη, “Linking”, “Framing”, “Browsing” – Πρόσφατη Νομολογία του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 356.

²⁵² Ειρήνη Σταματούδη, ο.π. σελ. 360.

απευθύνεται σε ένα νέο κοινό, ούτε η παρουσίαση πραγματοποιείται βάσει κάποιας ειδικής τεχνικής διαδικασίας, η οποία διαφέρει από την αρχική παρουσίαση.

Καταλήγει λοιπόν, στο εξής διατακτικό *«Το γεγονός και μόνον ότι ένα προστατευόμενο από το δικαίωμα του δημιουργού έργο, το οποίο διατίθεται ελεύθερα σε ιστοσελίδα, αναρτάται σε άλλη ιστοσελίδα μέσω συνδέσμου με χρήση της τεχνικής «framing», όπως αυτή που χρησιμοποιείται στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «παρουσίαση στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, στο μέτρο που το επίμαχο έργο δεν παρουσιάζεται σε νέο κοινό ούτε η παρουσίαση πραγματοποιείται βάσει ειδικής τεχνικής διαδικασίας η οποία διαφέρει από την αρχική παρουσίαση».*

A.3) Υπόθεση C-160/15, ECLI:EU:C:2016:644, GS Media BV κατά Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc., Britt Geertruida Dekker²⁵³

Στην υπόθεση αυτή το καινούργιο στοιχείο έγκειται στο ότι η τοποθέτηση υπερσυνδέσμου παρείχε πρόσβαση σε άλλο ιστότοπο με προστατευόμενα έργα, τα οποία ήταν ελεύθερα προσβάσιμα από το σύνολο των χρηστών του διαδικτύου, χωρίς όμως να έχουν αναρτηθεί εκεί μετά από άδεια του δικαιούχου πνευματικών δικαιωμάτων²⁵⁴.

Το ΔΕΕ έκρινε ότι, όταν η τοποθέτηση σε διαδικτυακό τόπο ενός υπερσυνδέσμου που οδηγεί σε έργο ελευθέρως διαθέσιμο σε άλλον διαδικτυακό τόπο,

²⁵³ Η εταιρία Sanoma (εκδότρια του περιοδικού Playboy) ανέθεσε στον φωτογράφο C. Hermes τη λήψη φωτογραφιών που θα περιλαμβάνονταν στο τεύχος Δεκεμβρίου 2011. Η εταιρία GS Media που εκμεταλλευόταν τον ιστότοπο GeenStijl λαμβάνοντας μήνυμα στο οποίο περιλαμβανόταν υπερσύνδεσμος με παραπομπή σε ηλεκτρονικό αρχείο που τηρείτο στον ιστότοπο αποθήκευσης δεδομένων Filefactory.com, όπου περιέχονταν οι επίμαχες φωτογραφίες, δημοσίευσε άρθρο όπου στο κείμενό του ήταν δυνατή η ενεργοποίηση ενός υπερσυνδέσμου μέσω του οποίου οι χρήστες οδηγούνταν στον ιστότοπο Filefactory.com όπου υπήρχε δυνατότητα μεταφόρτωσης, μέσω άλλου υπερσυνδέσμου, ηλεκτρονικών αρχείων στα οποία περιέχονταν οι εν λόγω φωτογραφίες. Η εταιρία GS Media ενήργησε κατ' αυτόν τον τρόπο, παρόλο που η εταιρία Sanoma δεν είχε επιτρέψει τη δημοσίευση των φωτογραφιών αυτών στο διαδίκτυο, έχοντας γνωστοποιήσει τούτο εκ των προτέρων στην εταιρία GS Media.

²⁵⁴ Σύλβια Σταυρίδου, Παρουσίαση στο κοινό έργων και τοποθέτηση υπερσυνδέσμων – Σκέψεις επ' αφορμή της απόφασης ΔΕΕ C-160/15 της 8/9/16 (GS Media BV), ΧρΙΔ 2017 σελ. 77.

πραγματοποιείται από πρόσωπο, το οποίο, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, δεν επιδιώκει κερδοσκοπικό σκοπό, πρέπει να θεωρείται ότι το πρόσωπο αυτό, δεν γνωρίζει και δεν μπορεί ευλόγως να γνωρίζει, ότι το οικείο έργο έχει δημοσιευθεί στο διαδίκτυο, χωρίς την άδεια του δημιουργού ή δικαιούχου πνευματικής ιδιοκτησίας. Αυτός, λοιπόν, που δεν έχει κερδοσκοπικό σκοπό και δημιουργεί τον υπερσύνδεσμο στον οποίο περιγράφεται ο ενιαίος εντοπιστής πόρου (URL) του έργου, μπορεί μιν, να θέτει το εν λόγω έργο στη διάθεση του κοινού, προσφέροντας στους χρήστες του διαδικτύου άμεση πρόσβαση σε αυτό, ταυτοχρόνως, όμως, δεν ενεργεί κατά κανόνα με απόλυτη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του, προκειμένου να παράσχει σε τρίτους πρόσβαση σε έργο παρανόμως δημοσιευθέν στο διαδίκτυο. Επιπλέον, στην περίπτωση που το επίμαχο έργο ήταν ήδη διαθέσιμο, χωρίς περιορισμούς, στον αρχικό διαδικτυακό τόπο της δημοσίευσής του, επιγραμματικά, προς τον οποίο ο υπερσύνδεσμος που δημιουργήθηκε εκ των υστέρων καθιστά δυνατή την πρόσβαση, τότε η πρόσβαση σε αυτό το έργο ήταν καταρχήν ήδη εφικτή από το σύνολο των χρηστών του διαδικτύου, ακόμη και χωρίς την επιγενόμενη πράξη του μεταγενέστερου υπερσυνδέσμου. Συνεπώς, δεν υπάρχει νέο κοινό, και ως εκ τούτου, δεν συντρέχει περίπτωση παραβίασης της εξουσίας παρουσίασης του έργου στο κοινό εκπορευόμενης από το περιουσιακό δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Αντιθέτως, όταν αποδεικνύεται ότι το πρόσωπο το οποίο προέβη στην επιγενόμενη πράξη του μεταγενέστερου υπερσυνδέσμου στο έργο, γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι ο υπερσύνδεσμος που τοποθέτησε παρέχει πρόσβαση σε έργο παρανόμως δημοσιευθέν στο διαδίκτυο²⁵⁵, τότε πρέπει να γίνει δεκτό ότι η τοποθέτηση του συνδέσμου αυτού συνιστά παραβίαση της εξουσίας παρουσίασης του έργου στο κοινό²⁵⁶. Το ίδιο ισχύει στην περίπτωση του μεταγενέστερου υπερσυνδέσμου στο έργο που παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες του διαδικτυακού τόπου, στον οποίο βρίσκεται ο εν λόγω σύνδεσμος να παρακάμψουν περιοριστικά μέτρα που έχει λάβει ο διαδικτυακός τόπος, στον οποίο αρχικά δημοσιεύθηκε και βρίσκεται το προστατευόμενο έργο, προκειμένου να περιοριστεί, δι' αυτών των περιοριστικών μέτρων, η πρόσβαση του κοινού στους συνδρομητές του εν λόγω αρχικού διαδικτυακού τόπου και μόνο²⁵⁷. Δηλαδή, η τοποθέτηση

²⁵⁵ π.χ. όταν έχει ενημερωθεί εκ των προτέρων από τον δημιουργό του έργου

²⁵⁶ ΔΕΕ 08.09.2016, C-160/15, GS Media BV κατά Sanoma Media ECLI:EU:C:2016:644, σκέψη 49.

²⁵⁷ ΔΕΕ 08.09.2016, C-160/15, GS Media BV κατά Sanoma Media ECLI:EU:C:2016:644, σκέψη 50.

μεταγενέστερα τέτοιου υπερσυνδέσμου που επιτρέπει στους χρήστες να παρακάμπτουν περιοριστικά μέτρα πρόσβασης στο έργο, συνιστά ηθελημένη παρέμβαση στον τρόπο παρουσίασης του έργου στο κοινό από αυτόν που δημιούργησε τον μεταγενέστερο υπερσύνδεσμο, χωρίς την οποία παρέμβαση, δε θα συνέτρεχε η περίπτωση νέου κοινού, δηλαδή δε θα μπορούσαν όλοι οι χρήστες να έχουν πρόσβαση στο έργο.

Περαιτέρω, εκρίθη ότι όταν η τοποθέτηση υπερσυνδέσμου γίνεται για κερδοσκοπικό σκοπό, ευλόγως αναμένεται από το πρόσωπο που την ενεργεί, ότι θα προβεί στους αναγκαίους ελέγχους, ώστε να βεβαιωθεί ότι το οικείο έργο στο οποίο παραπέμπει ο υπερσύνδεσμος, δεν έχει δημοσιευθεί παράνομα στο διαδικτυακό τόπο στον οποίο οδηγεί ο εν λόγω υπερσύνδεσμος. Στην περίπτωση, μάλιστα, της συνδρομής του κερδοσκοπικού σκοπού, αυτού που δημιουργεί τον υπερσύνδεσμο *deep linking*, θεωρείται κατά τεκμήριο ότι η δημιουργία του υπερσυνδέσμου πραγματοποιήθηκε με απόλυτη επίγνωση τόσο του γεγονότος ότι το έργο είναι προστατευόμενο, όσο και του ενδεχόμενου ο δημιουργός του έργου να μην έχει επιτρέψει την δημοσίευση του έργου στο διαδίκτυο.

Με άλλα λόγια, όποιος τοποθετεί υπερσύνδεσμο χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό, τότε η ευθύνη του εξαρτάται από την κακή του πίστη. Προβαίνει σε μια ανεπίτρεπτη παρουσίαση στο κοινό, μόνο όταν γνώριζε ή θα έπρεπε να γνωρίζει ότι το έργο έχει δημοσιευθεί στο διαδίκτυο χωρίς την άδεια του δικαιούχου. Από τη στιγμή που ο τρίτος πληροφορείται ότι ο υπερσύνδεσμος που τοποθέτησε (χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό) παραπέμπει τους χρήστες σε έργα, τα οποία έχουν δημοσιευθεί χωρίς την άδεια του δικαιούχου, η νόμιμη – μέχρι τότε – τοποθέτηση υπερσυνδέσμου μετατρέπεται σε παράνομη παρουσίαση στο κοινό. Για να απαλλαγεί από την ευθύνη ο χρήστης, θα πρέπει να αποσύρει τον υπερσύνδεσμο στο παράνομο περιεχόμενο. Εισάγεται με αυτόν τον τρόπο μια νέα, άτυπη διαδικασία «ειδοποίησης και απόσυρσης», σύμφωνα με την οποία οι διακιούχοι έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνουν αυτόν που έχει τοποθετήσει τον υπερσύνδεσμο που παραπέμπει σε αναρτημένα στο διαδίκτυο έργα τους χωρίς την άδειά τους για τον παράνομο χαρακτήρα της δημοσίευσής τους και αν ζητούν την απόσυρσή τους²⁵⁸.

²⁵⁸ Ιωάννης Παραμυθιώτης, παρατηρήσεις σε ΔΕΕ C-160/15, ΧρΙΔ 2017 σελ. 60.

Στην περίπτωση που υπάρχει κερδοσκοπικός σκοπός στην τοποθέτηση του υπερσυνδέσμου, τα πράγματα γίνονται ακόμη πιο περίπλοκα, καθώς η απόφαση εισάγει ένα μαχητό τεκμήριο γνώσης για το ότι το έργο προστατεύεται και για το ότι ο δικαιούχος δεν έχει δώσει την άδειά του για τη δημοσίευσή του στο διαδίκτυο. Εάν αυτός που τοποθετεί τον υπερσύνδεσμο δεν κατορθώσει να ανατρέψει το εν λόγω κριτήριο και να αποδείξει ότι πραγματοποίησε τους «αναγκαίους ελέγχους», ώστε να βεβαιωθεί ότι το έργο δεν έχει δημοσιευθεί παράνομα, τότε υφίσταται παρουσίαση στο κοινό²⁵⁹. Το ΔΕΕ όμως, δεν μπαίνει στη διαδικασία να καθορίσει – ή έστω να υποδείξει – ποιοι θα είναι αυτοί οι «αναγκαίοι έλεγχοι» και αν θα αφορούν για παράδειγμα μόνο στην ύπαρξη αδειών ή αν επεκτείνονται και σε άλλα νομικά ζητήματα, όπως την εφαρμογή εξαιρέσεων.

Το ΔΕΕ δεν θέτει τον κερδοσκοπικό σκοπό ουσιαστικά ως κριτήριο, αλλά ως καθοριστικό στοιχείο για την απόδειξη της γνώσης για να διαπιστωθεί η παρουσίαση ή μη στο κοινό. Ωστόσο, δεν προσδιορίζεται ικανοποιητικά η έννοια του κερδοσκοπικού σκοπού, δημιουργώντας εύλογα ερωτήματα ως προς το τι εμπίπτει στον κερδοσκοπικό σκοπό και αν νοείται μόνο ότι ο υπερσύνδεσμος πρέπει να τοποθετείται για κερδοσκοπικό σκοπό ή αν αρκεί να παρέχεται σε ιστοσελίδα που λειτουργεί κερδοσκοπικά ή ακόμη και εάν αρκεί το πρόσωπο που τοποθετεί τον υπερσύνδεσμο να ασκεί εμπορική δραστηριότητα²⁶⁰

Υπό τις περιστάσεις αυτές, και υπό τον όρο ότι το ανωτέρω μαχητό τεκμήριο δεν ανατρέπεται, η πράξη που συνίσταται στην τοποθέτηση υπερσυνδέσμου προς έργο παρανόμως δημοσιευθέν στο διαδίκτυο, αποτελεί «παρουσίαση στο κοινό» κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/EK, δηλαδή συνιστά παραβίαση της εξουσίας παρουσίασης του έργου στο κοινό.

Το ΔΕΕ καταλήγει, λοιπόν, στο εξής διατακτικό: *«Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, έχει την έννοια ότι, προκειμένου να καθοριστεί αν η τοποθέτηση σε ιστότοπο υπερσυνδέσμων προς προστατευόμενα έργα ελευθέρως διαθέσιμα σε άλλον ιστότοπο χωρίς την άδεια του κατόχου του δικαιώματος του δημιουργού συνιστά «παρουσίαση στο κοινό» κατά*

²⁵⁹ Μαρία – Δάφνη Παπαδοπούλου, ο.π. σελ. 222-223.

²⁶⁰ Μαρία – Δάφνη Παπαδοπούλου, ο.π. σελ. 224.

την έννοια της διάταξης αυτής, πρέπει να εξακριβωθεί αν οι σύνδεσμοι αυτοί παρασχέθηκαν για μη κερδοσκοπικό σκοπό από πρόσωπο που δεν γνώριζε ούτε μπορούσε ευλόγως να γνωρίζει τον παράνομο χαρακτήρα της δημοσίευσης των οικείων έργων στον εν λόγω άλλον ιστότοπο ή, αντιθέτως, αν παρασχέθηκαν για κερδοσκοπικό σκοπό, περίπτωση κατά την οποία η γνώση του παράνομου χαρακτήρα θα πρέπει να τεκμαίρεται.»

Εν ολίγοις, δηλαδή το ΔΕΕ εδέχθη ότι η τοποθέτηση σε διαδικτυακό τόπο υπερσυνδέσμου προς έργα προστατευόμενα και ελευθέρως διαθέσιμα σε άλλο διαδικτυακό τόπο, χωρίς την άδεια του δημιουργού, δεν συνιστά «παρουσίαση στο κοινό» όταν το πρόσωπο που τοποθετεί τον εν λόγω σύνδεσμο ενεργεί για μη κερδοσκοπικό σκοπό, και επιπλέον, δεν γνωρίζει ούτε μπορούσε ευλόγως να γνωρίζει τον παράνομο χαρακτήρα της δημοσίευσης των οικείων έργων στον εν λόγω άλλο διαδικτυακό τόπο. Σε περίπτωση, όμως, που οι σύνδεσμοι αυτοί τοποθετήθηκαν για κερδοσκοπικό σκοπό, η γνώση του παράνομου χαρακτήρα, θα πρέπει να τεκμαίρεται και συνεπώς, η διαπίστωση της παραβίασης της εξουσίας παρουσίασης έργου στο κοινό είναι αναπόφευκτη.

Έτσι, λοιπόν, το ΔΕΕ φαίνεται να προβαίνει σε μια de facto εναρμόνιση του υποκειμενικού στοιχείου στην προσβολή δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Εφεξής, στις υποθέσεις τοποθέτησης υπερσυνδέσμων για τη διαπίστωση προσβολής δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η γνώση του εναγομένου. Αυτό διαφοροποιεί κατά πολύ το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό από τα υπόλοιπα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τα οποία παραβιάζονται μόνο από την τέλεση της πράξης, ανεξαρτήτως γνώσης. Σε αντίθεση με τα άλλα δικαιώματα του δημιουργού η παρουσίαση στο κοινό δεν καθορίζεται από την ενέργεια που πραγματοποιείται από τον τρίτο – την τοποθέτηση υπερσυνδέσμου – αλλά και από την ψυχικού του διάθεση και γνώση όταν τοποθετούσε τον συγκεκριμένο υπερσύνδεσμο (υποκειμενικό στοιχείο)²⁶¹.

Θα πρέπει επίσης, να σημειωθεί ότι ένα από τα καθοριστικά κριτήρια για τις πράξεις παρουσίασης στο κοινό αποτελεί η συμπεριφορά του χρήστη που παρεμβάλλεται και το στοιχείο της πλήρους γνώσης του ως προς τις συνέπειες της συμπεριφοράς του. Στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο προχώρησε σε μια ad hoc

²⁶¹ Μαρία – Δάφνη Παπαδοπούλου, ο.π. σελ. 227.

περιοριστική σκιαγράφηση του στοιχείου της γνώσης, δεδομένου ότι στο ιστορικό της εν λόγω υπόθεσης, ο ενάγων – δικαιούχος είχε οχλήσει τον διαχειριστή του υπερσυνδέσμου, ωστόσο αυτός εξακολούθησε την πράξη παροχής υπερσυνδέσμων προς τα επίμαχα έργα. Μέσα στο πλαίσιο που κινήθηκε η απόφαση, δεν δόθηκε απάντηση στο φλέγον ζήτημα, εάν αυτή η γνώση ως προς το νόμιμο ή παράνομο χαρακτήρα της αρχικής ανάρτησης θα πρέπει να συντρέχει μόνο τη στιγμή της τοποθέτησης του υπερσυνδέσμου ή επεκτείνεται σε όλο το χρονικό διάστημα ύπαρξης του υπερσυνδέσμου. Η απάντηση έχει σημασία στις περιπτώσεις, όπως εκ των υστέρων έχει ανακληθεί η άδεια ανάρτησης στον αρχικό ιστότοπο ή έχει παραβιασθεί η πρόσβαση σε αυτόν²⁶².

Ενδεικτική, πάντως, της αβεβαιότητας που διακρίνει τον νομικό χαρακτηρισμό τέτοιων πράξεων στο διαδίκτυο είναι η διάσταση απόψεων μεταξύ του εισηγητή Εισαγγελέα και της θέσης που υποθέτησε το Δικαστήριο. Κατά την άποψη του Εισαγγελέα, η κρινόμενη παροχή υπερσυνδέσμου δεν συνιστά πράξη παρουσίας στο κοινό, εφόσον τα έργα είναι ελεύθερα προσβάσιμα στο κοινό στον αρχικό ιστότοπο, ενώ το γεγονός ότι δεν ελήφθη άδεια του δικαιούχου για την ανάρτηση αυτή στερείται νομικής σημασίας²⁶³.

A.4) Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-431/09 και C-432/09, ECLI:EU:C:2011:648, Airfield NV, Canal Digitaal BV κατά Vereniging van Auteurs και Airfield NV κατά Agicoa Belgium²⁶⁴

Το ΔΕΕ στη συγκεκριμένη υπόθεση εξέτασε τα προδικαστικά ερωτήματα υπό το πρίσμα τόσο της Οδηγίας 93/83/ΕΟΚ²⁶⁵ όσο και της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ.

²⁶² Σύλβια Σταυρίδου, ο.π. σελ. 79.

²⁶³ Σύλβια Σταυρίδου, ο.π. σελ. 77.

²⁶⁴ Οι εταιρίες Airfield και Canal Digitaal δραστηριοποιούνταν στον τομέα παροχής υπηρεσιών πρόσβασης σε δορυφορικά μεταδιδόμενα τηλεοπτικά προγράμματα, παρέχοντας πρόσβαση σε ήδη υφιστάμενα δορυφορικά προγράμματα ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών στους συνδρομητές τους μέσω καρτών αποκωδικοποίησης έναντι ανταλλάγματος. Εναντίον τους στράφηκαν οι βέλγικοι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης για παράνομη αναμετάδοση των τηλεοπτικών προγραμμάτων, χωρίς να έχει ληφθεί η απαιτούμενη συγκατάθεση για τη χρήση των έργων των δημιουργών. ΔΕΕ 13.10.2011, C-431/09 και C-432/09, ECLI:EU:C:2011:648 Airfield και Canal Digitaal, σκέψεις 11 -16.

²⁶⁵ Άρθρο 1 παρ. 2 στοιχ. α και γ της Οδηγίας 93/83/ΕΟΚ «ως παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρων, νοείται η πράξη της εισαγωγής, υπό τον έλεγχο και με ευθύνη του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, των σημάτων – φορέων προγραμμάτων που προορίζονται για λήψη από το κοινό σε μια αδιάκοπη αλληλουχία μετάδοσης προς το δορυφόρο και από εκεί προς το έδαφος», «εάν τα σήματα – φορείς προγραμμάτων έχουν κωδικοποιημένη μορφή, τότε υπάρχει παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου εφόσον τίθενται στη διάθεση του κοινού από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό ή με τη συγκατάθεσή του, τα μέσα για την αποκωδικοποίηση του προγράμματος».

Παρατηρήθηκε, λοιπόν, ότι τα προγράμματα μεταδίδονται από τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς με μέσα, όπως η επίγεια μετάδοση, που καθιστούν δυνατή τη λήψη των οικείων εκπομπών απευθείας στους τηλεθεατές. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η μετάδοση των παρόχων του δορυφορικού πακέτου είναι παράλληλη και ταυτόχρονη με την αρχική μετάδοση, εφόσον η παρέμβασή τους ουδεμία επιρροή ασκεί ως προς το περιεχόμενο των εκπομπών και τις ώρες προβολής τους²⁶⁶. Η μετάδοση των παρόχων είναι πράξη παρουσίασης στο κοινό μέσω δορυφόρου σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 στοιχ. α και γ της Οδηγίας 93/83/ΕΟΚ και πρέπει να ζητηθεί η συγκατάθεση των δικαιούχων επί των μεταδιδόμενων έργων. Παρότι όμως, η παρουσίαση στο κοινό γίνεται από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό, οι πάροχοι δορυφορικού πακέτου διευρύνουν τον κύκλο των προσώπων που έχουν πρόσβαση στην παρουσίαση, με αποτέλεσμα να καθιστούν τα προστατευόμενα έργα προσβάσιμα σε νέο κοινό²⁶⁷. Οι πάροχοι των δορυφορικών πακέτων κωδικοποιούν τα τηλεοπτικά προγράμματα και θέτουν εν συνεχεία, στη διάθεση των συνδρομητών τους τα μέσα αποκωδικοποίησης, ώστε να καταστεί δυνατή η πρόσβαση στα προστατευόμενα έργα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι συνδρομητές των παρόχων δορυφορικού πακέτου αποτελούν νέο κοινό. Ως εκ τούτου, οι πάροχοι δορυφορικού πακέτου, με τις ενέργειές τους, προβαίνουν σε πράξη παρουσίασης των έργων στο κοινό, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 περ. α της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ και οφείλουν να λαμβάνουν τη συγκατάθεση των δημιουργών πριν την παρουσίαση των έργων τους στο κοινό τους.

Το ΔΕΕ καταλήγει, λοιπόν, στο εξής διατακτικό *«Το άρθρο 2 της οδηγίας 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση, έχει την έννοια ότι ο πάροχος δορυφορικού πακέτου οφείλει να λάβει τη συγκατάθεση των δικαιούχων των σχετικών δικαιωμάτων για την παρέμβασή του σε άμεση και έμμεση μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων, όπως οι επίμαχες στις υποθέσεις των κύριων δικών, εκτός αν οι δικαιούχοι έχουν συμφωνήσει με τον οικείο ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό ότι τα προστατευόμενα έργα θα παρουσιάζονται στο κοινό*

²⁶⁶ ΔΕΕ 13.10.2011, C-431/09 και C-432/09, ECLI:EU:C:2011:648 Airfield και Canal Digitaal, σκέψη 47.

²⁶⁷ ΔΕΕ 13.10.2011, C-431/09 και C-432/09, ECLI:EU:C:2011:648 Airfield και Canal Digitaal, σκέψεις 75 -77.

και μέσω του παρόχου αυτού, υπό την προϋπόθεση, στην τελευταία περίπτωση, ότι η παρέμβαση του εν λόγω παρόχου δεν καθιστά τα ως άνω έργα προσβάσιμα σε ένα νέο κοινό».

A.5) Υπόθεση C-607/11, ECLI:EU:C:2013:147, ITV Broadcasting Ltd, ITV 2 Ltd, ITV Digital Channels Ltd, Channel 4 Television Corporation, 4 Ventures Ltd, Channel 5 Broadcasting Ltd, ITV Studios Ltd κατά TVCatchup Ltd²⁶⁸

Στην προκειμένη περίπτωση, εξετάστηκε εάν η ζωντανή ταυτόχρονη μετάδοση μέσω διαδικτύου μιας τηλεοπτικής μετάδοσης, συνιστά πράξη παρουσίασης στο κοινό σύμφωνα με το άρθρο 20 του εθνικού νόμου του Ηνωμένου Βασιλείου²⁶⁹, του άρθρου τούτου ερμηνευομένου σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/EK. Ειδικότερα, εξετάστηκε το ζήτημα αν ο όρος «παρουσίαση στο κοινό» καλύπτει την αναμετάδοση των έργων, τα οποία περιλαμβάνονται σε χερσαία ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, που πραγματοποιεί φορέας διαφορετικός του αρχικού ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού, μέσω ροής διαδικτύου που τίθεται στη διάθεση των

²⁶⁸ Οι ενάγουσες στην κύρια δίκη είναι εμπορικοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς, οι οποίοι έχουν, δυνάμει του εθνικού δικαίου, δικαιώματα δημιουργού επί των ραδιοτηλεοπτικών τους εκπομπών και επί ταινιών αποτελούμενων από προγράμματα και άλλα περιεχόμενα στις εκπομπές τους στοιχεία. Τα έσοδά τους προέρχονται από τις περιλαμβανόμενες στις εκπομπές τους διαφημίσεις. Η Εταιρεία TV Catchup Ltd παρέχει διαδικτυακές υπηρεσίες ζωντανών τηλεοπτικών μεταδόσεων. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχουν στους χρήστες τη δυνατότητα να λαμβάνουν «ζωντανά» μέσω διαδικτύου δωρεάν συνεχείς ροές τηλεοπτικών μεταδόσεων, στον προσωπικό τους υπολογιστή ή στο κινητό τους τηλέφωνο, συμπεριλαμβανομένων και των τηλεοπτικών εκπομπών των εναγουσών στην κύρια δίκη. ΔΕΕ 07.03.2013, C-607/11, ECLI:EU:C:2013:147, ITV Broadcasting Ltd, σκέψεις 8 και 9. Οι χρήστες των υπηρεσιών της TV Catchup Ltd έχουν πρόσβαση μόνον στο περιεχόμενο που μπορούν ήδη να βλέπουν νομίμως στο Ηνωμένο Βασίλειο μέσω της τηλεοπτικής τους άδειας.

²⁶⁹ Το άρθρο 20 του Copyright, Designs and Patents Act 1988 (νόμος περί δικαιωμάτων του δημιουργού, σχεδίων και ευρεσιτεχνιών 1988), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, επιγραφόμενο «Απομίμηση μέσω παρουσιάσεως στο κοινό», ορίζει τα εξής: «1. Η παρουσίαση στο κοινό ταινιών και εκπομπών περιορίζεται από τα δικαιώματα του δημιουργού επί a) λογοτεχνικών, θεατρικών, μουσικών ή καλλιτεχνικών έργων, b) ηχητικών εγγραφών ή ταινιών, ή c) ραδιοτηλεοπτικών έργων. 2. Ως “παρουσίαση στο κοινό” νοείται στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου η παρουσίαση μέσω ηλεκτρονικής μεταδόσεως και περιλαμβάνει, σε σχέση με ένα έργο: a) τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση του έργου, b) την εκπομπή του έργου και την παροχή στο κοινό προσβάσεως στο έργο μέσω ηλεκτρονικής μεταδόσεως, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.» ΔΕΕ 07.03.2013, C-607/11, ECLI:EU:C:2013:147, ITV Broadcasting Ltd, σκέψη 7.

συνδρομητών του συγκεκριμένου φορέα, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα ταυτόχρονης νόμιμης λήψης της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης στον τηλεοπτικό τους δέκτη²⁷⁰.

Το ΔΕΕ ακολουθώντας πιστά την 23^η αιτιολογική σκέψη του Προοιμίου της Οδηγίας 2001/2/ΕΚ, δέχθηκε ότι το δικαίωμα του δημιουργού να παρουσιάζει το έργο του στο κοινό καλύπτει κάθε μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσιάσεως με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής, και ακολούθως έκρινε ότι η συναίνεση του δημιουργού σε συγκεκριμένη μορφή παρουσίασης του έργου στο κοινό, δεν συνεπάγεται ανάλωση του δικαιώματος συναινέσεως ή απαγορεύσεως άλλου είδους παρουσιάσεων των συγκεκριμένων έργων στο κοινό. Όταν, λοιπόν, η θέση στη διάθεση του κοινού έργων μέσω αναμετάδοσης στο διαδίκτυο χερσαίας ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως, γίνεται βάσει συγκεκριμένου τεχνικού τρόπου, διαφορετικού από την αρχική παρουσίαση, τότε υφίσταται περίπτωση παρουσίασης στο κοινό και είναι απαραίτητη η συναίνεση του δημιουργού για κάθε διαφορετικό τεχνικό τρόπο μεταδόσεως του έργου.

Το ΔΕΕ ακολούθως, απέρριψε τον ισχυρισμό ότι η επίμαχη αναμετάδοση δεν πληροί την προϋπόθεση του νέου κοινού, διότι οι αποδέκτες των αναμεταδόσεων από αυτήν δικαιούνται να παρακολουθήσουν ραδιοτηλεοπτική μετάδοση πανομοιότυπου περιεχομένου μέσω των τηλεοπτικών τους συσκευών, υπό την αιτιολογία ότι *«άδεια πρέπει να δώσουν οι δημιουργοί έργων μεμονωμένα και χωριστά για καθεμία από τις δύο μεταδόσεις, δεδομένου ότι καθεμία από αυτές πραγματοποιείται υπό ειδικές τεχνικές προϋποθέσεις, βάσει διαφορετικού τρόπου μεταδόσεως των προστατευόμενων έργων και καθεμία προορίζεται σε κοινό. Υπό αυτές τις συνθήκες, παρέλκει πλέον η εκ των υστέρων εξέταση της προϋποθέσεως του νέου κοινού, η οποία ασκεί επιρροή μόνον στις καταστάσεις επί των οποίων το Δικαστήριο έχει κληθεί να αποφανθεί στο πλαίσιο των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκαν οι προπαρατεθείσες αποφάσεις SGAE, Football Association Premier League κ.λπ. καθώς και Airfield και Canal Digitaal²⁷¹»* επικαλούμενο τις ιδιαιτερότητες των πραγματικών περιστατικών στις προηγούμενες αποφάσεις του.

²⁷⁰ ΔΕΕ 07.03.2013, C-607/11, ECLI:EU:C:2013:147, ITV Broadcasting Ltd, σκέψη 19.

²⁷¹ ΔΕΕ 07.03.2013, C-607/11, ECLI:EU:C:2013:147, ITV Broadcasting Ltd, σκέψη 39.

Επί της ουσίας το ΔΕΕ κάνει δεκτό ότι παρουσίαση στο κοινό κατ' άρθρο 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/EK, συντρέχει, και, επομένως απαιτείται άδεια του δημιουργού, όχι μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες υφίσταται «νέο κοινό», αλλά και όταν ο τρόπος (ανα)μετάδοσης του έργου είναι διαφορετικός εκείνου της αρχικής παρουσίασης. Στην τελευταία περίπτωση, σύμφωνα με το ΔΕΕ, παρέλκει η εξέταση της συνδρομής του επιπλέον στοιχείου του «νέου κοινού», αλλά αρκεί ότι η επίμαχη μετάδοση, διαφορετική της αρχικής, απευθύνεται γενικά, στο κοινό. Το ενδιαφέρον στοιχείο που εισέφερε το ΔΕΕ είναι ότι όταν συντρέχει διαφορετικός, του αρχικού, τρόπος παρουσίασης του έργου, τότε δεν απαιτείται η εξέταση για τη συνδρομή ή όχι «νέου κοινού». Με αυτήν την προσέγγιση, το ΔΕΕ καθιστά την έννοια της παρουσίασης στο κοινό, ιδιαίτερα ευέλικτη, δεδομένου ότι δύο συστατικά στοιχεία της, η «παρουσίαση» και το (νέο) «κοινό» είναι δυνατόν να αξιολογούνται και να διαπλάθονται ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης. Η συνδρομή του ενός ή του άλλου στοιχείου θα επαρκεί για την παραδοχή παρουσίασης στο κοινό²⁷².

Περαιτέρω, το ΔΕΕ τόνισε για μια ακόμη φορά το γεγονός ότι ο κερδοσκοπικός χαρακτήρας δεν είναι καθοριστικής σημασίας, προκειμένου να χαρακτηριστεί μια αναμετάδοση, όπως η ανωτέρω αναφερθείσα, ως παρουσίαση στο κοινό, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/EK., ούτε ασκεί επιρροή το γεγονός ότι ο φορέας που πραγματοποιεί αναμετάδοση, ανταγωνίζεται άμεσα τον αρχικό ραδιοτηλεοπτικό φορέα.

Το ΔΕΕ καταλήγει, λοιπόν, στο εξής διατακτικό *«Ο όρος «παρουσίαση στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, έχει την έννοια ότι καλύπτει αναμετάδοση έργων περιλαμβανομένων σε χερσαία ραδιοτηλεοπτική μετάδοση που πραγματοποιεί φορέας διαφορετικός του αρχικού ραδιοτηλεοπτικού φορέα, μέσω ροής διαδικτύου που τίθεται στη διάθεση των συνδρομητών του συγκεκριμένου φορέα, οι οποίοι μπορούν να λαμβάνουν νομίμως την αναμετάδοση διά της συνδέσεως με τον*

²⁷² Κωνσταντίνος Βόσσος, Σημείωμα στην ΔΕΕ υπόθ. C-607/11, απόφ. της 7.3.2013 – Live Streaming – Αναμετάδοση τηλεοπτικών εκπομπών μέσω Διαδικτύου, ΔιΜΕΕ 1/2013 σελ. 85 – 89.

εξυπηρετητή του, μολονότι οι εν λόγω συνδρομητές βρίσκονται στην περιοχή λήψεως της εν λόγω χειρσαίας ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως και μπορούν να τη λαμβάνουν νομίμως στον τηλεοπτικό τους δέκτη. Δεν ασκεί επιρροή για την απάντηση στο πρώτο ερώτημα το γεγονός ότι αναμετάδοση, όπως αυτή της κύριας δίκης, χρηματοδοτείται από διαφημίσεις και έχει, ως εκ τούτου, κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Δεν ασκεί επιρροή για την απάντηση στο πρώτο ερώτημα το γεγονός ότι ο φορέας που πραγματοποιεί αναμετάδοση, όπως αυτή της κύριας δίκης, ανταγωνίζεται άμεσα τον αρχικό ραδιοτηλεοπτικό φορέα.»

A.6) Υπόθεση C-527/15, ECLI:EU:C:2017:300, Stichting Brein κατά Jack Frederik Wullems²⁷³ (Stichting Brein I)

Και στην απόφαση αυτή, το ΔΕΕ, βασιζόμενο στην προηγούμενη νομολογία του και ειδικότερα στην απόφαση GS Media, τόνισε το γεγονός ότι η έννοια της «παρουσιάσεως στο κοινό» πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικώς, όπως ρητά αναφέρει η αιτιολογική σκέψη 23 της Οδηγίας 2001/29/EK, ότι δίνεται στους δημιουργούς δικαίωμα προληπτικής παρέμβασης, ότι η παρουσίαση στο κοινό απαρτίζεται από δύο σωρευτικά στοιχεία, ήτοι την πράξη παρουσίασης και την παρουσίαση του έργου στο κοινό

Περαιτέρω, όρισε ότι για να προσδιορισθεί εάν μια πράξη εμπίπτει στην έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 της ανωτέρω Οδηγίας, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πλείονα συμπληρωματικά, μη αυτοτελή και αλληλοεξαρτώμενα κριτήρια, τα οποία πρέπει να εφαρμόζονται μεμονωμένα, αλλά και σε συσχετισμό μεταξύ τους²⁷⁴.

Ένα εκ των κριτηρίων αυτών είναι ο χρήστης, ο οποίος προβαίνει σε πράξη παρουσίασης, όταν παρεμβάλλεται για να παράσχει σε πελάτες πρόσβαση σε

²⁷³ Το ολλανδικό ίδρυμα για την προάσπιση των συμφερόντων των δημιουργών στράφηκε κατά του J. F. Wullems, ο οποίος πωλούσε σε διάφορους διαδικτυακούς τόπους, μοντέλα μια συσκευής αναγνώρισης πολυμέσων που λειτουργεί ως μέσο σύνδεσης μεταξύ μιας πηγής οπτικών και/ή ηχητικών δεδομένων και μιας οθόνης τηλεοράσεως. Στη συσκευή αυτή εγκατέστησε ένα λογισμικό ανοιχτού κώδικα και ενσωμάτωσε πρόσθετα τα οποία κατεύθυναν τους χρήστες του διαδικτύου σε συγκεκριμένους ιστοτόπους όπου παρέχεται πρόσβαση σε προστατευόμενα έργα, χωρίς την άδεια των δημιουργών. Ο J. F. Wullems έχοντας πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του, διαφήμιζε τη συσκευή, αναφέροντας ότι ήταν δυνατή η δωρεάν και εύκολη προβολή σε οθόνη τηλεοράσεως, οπτικοακουστικού υλικού που ήταν διαθέσιμο στο διαδίκτυο, χωρίς την άδεια των δικαιούχων. ΔΕΕ 26.04.2017, C-527/15, ECLI:EU:C:2017:300, Stichting Brein κατά Jack Frederik Wullems, σκέψεις 14 – 19.

²⁷⁴ ΔΕΕ 26.04.2017, C-527/15, ECLI:EU:C:2017:300, Stichting Brein κατά Jack Frederik Wullems, σκέψη 30.

προστατευόμενο έργο, έχοντας πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του, τη στιγμή μάλιστα που οι πελάτες δε θα είχαν πρόσβαση στο μεταδιδόμενο έργο, χωρίς την παρέμβαση του χρήστη. Όταν λοιπόν, κάποιος που προσφέρει άμεση πρόσβαση σε προστατευόμενα έργα, γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι ο υπερσύνδεσμος που τοποθέτησε παρέχει πρόσβαση σε παρανόμως αναρτημένο στο διαδίκτυο έργο, τότε υφίσταται «παρουσίαση στο κοινό», σύμφωνα με το άρθρο της ανωτέρω Οδηγίας. Εξάλλου, όταν η τοποθέτηση των υπερσυνδέσμων γίνεται για κερδοσκοπικό σκοπό, αναμένεται ότι το πρόσωπο που την ενεργεί, θα έχει προβεί στους απαραίτητους ελέγχους, ώστε να βεβαιωθεί ότι το έργο δεν έχει αναρτηθεί παρανόμως στον ιστότοπο όπου οδηγούν οι υπερσύνδεσμοι.

Το ΔΕΕ επικαλούμενο την πάγια έως τότε θέση του σχετικά με την έννοια κοινού, της παρουσίας στο κοινό, της πράξεως παρουσιάσεως και της παροχής υλικών μέσων για διευκόλυνση της παρουσιάσεως, οδηγήθηκε στην κρίση ότι *«η παρέμβαση αυτή, η οποία καθιστά δυνατή την άμεση διασύνδεση μεταξύ των διαδικτυακών τόπων που μεταδίδουν παρανόμως τα προστατευόμενα έργα και των αγοραστών της εν λόγω συσκευής ανάγνωσης πολυμέσων, χωρίς την οποία οι εν λόγω αγοραστές θα μπορούσαν δυσχερώς να έχουν πρόσβαση στα έργα αυτά, διαφέρει από την παροχή απλώς των υλικών μέσων για τη διευκόλυνση ή την πραγματοποίηση της παρουσιάσεως²⁷⁵»* Και τούτο, διότι οι διαδικτυακοί τόποι που μεταδίδουν σε συνεχή ροή προστατευόμενα έργα, χωρίς την άδεια των δημιουργών, δεν μπορούν να εντοπιστούν εύκολα από το κοινό.

Ένα από τα σημαντικά στοιχεία της εν λόγω αποφάσεως είναι η ανάλυση της παρέμβασής που πρέπει να διενεργήσει ένας χρήστης που προβαίνει σε μια πράξη παρουσιάσεως στο κοινό. Σε παλαιότερες αποφάσεις, είχε τονιστεί η σημασία της παρέμβασής από τον χρήστη και ο καθοριστικός ρόλος που διαδραματίζει ο χρήστης. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, όμως, το ΔΕΕ φαίνεται να χαλαρώνει την έννοια της παρέμβασής του χρήστη από *indispensable* ρόλο, για τον οποίο γινόταν αναφορά την απόφαση GS Media σε *essential*^{276, 277}.

²⁷⁵ ΔΕΕ 26.04.2017, C-527/15, ECLI:EU:C:2017:300, Stichting Brein κατά Jack Frederik Wullems, σκέψη 41.

²⁷⁶ Η ελληνική έκδοση των αποφάσεων δεν είναι επιβοηθητική διότι μεταφράζει και τους δύο όρους «indispensable και essential» ως καθοριστικός.

²⁷⁷ Μαρία – Δάφνη Παπαδοπούλου, ο.π. σελ. 228 – 229.

Επιπλέον, όσον αφορά στην έννοια του κοινού, το ΔΕΕ δέχθηκε ότι υφίσταται εν προκειμένω, νέο κοινό το οποίο συνίσταται στο σύνολο των δυνητικών αγοραστών της συσκευής αυτής, δηλαδή σε απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών και αφορά σημαντικό αριθμό ατόμων, τα οποία δεν είχαν ληφθεί υπόψη από τους δικαιούχους, όταν επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση των έργων τους.

Περαιτέρω, έγινε δεκτό ότι υφίσταται παρουσίαση του έργου όταν ο σύνδεσμος παρέχει στους χρήστες του ιστοτόπου τη δυνατότητα καταστρατηγήσεως των περιοριστικών μέτρων που λαμβάνει ο ιστότοπος στον οποίο έχει αναρτηθεί το προστατευόμενο έργο, με σκοπό να επιτραπεί η πρόσβαση του κοινού μόνο στους συνδρομητές του.

Το ΔΕΕ καταλήγει, λοιπόν, στο εξής διατακτικό: *«Η παρουσίαση στο κοινό στο πλαίσιο του άρθρου 3, παράγραφος 1 της Οδηγίας 2001/29/EK για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, έχει την έννοια ότι καλύπτει την πώληση συσκευής ανάγνωσης πολυμέσων, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, στην οποία έχουν προηγουμένως εγκατασταθεί πρόσθετα διαθέσιμα στο διαδίκτυο και περιέχοντα υπερσυνδέσμους προς ελευθέρως προσβάσιμους στο κοινό ιστοτόπους, οι οποίοι παρέχουν στο κοινό πρόσβαση σε έργα προστατευόμενα από το δικαίωμα του δημιουργού χωρίς την άδεια των δικαιούχων τους. Οι διατάξεις του άρθρου 5 παράγραφοι 1 και 5 της Οδηγίας 2001/29 έχουν την έννοια ότι πράξεις προσωρινής αναπαραγωγής, σε συσκευή ανάγνωσης πολυμέσων, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, έργου προστατευόμενου από το δικαίωμα του δημιουργού και λαμβανομένου μέσω συνεχούς ροής από ιστότοπο τρίτου, στον οποίο έχει αναρτηθεί το έργο αυτό χωρίς την άδεια του δικαιούχου του, δεν πληρούν τις προϋποθέσεις των εν λόγω διατάξεων της Οδηγίας».*

A.7) Υπόθεση C-610/15, ECLI:EU:C:2017:456, Stichting Brein κατά Ziggo BV, XS4ALL Internet BV²⁷⁸

²⁷⁸ Η Ziggo και η XS4ALL είναι εταιρίες παροχής πρόσβασης στο διαδίκτυο. Πολλοί από τους συνδρομητές τους χρησιμοποιούν την πλατφόρμα διαδικτυακής ανταλλαγής αρχείων «The Pirate Bay», η οποία παρέχει στους χρήστες τη δυνατότητα να ανταλλάσσουν ανά τμήματα (torrents) έργα αποθηκευμένα στους υπολογιστές τους, για τα περισσότερα από τα οποία παρόλο που προστατεύονται με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικά δικαιώματα, οι δικαιούχοι τους δεν έχουν συναίνεση σε αυτήν την εκμετάλλευσή τους. Το ολλανδικό ίδρυμα προσέφυγε στα δικαστήρια, ζητώντας να υποχρεωθούν οι ανωτέρω εταιρίες να διακόψουν την πρόσβαση στα ονόματα τομέων

Η απόφαση αυτή ακολούθησε εν πολλοίς την ίδια αιτιολόγηση με την απόφαση Stichting Brein I.

Το ΔΕΕ, στην απόφαση αυτή, διευρύνει το δικαίωμα της παρουσίασης στο κοινό, όχι από την άποψη του περιεχομένου (χαλάρωση της έννοιας της παρέμβασης του χρήστη), αλλά από την άποψη του ποιος μπορεί να προβαίνει σε μια τέτοια παρέμβαση. Όχι μόνο οι χρήστες ή αυτοί που «ανεβάζουν» έργα, αλλά και οι διαχειριστές των ιστοσελίδων μπορεί να θεωρηθούν ότι προβαίνουν σε παρουσίαση στο κοινό²⁷⁹.

Παρόλο που το ΔΕΕ δέχθηκε ότι «τα έργα αυτά τίθενται διαδικτυακά στη διάθεση των χρηστών της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων The Pirate Bay, όχι από τους διαχειριστές, αλλά από τους χρήστες της πλατφόρμας», έκρινε ότι οι διαχειριστές, οι οποίοι έθεσαν στη διάθεση του κοινού και διαχειρίζονται την επίμαχη διαδικτυακή πλατφόρμα ανταλλαγής αρχείων παρέχουν πρόσβαση, έχοντας πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς τους, σε προστατευόμενα έργα, με την ευρετηρίαση και την αρχειοθέτηση στην εν λόγω πλατφόρμα αρχείων torrent μέσω των οποίων οι χρήστες μπορούν να εντοπίσουν τα έργα αυτά και να τα ανταλλάξουν μέσω δικτύου peer to peer. Χωρίς την πλατφόρμα η ανταλλαγή των αρχείων αυτών από τους χρήστες δε θα ήταν εφικτή ή τουλάχιστον θα ήταν δυσχερέστερη²⁸⁰.

Περαιτέρω, το ΔΕΕ έκρινε ότι ο ρόλος των διαχειριστών, όσον αφορά τη διάθεση των έργων αυτών στο κοινό είναι καθοριστικός, διότι στην περίπτωση αυτή, οι διαχειριστές δεν προβαίνουν μόνο σε ευρετηρίαση των αρχείων torrent, αλλά κατατάσσουν τα έργα που τίθενται στη διάθεση του κοινού σε κατηγορίες, ανάλογα με τη φύση, το είδος και τη δημοφιλία τους, ελέγχουν την ορθότητα της κατάταξης

(domain names) και στις διευθύνσεις IP της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων «The Pirate Bay».

²⁷⁹ Μαρία – Δάφνη Παπαδοπούλου, ο.π. σελ. 231.

²⁸⁰ ΔΕΕ, 14.06.2017,c-610/15, ECLI:EU:C:2017:456, Stichting Brein κατά Ziggo BV, XS4ALL, Internet BV, σκέψη 36.

κάθε έργου σε κατηγορία και τέλος, απαλείφουν τα εσφαλμένα ή απαρχαιωμένα αρχεία torrent και ελέγχουν συστηματικά το περιεχόμενο ορισμένων εξ αυτών²⁸¹.

Στο σημείο τούτο αξίζει να αναφερθεί ότι η υπόθεση αυτή διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες αποφάσεις (Svensson, GS Media και Stichting Brein I), διότι οι αποφάσεις αυτές αφορούσαν στη δευτερεύουσα παρουσίαση έργων ήδη προσβάσιμων στο διαδίκτυο από πρόσωπο που είναι το ίδιο παραγωγός του περιεχομένου, το οποίο έχει αναρτηθεί, ενώ η εν λόγω υπόθεση αφορά την πρωτογενή παρουσίαση, η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο δικτύου peer to peer²⁸².

Εν συνεχεία το ΔΕΕ έκρινε ότι οι διαχειριστές της διαδικτυακής πλατφόρμας δεν είναι δυνατόν να αγνοούν ότι παρέχεται πρόσβαση σε προστατευόμενα έργα χωρίς την άδεια των δικαιούχων, καθώς όχι μόνο τους είχε γνωστοποιηθεί, αλλά και οι ίδιοι το δήλωναν εμφανώς στα σχετικά ιστολόγια και φόρουμ που ήταν διαθέσιμα στην εν λόγω πλατφόρμα²⁸³.

Στο τέλος, η απόφαση κάνει αναφορά για τον προφανή κερδοσκοπικό σκοπό της διαχείρισης της διαδικτυακής πλατφόρμας ανταλλαγής αρχείων, καθώς πραγματοποιούνται σημαντικά διαφημιστικά έξοδα, αλλά φαίνεται ότι η αναφορά αυτή γίνεται χωρίς να συναρτάται κάποιο συμπέρασμα από την ύπαρξη κερδοσκοπικού σκοπού, ούτε εξετάζεται κατά τη διαδικασία ελέγχου ύπαρξης προϋποθέσεων ή κριτηρίων για τη διαπίστωση ή όχι της ύπαρξης παρουσίας στο κοινό²⁸⁴.

Το ΔΕΕ καταλήγει, λοιπόν, στο εξής διατακτικό: *«Ο όρος «παρουσίαση στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, καλύπτει, υπό περιστάσεις όπως αυτές*

²⁸¹ ΔΕΕ, 14.06.2017,c-610/15, ECLI:EU:C:2017:456, Stichting Brein κατά Ziggo BV, XS4ALL, Internet BV, σκέψη 38.

²⁸² Μαρία – Δάφνη Παπαδοπούλου, ο.π. σελ. 230.

²⁸³ ΔΕΕ, 14.06.2017,c-610/15, ECLI:EU:C:2017:456, Stichting Brein κατά Ziggo BV, XS4ALL, Internet BV, σκέψη 45.

²⁸⁴ Μαρία – Δάφνη Παπαδοπούλου, ο.π. σελ. 230.

της κύριας δίκης, τη διάθεση στο Διαδίκτυο και διαχείριση πλατφόρμας ανταλλαγής η οποία περιέχει ευρετήριο μεταδεδομένων σχετικών με προστατευόμενα έργα και μηχανή αναζήτησης, με συνέπεια οι χρήστες της να έχουν τη δυνατότητα να εντοπίζουν τα έργα αυτά και να τα ανταλλάσσουν στο πλαίσιο δικτύου *peer-to-peer*».

A.8) Υπόθεση C-265/16, ECLI:EU:C:2017:913, VCAST Limited κατά RTI SpA²⁸⁵

Η αποθήκευση δεδομένων (κατ' επέκταση και προστατευόμενου περιεχομένου) στο νέφος, λόγω της ευελιξίας που προσφέρει στο χρήστη, κυρίως όσον αφορά την προσβασιμότητα, θεωρείται μία εκ των πλέον διαδεδομένων υπηρεσιών διάθεσης υπολογιστικών πόρων στις οποίες καταφεύγουν οι χρήστες και στα πλαίσια της οποίας εξειδικευμένοι προμηθευτές παραχωρούν αποθηκευτικούς χώρους διαφόρων χωρητικοτήτων, κυρίως για ιδιωτική χρήση του χρήστη. Συναφώς, ζήτημα δημιουργείται στις περιπτώσεις, στις οποίες η δυνατότητα αναπαραγωγής και αποθήκευσης προστατευόμενου περιεχομένου είναι αποτέλεσμα της χρήσης, εκ μέρους του χρήστη, όχι ίδιων μέσων, αλλά των υποδομών που παρέχονται από τρίτο προμηθευτή, παρόχου της συγκεκριμένης υπηρεσίας²⁸⁶.

Το κύριο ζήτημα που έπρεπε να αντιμετωπίσει το ΔΕΕ ήταν το κατά πόσο η εμπορική δραστηριότητα της VCAST εμπίπτει στην εξαίρεση της ιδιωτικής αναπαραγωγής κατ' άρθρο 5 παρ. 2β της Οδηγίας 2001/29/EK ή συνιστά προσβολή του δικαιώματος παρουσίασης στο κοινό.

²⁸⁵ Η VCAST είναι εταιρία αγγλικού δικαίου, η οποία θέτει στη διάθεση των πελατών της, μέσω του διαδικτύου, ένα σύστημα βιντεοεγγραφής σε έναν χώρο αποθήκευσης των δεδομένων εντός του υπολογιστικού νέφους (cloud) των εκπομπών ιταλικών τηλεοπτικών οργανισμών επίγειας μετάδοσης, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι εκπομπές της RTI. Ο χρήστης επιλέγει μια εκπομπή στον διαδικτυακό τόπο της VCAST, όπου εμφανίζεται το σύνολο των προγραμμάτων των τηλεοπτικών σταθμών που καλύπτει η παρεχόμενη από την εταιρία αυτή υπηρεσία και μπορεί είτε να ορίσει μια συγκεκριμένη εκπομπή είτε ορισμένη χρονική ζώνη. Το σύστημα που διαχειρίζεται η VCAST λαμβάνει το τηλεοπτικό σήμα με τη βοήθεια των κεραιών της και καταγράφει το εκπεμπόμενο κατά την ορισθείσα χρονική ζώνη πρόγραμμα εκπομπών στον ευρισκόμενο στο υπολογιστικό νέφος χώρο αποθήκευσης των δεδομένων, τον οποίο έχει υποδείξει ο χρήστης, ο οποίος αγοράζει αυτόν τον χώρο αποθήκευσης από άλλον προμηθευτή.

²⁸⁶ Κωνσταντίνος Βόσσος, Σημείωμα στην ΔΕΕ υπόθ. C-265/16, απόφ. της 29.11.2017 – Αποθήκευση προστατευόμενου περιεχομένου στο υπολογιστικό νέφος (cloud) με τη χρήση υπηρεσιών τρίτου: εξαιρούμενη πράξη ιδιωτικής αναπαραγωγής ή προσβολή του δικαιώματος παρουσίασης στο κοινό; ΔιΜΕΕ 1/2018, σελ. 79.

Το ΔΕΕ εξετάζοντας τα στοιχεία της δραστηριότητας της VCAST²⁸⁷, έκρινε ότι, ο πάροχος αυτής της υπηρεσίας δεν περιορίζεται στην οργάνωση της αναπαραγωγής, αλλά επιπλέον παρέχει, προς τον σκοπό της αναπαραγωγής τους, πρόσβαση στις εκπομπές ορισμένων τηλεοπτικών καναλιών οι οποίες μπορούν να εγγραφούν εξ αποστάσεως. Κατά συνέπεια, εναπόκειται στους μεμονωμένους πελάτες να επιλέξουν τις εκπομπές οι οποίες πρέπει να εγγραφούν. Υπό την έννοια αυτή, η επίμαχη υπηρεσία έχει διπλή λειτουργία, διασφαλίζουσα τόσο την αναπαραγωγή όσο και τη διάθεση των έργων και των αντικειμένων τα οποία αφορά η εν λόγω υπηρεσία²⁸⁸.

Εν συνεχεία, το ΔΕΕ αναλύοντας τα δύο στοιχεία που απαρτίζουν την έννοια της παρουσίασης στο κοινό και παραπέμποντας στην έως τότε νομολογία του έκρινε ότι το σύνολο των προσώπων στα οποία απευθύνεται ο πάροχος των συγκεκριμένων υπηρεσιών, ο οποίος εγγράφει τις ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές και τις θέτει στη διάθεση των πελατών του μέσω του διαδικτύου, αποτελεί «κοινό», ενώ και η μετάδοση των έργων γίνεται με διαφορετικό τρόπο και με διαφορετικές ειδικές τεχνικές προϋποθέσεις σε σχέση με την αρχική παρουσίαση και καταλήγει στην παραδοχή ότι *«οι μεταδόσεις περί των οποίων πρόκειται συνιστούν διαφορετικές παρουσιάσεις στο κοινό και, επομένως, για καθεμιά από αυτές απαιτείται η άδεια των οικείων δικαιούχων δικαιωμάτων»*²⁸⁹.

Μετά ταύτα και επειδή δεν υφίστατο άδεια από τον δικαιούχο για την παραγωγή αντιγράφων μέσω της εν λόγω υπηρεσίας, το ΔΕΕ δεν προχώρησε σε εξέταση του ζητήματος της υπάρξεως νέου κοινού.

²⁸⁷ Η VCAST δεν παρέχει συνηθισμένες υπηρεσίες αναπαραγωγής/δημιουργίας αντιγράφων. Στον ιστότοπό της εμφανίζεται, εν είδει «βιβλιοθήκης», διαθέσιμο προς αναπαραγωγή το σύνολο των εκπομπών των τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης επίγειας μετάδοσης που καλύπτει η συγκεκριμένη υπηρεσία. Ο χρήστης δύναται να επιλέξει, υποβάλλοντας στην VCAST σχετικό αίτημα/παραγγελία, την αναπαραγωγή είτε συγκεκριμένης εκπομπής, είτε ορισμένης χρονικής ζώνης τηλεοπτικής μετάδοσης. Επί τη βάση του σχετικού αιτήματος και με τη χρήση των κεραιών που διαθέτει η VCAST, γίνεται λήψη, από την τελευταία, του τηλεοπτικού σήματος και ακολουθεί η διαδικασία αναπαραγωγής η οποία καταλήγει στην εγγραφή/αποθήκευση της παραγγελλθείσας εκπομπής σε αποθηκευτικό χώρο που έχει υποδείξει ο χρήστης, πελάτης της VCAST, και τον οποίο διατηρεί, μέσω τρίτου προμηθευτή, στο νέφος

²⁸⁸ ΔΕΕ, 29.11.2017, ECLI:EU:C:2017:913, VCAST Limited κατά RTI SpA, σκέψεις 37 – 38

²⁸⁹ ΔΕΕ, 29.11.2017, ECLI:EU:C:2017:913, VCAST Limited κατά RTI SpA, σκέψεις 46 -49

Εξετάζοντας, περαιτέρω, τα επιμέρους στοιχεία της επιχειρηματικής δραστηριότητας της VCAST υπό το πρίσμα της διάταξης του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/EK, προκύπτει, καταρχήν, ότι η τελευταία δεν προβαίνει σε πράξη μετάδοσης ή αναμετάδοσης, υπό την έννοια της διοχέτευσης του λαμβανόμενου τηλεοπτικού σήματος, όπως συμβαίνει, λόγω χάρη, στις περιπτώσεις των ξενοδοχείων όπου, μέσω κεντρικής κεραίας, το σήμα διοχετεύεται σε ραδιοτηλεοπτικούς δέκτες εντός των δωματίων. Αντίθετα, η VCAST μετέρχεται μία ιδιαίτερη, τεχνικά, διαδικασία που έχει ως αποτέλεσμα την οριστική «εναπόθεση» ψηφιακού αντιγράφου προστατευόμενου περιεχομένου (τηλεοπτική εκπομπή) στον αποθηκευτικό χώρο του πελάτη της. Η εν λόγω παραδοχή παραπέμπει, κατ' αρχήν, σε πράξη εμπίπτουσα στο πεδίο του δικαιώματος διανομής, πλην, όμως, εξαιτίας του γεγονότος ότι, εξ αυτής, δεν προκύπτουν υλικά υποστρώματα, προϋπόθεση για την ενεργοποίηση του σχετικού δικαιώματος, συνάγεται ότι υφίσταται πράξη παρουσίασης, εκ μέρους της VCAST, των τηλεοπτικών εκπομπών της RT1 στο κοινό. Ειδικότερα, ενόψει των ανωτέρω και αποκλεισμένης της πράξης διάθεσης στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση στο εν λόγω περιεχόμενο όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος, υφίσταται (δευτερεύουσα) πράξη παρουσίασης στο κοινό, υπό την έννοια ότι, με αυτήν, καθίσταται εφικτή η κτήση πρόσβασης, εκ μέρους του κοινού, σε προστατευόμενο περιεχόμενο ως απόρροια της παρέμβασης της VCAST . Η παραδοχή αυτή δεν είναι δυνατόν να αναιρεθεί εκ του γεγονότος ότι τηλεοπτικές εκπομπές της RT1 είναι ελεύθερα προσβάσιμες χωρίς περιορισμό σε όσους διαθέτουν τηλεοπτικό δέκτη και βρίσκονται εντός της ζώνης λήψης τους, δεδομένου ότι, κατ' εφαρμογή της αρχής περί μη ανάλωσης, κατ' άρθρο 3 παρ. 3, κάθε πράξη παρουσίασης, υπόκειται σε (αυτοτελή) άδεια του δικαιούχου του σχετικού δικαιώματος²⁹⁰.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, σύμφωνα με σταθερή νομολογία του ΔΕΕ , προκειμένου ο χρήστης/φυσικό πρόσωπο να είναι σε θέση να επικαλεστεί την εξαίρεση για ιδιωτική αναπαραγωγή, κατ' άρθρο 5 παρ. 2β', είναι αναγκαίο να έχει αποκτήσει νομίμως πρόσβαση στο προστατευόμενο περιεχόμενο, του οποίου επιθυμεί την αναπαραγωγή.

²⁹⁰ Κωνσταντίνος Βόσσος, ο.π. σελ. 81- 82.

Το ΔΕΕ καταλήγει, λοιπόν, στο εξής διατακτικό: «*Η οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας και ειδικότερα το άρθρο της 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία επιτρέπει σε εμπορική επιχείρηση να παρέχει σε ιδιώτες υπηρεσία εξ αποστάσεως εγγραφής, μέσω συστήματος πληροφορικής στο υπολογιστικό νέφος, ιδιωτικών αντιγράφων έργων προστατευόμενων από το δικαίωμα του δημιουργού, με ενεργή παρέμβαση της επιχειρήσεως στην εγγραφή των αντιγράφων αυτών, χωρίς την άδεια του δικαιούχου.*»

Στη συγκεκριμένη υπόθεση, είναι αξιοσημείωτο ότι το ΔΕΕ, σε αντίθεση με τον Γενικό Εισαγγελέα, ο οποίος πραγματεύτηκε το προδικαστικό ερώτημα υπό το πρίσμα του νόμιμου (ή μη) χαρακτήρα της πηγής προέλευσης του αναπαραγόμενου περιεχομένου, υιοθέτησε διαφορετική ερμηνευτική προσέγγιση αναπτύσσοντας το σκεπτικό του επί τη βάσει του δικαιώματος παρουσίας στο κοινό. Το ΔΕΕ έκρινε, ειδικότερα, ότι, διά της παρεχόμενης υπηρεσίας, η οποία καλύπτει τόσο την αναπαραγωγή όσο και τη διάθεση των σχετικών τηλεοπτικών εκπομπών, στους πελάτες της VCAST, η τελευταία, άνευ αδείας, προέβη, με διαφορετικό του αρχικού τρόπο μετάδοσης, σε (νέα) πράξη παρουσίας (μετάδοσης) των μεταδιδόμενων από την RT1 εκπομπών στο κοινό. Συναφώς, το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι η απαίτηση στενής ερμηνείας της εξαίρεσης, κατ' άρθρο 5 παρ. 2β', συνεπάγεται ότι ο οικείος δικαιούχος (η RT1) δεν στερείται του δικαιώματός του να απαγορεύει ή να επιτρέπει την πρόσβαση σε έργα ή αντικείμενα των οποίων ιδιωτικά αντίγραφα επιθυμούν να πραγματοποιήσουν τα ενδιαφερόμενα φυσικά πρόσωπα (πελάτες της VCAST). Ο Γενικός Εισαγγελέας, προσεγγίζοντας ερμηνευτικά το προδικαστικό ερώτημα από διαφορετική σκοπιά, θεώρησε ότι η εξαίρεση της ιδιωτικής αναπαραγωγής προϋποθέτει νόμιμη πρόσβαση του χρήστη, πελάτη της VCAST, στο αναπαραγόμενο έργο, η οποία, στο πλαίσιο της παρεχόμενης υπηρεσίας, είναι εφικτή μόνο διά της τελούμενης αναπαραγωγής. Ενόψει της παραδοχής αυτής, η εν λόγω υπηρεσία συνιστά, κατά τον Γενικό Εισαγγελέα, μια μορφή θέσεως των έργων στη διάθεση των πελατών της από την VCAST η οποία, ελλείψει άδειας από την RT1, είναι παράνομη,

αποκλειομένης, κατά συνέπεια, της εφαρμογής της εξαίρεσης της ιδιωτικής αντιγραφής²⁹¹.

A.9) Υπόθεση C-161/17 ECLI:EU:C:2018:634 Land Nordrhein-Westfalen κατά Dirk Renckhoff²⁹²

Το κύριο ερώτημα που υποβλήθηκε στο ΔΕΕ ήταν εάν η έννοια της παρουσίασης στο κοινό καλύπτει την ανάρτηση σε ιστότοπο φωτογραφίας προηγουμένως δημοσιευθείσας, χωρίς περιορισμούς και με την άδεια του κατόχου του δικαιώματος του δημιουργού, σε άλλον ιστότοπο.

Αρχικά, το ΔΕΕ ανέφερε, μνημονεύοντας παλαιότερη απόφασή του²⁹³ ότι μια φωτογραφία μπορεί να προστατεύεται μέσω του δικαιώματος του δημιουργού υπό την προϋπόθεση, την οποία πρέπει να εξετάζει το εθνικό δικαστήριο σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, ότι είναι αποτέλεσμα διανοητικής εργασίας του δημιουργού που αντανακλά την προσωπικότητά του και εκδηλώνεται με τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του κατά την παραγωγή της φωτογραφίας αυτής²⁹⁴. Εν συνεχεία, τόνισε για ακόμη μια φορά ότι οποιαδήποτε χρήση ενός έργου από τρίτο πρόσωπο, χωρίς να έχει λάβει προηγουμένως τη συναίνεση του δημιουργού, θεωρείται προσβολή των δικαιωμάτων του δημιουργού. Επιπλέον, επεσήμανε την ανάγκη ευρείας ερμηνείας της έννοιας «παρουσίαση στο κοινό», όπως τούτο έχει αναφερθεί ρητώς στην αιτιολογική σκέψη 23 της εν λόγω Οδηγίας.

²⁹¹ Κωνσταντίνος Βόσσος, ο.π. σελ. 80.

²⁹² Η υπόθεση αφορά τη διαφορά μεταξύ του Land Nordrhein-Westfalen (ομόσπονδου κράτους της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, Γερμανία) που είναι αρμόδιο για την εποπτεία του σχολείου και είναι ο εργοδότης των διδασκόντων του σχολείου αυτού και του Dirk Renckhoff, φωτογράφου, που έχει υπό την ευθύνη του το Gesamtschule Waltrop (σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Waltrop) σχετικά με τη χρήση χωρίς άδεια, από μαθήτρια σχολείου που βρίσκεται στην περιφέρεια του εν λόγω ομόσπονδου κράτους, φωτογραφίας του D. Renckhoff η οποία ήταν ελεύθερα διαθέσιμη σε ιστότοπο, ως εικονογράφηση σε σχολική εργασία στο πλαίσιο γλωσσικού μαθήματος, την οποία δημοσίευσε το σχολείο σε άλλον ιστότοπο. Η μαθήτρια είχε τηλεφορτώσει τη φωτογραφία αυτή, μέσω ιστότοπου για ταξίδια, όπου η φωτογραφία υπήρχε, χωρίς περιορισμούς που να εμποδίζουν την τηλεφόρτωση, ενώ κάτω από τη φωτογραφία, η μαθήτρια ανέφερε τον εν λόγω ιστότοπο.

²⁹³ ΔΕΕ, 01.12.2011, C-145/10, ECLI:EU:C:2011: 798, Painer κλπ, σκέψη 94.

²⁹⁴ ΔΕΕ, 07.08.2018, C-161/17, ECLI:EU:C:2018:634, Land Nordrhein – Westfalen κατά Dirk Renckhoff, σκέψη 14.

Εν συνεχεία, το ΔΕΕ διευκρίνισε και πάλι την έννοια της παρουσίασης στο κοινό, επισημαίνοντας σαφώς ότι για την ύπαρξη μιας πράξης παρουσίασης αρκεί, μεταξύ άλλων, το έργο να τίθεται στη διάθεση του κοινού κατά τέτοιο τρόπο, ώστε τα άτομα που αποτελούν το κοινό να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτό, χωρίς να έχει σημασία εάν κάνουν χρήση της δυνατότητας αυτής, ενώ για την ύπαρξη του κοινού, επεσήμανε ότι θα πρέπει να υφίσταται ένας αρκετά μεγάλος αριθμός ατόμων και απροσδιόριστος αριθμός δυνητικών αποδεκτών.

Έτσι, λοιπόν, στην προσπάθεια υπαγωγής των πραγματικών περιστατικών στη νομική βάση της υποθέσεως, το ΔΕΕ έκρινε ότι η ανάρτηση σε ιστότοπο φωτογραφίας προηγουμένως δημοσιευθείσας σε άλλον ιστότοπο, μετά την πρότερη αντιγραφή της σε ιδιωτικό διακομιστή (server), συνιστά πράξη παρουσίασης, διότι τέτοιου είδους ανάρτηση δίνει στους επισκέπτες του ιστότοπου στον οποίο πραγματοποιείται η ανάρτηση αυτή τη δυνατότητα προσβάσεως στην εν λόγω φωτογραφία μέσω του ιστότοπου αυτού, η δε παρουσίαση αυτή, αφορά το σύνολο των δυνητικών χρηστών του ιστότοπου στον οποίο πραγματοποιείται η ανάρτηση αυτή, ήτοι έναν απροσδιόριστο και αρκετά μεγάλο αριθμό αποδεκτών²⁹⁵.

Το τελικό σημείο που έπρεπε να εξετασθεί από το ΔΕΕ, προκειμένου να αποφανθεί εάν υφίστατο στην περίπτωση αυτή, πράξη παρουσίασης στο κοινό, ήταν η ύπαρξη «νέου κοινού». Το ΔΕΕ υπενθύμισε το δικαίωμα προληπτικής παρεμβάσεως του δημιουργού μεταξύ των δυνητικών χρηστών του έργου και της παρουσίασης στο κοινό, στην οποία οι χρήστες προτίθενται να προβούν. Θεώρησε λοιπόν, ότι η ανάρτηση φωτογραφίας σε ιστότοπο διαφορετικό από εκείνον στον οποίο πραγματοποιήθηκε η αρχική παρουσίαση, καθιστά αδύνατη ή τουλάχιστον σημαντικά δυσχερέστερη την άσκηση του δικαιώματος του δημιουργού να απαιτήσει την παύση της παρουσιάσεως αυτής, ενδεχομένως, είτε αποσύροντας το έργο από τον εν λόγω ιστότοπο, όπου αυτό παρουσιάστηκε με την άδειά του, είτε ανακαλώντας την προηγουμένως χορηγηθείσα σε τρίτον άδεια. Στην περίπτωση, λοιπόν, που ο δημιουργός αποφασίσει να αποσύρει το έργο από τον αρχικό ιστότοπο, το έργο παραμένει διαθέσιμο στον ιστότοπο στον οποίο πραγματοποιήθηκε η νέα ανάρτηση.

²⁹⁵ ΔΕΕ, 07.08.2018, C-161/17, ECLI:EU:C:2018:634, Land Nordrhein – Westfalen κατά Dirk Renchhoff, σκέψη 23.

Ως εκ τούτου, το κοινό που έλαβε υπόψη του ο δημιουργός, όταν επέτρεψε την παρουσίαση του έργου του μέσω του ιστότοπου, στον οποίο δημοσιεύθηκε αρχικώς το έργο αυτό, αποτελείται αποκλειστικώς από τους χρήστες του συγκεκριμένου ιστότοπου και όχι από τους χρήστες του ιστότοπου, στον οποίο αναρτήθηκε μεταγενέστερα το έργο χωρίς την άδειά του εν λόγω κατόχου ή από άλλους χρήστες του διαδικτύου²⁹⁶.

Το ΔΕΕ τόνισε, για ακόμη μια φορά, παραπέμποντας στη νομολογία του²⁹⁷, ότι η κτήση και η άσκηση του δικαιώματος παρουσίασης στο κοινό, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της διατάξεως του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/EK, δεν υπόκειται σε καμία διατύπωση.

Το αξιοσημείωτο, στη συγκεκριμένη υπόθεση ήταν ότι το ΔΕΕ δεν εφήρμοσε την παλαιότερη νομολογία του σχετικά με την παρουσίαση προστατευόμενων έργων μέσω υπερσυνδέσμου²⁹⁸, διότι έκρινε ότι τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης υπόθεσης ήσαν διαφορετικά, η δε αποδοχή ότι η υπό κρίση ενέργεια δεν συνιστά παρουσίαση στο κοινό, θα οδηγούσε, περαιτέρω, σε προσβολή του συμφέροντος των δημιουργών για την προστασία του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 17 παρ. 2 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να αιτιολογήσει το ΔΕΕ, τη διαφοροποίηση αυτή, ανέφερε ότι στη συγκεκριμένη υπόθεση η χρήστης του επίμαχου έργου της κύριας δίκης προέβη σε αναπαραγωγή του έργου αυτού σε ιδιωτικό διακομιστή, ακολουθούμενη από ανάρτηση σε ιστότοπο διαφορετικό από εκείνον στον οποίο είχε γίνει η αρχική παρουσίαση. Με την ενέργεια αυτή, η εν λόγω χρήστης διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο στην παρουσίαση του έργου αυτού σε κοινό το οποίο δεν είχε ληφθεί υπόψη από τον δημιουργό όταν αυτός έδωσε άδεια για την αρχική παρουσίαση²⁹⁹. Και τούτο, διότι το έργο αυτό μπορούσε να παραμείνει διαθέσιμο στον ιστότοπο του σχολείου, ανεξαρτήτως της συναινέσεως του

²⁹⁶ ΔΕΕ, 07.08.2018, C-161/17, ECLI:EU:C:2018:634, Land Nordrhein – Westfalen κατά Dirk Renchhoff, σκέψη 35.

²⁹⁷ ΔΕΕ, 16.11.2016, C:301/15, ECLI:EU:C:2016:878, Soulier και Doke, σκέψη 50.

²⁹⁸ ΔΕΕ, 13.02.2014, C-466/12, ECLI:EU:C:2014:76, Svensson κλπ, σκέψεις 25 και 26, ΔΕΕ 21.10.2014, C-348/13, ECLI:EU:C:2014:2315, BestWater International, σκέψη 16.

²⁹⁹ ΔΕΕ, 07.08.2018, C-161/17, ECLI:EU:C:2018:634, Land Nordrhein – Westfalen κατά Dirk Renchhoff, σκέψη 46.

δημιουργού και παρά το οποιοδήποτε ενδεχόμενο ο δημιουργός να αποφάσιζε ότι δεν επιθυμεί την παρουσίαση του έργου του πλέον, στον αρχικό ιστότοπο, όπου το έργο είχε παρουσιασθεί με την άδειά του.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ΔΕΕ έκρινε, ότι η συγκεκριμένη περίπτωση δεν δύναται να υπαχθεί στις εξαιρέσεις ή στους περιορισμούς των περιουσιακών δικαιωμάτων που προβλέπονται στα άρθρα 2 και 3 της Οδηγίας 2001/29/EK διότι εν προκειμένω δεν συντρέχει χρήση του έργου αποκλειστικώς κατά τη διδασκαλία ή την επιστημονική έρευνα, στο βαθμό που τούτο θα μπορούσε να δικαιολογηθεί από τον επιδιωκόμενο μη εμπορικό σκοπό.

Το ΔΕΕ καταλήγει, λοιπόν, στο εξής διατακτικό: «Ο όρος «παρουσίαση στο κοινό», κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, έχει την έννοια ότι καλύπτει την ανάρτηση σε ιστότοπο φωτογραφίας προηγουμένως δημοσιευθείσας σε άλλον ιστότοπο χωρίς περιορισμούς εμποδίζοντας την τηλεφόρτωσή της και με την άδεια του κατόχου του δικαιώματος του δημιουργού».

A.10) Υπόθεση C-263/18, ECLI:EU:C:2019:1111, Netherlands Uitgeversond, Groep Algemene Uitgevers κατά Tom Kabinet Internet BV, Tom Kabinet Holding BV, Tom Kabinet Uitgeverij BV³⁰⁰

Αρχικά το ΔΕΕ έπρεπε να αποφανθεί κατά πόσον η παροχή μέσω μεταφορτώσεως, για μόνιμη χρήση, ενός ηλεκτρονικού βιβλίου αποτελεί πράξη διανομής κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1 της Οδηγίας 2001/29/EK, ή

³⁰⁰ Δύο ενώσεις που έχουν ως σκοπό την προώθηση των συμφερόντων των Ολλανδών εκδοτών, στράφηκαν κατά εκδοτικής εταιρίας, η οποία εμπορεύεται ηλεκτρονικά βιβλία. Η εταιρία παρείχε διαδικτυακή υπηρεσία που συνίστατο στην ανάγνωση, έναντι καταβολής χρηματικού ποσού, «μεταχειρισμένων» ηλεκτρονικών βιβλίων στα μέλη της, τα οποία (ηλεκτρονικά βιβλία) είτε αγοράστηκαν από την εταιρία, είτε δωρίστηκαν σε αυτήν από τα μέλη της. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, τα εν λόγω μέλη όφειλαν να παράσχουν τον σύνδεσμο μεταφορτώσεως του οικείου βιβλίου και να δηλώσουν ότι δεν διατηρούν αντίγραφο του. Η εταιρία μεταφόρτωνε εν συνεχεία το ηλεκτρονικό βιβλίο από τον ιστότοπο του εμπόρου και έθετε επ' αυτού το δικό της ψηφιακό υδατογράφημα, βάσει του οποίου μπορούσε να πιστοποιηθεί ότι πρόκειται για νομίμως αποκτηθέν αντίτυπο.

αν μια τέτοια παροχή εμπίπτει στην έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» του άρθρου 3, παράγραφος 1, της ανωτέρω Οδηγίας. Λαμβάνοντας υπόψη μόνο το γράμμα των διατάξεων αυτών, δεν μπορεί να δοθεί σαφής απάντηση επί του ερωτήματος. Κατά πάγια νομολογία του ΔΕΕ, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης επιβάλλεται η συνεκτίμηση όχι μόνον του γράμματός της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται, καθώς και των σκοπών που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος και, εφόσον παρίσταται ανάγκη, του ιστορικού της θεσπίσεώς της³⁰¹, ενώ η ερμηνεία των διατάξεων πρέπει να γίνεται και υπό το πρίσμα του διεθνούς δικαίου.

Στην αιτιολογική έκθεση της προτάσεως οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, από την οποία προήλθε η Οδηγία 2001/29, η Επιτροπή προσέθεσε ότι η φράση «παρουσίαση στο κοινό» ενός έργου καλύπτει τις κατ' αίτησιν πράξεις μεταδόσεως με διαλογική μορφή, επιβεβαιώνοντας ως εκ τούτου ότι το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό είναι το κρίσιμο δικαίωμα και όταν περισσότερα, άσχετα μεταξύ τους πρόσωπα, μέλη του κοινού, δύνανται να έχουν ατομικά πρόσβαση, από διαφορετικούς τόπους και σε διαφορετικά χρονικά σημεία, σε έργο το οποίο είναι προσιτό στο κοινό σε ιστότοπο, ενώ διευκρινίζει ότι το δικαίωμα αυτό καλύπτει κάθε παρουσίαση «πλην της διανομής υλικών αντιγράφων», δεδομένου ότι τα υλικά αντίγραφα που μπορούν να τεθούν σε κυκλοφορία ως ενσώματα αντικείμενα εμπίπτουν στο δικαίωμα διανομής³⁰². Επιπλέον, η Επιτροπή επισήμανε ότι το δικαίωμα διανομής, έχει εφαρμογή αποκλειστικώς στη διανομή υλικών αντιγράφων, ενώ η κατ' αίτησιν μετάδοση με διαλογική μορφή συνιστά πράξη παρουσίασης στο κοινό.

Περαιτέρω, το ΔΕΕ αναλύοντας την έννοια της παρουσίασης στο κοινό αναφέρθηκε στην πάγια νομολογία του, σύμφωνα με την οποία μια πράξη, για να χαρακτηριστεί ως πράξη με την οποία ένα έργο καθίσταται προσιτό στο κοινό, πρέπει να πληροί σωρευτικώς τις δύο προϋποθέσεις που διαλαμβάνονται στη διάταξη αυτή,

³⁰¹ Βλ. ΔΕΕ, 10.12.2017, *Acacia και D'Amato*, C-397/16 και C-435/16, EU:C:2017:992, σκέψη 31 και ΔΕΕ 10.12.2018, *Wightman κ.λπ.*, C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

³⁰² ΔΕΕ, 19.12.2019, C-263/18, *ECLI:EU:C:2019:1111*, *Nederlands Uitgeversond, Groep Algemene Uitgevers κατά Tom Kabinet Internet BV, Tom Kabinet Holding BV, Tom Kabinet Uitgeverij BV*, σκέψη 44.

ήτοι να παρέχει τη δυνατότητα στο ενδιαφερόμενο κοινό να αποκτά πρόσβαση στο επίμαχο προστατευόμενο αντικείμενο όπου και όταν επιλέγει το ίδιο³⁰³, χωρίς να έχει σημασία εάν τα πρόσωπα που αποτελούν το κοινό αυτό κάνουν χρήση ή όχι της δυνατότητας αυτής³⁰⁴.

Στην προκειμένη περίπτωση, οποιοδήποτε πρόσωπο εγγραφόταν στον δικτυακό τόπο της λέσχης αναγνώσεως, είχε πρόσβαση στα βιβλία αυτά, όπου και όταν επέλεγε το ίδιο. Ως εκ τούτου, υφίστατο πράξη παρουσίας στο κοινό, διότι όπως έχει υποστηριχθεί και από τη θεωρία, για να θεωρηθεί η ενέργεια αυτή ως παρουσίαση του έργου στο κοινό, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ δεν απαιτείται το εκάστοτε πρόσωπο να χρησιμοποιεί τη δυνατότητα αυτή, μεταφορτώντας όντως το ηλεκτρονικό βιβλίο από την ιστοσελίδα αυτή (δυναμικός αποδέκτης). Εξάλλου, οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μπορούσε να γίνει μέλος της λέσχης αναγνώσεως, και δεν υφίστατο κάποιο τεχνικό μέτρο, στο πλαίσιο της πλατφόρμας της λέσχης αυτής, δυνάμενο να διασφαλίσει ότι ένα μόνον αντίγραφο του έργου μπορούσε να μεταφορτωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία ο χρήστης ενός έργου έχει πράγματι πρόσβαση σε αυτό και ότι, άμα τη λήξει της περιόδου αυτής, το αντίγραφο που έχει μεταφορτωθεί από τον εν λόγω χρήστη δεν μπορεί πλέον να χρησιμοποιηθεί από αυτόν³⁰⁵.

Περαιτέρω, το ΔΕΕ σημείωσε ότι απαραίτητη προϋπόθεση είναι και η ύπαρξη νέου κοινού, ήτοι κοινό το οποίο δεν είχε ήδη ληφθεί υπόψη από τους κατόχους του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας όταν επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση του έργου τους στο κοινό. Εν προκειμένω, εφόσον η διάθεση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου συνοδεύεται εν γένει από άδεια χρήσεως βάσει της οποίας επιτρέπεται μόνον η ανάγνωσή του από τον χρήστη που έχει μεταφορτώσει το οικείο ηλεκτρονικό βιβλίο, με τον δικό του τεχνικό εξοπλισμό, πρέπει να γίνει δεκτό ότι μια παρουσίαση όπως αυτή της Tom Kabinet απευθύνεται σε κοινό το οποίο δεν είχε ήδη ληφθεί υπόψη από τους κατόχους του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και, ως εκ τούτου, σε ένα νέο κοινό.

³⁰³ ΔΕΕ, 26.03.2015, C More Entertainment, C-279/13, EU:C:2015:199, σκέψεις 24 και 25

³⁰⁴ ΔΕΕ, 14.06.2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία

³⁰⁵ ΔΕΕ, 19.12.2019, C-263/18, ECLI:EU:C:2019:1111, Nederlands Uitgeversond, Groep Algemene Uitgevers κατά Tom Kabinet Internet BV, Tom Kabinet Holding BV, Tom Kabinet Uitgeverij BV, σκέψη 69.

Τέλος, όσον αφορά στην έννοια του ηλεκτρονικού βιβλίου, το ΔΕΕ επισήμανε ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η παροχή ενός βιβλίου επί υλικού φορέα και η παροχή ενός ηλεκτρονικού βιβλίου είναι ισοδύναμες από οικονομικής και λειτουργικής απόψεως. Τα άυλα ψηφιακά αντίγραφα, αντιθέτως προς τα βιβλία σε υλικό φορέα, δεν φθείρονται με τη χρήση, οπότε τα μεταχειρισμένα αντίγραφα υποκαθιστούν πλήρως τα καινούργια αντίγραφα. Επιπλέον, οι ανταλλαγές των αντιγράφων αυτών δεν απαιτούν ούτε προσπάθεια ούτε πρόσθετα έξοδα, οπότε μια παράλληλη αγορά μεταχειρισμένων έργων ενδέχεται να θίγει το συμφέρον των δικαιούχων να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή για τα έργα τους κατά τρόπο πολύ σημαντικότερο απ' ό,τι η αγορά για μεταχειρισμένα ενσώματα αντικείμενα³⁰⁶.

Το ΔΕΕ καταλήγει, λοιπόν, στο εξής διατακτικό: *«Η παροχή στο κοινό μέσω μεταφορτώσεως, για μόνιμη χρήση, ενός ηλεκτρονικού βιβλίου καλύπτεται από την έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» και, ειδικότερα, από το δικαίωμα των δημιουργών «να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος», όπως ορίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας».*

A.11) Υπόθεση C-637/19, ECLI:EU:C:2020:863, ΒΥ κατά CX³⁰⁷

Το κύριο ερώτημα που ετέθη στο ΔΕΕ από το Εφετείο της Στοκχόλμης είναι το εάν η πράξη ηλεκτρονικής διαβίβασης (αποστολή e-mail) σε δικαστήριο προστατευόμενου έργου ως αποδεικτικού στοιχείου επ' ευκαιρία ένδικης διαδικασίας μεταξύ ιδιωτών εμπίπτει στην έννοια της παρουσίασης στο κοινό κατ' άρθρο 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ και ειδικότερα (με δεδομένο ότι η εν λόγω φωτογραφία είχε

³⁰⁶ ΔΕΕ, 19.12.2019, C-263/18, ECLI:EU:C:2019:1111, Nederlands Uitgeversond, Groep Algemene Uitgevers κατά Tom Kabinet Internet BV, Tom Kabinet Holding BV, Tom Kabinet Uitgeverij BV, σκέψη 58.

³⁰⁷ Ο εκκαλών και εφεσίβλητος της κύριας δίκης είναι φυσικά πρόσωπα και έκαστος εξ αυτών διαχειρίζεται έναν ιστότοπο. Στο πλαίσιο της προηγούμενης διαφοράς τους ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων στη Σουηδία, ο εφεσίβλητος της κύριας δίκης διαβίβασε, ως αποδεικτικό μέσο, στο επιληφθέν δικαστήριο ένα αντίγραφο σελίδας κειμένου από τον ιστότοπο του εκκαλούντος, όπως περιλαμβάνονταν και μια φωτογραφία. Ο εκκαλών, ισχυριζόμενος ότι είναι κάτοχος δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί της φωτογραφίας, ζήτησε να καταδικασθεί ο εφεσίβλητος στην καταβολή αποζημίωσης για προσβολή δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

αποσταλεί στο επιληφθέν δικαστήριο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) εάν οι δικαστικοί υπάλληλοι που το παρέλαβαν εμπίπτουν στην έννοια του κοινού.

Αρχικά το ΔΕΕ υπενθύμισε ότι μια πράξη παρουσίασης, όπως εν προκειμένω η αποστολή στο δικαστήριο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, προστατευόμενου έργου σε ψηφιακό αρχείο, εμπίπτει στο ρυθμιστικό πεδίο του δικαιώματος παρουσίασης στο κοινό και όχι σε εκείνο της διανομή κατ' άρθρο 4 παρ. 1 της ανωτέρω Οδηγίας, διευκρινίζοντας ότι κάθε πράξη ψηφιακής μετάδοσης προστατευόμενου περιεχομένου, η οποία δεν συναρτάται με την παραγωγή ή άλλως, τη διάθεση υλικών αντιγράφων/υποστρωμάτων, εμπίπτει στην έννοια της παρουσίασης στο κοινό³⁰⁸.

Εν συνεχεία, το ΔΕΕ δέχθηκε ότι η αποστολή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ψηφιακού αρχείου, στο οποίο ενσωματώνεται προστατευόμενο έργο, συνιστά κατ' αρχήν, πράξη παρουσίασης, δεδομένου ότι και με το αυτόν τον τεχνικό τρόπο ο αποστολέας παρέχει στον παραλήπτη, με πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του, πρόσβαση σε προστατευόμενο έργο³⁰⁹.

Όσον αφορά στην έννοια του κοινού, το ΔΕΕ υπενθύμισε ότι ο όρος κοινό αναφέρεται σε έναν απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών και επιπλέον απαιτείται ένας αρκετά μεγάλος αριθμός προσώπων. Έτσι, το έργο πρέπει να καθίσταται προσιτό με κάθε κατάλληλο τρόπο, όχι σε συγκεκριμένα άτομα ανήκοντα σε ιδιωτική ομάδα, αλλά γενικά στο κοινό, με αποτέλεσμα να υφίσταται πράξη παρουσίασης στο κοινό, κάθε φορά που οποιοδήποτε μέλος του κοινού, το οποίο δεν διακρίνεται από χαρακτηριστικά συγκεκριμένης ομάδας, έχει τη δυνατότητα πρόσβασης στο παρουσιαζόμενο προστατευόμενο έργο.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, όμως, η παρουσίαση του έργου έγινε «σε μια σαφώς καθορισμένη και κλειστή ομάδα ατόμων που ασκούν δημόσια καθήκοντα ενός δικαιοδοτικού οργάνου, και όχι σε έναν απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών»³¹⁰. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι μόνο οι παραλήπτες του ηλεκτρονικού

³⁰⁸ ΔΕΕ, 28.10.2020, ECLI:EU:C:2020:863, ΒΥ κατά CX, σκέψη 20, Κωνσταντίνος Βόσσος, Παρατηρήσεις στην ΔΕΕ υπόθ C-637/19, απόφ της 28.10.2020 – Παρουσίαση στο κοινό και δικαίωμα προσφυγής στα δικαστήρια, ΔιΜΕΕ 3/2020 σελ. 441.

³⁰⁹ ΔΕΕ, 28.10.2020, ECLI:EU:C:2020:863, ΒΥ κατά CX, σκέψη 23, Κωνσταντίνος Βόσσος, Παρατηρήσεις στην ΔΕΕ υπόθ C-637/19, απόφ της 28.10.2020 – Παρουσίαση στο κοινό και δικαίωμα προσφυγής στα δικαστήρια, ΔιΜΕΕ 3/2020 σελ. 441.

³¹⁰ ΔΕΕ, 28.10.2020, ECLI:EU:C:2020:863, ΒΥ κατά CX, σκέψη 28.

αρχείου δικαστικοί υπάλληλοι ήταν δυνατόν να αποκτήσουν πρόσβαση στο εν λόγω έγγραφο, αποκλεισμένου οποιουδήποτε άλλου μέλους του ευρύτερου κοινού³¹¹.

Περαιτέρω, το ΔΕΕ επεσήμανε ότι είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι στο εθνικό δίκαιο της χώρας του αιτούντος δικαστηρίου, υπάρχουν κανόνες που επιτρέπουν την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα και συνεπώς και τούτο, διότι η πρόσβαση δεν παρέχεται από τον χρήστη, ο οποίος απέστειλε το έργο στο δικαστήριο, αλλά από το τελευταίο σε όσους ιδιώτες υποβάλλουν σχετική αίτηση, δυνάμει υποχρέωσης και βάσει διαδικασίας που προβλέπονται αμφοτέρως από την εθνική νομοθεσία περί πρόσβασης στα έγγραφα³¹².

Τέλος, το ΔΕΕ υπενθυμίζοντας ότι το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, δεν χαίρει απόλυτης προστασίας, αλλά πρέπει να σταθμίζεται με τα άλλα θεμελιώδη δικαιώματα (πχ. αποτελεσματική προσφυγή στο δικαστήριο), διατύπωσε τη θέση ότι το δικαίωμα προσφυγής στο δικαστήριο θα διακυβεύονταν σοβαρά, εάν ο δικαιούχος μπορούσε να αντιταχθεί στην προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων ενώπιον δικαστηρίου, με το επιχείρημα ότι σε αυτά περιλαμβάνεται και έργο προστατευόμενο με πνευματική ιδιοκτησία³¹³.

Το ΔΕΕ καταλήγει, λοιπόν, στο εξής διατακτικό: *«Το άρθρο 3 παράγραφος 1 της Οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, έχει την έννοια ότι ο όρος «παρουσίαση στο κοινό» κατά τη διάταξη αυτή, δεν καλύπτει την ηλεκτρονική διαβίβαση σε δικαστήριο προστατευόμενου έργου ως αποδεικτικού στοιχείου στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας μεταξύ ιδιωτών».*

Στο σημείο τούτο, θα πρέπει να σημειωθεί το εξής: με την εν θέματι απόφαση τίθενται, ουσιαστικά, ενόψει των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, δύο περιπτώσεις αναφορικά με το δικαίωμα παρουσίας στο κοινό. Η πρώτη αφορά την προσκόμιση και εν γένει υποβολή/χρήση, ενώπιον διοικητικών (κρατικών) ή και δικαστικών αρχών, εγγράφων στα οποία ενσωματώνονται προστατευόμενα έργα (δικαίωμα προσφυγής σε δικαστήριο). Η δεύτερη καλύπτει τη χορήγηση από τις αντίστοιχες υπηρεσίες, συνήθως ύστερα από αίτηση, τέτοιων εγγράφων σε τρίτους,

³¹¹ Κωνσταντίνος Βόσσος, ο.π. σελ. 442.

³¹² ΔΕΕ, 28.10.2020, ECLI:EU:C:2020:863, ΒΥ κατά CX, σκέψη 30.

³¹³ Κωνσταντίνος Βόσσος, ο.π. σελ. 442.

που δικαιολογούν έννομο συμφέρον, στα πλαίσια του δικαιώματος πρόσβασης των πολιτών σε δημόσια έγγραφα (δικαίωμα πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα). Το ΔΕΕ, απέκλεισε την ύπαρξη πράξης παρουσίασης στο κοινό στη βάση της μη συνδρομής της προϋπόθεσης του κοινού. Σύμφωνα με την ερμηνευτική προσέγγιση του ΔΕΕ, η επίμαχη ηλεκτρονική διαβίβαση προς τους δικαστικούς/υπαλλήλους, κατά τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας, λαμβάνει χώρα υπό τη διοικητική τους ή, ενδεχομένως, τη δικαστική τους ιδιότητα και όχι υπό την ιδιότητα του κοινού στο οποίο, υπό άλλες συνθήκες, στοχεύει, συνήθως, με σκοπό το οικονομικό όφελος, εκείνος που προβαίνει σε πράξη παρουσίασης προστατευόμενου περιεχομένου. Σε κάθε περίπτωση, η βούληση του αποστολέα του ηλεκτρονικού αρχείου δεν ήταν να παρουσιάσει το έργο στο κοινό, υπό την έννοια της (άνευ αδείας) επέμβασης στο μονοπώλιο του δικαιούχου, αλλά, ενόψει της εκκρεμούς διαδικασίας, να κάνει χρήση, σε δικονομικό επίπεδο, ενός εγγράφου στο οποίο, παρεμπιπτόντως, ενσωματώνεται ένα προστατευόμενο έργο. Τη μη ενεργοποίηση του σχετικού δικαιώματος στις εν λόγω περιπτώσεις, υπό την έννοια της απουσίας επέμβασης, εκ μέρους του χρήστη, επί του μονοπωλίου του δικαιούχου, αποτελεί, το γεγονός ότι οι σχετικές πράξεις θα είναι, κατά κανόνα, οικονομικά ουδέτερες υπό την έννοια της έλλειψης τόσο πρόθεσης παροχής πρόσβασης στο έργο, πέραν των υπευθύνων στους οποίους απευθύνεται, όσο και απουσίας σκοπού για την άντληση οικονομικού οφέλους³¹⁴.

B) ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Για το θέμα της μετάδοσης μουσικών, οπτικοακουστικών ή άλλων έργων στα δωμάτια ξενοδοχείων, η ελληνική νομολογία³¹⁵ ακολούθησε το σκεπτικό της απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση SGAEI κατά Rafael Hotels SA, που δέχθηκε ότι η διανομή σήματος από ξενοδοχειακό συγκρότημα μέσω συσκευών τηλεόρασης σε πελάτες που διαμένουν στα δωμάτια του συγκροτήματος αυτού, ασχέτως της τεχνικής μετάδοσης του σήματος που χρησιμοποιείται, συνιστά πράξη παρουσίασης στο κοινό με την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ. Έγινε δεκτό ότι ο ιδιωτικός χώρος των δωματίων του ξενοδοχείου δεν κωλύει το να αποτελεί η πράξη

³¹⁴ Κωνσταντίνος Βόσσος, ο.π. σελ. 442 – 443.

³¹⁵ ΜΠρΚαστ 48/2018 (Α Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ), ΜΠρΒόλου 1105/2017 (Α Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ), ΜΠρΗρακλείου 154/2016 (Α Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ) ΑΠ 651/2013, ΜΠρΑθ 93/2012, ΑΠ 161/2009, ΧρΙΔ 2009, σελ. 540 -543 με παρατηρήσεις Δ. Καλλινίκου, ΔιΜΕΕ 2009, σελ. 377 -380, ΜΠρΘεσ 30021/2003, ΜΠρΘεσ 20578/2007

παρουσίασης έργου που πραγματοποιείται εκεί μέσω συσκευών τηλεόρασης, πράξη παρουσίασης στο κοινό με την έννοια της Οδηγίας 2001/29/ΕΚ. Ο εθνικός δικαστής για να διαπιστώσει εάν υπάρχει πράξη παρουσίασης στο κοινό, θα πρέπει να προβεί σε μια εξατομικευμένη αξιολόγηση της εξεταζόμενης πράξης, εφαρμόζοντας τα υφιστάμενα κριτήρια μεμονωμένα ή σε συσχετισμό μεταξύ τους. Τέτοια κριτήρια αποτελούν: α) Ο καθοριστικός ρόλος του ιδιοκτήτη μιας επιχείρησης ως χρήστη (ο ιδιοκτήτης παρεμβάλλεται με πλήρη επίγνωση των συνεπειών της συμπεριφοράς του, για να παράσχει στους πελάτες του πρόσβαση σε ραδιοτηλεοπτική εκπομπή που περιέχει το προστατευόμενο περιεχόμενο), β) το κριτήριο της διαφορετικής τεχνικής διαδικασίας, γ) το στοιχείο του κοινού και δ) ο κερδοσκοπικός χαρακτήρας της χρήσης³¹⁶. Ο έχων την εκμετάλλευση του ξενοδοχείου προβαίνει σε πράξη παρουσίασης καθώς μεταδίδει εκουσίως (με πλήρη επίγνωση) στους πελάτες του προστατευόμενα έργα, παρέχοντας επί τούτω σήμα μέσω τηλεοπτικών δεκτών, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο δευτερεύουσα ανεξάρτητη πράξη παρουσίασης, οι δε πελάτες του ξενοδοχείου αποτελούν «κοινό» διότι πρόκειται για απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών και για έναν μεγάλο αριθμό προσώπων, ενώ και η παρουσίαση έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Αντιθέτως, έχει γίνει δεκτό ότι δεν συντρέχει παρουσίαση έργων στο κοινό με την παροχή απλής τεχνικής υποδομής, ώστε οι πελάτες του ξενοδοχείου να αποκτήσουν ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο (wi-fi) και να συνδεθούν σε ιστοσελίδες όπου μεταφορτώνονται ψηφιακά ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα (web TV - web Radio)³¹⁷.

Ομοίως αντιμετωπίστηκε το ζήτημα της ραδιοτηλεοπτικής αναμετάδοσης σε καμπίνες και σαλόνια πλοίων³¹⁸.

Περαιτέρω, έχει κριθεί ότι όταν η μετάδοση των μουσικών έργων γίνεται με ίδια πρωτοβουλία και συντονισμό του χρήστη επιχειρηματία και κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι οικονομικά επωφελής και αποδεδειγμένα να μπορεί να συμβάλλει στην αύξηση των εσόδων του, μέσω της προσέλκυσης πελατείας, τότε υφίσταται πράξη παρουσίασης στο κοινό και απαιτείται άδεια του δημιουργού. Αντιθέτως, δεν απαιτείται άδεια του δημιουργού και καταβολή αμοιβής στις περιπτώσεις εκείνες που

³¹⁶ Σύλβια Σταυρίδου, παρατηρήσεις στην υπ' αριθμόν 7519/2017 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, ΧρΙΔ 2018, σελ. 50 επ.

³¹⁷ ΜΠΑΘ 7519/2017, ΧρΙΔ 2018 σελ. 47 επ.

³¹⁸ Εφαθ 1052/2016, ΔΕΕ 2017 σελ. 643, ΜΠρΠειρ 1465/2015 ΝοΒ 2015, σελ. 1973, Εφαθ 4419/2012 ΔΕΕ 2013 σελ. 681 με σημείωση Κ. Κυπρούλη.

το είδος και η οικονομική άνθιση της εμπορικής επιχείρησης δεν προϋποθέτουν τη χρήση και μετάδοση μουσικών έργων, ενδεχόμενη χρήση των οποίων δεν θα είχε επιρροή στην προσέλκυση πελατείας, αλλά ούτε και οικονομικό όφελος για τον επιχειρηματία.

Όσον αφορά στο ζήτημα εάν συνιστά πράξη παρουσίασης στο κοινό η παροχή σε ιστότοπο συνδέσμων δυνάμενων να ενεργοποιηθούν με επιλογή (clickable links) προς έργα που διατίθενται ελεύθερα σε άλλον ιστότοπο, τα εθνικά δικαστήρια έχουν συνταχθεί απόλυτα με τις σχετικές αποφάσεις του ΔΕΕ³¹⁹. Με το ζήτημα των deep links ασχολήθηκε ενδελεχώς το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών στην υπ' αριθμόν 5249/2014 απόφασή του (η οποία ουσιαστικά επικυρώθηκε με την κατωτέρω υπ' αριθμόν 1909/2017 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών, η οποία απέρριψε στην ουσία τις ασκηθείσες εφέσεως κατά της ανωτέρω απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών) όπου αναφερόμενο στη νομολογία του ΔΕΕ, έκρινε ότι πρέπει να γίνει δεκτό a fortiori ότι δεν μπορεί να γίνει διάκριση ούτε στην περίπτωση των deep links που παραπέμπουν απευθείας στη βαθύτερη ιστοσελίδα, εάν και εφόσον, βέβαια, δεν πρόκειται για μέθοδο παράκαμψης μέτρων ελέγχου της πρόσβασης στο περιεχόμενο που ενσωματώνονται στον κώδικα της αρχικής σελίδας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων τεχνολογικών μέτρων που ελέγχουν ή παρεμποδίζουν την πρόσβαση είναι η χρήση κωδικού πρόσβασης ή αριθμού πιστοποίησης, η εφαρμογή κρυπτογραφικών τεχνικών, οι οποίες μεταδίδουν την πληροφορία σε ακατάληπτη μορφή, ώστε να απαιτείται ειδικό κρυπτογραφικό κλειδί για την επαναφορά της σε μορφή καταληπτή και η τεχνική του σημαδέματος του έργου με ένα υδατογράφημα ή στεγανογράφημα, τα συστήματα που περιορίζουν τη δυνατότητα δημιουργίας σειριακών αντιγράφων, καθώς και τα εξαρτήματα ή μηχανισμοί υλικού, ενώ στην ίδια κατεύθυνση με τα τεχνολογικά μέτρα προστασίας λειτουργούν και τα τεχνολογικά μέτρα διαχείρισης δικαιωμάτων, τα οποία επιτρέπουν στους δικαιούχους τον έλεγχο και τη διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε ψηφιακές μορφές αναπαραγωγής και διάδοσης.

Όσον αφορά στην παράνομη διακίνηση πνευματικών έργων μέσω ιστοσελίδων, χωρίς την άδεια των δικαιούχων, οι αποφάσεις των ελληνικών δικαστηρίων³²⁰, έχουν κρίνει ότι πρόκειται σαφώς για παράνομη πράξη παρουσίασης

³¹⁹ ΠΠρΑθ 5249/2014, ΜΠΑθ 4658/2012, ΤριμΠλΚυλκίς 965/2010 και ΜΠΑθ 4042/2010.

³²⁰ ΜΠρΑθ 4658/2012, ΧρΙΔ 2012, σελ. 373 – 380 με παρατηρήσεις Δ. Καλλινίκου.

στο κοινό και έχουν διατάξει τη λήξη μέτρων για την διακοπή της πρόσβασης στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα.

Περαιτέρω, όσον αφορά στα παρανόμως δημοσιευθέντα έργα, η υπ' αριθμόν 1909/2017 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών³²¹, έκρινε ότι «στην περίπτωση που ο διαχειριστής ιστότοπου στο διαδίκτυο τοποθετεί υπερσύνδεσμο που παραπέμπει τον χρήστη σε άλλον ιστότοπο, προσβάσιμο από το σύνολο των χρηστών, όπου το πνευματικό έργο διατίθεται στο κοινό χωρίς άδεια του δημιουργού, προκειμένου να κριθεί εάν πρόκειται ή όχι για παρουσίαση στο κοινό με την έννοια της άνω διάταξης του άρθρου 3 παρ. 1, θα πρέπει να γίνει διάκριση, κατά περίπτωση, εάν ο διαχειριστής του υπερσυνδέσμου αυτού ενήργησε χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό, χωρίς να γνωρίζει ούτε να μπορεί ευλόγως να γνωρίζει τον παράνομο χαρακτήρα της δημοσίευσης του πνευματικού έργου στον ιστότοπο στον οποίο παραπέμπει τον χρήστη ή εάν, αντιθέτως, ενήργησε με κερδοσκοπικό σκοπό, οπότε η γνώση του παράνομου χαρακτήρα πρέπει να τεκμαίρεται». Το Τριμελές Εφετείο Αθηνών, λαμβάνοντας υπόψιν του την απόφαση GS Media, εφήρμοσε τα κριτήρια του κερδοσκοπικού σκοπού και της γνώσης του παράνομου χαρακτήρα της αρχικής δημοσίευσης και δέχθηκε αφενός ότι ο ενάγων δεν γνώριζε ούτε μπορούσε να γνωρίζει εάν οι ιστότοποι στους οποίους μεταφέρονταν ο χρήστης διαμέσου των υπερσυνδέσμων είχαν λάβει την άδεια των δικαιούχων για την αρχική παρουσίαση του έργου και αφετέρου, ότι δεν ενήργησε με σκοπό κερδοσκοπίας, αφού δεν αποδείχθηκε καμία συμμετοχή του σε ή απολαβή κερδών από την χωρίς άδεια μετάδοση των έργων. Το Δικαστήριο κλήθηκε αν επιτύχει ασφάλεια δικαίου εφαρμόζοντας τα κατά γενική ομολογία ανασφαλή, και πάντως υποκειμενικά και ασαφή κριτήρια του κερδοσκοπικού σκοπού και της γνώσης του παράνομου χαρακτήρα της δημοσίευσης του έργου. Η απόφαση δέχθηκε πως για τη διάγνωση του κερδοσκοπικού σκοπού, το κέρδος θα πρέπει να προκύπτει άμεσα και έμμεσα από την ίδια την πράξη τοποθέτησης των υπερσυνδέσμων π.χ. μέσα από τη διαπίστωση της συνεργασίας της ιστοσελίδας που τους συγκεντρώνει και τους αναρτά, με αυτήν στην οποία δημοσιεύονται παρανόμως τα προστατευόμενα έργα. Με βάση το σκεπτικό αυτό, η πλήρωση του κριτηρίου δε θα πρέπει να γίνεται δεκτή στις περιπτώσεις όπου η λειτουργία της ιστοσελίδας που αναρτά τους υπερσυνδέσμους, επιδιώκει απλώς έναν εν γένει κερδοσκοπικό σκοπό που εντάσσεται

³²¹ ΔΙΜΕΕ 3/2017 σελ. 430 – 434.

στα συνήθη πλαίσια της επαγγελματικής δραστηριότητας του ιδιοκτήτη της και δεν σχετίζεται με το παρανόμως δημοσιευμένο περιεχόμενο. Το ίδιο θα πρέπει να γίνει δεκτό και για τις περιπτώσεις ερασιτεχνικών ιστοσελίδων και προσωπικών ιστολογίων που κατά συνήθη πρακτική, καλύπτουν τα έξοδα διαχείρισής τους με τη θέση διαφημίσεων που αποσκοπούν αποκλειστικά στην αναχρηματοδότηση της λειτουργίας τους. Αξιοσημείωτο είναι ότι παρά το ότι ο ενάγων είχε λάβει ειδοποίηση από την εναγόμενη σύμφωνα με την οποία η τοποθέτηση υπερσυνδέσμων αποτελούσε χρήση μουσικού ρεπερτορίου για την οποία απαιτείτο έγγραφη άδεια των δημιουργών, το Εφετείο δεν δέχθηκε την πλήρωση του κριτηρίου της γνώσης του παράνομου χαρακτήρα της δημοσίευσης, παραλείποντας να λάβει υπόψη του την άτυπη διαδικασία ειδοποίησης και απόσυρσης (notice and take down). Η παράλειψη αυτή έχει την έννοια ότι η ειδοποίηση του δικαιούχου του έργου προς το οποίο παραπέμπει ο εκάστοτε υπερσύνδεσμος θα πρέπει να λαμβάνει συγκεκριμένη κάθε φορά διάσταση, ώστε να καθίσταται δυνατή η απόδειξη της γνώσης του παράνομου χαρακτήρα της δημοσίευσης ενός συγκεκριμένου κάθε φορά προστατευόμενου έργου³²². Αντιλαμβάνεται λοιπόν, κανείς, ότι η ενιαία ερμηνεία των κριτηρίων της γνώσης του παράνομου χαρακτήρα της δημοσίευσης και του κερδοσκοπικού σκοπού, αποδεικνύεται ιδιαίτερα δύσκολη λόγω του υποκειμενικού στοιχείου που εμπεριέχουν και της παράλειψης του ΔΕΕ να δώσει κατευθυντήριες γραμμές για την οριοθέτησή τους και για την ανατροπή του τεκμηρίου γνώσης.

Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι η ελληνική Νομολογία, είναι απολύτως εναρμονισμένη με τις Αποφάσεις του ΔΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι, τόσο τα εθνικά όσο και τα ευρωπαϊκά Δικαστήρια, έχουν αντιληφθεί την χρησιμότητα την οποία και έχουν οι υπερσύνδεσμοι στον υλικό κόσμο, εξαιτίας της προστιθέμενης αξίας, οι οποίοι και προσφέρουν, στους δικαιούχους τους. Έχουν επίσης αντιληφθεί ότι, μια τυχόν παρεμπόδισή τους, θα ήταν και ασυμβίβαστη, με τις αρχές περί ελευθερίας της διακινήσεως των ιδεών στο διαδίκτυο. Εξίσου σημαντική, ωστόσο, αποτελεί και η προστασία των έργων της διάνοιας, στο μέτρο όμως που δεν υποσκελίζει την ελευθερία τούτη της διακινήσεως των ιδεών στο διαδίκτυο³²³.

³²² Δημήτριος Συνοδινός, Σημείωμα στην ΤρΕφΑθ 1909/2017 – Σκέψεις με αφορμή την εφαρμογή της απόφασης GS Media από το Εφετείο Αθηνών, ΔιΜΕΕ 3/2017 σελ. 434 – 440.

³²³ Κωνσταντίνος Γιαννόπουλος, Οι υπερσύνδεσμοι και η έννομη προστασία τους – Οι αποφάσεις των δικαστηρίων, τόσο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, όσο και των Εθνικών Δικαστηρίων, 02.01.2017, διαθέσιμο στο <https://www.academia.edu/Documents/in>

Στο σημείο τούτο, αξίζει να γίνει αναφορά και στην υπ' αριθμόν 3530/2017 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών³²⁴, η οποία, ερμηνεύοντας την ευθύνη φορέα παροχής υπηρεσιών διαδικτύου σε περίπτωση παραβίασης πνευματικών δικαιωμάτων από ιστοσελίδα που διενεργεί παρουσίαση στο κοινό μέσω συνδέσμων και υπερσυνδέσμων³²⁵, έκρινε σχετικά με την έννοια της παρουσίασης στο κοινό ότι «εάν το πρόσωπο που τοποθέτησε τον υπερσύνδεσμο γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι ο υπερσύνδεσμος αυτός παρέχει πρόσβαση σε έργο παρανόμως δημοσιευθέν στο διαδίκτυο, τότε πρέπει να γίνει δεκτό ότι η τοποθέτηση του συνδέσμου αυτού συνιστά παρουσίαση στο κοινό και ότι όταν η τοποθέτηση υπερσυνδέσμων γίνεται για κερδοσκοπικό σκοπό ευλόγως αναμένεται ότι το πρόσωπο που την πραγματοποιεί θα προβεί στους αναγκαίους ελέγχους, ώστε να βεβαιωθεί ότι το οικείο έργο δεν έχει δημοσιευτεί παρανόμως στον ιστότοπο, στον οποίο οδηγούν οι υπερσύνδεσμοι. Μάλιστα, υφίσταται μαχητό τεκμήριο γνώσης από την πλευρά του τοποθετήσαντος τον υπερσύνδεσμο ότι το έργο στο οποίο παραπέμπεται ο χρήστης είναι προστατευόμενο, και ότι ο δημιουργός του δεν έχει επιτρέψει τη δημοσίευσή του στο διαδίκτυο. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η πράξη που συνιστάται στην τοποθέτηση υπερσυνδέσμου προς έργο παρανόμως δημοσιευθέν στο διαδίκτυο, συνιστά «παρουσίαση στο κοινό», κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 Οδ. 2001/29, καθώς και ότι οι δημιουργοί των έργων μπορούν να αντιτάσσονται όχι μόνο στην αρχική δημοσίευση του έργου τους σε ιστότοπο, αλλά και σε κάθε τοποθέτηση υπερσυνδέσμου για κερδοσκοπικό σκοπό προς έργο παρανόμως δημοσιευθέν σε τρίτον ιστότοπο ή

³²⁴ ΔιΜΕΕ 2018 σελ. 230. Οι ενάγουσες εταιρίες είναι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης με σκοπό τη διαχείριση και προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, ενώ οι εναγόμενες είναι φορείς παροχής υπηρεσιών διαδικτύου. Συγκεκριμένες ιστοσελίδες που περιείχαν προστατευόμενα έργα αποθηκευμένα όχι στους διακομιστές τους, αλλά σε διάφορους “cyber lockers” λειτουργούσαν εν είδει καταλόγου, παρέχοντας πληροφορίες για τα περιεχόμενα έργα αλλά και σχετικούς συνδέσμους, οι οποίοι παρέπεμπαν σε άλλη σελίδα όπου ο εγγεγραμμένος χρήστης μπορεί να παρακολουθήσει το έργο που επιθυμεί μέσω μετάδοσης δεδομένων συνεχούς ροής. Ταυτόχρονα, παρέχονταν σχετικός σύνδεσμος ο οποίος ανακατήθινε τη σύνδεση στον κεντρικό διακομιστή άλλης σελίδας όπου το έργο ήταν προαποθηκευμένο και άρχιζε έτσι, η αυτόματη αποθήκευση στον προσωπικό υπολογιστή του χρήστη. Έτσι, οι διαχειριστές των εν λόγω ιστοσελίδων προέβαιναν σε ψηφιοποίηση και αποθήκευση των ψηφιοποιημένων έργων σε διαδικτυακούς τόπους αποθήκευσης, προκειμένου να παρασχεθεί η δυνατότητα πρόσβασης σε αυτά μέσω της δημιουργίας συνδέσμων ή υπερσυνδέσμων. Οι ενάγουσες ζήτησαν να διαταχθεί η διακοπή της δυνατότητας πρόσβασης, επίσκεψης στο διαδίκτυο των συνδρομητών των εναγομένων στις συγκεκριμένες ιστοσελίδες και να παραλειφθεί η παροχή δυνατότητας πρόσβασης σε αυτές στο μέλλον, εφαρμόζοντας συνδυαστικά την τεχνική της διακοπής πρόσβασης στα συγκεκριμένα ονόματα δικτυακού τύπου (DNS blocking).

³²⁵ Νικολέττα Κρητικού, Σημείωμα στην ΠΠρΑθ 3530/2017, Ευθύνη φορέα παροχής υπηρεσιών διαδικτύου σε περίπτωση παραβίασης πνευματικών δικαιωμάτων από ιστοσελίδα που διενεργεί παρουσίαση στο κοινό μέσω συνδέσμων και υπερσυνδέσμων, ΔιΜΕΕ 2/2018 σελ. 244 -249.

εφόσον το πρόσωπο που τοποθέτησε τον υπερσύνδεσμο γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι με τον τελευταίο παρέχεται πρόσβαση σε έργο παρανόμως δημοσιευθέν. Αντιθέτως, όταν αποδεικνύεται ότι η τοποθέτηση σε ιστότοπο ενός υπερσυνδέσμου προς έργο ελευθέρως διαθέσιμο σε άλλον ιστότοπο πραγματοποιείται από πρόσωπο το οποίο δεν επιδιώκει κερδοσκοπικό σκοπό, δεν γνωρίζει και δεν μπορεί ευλόγως να γνωρίζει ότι το σχετικό έργο είχε δημοσιευθεί στο διαδίκτυο χωρίς την άδεια του κατόχου των δικαιωμάτων του δημιουργού, τότε η εν λόγω τοποθέτηση δεν εμπίπτει στην ανωτέρω διάταξη του άρθρου άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 2121/1993)». Η εν λόγω απόφαση, δεχόμενη ότι υφίσταται παράνομη πράξη παρουσίασης του έργου στο κοινό, υποχρέωσε τις εταιρείες παροχής υπηρεσιών σύνδεσης στο διαδίκτυο να λάβουν τεχνολογικά μέτρα προκειμένου να καταστεί αδύνατη η πρόσβαση των συνδρομητών τους σε διαδικτυακές τοποθεσίες μέσω των οποίων πραγματοποιείται παράνομη παρουσίαση και ειδικότερα να διακόψουν τη δυνατότητα πρόσβασης, επίσκεψης στο διαδίκτυο των συνδρομητών τους προς τις συγκεκριμένες ιστοσελίδες.

Τέλος, όσον αφορά στα δίκτυα peer to peer, τα ελληνικά δικαστήρια έχουν δεχθεί ότι η ψηφιακή κλήση και καταφόρτωση (κατέβασμα) όπως και η μεταφόρτωση (uploading) αρχείων που περιέχουν προστατευόμενα έργα, αποτελεί πράξη αναπαραγωγής η οποία εμπίπτει στο άρθρο 3 παρ. 1 στοιχ. α του Ν. 2121/1993. Παραπέρα, όμως, οι χρήστες του διαδικτύου που διακινούν ή ανταλλάσσουν αρχεία μέσω δικτύων ομότιμων κόμβων παραβιάζουν και το δικαίωμα του δημιουργού ή δικαιούχου να καθιστά προσιτό το έργο στο κοινό με άμεση επικοινωνία (making available right) σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 στοιχ. η του Ν. 2121/1993. Εδώ εμπίπτει η πράξη της μεταφόρτωσης αρχείων με τη χρήση των ως άνω δικτύων, καθώς έτσι παρέχεται η δυνατότητα σε άλλους χρήστες να έχουν πρόσβαση στα αρχεία αυτά κατόπιν κλήσεώς τους. Όσον αφορά στο ερώτημα, κατά πόσο οι χρήστες που ανταλλάσσουν αρχεία μέσω δικτύων ομότιμων κόμβων αποτελούν «κοινό», γίνεται δεκτό ότι οι χρήστες γίνονται διανομείς και δεν έχουν απλώς παθητικό ρόλο, συνιστούν δε ανώνυμο κοινό που ανταλλάσσουν έργα που δημοσιεύονται παράνομα στο διαδίκτυο και δεν κάνουν ιδιωτική χρήση των εν λόγω έργων³²⁶.

³²⁶ ΕφΑθ 6613/2016 (Α Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ), ΜΠρΑθ 13478/2014 ΔιΜΕΕ 2015 σελ. 253, ΠΠρΑθ 5249/2014 ΔιΜΕΕ 2015, σελ. 244, ΜΠρΑθ 13478/2014 ΔιΜΕΕ 2015, σελ. 253

Η γενική διαπίστωση από την εναρμόνιση και την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου είναι ότι ο Έλληνας δικαστής ανταποκρίθηκε στο βασικό σκοπό των κοινοτικών Οδηγιών που είναι η διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας, η διατήρηση της ισορροπίας ανάμεσα στο δημιουργό και την ολότητα, ο σεβασμός των θεμελιωδών αρχών του κοινοτικού δικαίου, παράλληλα με την ασφάλεια του δικαίου και την ενθάρρυνση διενέργειας σημαντικών επενδύσεων στη δημιουργικότητα και την καινοτομία³²⁷.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΝΕΑ ΕΝΝΟΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 66 Ε Ν. 2121/1993

Το άρθρο 66^E του Ν. 2121/1993, όπως τροποποιήθηκε αρχικά με το άρθρο 52 του Ν. 4481/2017 (ΦΕΚ Α΄ 100/20.07.2017) και εν συνεχεία, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 25 Ν. 4708/2020 (ΦΕΚ Α΄140/21.07.2020) και ισχύει σήμερα³²⁸, αποτελεί ένα από τα σύγχρονα κανονιστικά πλαίσια αντιμετώπισης των

³²⁷ Διονυσία Καλλινίκου, Η επίδραση του ενωσιακού δικαίου στην εθνική νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα, ο.π. σελ. 464.

³²⁸ 1. Αν προσβάλλεται στο διαδικτυο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικό δικαίωμα, ο δικαιούχος μπορεί να ακολουθήσει την περιγραφόμενη στις επόμενες παραγράφους διαδικασία. Την ίδια διαδικασία δύναται να ακολουθήσει ομοίως, ο δικαιούχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ή του συγγενικού δικαιώματος, το οποίο προσβάλλεται δια της προσφοράς προϊόντων ή υπηρεσιών στο διαδικτυο, είτε μέσω διαφήμισης είτε μέσω προώθησης. Ως δικαιούχος για τις ανάγκες του παρόντος άρθρου νοείται ο δικαιούχος του οποίου το δικαίωμα προσβάλλεται για διαδικτυο, καθώς και οποιοσδήποτε οργανισμός συλλογικής διαχείρισης ή προστασίας, στον οποίο έχει ανατεθεί η διαχείριση ή η προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών δικαιωμάτων. Η παρούσα διαδικασία δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις προσβολών που τελούνται από τελικούς χρήστες. Η παρούσα διαδικασία δεν θίγει τη διαδικασία που προβλέπεται από τον Κανονισμό Διαχείρισης και Εκχώρησης Ονομάτων Χώρου (domain names) με κατάληξη .gr της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), ο οποίος καταρτίζεται με απόφαση της ΕΕΤΤ. 2. Για την εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στο παρόν άρθρο συστήνεται, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, Επιτροπή για τη γνωστοποίηση διαδικτυακής προσβολής δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, η οποία συνεπικουρείται από το προσωπικό του ΟΠΙ και χρησιμοποιεί τις εγκαταστάσεις του. Η Επιτροπή είναι τριμελής και αποτελείται από τον πρόεδρο του Δ.Σ. του ΟΠΙ με αναπληρωτή του τον αντιπρόεδρο του Δ.Σ. του ΟΠΙ, έναν εκπρόσωπο της ΕΕΤΤ και τον αναπληρωτή του, που τους ορίζει ο πρόεδρος της ΕΕΤΤ, έναν εκπρόσωπο της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και τον αναπληρωτή του, που ορίζονται από τον Πρόεδρο της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο πρόεδρος του ΟΠΙ και γραμματέας είναι ο εκπρόσωπος της ΕΕΤΤ. Η Επιτροπή έχει τριετή θητεία. 3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού καθορίζεται κάθε θέμα σχετικό με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες της Επιτροπής. Για τον

καθορισμό της αμοιβής των συμμετεχόντων στην Επιτροπή ισχύει το άρθρο 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176). Στην απόφαση του πρώτου εδαφίου καθορίζεται και το τέλος που καταβάλλει ο ενδιαφερόμενος υπέρ του ΟΠΠ μαζί με την αίτησή του στην Επιτροπή ως τέλος εξέτασης της υπόθεσής του. Το τέλος αυτό προκαταβάλλεται και αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση έναρξης της διαδικασίας. 4. Ο δικαιούχος υποβάλλει στην Επιτροπή αίτηση είτε αυτοπροσώπως είτε ηλεκτρονικά για άρση της προσβολής. Συμπληρώνει την ειδικά προδιατυπωμένη και αναρτημένη στον ιστότοπο του ΟΠΠ αίτηση προς την Επιτροπή, στην οποία επισυνάπτει κάθε έγγραφο που αναφέρεται σε αυτήν ως υποχρεωτικό, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο προς υποστήριξη των ισχυρισμών του. Προϋπόθεση του παραδεκτού υποβολής της αίτησης είναι ο δικαιούχος να έχει κάνει χρήση της αντίστοιχης διαδικασίας που προβλέπεται από τον πάροχο και η διαδικασία αυτή, ενώ έχει ολοκληρωθεί εντός εύλογου χρόνου, να μην έχει τελεσφορήσει. 5. Η Επιτροπή εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από τη λήψη της αίτησης αποφασίζει είτε να θέσει την υπόθεση στο αρχείο, είτε να συνεχίσει τη διαδικασία α) Η υπόθεση τίθεται στο αρχείο με πράξη της Επιτροπής, στην οποία αναφέρονται τουλάχιστον ένας από τους ακόλουθους λόγους: αα) μη χρήση της προδιατυπωμένης αίτησης, αβ) έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης, αγ) ύπαρξη εκκρεμοδικίας μεταξύ των ιδίων μερών ή έκδοση οριστικής απόφασης επί της εξεταζόμενης διαφοράς, αδ) έλλειψη αρμοδιότητας, αε) έλλειψη λόγων και επαρκών αποδεικτικών στοιχείων (προδήλως αβάσιμη), αστ) απόσυρση της αίτησης πριν από την εξέτασή της, αζ) μη καταβολή του τέλους εξέτασης της υπόθεσης σύμφωνα με την παρ. 3 και, αη) λήψη άδειας χρήσης δικαιωμάτων. β) Αν συνεχιστεί η διαδικασία, η Επιτροπή ενημερώνει ταυτόχρονα εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από τη λήψη της αίτησής τους παρόχους πρόσβασης στο διαδίκτυο και, όπου είναι εφικτό, τον πάροχο υπηρεσίας φιλοξενίας, τους διαχειριστές και τους ιδιοκτήτες των αναφερόμενων στην αίτηση ιστοτόπων ή/και ονομάτων χώρου. Η γνωστοποίηση αυτή περιλαμβάνει τουλάχιστον τον ακριβή προσδιορισμό των δικαιωμάτων που υποστηρίζεται ότι προσβάλλονται, τις διατάξεις του νόμου που κατά τη δήλωση του δικαιούχου παραβιάζονται, περίληψη των γεγονότων και των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης των αποδεικτικών στοιχείων, τους όρους τερματισμού της διαδικασίας και αναφορά της δυνατότητας εκούσιας συμμόρφωσης των εμπλεκόμενων. 6. Ο διαχειριστής ή ο ιδιοκτήτης των αναφερόμενων στην αίτηση ιστοτόπων ή/και ονομάτων χώρου μπορεί να λάβει από τον δικαιούχο τη σχετική άδεια εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία της λήψης της γνωστοποίησης. Ο αποδέκτης της ως άνω γνωστοποίησης εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από τη λήψη της μπορεί να συμμορφωθεί εκουσίως στο αίτημα του αιτούντος ενημερώνοντας σχετικά την Επιτροπή μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή να υποβάλει σε αυτήν αντιρρήσεις αποστέλλοντας ταυτόχρονα όλα τα αποδεικτικά στοιχεία, από τα οποία προκύπτει, ιδίως, ότι δεν υφίσταται προσβολή. Οι προθεσμίες αυτές μπορούν να παραταθούν ως το διπλάσιο με απόφαση της Επιτροπής. Στην περίπτωση της εκούσιας συμμόρφωσης του αποδέκτη της γνωστοποίησης εκδίδεται απόφαση της Επιτροπής, στην οποία αναφέρεται ρητά η οικειοθελής συμμόρφωσή του. Στην περίπτωση της λήψης άδειας χρήσης δικαιωμάτων η υπόθεση τίθεται στο αρχείο. Μετά από τη λήξη της προθεσμίας για υποβολή αντιρρήσεων και όπου κρίνεται απαραίτητο, η Επιτροπή αιτείται από οποιοδήποτε μέρος την προσκόμιση επιπλέον στοιχείων εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών. 7. Η Επιτροπή εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από τη λήξη των ανωτέρω προθεσμιών εξετάζει την υπόθεση και το αργότερο εντός σαράντα (40) εργάσιμων ημερών από την υποβολή της αίτησης κοινοποιεί στους αποδέκτες της γνωστοποίησης και στον αιτούντα απόφαση με την οποία: α) είτε θέτει την υπόθεση στο αρχείο με αιτιολογημένη πράξη της, αν δεν διαπιστωθεί προσβολή δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ή/και συγγενικών δικαιωμάτων, β) είτε, αν διαπιστωθεί προσβολή, εκδίδει αιτιολογημένη απόφασή της, με την οποία καλεί τους αποδέκτες αυτής να συμμορφωθούν με αυτήν εντός προθεσμίας όχι μεγαλύτερης των τριών (3) εργάσιμων ημερών από τη γνωστοποίησή της προς αυτούς. Σε περίπτωση που οι προθεσμίες της παρ. 5 παραταθούν με απόφαση της Επιτροπής βάσει της ίδιας παραγράφου, η προθεσμία των σαράντα (40) εργάσιμων ημερών του πρώτου εδαφίου της παρούσας επεκτείνεται σε εξήντα (60) εργάσιμες ημέρες. 8. Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει, ότι το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ή το συγγενικό δικαίωμα προσβάλλεται, καλεί τους αποδέκτες της γνωστοποίησης να απομακρύνουν το περιεχόμενο που προσβάλλει το δικαίωμα ή να διακόψουν την πρόσβαση σε αυτό και να λάβουν οποιοδήποτε άλλο μέτρο κρίνει η Επιτροπή πρόσφορο και το οποίο στοχεύει στην παύση, στην αποτροπή επανάλιψης ή και στην πρόληψη της προσβολής. Εάν ο ιστότοπος στον οποίο βρίσκεται το περιεχόμενο φιλοξενείται σε διακομιστή (server) που βρίσκεται εντός της ελληνικής επικράτειας, η Επιτροπή καλεί τους αποδέκτες της γνωστοποίησης να απομακρύνουν το συγκεκριμένο περιεχόμενο και να λάβουν οποιοδήποτε άλλο μέτρο κρίνει η Επιτροπή πρόσφορο και το οποίο στοχεύει στην παύση, στην αποτροπή επανάλιψης ή και στην πρόληψη της προσβολής. Σε περίπτωση προσβολών μεγάλης κλίμακας, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει, αντί για την απομάκρυνση του

περιεχομένου, διακοπή της πρόσβασης σε αυτό και λήψη οποιουδήποτε άλλου μέτρου κρίνει πρόσφορο και το οποίο στοχεύει στην παύση, στην αποτροπή επανάληψης ή και στην πρόληψη της προσβολής. Αν ο ιστότοπος φιλοξενείται σε διακομιστή εκτός της ελληνικής επικράτειας, η Επιτροπή καλεί τον πάροχο πρόσβασης στο διαδίκτυο να διακόψει την πρόσβαση στο περιεχόμενο και να λάβει οποιουδήποτε άλλο μέτρο κρίνει η Επιτροπή πρόσφορο και το οποίο στοχεύει στην παύση, στην αποτροπή επανάληψης ή και στην πρόληψη της προσβολής. 9. Εάν μετά την έκδοση της ως άνω απόφασης της Επιτροπής και την εκτέλεσή της, υφίσταται παραβίαση ή απειλείται με οποιονδήποτε τεχνικό τρόπο επανάληψη της προσβολής του περιεχομένου, στο οποίο αφορά η εν λόγω απόφαση, μπορεί ο αιτών να υποβάλει αίτηση στην Επιτροπή ζητώντας την έκδοση νέας απόφασης χωρίς την καταβολή νέου τέλους υπόθεσης εξέτασης της παρ. 3, προσκομίζοντας στοιχεία που αποδεικνύουν ότι πρόκειται για παραβίαση της απόφασης ή απειλή επανάληψης της προσβολής κατά τα ως άνω. 10. Η Επιτροπή ενημερώνει τον ιδιοκτήτη ή διαχειριστή των αναφερόμενων στην αίτηση ιστοτόπων ή και ονομάτων χώρου σχετικά με την υποβληθείσα αίτηση, κοινοποιώντας του το σώμα αυτής με κάθε μέσο, και του παρέχει προθεσμία πέντε (5) ημερών, προκειμένου ο ως άνω ιδιοκτήτης ή διαχειριστής να εκθέσει τις απόψεις του. Η Επιτροπή εκδίδει απόφαση εντός δέκα (10) ημερών από την παρέλευση της ως άνω προθεσμίας των πέντε (5) ημερών. Η Επιτροπή συντάσσει και επικαιροποιεί κατάλογο με τα ονόματα χώρου (domain names) και υποτομέων (subdomains) ή/και τις διευθύνσεις διαδικτυακού πρωτοκόλλου (ip addresses), για τα οποία διαπιστώθηκε με απόφασή της ότι συντρέχει προσβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή/και συγγενικών δικαιωμάτων και για το χρονικό διάστημα που προβλέπεται στην ως άνω απόφαση η διάρκεια διακοπής πρόσβασης. Η Επιτροπή αναρτά στον ιστότοπο του ΟΠΙ τις αποφάσεις που εκδίδονται βάσει του παρόντος. 10Α. 1. Κατόπιν αίτησης του δικαιούχου και εφόσον: α) επίκειται στο διαδίκτυο μεγάλης κλίμακας προσβολή προστατευόμενων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικών δικαιωμάτων για γεγονότα εθνικής ή διεθνούς τηλεθέασης που πρόκειται να μεταδοθούν ταυτόχρονα με τη διενέργειά τους, β) η προσβολή θα λάβει χώρα, ενδεικτικά μέσω συγκεκριμένων ενιαίων εντοπιστών πόρων (URL) ή διευθύνσεων διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IP addresses) ή ονομάτων τομέα (domain names) που υποστηρίζουν τη, χωρίς άδεια, συνδρομητική σύνδεση με οποιονδήποτε τρόπο, και, ιδίως, μέσω χρήσης κωδικών ή αποκωδικοποιητή και γ) συντρέχει επείγουσα περίπτωση αποτροπής άμεσου, σοβαρού και επικείμενου κινδύνου ή ανεπανόρθωτης βλάβης για το δημόσιο συμφέρον ή για τον δικαιούχο, η Επιτροπή δύναται, με απόφασή της, να διατάξει τη διακοπή πρόσβασης στον συγκεκριμένο ιστότοπο ή όνομα χώρου για χρονικό διάστημα ανάλογο προς το γεγονός και τον χρόνο διάρκειας αυτού. Για τη λήψη της απόφασης αρκεί η, εκ μέρους της Επιτροπής, πιθανολόγηση ότι επίκειται προσβολή δικαιωμάτων, κατά τα αναφερόμενα στις περ. α' και β'. 2. Η αίτηση του δικαιούχου υποβάλλεται στην Επιτροπή το αργότερο δεκαπέντε (15) εργάσιμες ημέρες πριν από την προγραμματισμένη μετάδοση του γεγονότος. Σε περίπτωση που η Επιτροπή κάνει δεκτή την αίτηση, εκδίδει απόφαση, με την οποία καλεί τους παρόχους πρόσβασης στο διαδίκτυο να διακόψουν την πρόσβαση στο περιεχόμενο εντός προθεσμίας που δεν μπορεί να είναι μικρότερη από έξι (6) ώρες και μεγαλύτερη από δώδεκα (12) ώρες από την αποστολή της απόφασης. Η απόφαση της Επιτροπής εκδίδεται το αργότερο είκοσι τέσσερις (24) ώρες πριν από την μετάδοση του γεγονότος και αποστέλλεται, εντός της ίδιας προθεσμίας, μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στον δικαιούχο και στον πάροχο πρόσβασης, σύμφωνα με τα στοιχεία επικοινωνίας της παρ. 7. Εντός της ίδιας προθεσμίας, η απόφαση κοινοποιείται στην Ε.Ε.Τ.Τ. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας του δευτέρου εδαφίου, η Επιτροπή γνωστοποιεί την απόφαση στους διαχειριστές και ιδιοκτήτες των αναφερόμενων στην απόφαση ιστοτόπων ή ονομάτων χώρου. 3. Ο δικαιούχος δύναται, το αργότερο μέχρι την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, να προσκομίζει ενώπιόν της νέα στοιχεία, ιδίως για παραλλαγές των ονομάτων τομέα (domain names), των ενιαίων εντοπιστών πόρων (URL) ή των διευθύνσεων διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IP addresses), μέσω των οποίων πιθανολογείται η διενέργεια της προσβολής. 4. Οι διαχειριστές και ιδιοκτήτες των ιστοτόπων ή ονομάτων χώρου, που αναφέρονται στην απόφαση της Επιτροπής, μπορούν να προσφύγουν κατ' αυτής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, εντός δέκα (10) ημερών από την γνωστοποίηση της απόφασης προς αυτούς. Η προσφυγή δεν αναστέλλει αυτοδικαίως την εκτέλεση της απόφασης της Επιτροπής. Σε περίπτωση μη άσκησης προσφυγής εντός της άνω προθεσμίας ή σε περίπτωση δικαστικής απόρριψης αυτής, η διακοπή της πρόσβασης που διατάχθηκε με την απόφαση καθίσταται αμετάκλητη. 5. Σε περίπτωση ευδοκίμησης της προσφυγής, λόγω διαπίστωσης εκ μέρους του Δικαστηρίου ότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις της παρ. 1, ο δικαιούχος που αιτήθηκε την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής, οφείλει αποζημίωση προς τον διαχειριστή ή ιδιοκτήτη των ιστοτόπων ή ονομάτων χώρου που άσκησαν την προσφυγή και εθίγησαν από την απόφαση της Επιτροπής. Το ύψος της αποζημίωσης καθορίζεται στο προσήκον, ανάλογα με τις περιστάσεις, μέτρο, με συνεκτίμηση και

προσβολών της πνευματικής ιδιοκτησίας, βασίστηκε δε σε προηγούμενη εμπειρία και νομολογία άλλων χωρών, κυρίως του Ιταλικού και Ισπανικού μοντέλου διοικητικής διαδικασίας και επιτρέπει την ταχεία έκδοση δυναμικών αποφάσεων από την Επιτροπή για τη Διαδικτυακή Προσβολή Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΕΔΠΠΙ) με τις οποίες διατάσσεται η απομάκρυνση του παράνομου περιεχομένου από το διαδίκτυο και τη διακοπή πρόσβασης σε συγκεκριμένους ιστοτόπους³²⁹.

Με το άρθρο αυτό θεσμοθετήθηκε μια νέα διαδικασία απόσυρσης του προσβλητικού για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας διαδικτυακού περιεχομένου και διακοπής πρόσβασης σε ιστότοπους που φιλοξενούν παρανόμως προστατευόμενα πνευματικά έργα. Η εν λόγω διαδικασία είναι γνωστή ως «Ειδοποίηση και Απόσυρση περιεχομένου» (Notice and Takedown) και αποτελεί μια πρακτική μέθοδο για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των διαδικτυακών προσβολών πνευματικής ιδιοκτησίας που θεσπίστηκε από την νομοθεσία Digital

της εύλογης ή καταχρηστικής συμπεριφοράς του δικαιούχου. 6. Για την εξέταση της αίτησης της παρ. 1 επιβάλλεται τέλος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Αθλητισμού και Ψηφιακής Διακυβέρνησης ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα σχετικά με την αίτηση του δικαιούχου, την απόφαση της Επιτροπής, το ύψος και τον τρόπο καταβολής του τέλους. 7. Στην Επιτροπή τηρείται Ειδικό Μητρώο Παρόχων, στο οποίο περιλαμβάνονται τα εξής στοιχεία: όνομα, επωνυμία, διακριτικός τίτλος και ηλεκτρονική διεύθυνση του παρόχου και του εκπροσώπου του. Οι πάροχοι είναι υποχρεωμένοι να αποστέλλουν προς την Επιτροπή τα στοιχεία του πρώτου εδαφίου, καθώς και κάθε άλλο πρόσθετο, κατά την κρίση τους, στοιχείο, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από έναρξη ισχύος του παρόντος. Σε περίπτωση μεταβολών, οι πάροχοι οφείλουν να ενημερώνουν άμεσα, με έγγραφη δήλωσή τους προς την Επιτροπή, τα νέα στοιχεία. 8. Σε περίπτωση μη έγκαιρης και προσήκουσας συμμόρφωσης των παρόχων με το διατακτικό της απόφασης της παρ. 1 και με την υποχρέωση ενημέρωσης και επικαιροποίησης των στοιχείων της παρ. 7, εφαρμόζεται η παρ. 11. 11. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς το διατακτικό της απόφασης, η Επιτροπή επιβάλλει πρόστιμο ποσού πεντακοσίων (500) έως χιλίων (1.000) ευρώ για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης. Μεταξύ των κριτηρίων που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του ύψους του προστίμου, είναι η βαρύτητα της προσβολής και η επανάληψή της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού και Αθλητισμού, καθορίζονται η διαδικασία επιβολής και είσπραξης του προστίμου, οι αρμόδιες υπηρεσίες είσπραξης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. 12. Η έναρξη της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής δεν αναστέλλει ούτε επηρεάζει την άσκηση αξιώσεων για την ίδια διαφορά ενώπιον των δικαστηρίων. Αν όμως έχει ασκηθεί προσφυγή από τον ίδιο αιτούντα με το ίδιο αίτημα ενώπιον των δικαστηρίων, η υπόθεση τίθεται στο αρχείο από την Επιτροπή. 13. Οι αποφάσεις της Επιτροπής υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από τη γνωστοποίησή τους. Τόσο η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής όσο και η άσκησή της δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης. Το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών με απόφασή του μπορεί κατόπιν αίτησης του προσφευγόντος να αναστείλει την εκτέλεση της απόφασης εφαρμοζόμενων αναλόγως των σχετικών διατάξεων του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Αναβολή της συζήτησεως, κατόπιν αίτησης διαδίκου είναι δυνατή μόνο μια φορά και για σπουδαίο λόγο στην κατά το δυνατόν πλησιέστερη δικάσιμο, εκτός αν υφίσταται περίπτωση συνεκδίκασης περισσότερων προσφυγών. Κατά της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου, χωρεί αίτηση αναίρεσης ενώπιον του ΣτΕ κατά τις ισχύουσες διατάξεις.

³²⁹ Έλλη Φιλιππούλου, Δυναμικές αποφάσεις στον τομέα της διαδικτυακής πειρατείας, ΔιΜΕΕ 2/2020, σελ. 234.

Millenium Copyright Act των Η.Π.Α³³⁰, ως μια μορφή εξωδικαστικής διαδικασίας που διεκπεραιώνεται μεταξύ ιδιωτών, παρόχων και δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, χωρίς την παρέμβαση κρατικής ή διοικητικής αρχής και χωρίς την προηγούμενη έκδοση δικαστικής απόφασης.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ανωτέρω διαδικασία προβλέφθηκε στην Οδηγία 2000/31/ΕΚ για το ηλεκτρονικό εμπόριο³³¹, όπου γίνεται ουσιαστικά, απλή σύσταση προς τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν πρωτοβουλίες που θα στοχεύουν στον καθορισμό διαδικασιών ειδοποίησης και απόσυρσης μέσω εθελοντικών συμφωνιών μεταξύ εμπορικών φορέων και ενώσεων καταναλωτών.

Η ανωτέρω Επιτροπή τέθηκε σε λειτουργία μόλις τον Ιούνιο του έτους 2018, ενώ μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί 15 αποφάσεις³³². Η Επιτροπή είναι τριμελής και αποτελείται από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας, έναν εκπρόσωπο της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και έναν εκπρόσωπο της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, η δε θητεία της είναι τριετής.

Πρόκειται ουσιαστικά για μία διοικητική διαδικασία, η οποία εντός σύντομου χρονικού διαστήματος (το πολύ εντός 60 ημερών) επιτρέπει σε κάθε δικαιούχο που προσφεύγει ενώπιόν της σε σχέση με την παράνομη διάθεση έργων του στο διαδίκτυο να επιτύχει (εάν η προσφυγή του ευσταθεί) την άμεση απομάκρυνση ή τη διακοπή πρόσβασης στο έργο του ανάλογα με τις περιστάσεις και χωρίς να στερείται του δικαιώματός του προσφυγής στα δικαστήρια. Εάν ωστόσο προσφύγει στα δικαστήρια πριν την υποβολή αίτησης στην Επιτροπή ή κατά τη διάρκεια εξέτασης της υπόθεσής του από την Επιτροπή, η υπόθεσή του τίθεται στο αρχείο³³³.

Δικαιούχος υποβολής της αίτησης ενώπιον της Επιτροπής είναι κάθε δικαιούχος δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικού δικαιώματος, καθώς

³³⁰ Τον Οκτώβριο του 1998 τέθηκε σε ισχύ ο Digital Millennium Copyright Act, νόμος ο οποίος αποσκοπούσε στη συμμόρφωση των Ηνωμένων Πολιτειών με τις συνθήκες Internet του ΠΟΔΙ καθώς και στην εισαγωγή συμπληρωματικών ρυθμίσεων για την προσαρμογή του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας στο ψηφιακό περιβάλλον.

³³¹ Άρθρο 14 παρ. 3 «3. Το παρόν άρθρο δεν θίγει τη δυνατότητα δικαστικής ή διοικητικής αρχής, σύμφωνα με τα νομικά συστήματα των κρατών μελών, να απαιτούν από τον φορέα παροχής υπηρεσιών να προβεί στην παύση ή στην πρόληψη παράβασης, ούτε θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν διαδικασίες για την απόσυρση των πληροφοριών ή την απενεργοποίηση της πρόσβασης σε αυτές»

³³² <https://www.opi.gr/edppi/apofaseis-edppi>

³³³ <https://www.opi.gr/edppi/genikes-plirofories>

και οποιοσδήποτε οργανισμός συλλογικής διαχείρισης ή προστασίας στον οποίο έχει ανατεθεί η διαχείριση ή η προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησία ή συγγενικών δικαιωμάτων, ο οποίος κατά την υποβολή της αίτησης προκαταβάλλει τέλος εξέτασης³³⁴ της υπόθεσης υπέρ του ΟΠΙ, το οποίο αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού της εξέτασης της αίτησης.

Η διαδικασία αυτή δεν εφαρμόζεται σε προσβολές που τελούνται από τελικούς χρήστες με την τηλεφόρτωση έργων (downloading) ή με τη ρευμάτωση δεδομένων συνεχούς ροής (streaming) ή περιπτώσεις ανταλλαγής αρχείων μέσω ομότιμων δικτύων (peer to peer), οι οποίες επιτρέπουν την απευθείας ανταλλαγή μεταξύ τελικών χρηστών έργων σε ψηφιακή μορφή ή περιπτώσεις παροχής υπηρεσιών αποθήκευσης δεδομένων με την τεχνική του υπολογιστικού νέφους (cloud computing).

Αξιοσημείωτο είναι ότι με τις αποφάσεις που έχουν εκδοθεί μέχρι σήμερα, η Επιτροπή διαπιστώνει μεν την παράνομη δραστηριότητα, όμως στο τέλος, καταλήγει στην παραγγελία προς τους παρόχους πρόσβασης στο διαδίκτυο να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για διακοπή της πρόσβασης των χρηστών σε συγκεκριμένα ονόματα χώρου (domain names) ή/και διευθύνσεις διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IP addresses) των παράνομων ιστοτόπων και όχι στους ιστότοπους αυτούς καθ' εαυτούς. Το αποτέλεσμα είναι τα ληφθέντα μέτρα να μπορούν να εύκολα να παρακαμφθούν από τους διαχειριστές αυτών, οι οποίοι «εν μία νυκτί» προσφέρουν πρόσβαση στο παράνομο περιεχόμενο δια νέων ή εναλλακτικών ονομάτων χώρου (domain names) ή/και διευθύνσεων διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IP addresses) που παρέχουν πρόσβαση στο ίδιο ή παρεμφερές περιεχόμενο του ιστοτόπου, η λειτουργία του οποίου έχει θεωρητικώς διακοπεί. Ζητούμενο, λοιπόν, για την αποτελεσματική προστασία των δικαιούχων πνευματικής ιδιοκτησίας, είναι η διακοπή λειτουργίας

³³⁴ Το τέλος εξέτασης ανέρχεται στα: 372 ευρώ, εφόσον η αίτηση περιλαμβάνει 1 όνομα τομέα, 620 ευρώ, εφόσον η αίτηση περιλαμβάνει 2 έως 5 ονόματα τομέα, 868 ευρώ, εφόσον η αίτηση περιλαμβάνει 6 έως 10 ονόματα τομέα, 1240 ευρώ, εφόσον η αίτηση περιλαμβάνει 11 έως 50 ονόματα τομέα, 1240 ευρώ, εφόσον η αίτηση αφορά σε διακοπή πρόσβασης σε διευθύνσεις διαδικτυακού πρωτοκόλλου, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τη μετάδοση περιεχομένου με ρευμάτωση δεδομένων συνεχούς ροής. Κάθε τέτοια αίτηση δεν μπορεί να αφορά σε περισσότερες από πενήντα (50) διευθύνσεις διαδικτυακού πρωτοκόλλου.

συγκεκριμένων ιστοτόπων (websites) και όχι ονομάτων χώρου (domain names). Πέραν των δικαιούχων και ο Έλληνας νομοθέτης με την προσθήκη του άρθρου αυτού στόχευε στην απομάκρυνση του παράνομου περιεχομένου από το διαδίκτυο και όχι απλώς στη διακοπή λειτουργίας συγκεκριμένων μέσων που προσφέρουν πρόσβαση στο περιεχόμενο αυτό, ήτοι των συγκεκριμένων ονομάτων χώρου (domain names) ή διευθύνσεων διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IP addresses)³³⁵.

Απεναντίας, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν εκδοθεί αποφάσεις οι οποίες διατυπώνονται με τρόπο που καθιστά δυνατή την κάλυψη και νέας διεύθυνσης IP ή URL χωρίς να απαιτείται νέα δικαστική διαδικασία για την έκδοση νέας διαταγής³³⁶. Παραδείγματος χάριν στη Σουηδία δικαστική απόφαση³³⁷ υποχρέωσε τον βασικό πάροχο πρόσβασης στο διαδίκτυο να εμποδίσει μέσω τεχνολογικών μέτρων την πρόσβαση των συνδρομητών του στις υπηρεσίες The Pirate Bay, NyaFilmer και Fmonies μέσω συγκεκριμένων ονομάτων χώρου και των ενιαίων εντοπιστών πόρων και να λάβει μέτρα ώστε να εμποδίζει την πρόσβαση των συνδρομητών του στις εν λόγω υπηρεσίες και μέσω άλλων ονομάτων χώρου και ενιαίων εντοπιστών πόρων, των οποίων αποκλειστικός ή κύριος σκοπός είναι να παρέχουν πρόσβαση ή να διευκολύνουν την πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές. Στην Ιταλία δικαστική απόφαση³³⁸ διέταξε τους βασικούς παρόχους πρόσβασης στο διαδίκτυο να λάβουν τα κατάλληλα τεχνικά μέτρα για τη διακοπή της πρόσβασης των συνδρομητών τους στη διαδικτυακή πύλη italiashare.info, μέσω όχι μόνο του ανωτέρω ονόματος χώρου αλλά και μέσω άλλων ιστοτόπων δια των οποίων ο διαχειριστής της πύλης παρανόμως καθιστά τα περιοδικά προσιτά στο κοινό. Στην Ισπανία δικαστική απόφαση³³⁹ υποχρέωσε τους παρόχους πρόσβασης στο διαδίκτυο να διακόψουν ή εμποδίσουν, εφαρμόζοντας άμεσα τα καλύτερα διαθέσιμα τεχνικά μέτρα και διαδικασίες, ώστε να θέσουν τέρμα στην πρόσβαση των πελατών τους στους εκεί αναφερόμενους ιστοτόπους με τα τωρινά ονόματα χώρου, συμπεριλαμβανομένων και άλλων ονομάτων χώρου, υπο-ονομάτων χώρου και διευθύνσεων διαδικτυακού πρωτοκόλλου των οποίων αποκλειστικός ή κύριος σκοπός είναι να διευκολύνουν την πρόσβαση

³³⁵ Έλλη Φιλιππούλου, ο.π. σελ. 234 – 235.

³³⁶ Έλλη Φιλιππούλου, ο.π. σελ. 236 – 243.

³³⁷ Υπόθεση AB Svensk Filmindustri κατά Telia Sverige AB, Stockholms, Tingsratt, Patent- och marknadsdomstolen

³³⁸ Arnoldo Mondadori Editore SPA κατά Fastweb SPA

³³⁹ Columbia et al. v Telefonica et al

στους εν λόγω ιστοτόπους. Όμοιες αποφάσεις έχουν εκδοθεί στη Γερμανία³⁴⁰, στο Ηνωμένο Βασίλειο³⁴¹ και στη Δανία³⁴².

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Την εποχή αυτή η Ελλάδα διανύει μια τεράστια οικονομική κρίση. Η πνευματική ιδιοκτησία και οι δικαιούχοι είναι αναπόφευκτο να υποστούν τις βαριές συνέπειες αυτής της δυσπραγίας. Οι πηγές εισπραξης μειώνονται λόγω κλεισίματος των επιχειρήσεων με αποτέλεσμα οι δικαιούχοι να βλέπουν τα έσοδά τους να μειώνονται. Νέα πεδία και επιχειρηματικά μοντέλα θα πρέπει να αναζητηθούν κυρίως στο ψηφιακό περιβάλλον. Το μέλλον του εθνικού θεσμικού πλαισίου προστασίας εξαρτάται από την εθνική πολιτική για την πνευματική ιδιοκτησία, τις αναγκαίες τροποποιήσεις στο νόμο λόγω πρακτικών δυσκολιών κατά την εφαρμογή των διατάξεων, καθώς και από τις πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε ενωσιακό και διεθνές επίπεδο³⁴³.

Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις εξακολουθούν να μεταβάλλουν τον τρόπο δημιουργίας, παραγωγής, διανομής και εκμετάλλευσης έργων και άλλων αντικειμένων προστασίας. Νέα επιχειρηματικά μοντέλα και νέοι φορείς εξακολουθούν να εμφανίζονται. Η σχετική νομοθεσία πρέπει να διασφαλιστεί ως προς τις μελλοντικές εξελίξεις ώστε να μην περιορίζει την τεχνολογική ανάπτυξη. Οι στόχοι και οι αρχές που θεσπίζονται από το ενωσιακό πλαίσιο πνευματικής ιδιοκτησίας παραμένουν σταθεροί. Ωστόσο, η ανασφάλεια δικαίου παραμένει, τόσο για τους δικαιούχους όσο και τους χρήστες όσον αφορά ορισμένες χρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των διασυννοριακών χρήσεων, έργων και άλλων αντικειμένων προστασίας στο ψηφιακό περιβάλλον³⁴⁴.

³⁴⁰ Constantin Film Verleih GmbH κατά Vodafone Kabel Deutschland GmbH

³⁴¹ 20th Century Fox et al. κατά British Telecommunications et al.

³⁴² RettighedsAlliancenen κατά Telenor A/S.

³⁴³ Διονυσία Καλλινίκου, Η επίδραση του ενωσιακού δικαίου στην εθνική νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα, ο.π. σελ. 466 -467.

³⁴⁴ Αιτιολογική σκέψη 3 του Προοιμίου της Οδηγίας 2019/790 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Απριλίου 2019 για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην ψηφιακή ενιαία αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 96/9/EK και 2001/29/EK

Παρά τη συνεχή ενίσχυση της προστασίας με την αναγνώριση νέων ειδών έργων και εξουσιών, τη θέσπιση πληθώρας ποινικών διατάξεων, την προσθήκη προληπτικού σταδίου προστασίας με την επιβολή κυρώσεων κατά της παραβίασης των τεχνολογικών μέτρων προστασίας και των συστημάτων ηλεκτρονικής διαχείρισης των δικαιωμάτων, τη διεθνή και κοινοτική εναρμόνιση του ρυθμιστικού πλαισίου τόσο ως προς τις ουσιαστικές διατάξεις όσο και προς τις διατάξεις επιβολής των δικαιωμάτων, οι διατάξεις του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας παραμένουν σε μεγάλο βαθμό ανεφάρμοστες στους κόλπους των ψηφιακών δικτύων. Οι δυσχέρειες προσαρμογής του νομοθετικού καθεστώτος στις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο διαδίκτυο και κυρίως η αδυναμία επιβολής των δικαιωμάτων του δημιουργού έχουν δημιουργήσει την εντύπωση σε μεγάλο μέρος του κοινού ότι η πνευματική ιδιοκτησία δεν προστατεύεται στο χώρο των ψηφιακών δικτύων. Μολονότι η αντίδραση των διεθνών και των κοινοτικών οργάνων ήταν άμεση, υποτιμήθηκε η σφοδρότητα των τεχνολογικών εξελίξεων, κυρίως όπως υποτιμήθηκε ο ανθρώπινος παράγοντας.

Στο ψηφιακό περιβάλλον ο κάθε χρήστης μπορεί να αναλάβει ρόλο διανομέα χωρίς να απαιτούνται ιδιαίτερες τεχνικές γνώσεις ή επιπλέον κόστος. Η επίδοση σε τέτοιου είδους παράνομες δραστηριότητες φαντάζει δικαιολογημένη στα μάτια των τελικών χρηστών του διαδικτύου, ιδίως στο νεαρό σε ηλικία κοινό. Οι νεαροί χρήστες δεν έχουν κατανοήσει ή δεν έχουν πειστεί για τη συμβολή του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας στην προστασία και τον εμπλουτισμό της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επιπρόσθετα, ούτε η ενίσχυση της προστασίας με τη θέσπιση νέων νομοθετημάτων αλλά ούτε και η σωρεία δικαστικών αποφάσεων, που επιβεβαίωσαν την ισχύ της πνευματικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο, ανέκοψαν τη μαζική καταπάτηση των δικαιωμάτων του δημιουργού. Για κάθε εκατοντάδα δικτυακών τόπων που κατορθώνει τη διακοπή της λειτουργίας τους, ξεπηδούν πολλαπλάσιοι, ενώ όσοι παραβάτες και αν συνελήφθησαν και καταδικάσθηκαν ποινικά, παρουσιάστηκαν άμεσα αντικαταστάτες³⁴⁵.

Με αυτές τις σκέψεις και προς τον σκοπό διασφάλισης νομικής βεβαιότητας, καθώς και για την προστασία και προαγωγή της δημιουργικής διαδικασίας και επένδυσης, κυρίως στο διαδικτυακό περιβάλλον, κρίνεται απαραίτητη η

³⁴⁵ Δημήτρης Σερενίδης, ο.π. σελ. 287 – 290.

αποκρυστάλλωση σταθερών κριτηρίων και προϋποθέσεων. Συγκεκριμένα, είναι απαραίτητο να βρεθούν εκείνες οι σταθερές, σε νομικό και τεχνικό επίπεδο, βάσει των οποίων, τηρουμένης της αρχής περί μη ανάλωσης, θα διαγιγνώσκεται με ασφάλεια, αν συντρέχει, σε αναλογικό και ψηφιακό περιβάλλον, παρουσίαση στο κοινό, υλοποιούμενη με οποιαδήποτε τεχνική μέθοδο, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συνδέσμων, οριοθετώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις μορφές χρήσης προστατευόμενου περιεχομένου που εμπίπτουν στο πεδίο του σχετικού αποκλειστικού δικαιώματος και για τις οποίες, απαιτείται, συνακόλουθα, η άδεια των δικαιούχων.

Απαραίτητο καθίσταται ένα νομοθετικά θεσπιζόμενο σχήμα, το οποίο θα κλίνει προς την κατεύθυνση εξισορρόπησης των συμφερόντων των δικαιούχων και των χρηστών, επιτρέποντας, αφενός, την αποτελεσματικότερη και πλέον λειτουργική προστασία της δημιουργικής διαδικασίας και επένδυσης και αφετέρου, την χωρίς προσκόμματα νόμιμη πρόσβαση των χρηστών σε προστατευόμενο περιεχόμενο στο διαδίκτυο. Τα όρια σύννομης δραστηριότητας των παρόχων διαδικτυακών υπηρεσιών, καθώς και οι προϋποθέσεις ευθύνης ή απαλλαγής τους από αυτή, πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ρύθμισης³⁴⁶. Βασικό προαπαιτούμενο για την επιτυχία της λύσης αυτής είναι η εμβάθυνση της διεθνούς συνεργασίας στα πεδία της ευθύνης φορέων παροχής υπηρεσιών διαδικτύου και της επιβολής των δικαιωμάτων.

Εκτός από τους παρόχους που προσφέρουν σε συνδρομητές αδειοδοτημένα προστατευμένα από την πνευματική ιδιοκτησία έργα/υλικό³⁴⁷, υπάρχει μια μεγάλη μερίδα παρόχων που μεταφορτώνουν ό,τι αναρτούν οι χρήστες, χωρίς προηγούμενη άδεια των δικαιούχων, χρηματοδοτούμενοι από διαφημίσεις και αντιμετωπίζοντας τις παραβιάσεις δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας με τη διαδικασία της ειδοποίησης και απόσυρσης. Η τελευταία αυτή κατηγορία των παρόχων διακινεί ιδιαίτερα μεγάλο όγκο προστατευόμενων έργων, ο οποίος σύμφωνα με αναλυτικές έρευνες ανά κατηγορία παρόχων έχει υπολογιστεί ενδεικτικά ότι ανέρχεται στο 75% του αναρτώμενου περιεχομένου στο YouTube, στο 43% του περιεχομένου που διακινείται στα κοινωνικά δίκτυα και στο 18% του περιεχομένου που μεταφορτώνουν οι μηχανές αναζήτησης. Οι προσπάθειες των δημιουργών και των συγγενικών

³⁴⁶ Κωνσταντίνος Βόσσος, Η παρουσίαση στο κοινό προστατευόμενου περιεχομένου υπό το (ημί)φως της νομολογίας του ΔΕΕ, ο.π. σελ. 380 -381.

³⁴⁷ Spotify, Netflix κλπ

δικαιούχων να συνάψουν συμβάσεις εκμετάλλευσης με τους παρόχους περιεχομένου αποβαίνουν συνήθως άκαρπες, καθώς αυτοί αντιτάσσουν ως επιχείρημα ότι οι υπηρεσίες τους προσφέρονται στους χρήστες δωρεάν και δεν συνιστούν πράξη παρουσίασης στο κοινό, αφού απλώς παραθέτουν ενεργούς συνδέσμους, επικαλούμενοι τη σχετική νομολογία του ΔΕΕ³⁴⁸.

Η Πρόταση Οδηγίας για τα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας στην Ψηφιακή Ενιαία Αγορά, σύμφωνα με την 38^η αιτιολογική σκέψη, έρχεται να ρυθμίσει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι πάροχοι φιλοξενίας δεν περιορίζονται σε απλή τεχνική υποστήριξη, αλλά διαδραματίζουν ενεργό ρόλο, καθώς αποθηκεύουν και παρέχουν πρόσβαση στο κοινό σε προστατευόμενα έργα, εκτελούν δηλαδή πράξη παρουσίασης στο κοινό και κατά συνέπεια υποχρεούνται να συνάπτουν συμφωνίες με τους δικαιούχους, αλλιώς υποχρεούνται να αποτρέπουν τη διαθεσιμότητα των προστατευόμενων έργων. Κατά ρητή παραδοχή από τον ενωσιακό νομοθέτη, οι πάροχοι φιλοξενίας που αποθηκεύουν και καταστούν προσιτό στο κοινό προστατευόμενο από την πνευματική ιδιοκτησία περιεχόμενο, που μεταφορτώνουν από τους χρήστες τους, ενεργούν πράξη παρουσίασης στο κοινό³⁴⁹.

Μετά την Πρόταση Οδηγίας, στον τομέα της ενίσχυσης της ευθύνης των παρόχων υπηρεσιών στο διαδίκτυο, η εκδοθείσα Οδηγία 2019/790/ΕΚ έκρινε ότι «οι πάροχοι επιγραμμικών υπηρεσιών ανταλλαγής περιεχομένου εκτελούν μια πράξη παρουσίασης στο κοινό ή διάθεσης στο κοινό όταν παρέχουν πρόσβαση στο κοινό σε έργα που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή άλλο αντικείμενα προστασίας που αναφορτώνονται από τους χρήστες τους. Κατά συνέπεια, οι πάροχοι επιγραμμικών υπηρεσιών ανταλλαγής περιεχομένου θα πρέπει να λαμβάνουν άδεια, μεταξύ άλλων μέσω συμφωνίας χορήγησης άδειας, από τους σχετικούς δικαιούχους»³⁵⁰. Σε περίπτωση, δε, που δεν έχει χορηγηθεί η σχετική άδεια, οι πάροχοι θα πρέπει να «καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια σύμφωνα με τα υψηλά κλαδικά πρότυπα επαγγελματικής ευσυνειδησίας του κλάδου ώστε να αποφεύγεται η διαθεσιμότητα στις υπηρεσίες τους έργων και άλλων αντικειμένων προστασίας για τα οποία δεν έχει χορηγηθεί άδεια, όπως αυτά εντοπίζονται από τους

³⁴⁸ Πιερρίνα Κοριατοπούλου – Αγγέλη, Προς μια κάθετη ρύθμιση της ευθύνης των διαδικτυακών παρόχων: Άρση της ασυλίας για τη διακίνηση προστατευόμενου από την πνευματική ιδιοκτησία περιεχομένου, ΔιΜΕΕ, 2/2017 σελ. 212 – 213.

³⁴⁹ Πιερρίνα Κοριατοπούλου – Αγγέλη, ο.π. σελ. 214 – 215.

³⁵⁰ Αιτιολογική σκέψη 64 του Προοιμίου της Οδηγίας 2019/790.

σχετικούς δικαιούχους»³⁵¹. Εάν έργα και άλλα αντικείμενα προστασίας για τα οποία δεν έχει χορηγηθεί άδεια καταστούν διαθέσιμα παρά τις βέλτιστες προσπάθειες που καταβάλλονται σε συνεργασία με τους δικαιούχους, οι πάροχοι επιγραμμικών υπηρεσιών ανταλλαγής περιεχομένου θα πρέπει να ευθύνονται σε σχέση με τα συγκεκριμένα έργα και άλλα αντικείμενα προστασίας για τα οποία έχουν λάβει τις σχετικές και αναγκαίες πληροφορίες από τους δικαιούχους, εκτός εάν οι πάροχοι αυτοί αποδείξουν ότι κατέβαλαν κάθε δυνατή προσπάθεια σύμφωνα με υψηλά πρότυπα επαγγελματικής ευσυνειδησίας του κλάδου. Επιπλέον, όταν συγκεκριμένα έργα ή άλλα αντικείμενα προστασίας για τα οποία δεν έχει χορηγηθεί άδεια έχουν καταστεί διαθέσιμα στις επιγραμμικές υπηρεσίες ανταλλαγής περιεχομένου, μεταξύ άλλων ανεξάρτητα από το αν καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια και ανεξάρτητα από το αν οι δικαιούχοι έχουν εκ των προτέρων διαθέσει τις σχετικές και αναγκαίες πληροφορίες, οι πάροχοι επιγραμμικών υπηρεσιών ανταλλαγής περιεχομένου θα πρέπει να ευθύνονται για μη εξουσιοδοτημένες πράξεις παρουσίασης στο κοινό έργων ή άλλων αντικειμένων προστασίας, όταν, με τη λήψη μιας επαρκώς τεκμηριωμένης ειδοποίησης, δεν ενεργούν με ταχύτητα προκειμένου να απενεργοποιήσουν την πρόσβαση ή να αποσύρουν από τους ιστοτόπους τους τα έργα ή τα άλλα αντικείμενα προστασίας για τα οποία έλαβαν ειδοποίηση. Επιπλέον, αυτοί οι πάροχοι επιγραμμικών υπηρεσιών ανταλλαγής περιεχομένου θα πρέπει επίσης να ευθύνονται εάν δεν αποδείξουν ότι κατέβαλαν κάθε δυνατή προσπάθεια για να αποτρέψουν τις μελλοντικές αναφορτώσεις συγκεκριμένων μη αδειοδοτημένων έργων, με βάση σχετικές και αναγκαίες πληροφορίες που παρέχονται από τους δικαιούχους για τον σκοπό αυτό³⁵².

Σκοπός του ενωσιακού νομοθέτη και προς τη σωστή κατεύθυνση, κατά την άποψή μας, είναι να αντιμετωπισθεί η τεράστια ανισοκατανομή των κερδών των παρόχων, που προέρχεται από την ψηφιακή εκμετάλλευση των προστατευόμενων έργων σε βάρος των δημιουργών³⁵³.

Επιδίωξη λοιπόν, είναι να αντιμετωπισθεί το ζήτημα πιο ολοκληρωμένα και σταθερά, να εναρμονισθούν οι εθνικές νομοθεσίες με τις διατάξεις του ενωσιακού

³⁵¹ Αιτιολογική σκέψη 66 του Προοιμίου της Οδηγίας 2019/790.

³⁵² Αιτιολογική σκέψη 66 του Προοιμίου της Οδηγίας 2019/790.

³⁵³ Πιερρίνα Κοριατοπούλου – Αγγέλη, ο.π. σελ. 212 επ.

δικαίου και ως βασικός στόχος πρέπει να τεθεί εκ νέου η ανταμοιβή των δημιουργών και όχι η προώθηση της εθνικής οικονομίας³⁵⁴.

³⁵⁴ Δημήτρης Σερενίδης, ο.π. σελ. 315.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καλλινίκου Διονυσία, Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα, Αθήνα 2000, Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας
- Καλλινίκου Διονυσία, Πνευματική Ιδιοκτησία και Internet, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 2001
- Κοτσίρης Λ, Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Κοινοτικό Κεκτημένο, Σάκκουλας 2012
- Κουμάντος Γεώργιος, Πνευματική Ιδιοκτησία Έβδομη έκδοση, Αντ. Σάκκουλα 2000
- Κουμάντος Γεώργιος/Κοτσίρης Λάμπρος/Μαρίνος Μιχαήλ – Θεόδωρος/Κοριατοπούλου Πιερρίνα/Σταυρίδου Σύλβια, Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία, Η νέα κοινοτική ρύθμιση, Αντ. Σάκκουλα, 2001
- Κουμάντος Γεώργιος/Δεσποτίδου Άννα/Μαρίνος Μιχαήλ – Θεόδωρος/Οικονομίδης Δημήτριος/Κοριατοπούλου Πιερρίνα/Σταυρίδου Σύλβια/Σταματούδη Ειρήνη, Κοινωνία των Πληροφοριών και Πνευματική Ιδιοκτησία, Η Ελληνική Ρύθμιση, Αντ. Σάκκουλα, 2003
- Κουμάντος Γεώργιος, Πνευματική Ιδιοκτησία, έκδοση 2002
- Μαρίνος Μιχαήλ - Θεόδωρος, Πνευματική Ιδιοκτησία, Αντ. Σάκκουλα 2000
- Μαρίνος Μιχαήλ - Θεόδωρος, Πνευματική Ιδιοκτησία 1^η έκδοση, 1999
- Παπαρσενίου Παρασκευή, Η δημόσια παρουσίαση του έργου, Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας, 2015
- Σερενίδης Δημήτρης, Προσβολές της πνευματικής ιδιοκτησίας στα ψηφιακά δίκτυα, Νομική Βιβλιοθήκη 2010
- Σταματούδη Ειρήνη, σε Λ. Κοτσίρη/ Ε. Σταματούδη, Νόμος για την Πνευματική Ιδιοκτησία, Κατ' άρθρο ερμηνεία, 2^η έκδοση, Σάκκουλα 2012.
- Σταματούδη Ειρήνη, σε Κοτσίρη/Σταματούδη, Ερμηνεία Ν. 2121/1993, Σάκκουλας
- Συνοδινού Τατιάνα - Ελένη, Πνευματική Ιδιοκτησία και Νέες Τεχνολογίες, Σάκκουλα 2008.
- Χρυσάνθης Χρ., Ανάλυση Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας και Παράλληλες Εισαγωγές, Νομική Βιβλιοθήκη 2012

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαρελά Μάνθα, Πνευματική Ιδιοκτησία και νέες τεχνολογίες, Συνήγορος τεύχος 67/2008 σελ. 85.
- Βόσσος Κωνσταντίνος, Σημείωμα στην ΔΕΕ υπόθ. C-607/11, απόφ. της 7.3.2013 – Live Streaming – Αναμετάδοση τηλεοπτικών εκπομπών μέσω Διαδικτύου, ΔιΜΕΕ 1/2013 σελ. 85 – 89
- Βόσσος Κωνσταντίνος, Σημείωμα στην ΔΕΕ υπόθ. C-466/12, απόφ. της 13.2.2014 – Υπερσύνδεσμοι και προσβολές της Πνευματικής Ιδιοκτησίας – Υπόθεση Svensson, ΔιΜΕΕ 1/2014 σελ. 79.
- Βόσσος Κωνσταντίνος, Η παρουσίαση στο κοινό προστατευόμενου περιεχομένου υπό το (ημί)φως της νομολογίας του ΔΕΕ, ΔιΜΕΕ, 3/2015, σελ. 360 επ.
- Βόσσος Κωνσταντίνος, Παρουσίαση στο κοινό προστατευόμενων έργων εντός πλαισίων (framing) με τη χρήση ενσωματωμένων διαδικτυακών συνδέσμων, ΔιΜΕΕ 2015, σελ. 87 επ.
- Βόσσος Κωνσταντίνος, Σημείωμα στην ΔΕΕ υπόθ. C-265/16, απόφ. της 29.11.2017 – Αποθήκευση προστατευόμενου περιεχομένου στο υπολογιστικό νέφος (cloud) με τη χρήση υπηρεσιών τρίτου: εξαιρούμενη πράξη ιδιωτικής αναπαραγωγής ή προσβολή του δικαιώματος παρουσίασης στο κοινό; ΔιΜΕΕ 1/2018, σελ. 79.
- Βόσσος Κωνσταντίνος, Σημείωμα στην ΔΕΕ υπόθ. C-516/17, απόφ. της 29.7.2019 – Το σύστημα περιορισμών/εξαιρέσεων κατ' άρθρο 5 της Οδηγίας 29/2001, υπό το φως του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων: σκοπούμενη ισορροπία και κριτήρια οριοθέτησης, ΔιΜΕΕ 4/2019, σελ. 592 – 597.
- Βόσσος Κωνσταντίνος, Παρατηρήσεις στην ΔΕΕ υπόθ C-637/19, απόφ της 28.10.2020 – Παρουσίαση στο κοινό και δικαίωμα προσφυγής στα δικαστήρια, ΔιΜΕΕ 3/2020 σελ. 441.
- Γαρουφαλιά, σημείωση στην ΕφΑθ 7593/2005, ΔιΜΕΕ 2007 σελ. 248 – 249
- Γεωργακόπουλος Χάρης, Ο αντίκτυπος της τεχνολογίας peer to peer στην προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας στο πεδίο του διαδικτύου, ΧρΙΔ 2008 σελ. 491.
- Δεληγιάννη Ε., Πνευματική Ιδιοκτησία και επικοινωνία την εποχή του Διαδικτύου: Νομικό πλαίσιο και προοπτικές για τη διαδικτυακή ανταλλαγή μουσικών αρχείων, ΔιΜΕΕ 4/2007 σελ. 480 – 501.
- Ιγγλεζάκης Ιωάννης, Σύνδεσμοι (links) και πλαίσια (frames), Ζητήματα δικαίου πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας στο Διαδίκτυο, ΕΕΕυρΔ 2003, σελ. 697 επ.

- Ιγγλεζάκης Ιωάννης, Η επίδραση της πληροφορικής στην πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία, Αρμενόπουλος 2007, σελ. 1014.
- Ιγγλεζάκης Ιωάννης, Το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό και η παραπομπή μέσω συνδέσμων, Συνήγορος τεύχος 102/2014 σελ. 71 επ.
- Καλαβρουζιώτη Ντ. στο ΤρΠλΚικ 965/2010 και ΜονΠρωτΑθ 4042/2010, ΔιΜΕΕ 2011, σελ. 196, 197.
- Καλλινίκου Διονυσία, Η εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2001/29 για το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας, ΧρΙΔ 2003 σελ. 385.
- Καλλινίκου Διονυσία, Το δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης πνευματικών έργων σε δωμάτια ξενοδοχείων ΧρΙΔ 2006, σελ. 837.
- Καλλινίκου Διονυσία, Η επίδραση του ενωσιακού δικαίου στην εθνική νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα, ΔιΜΕΕ, 4/2013, σελ. 458.
- Καράκωστας Ιωάννης, Το Δίκαιο του Internet, ΝοΒ 46, σελ. 1998.
- Κοριατοπούλου – Αγγέλη Πιερρίνα, Προς μια κάθετη ρύθμιση της ευθύνης των διαδικτυακών παρόχων: Άρση της ασυλίας για τη διακίνηση προστατευόμενου από την πνευματική ιδιοκτησία περιεχομένου, ΔιΜΕΕ, 2/2017 σελ. 212 – 213.
- Κοτσίρης Λάμπρος, Αναμετάδοση ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών ως χωριστή μορφή δημόσιας εκτέλεσης, ΕΕμπΔ 2002, σελ. 253- 254.
- Κρητικού Νικολέττα, Σημείωμα στην ΠΠρΑθ 3530/2017, Ευθύνη φορέα παροχής υπηρεσιών διαδικτύου σε περίπτωση παραβίασης πνευματικών δικαιωμάτων από ιστοσελίδα που διενεργεί παρουσίαση στο κοινό μέσω συνδέσμων και υπερσυνδέσμων, ΔιΜΕΕ 2/2018 σελ. 244 -249.
- Μαρίνος Μιχαήλ - Θεόδωρος, Ζητήματα χρήσης και εκμετάλλευσης στο διαδίκτυο (internet), ΕΕμπΔ 2004, 499 επ
- Σταματούδη Ειρήνη, “Linking”, “Framing” και “Browsing” – Πρόσφατη Νομολογία του ΔΕΕ, ΔιΜΕΕ, 3/2015, σελ. 349.
- Παπαδοπούλου Ανθούλα, Η έννοια του κοινού ως πεδίο αναφοράς των δικαιωμάτων της δημόσιας εκτέλεσης, της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και της παρουσίασης/ψηφιακής διάθεσης του έργου, ΔιΜΕΕ 4/2014 σελ. 490.
- Παπαδοπούλου Μαρία - Δάφνη, Η σχέση του δικαιώματος παρουσίασης στο κοινό με την τοποθέτηση υπερσυνδέσμων μέσα από την απόφαση Cβ160-15 Media BV v. Sanoma Media υπό το φως των αποφάσεων C-527/15 Stichting Brein I και Stichting Brein II, ΔιΜΕΕ 2/2017, σελ. 219.

- Παραμυθιώτης Ιωάννης, παρατηρήσεις σε ΔΕΕ C-160/15, ΧρΙΔ 2017 σελ. 60.
- Σταυρίδου Σύλβια, Παρουσίαση στο κοινό έργων και τοποθέτηση υπερσυνδέσμων – Σκέψεις επ’ αφορμή της απόφασης ΔΕΕ C-160/15 της 8/9/16 (GS Media BV), ΧρΙΔ 2017 σελ. 76.
- Σταυρίδου Σύλβια, Παρατηρήσεις στην υπ’ αριθμόν 7519/2017 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, ΧρΙΔ 2018, σελ. 50 επ.
- Συνοδινός Δημήτριος, Σημείωμα στην ΤρΕφαθ 1909/2017 – Σκέψεις με αφορμή την εφαρμογή της απόφασης GS Media από το Εφετείο Αθηνών, ΔιΜΕΕ 3/2017 σελ. 434 – 440.
- Φιλιππούλου Έλλη, Δυναμικές αποφάσεις στον τομέα της διαδικτυακής πειρατείας, ΔιΜΕΕ 2/2020, σελ. 234.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- J. C. Ginsburg, Hyperlinking and making available, E.I.P.R. 2014, σελ. 148.
- Reinbothe, The boundaries of Copyright, ALAI Study Days, University of Cambridge, 1998, σελ. 63 επ.
- Sam Ricketson, Exceptions and Limitations to Copyright, ALAI Study days – University of Cambridge 14 -17 September 1998, σελ. 4 – 5.
- S. Bechtold σε Dreier/Hugenholtz, Concise European Copyright Law, 2006, σελ. 362, αρ. 4.
- Walter Michel M./Von Lewinski Silke, European Copyright Law, A Commentary, Oxford University Press, New York, 2010.
- Weatherall, An End to Private Communications in Copyright?The Expansion of Rights to Communicate Works to the Public: Part 1, EIPR 1999, σελ. 342 επ., 346 – 347

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Γιαννόπουλος Κωνσταντίνος, Οι υπερσύνδεσμοι και η έννομη προστασία τους – Οι αποφάσεις των δικαστηρίων, τόσο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, όσο και των Εθνικών Δικαστηρίων, 02.01.2017, διαθέσιμο στο <https://www.academia.edu/Documents/in>

https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/6484/1/02_chapter_2.pdf, Πνευματική Ιδιοκτησία και Κοινωνία της Πληροφορίας

<https://www.opi.gr/edppi/apofaseis-edppi>

<https://www.opi.gr/edppi/genikes-plirofories>

<https://el.wikipedia.org/wiki/Peer-to-peer>

<https://lawandtech.eu/2013/08/12/hyperlinks/>, 12.08.2013, Αντώνης Μπρούμας

<https://greeklaw.wordpress.com/2015/03/16>

ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

- ΑΠ 651/2013 ΕπισκΕΔ 2013, σελ. 415 – 436 με παρατηρήσεις Α. Δεσποτίδου
- ΑΠ 161/2009, ΧρΙΔ 2009, σελ. 540 -543 με παρατηρήσεις Δ. Καλλινίκου, ΔιΜΕΕ 2009, σελ. 377 -380,
 - ΑΠ907/2003 ΕλλΔνη 2003, σελ. 1480
 - ΑΠ 433/1992, ΕλλΔνη 1993 σελ. 1411
 - ΕφΑθ 6613/2016 (Α Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ)
 - ΕφΑθ 1052/2016, ΔΕΕ 2017 σελ. 643
 - ΕφΑθ 4419/2012 ΔΕΕ 2013 σελ. 681 με σημείωση Κ. Κυπρούλη.
 - ΠΠρΑθ 5249/2014 ΔΙΜΕΕ 2015, σελ. 244,
 - ΜΠρΑθ 8519/2018, Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ
 - ΜΠρΚερκ 1737/2018, Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ
- ΜΠρΚαστ 48/2018 (Α Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ),
- ΜΠρΒόλου 1105/2017 (Α Δημοσίευση ΝΟΜΟΣ),
- ΜΠΑθ 7519/2017, ΧρΙΔ 2018 σελ. 47 επ.
- ΜΠρΗρακλείου 154/2016, Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ
- ΜΠρΠειρ 1465/2015 ΝοΒ 2015, σελ. 1973,
- ΜΠρΑθ 13478/2014 ΔιΜΕΕ 2015 σελ. 253,
- ΜΠρΑθ 4658/2012, ΧρΙΔ 2012, σελ. 373 – 380 με παρατηρήσεις Δ. Καλλινίκου.
 - ΜΠΑθ 4042/2010
 - ΜΠρΘεσ 20578/2007, Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ
 - ΜΠρΠειρ 1340/2006, ΔιΜΕΕ 2006, σελ. 391, παρατηρήσεις Κοντουμά.
 - ΜΠρΘεσ 30021/2003, Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ
 - ΜΠρωτΑθ 5743/2000 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ
- ΤριμΠλΚιλκίς 965/2010
- ΤριμΠλημΑθ 29171/1975, ΠοινΧρ ΚΣΤ σελ. 773-774
- Διάταξη ΕισΠρωτΑθ 67230/1976, ΕΕμπΔ 1977 σελ. 138.
- Διάταξη ΕισΠρωτΑθ 18/1974, ΝοΒ 1974 σελ. 965

ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ

- ΔΕΕ, 28.10.2020, ECLI:EU:C:2020:863, ΒΥ κατά CX

- ΔΕΕ, 19.12.2019, C-263/18, ECLI:EU:C:2019:1111, Nederlands Uitgeversond, Groep Algemene Uitgevers κατά Tom Kabinet Internet BV, Tom Kabinet Holding BV, Tom Kabinet Uitgeverij BV
- ΔΕΕ 29.07.2019, C-516/17, ECLI:EU:C:219:625, Spiegel Online GmbH κατά Volker Beck
- ΔΕΕ 10.12.2018, Wightman κ.λπ., C-621/18, EU:C:2018:999
- ΔΕΕ, 07.08.2018, C-161/17, ECLI:EU:C:2018:634, Land Nordrhein – Westfalen κατά Dirk Renchhoff
- ΔΕΕ, 10.12.2017, Acacia και D’Amato, C-397/16 και C-435/16, EU:C:2017:992
- ΔΕΕ, 29.11.2017, ECLI:EU:C:2017:913, VCAST Limited κατά RTI SpA
- ΔΕΕ, 14.06.2017, c-610/15, ECLI:EU:C:2017:456, Stichting Brein κατά Ziggo BV, XS4ALL, Internet BV
- ΔΕΕ 26.04.2017, C-527/15, ECLI:EU:C:2017:300, Stichting Brein κατά Jack Frederik Wullems
- ΔΕΕ 16.11.2016, C-301/15 ECLI:EU:C:2016:878, Marc Soulier, Sara Doke κατά Premier ministre, Ministre de la Culture et de la Communication
- ΔΕΕ 08.09.2016, C-160/15, GS Media BV κατά Sanoma Media ECLI:EU:C:2016:644
- ΔΕΕ, 26.03.2015, C More Entertainment, C-279/13, EU:C:2015:199
- ΔΕΕ 13.2.2014, C-466/12, Nils Svensson, ECLI:EU:C:2014:76
- ΔΕΕ 07.03.2013, C-607/11, ECLI:EU:C:2013:147, ITV Broadcasting Ltd
- ΔΕΕ 15.3.2012 C-135/2010 Marco del Corso
- ΔΕΕ, 15.03.2012, C-135/10, EU:C:2012:140, SCF Consorzio Fonografici
- ΔΕΕ, 01.12.2011, C-145/10, EU:C:2011:798, Painer,
- ΔΕΕ 13.10.2011, C-431/09 και C-432/09, ECLI:EU:C:2011:648 Airfield και Canal Digitaal
- ΔΕΕ, 16.07.2009, C-5/08, EU:C:2009:465, Infopaq International
- ΔΕΕ 7.12.2006, C-306/05, Sociedad General de Autores y Editores de Espana (SGAE) κατά Rafael Hoteles